Olive Kitteridge

clasici
moderni
LITERA

clasici
moderni
LITERA

Elizabeth Strout este o romancieră americană contemporană născută în 1956, în Portland, Maine. După un an de studiu la Oxford şi studii de drept la Syracuse University College of Law, autoarea îşi publică primul text literar în 1982, în revista *New Letters.* Apoi se mută la New York şi continuă să publice în diverse reviste literare, în timp ce lucrează (vreme de şapte ani) la primul său roman, *Amy and Isabelle.* Publicat în 1998, romanul se bucură de mare succes în Statele Unite şi intră în selecțiile mai multor premii literare, printre care Premiul PEN/Faulkner pentru ficțiune (2000) şi Premiul Orange (2000). *Abide with Me* (2006) este al doilea roman devenit bestseller național.

în 2007, Elizabeth Strout predă cursuri de *creative writing* la Colgate University din Hamilton, Madison County, New York. Lucrările ei sunt incluse în programa Facultății de Litere din cadrul Queens University din oraşul Charlotte, Carolina de Nord. în prezent, autoarea locuieşte în New York.

Olive Kitteridge (2008), câştigătoare a Premiului Pulitzer pentru ficțiune în 2009, este o carte despre pierdere, despre neputința de a stabili sau de a reînnoda legăturile sufleteşti cu cei apropiați, dar şi despre speranță şi reînnoire. Ceea ce înseninează existența dureros de confuză, uneori lipsită de sens, a personajelor sunt clipele fugare în care acestea înțeleg că viața vibrează totuşi de frumusețe şi că merită trăită.

E L I Z A B E T H   S T R O U T

Olive Kitteridge

Traducere din limba engleză
IOANA OPAIȚ

Ediția a doua

LITERA®

Olive Kitteridge
Elizabeth Strout

Ediție publicată prin înțelegere cu Random House,
un imprint al The Random House Publishing Group, divizie a Random House, Inc.
LITERA
Editura Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, Bucureşti, România
tel.: 021 319 6390; 031 425 1619; 0752 548 372

Ne puteți vizita pe

[redacted]

e-mail: comenzi@litera.ro
Olive Kitteridge
Elizabeth Strout

Editor: Vidraşcu şi fiii
Redactor: Teodora Pavel
Corector: Georgiana Enache
Copertă: Florentina Tudor
Tehnoredactare şi prepress: Ofelia Coşman

Seria de ficțiune a Editurii Litera este coordonată
de Cristina Vidraşcu Sturza.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
STROUT, ELIZABETH
Olive Kitteridge / Elizabeth Strout; trad.: Ioana Opaiț. - Ed.
a 2-a. - Bucureşti: Litera, 2014 ISBN 978-606-741-191-1
I. Opaiț, Ioana (trad.)

821.111-31=135.1

Mamei mele, care poate schimba viața în magie
si care este cea mai bună povestitoare pe care o cunosc

FARMACIA

Timp de mulți ani, Henry Kitteridge a fost farmacist în orăşelul învecinat, conducându-şi maşina în fiecare dimineață pe şosele înzăpezite, pe şosele ude de ploaie, pe şosele de vară, când zmeura sălbatică îşi mijea florile în ruguri pe ultima porțiune din oraş, înainte de virajul unde drumul mai larg ducea către farmacie. Acum pensionat, încă se mai trezeşte devreme şi îşi aminteşte cum diminețile erau altădată momentul preferat al zilei, ca şi cum lumea ar fi fost secretul lui - fâşâitul cauciucurilor pe şosea, lumina ivindu-se din ceața matinală, imaginea fugară a golfului la dreapta sa, apoi pinii înalți şi mlădioşi; mergea aproape întotdeauna cu geamul întredeschis, pentru că îi plăceau nespus aroma pinilor, aerul sărat al mării, iar iarna îi plăcea să simtă mirosul frigului.

Farmacia era o clădire măruntă cu două niveluri, lipită de altă clădire care adăpostea un magazin de articole casnice şi o mică băcănie. în fiecare dimineață, Henry parca în spate, lângă

tomberoanele metalice, şi apoi intra pe uşa din dos a farmaciei, aprindea luminile şi punea în funcțiune termostatul sau, dacă era vară, pornea ventilatoarele. Deschidea seiful, punea banii în casa de marcat, descuia uşa din față, îmbrăca halatul alb. Tot acest ritual era plăcut, ca şi cum vechiul magazin - cu rafturile sale pline de pastă de dinți, vitamine, cosmetice, podoabe de păr, chiar şi ace de cusut şi felicitări, recipiente de cauciuc

pentru apă fierbinte şi furtunuri pentru clismă — ar fi fost

0 persoană statornică şi credincioasă. Orice neplăcere care

1 s-ar fi întâmplat acasă, orice nelinişte legată de felul în care soţia sa părăsea adesea patul pentru a rătăci prin casă în ceasurile întunecate ale nopţii — toate acestea se retrăgeau asemenea valurilor în timp ce păşea în spaţiul ocrotit al farmaciei sale. Stând în spate, lângă rafturile şi sertarele cu pastile, Henry era vesel atunci când telefonul începea să sune, vesel atunci când doamna Merriman venea să-şi ridice medicamentele pentru tensiune sau când bătrânul Cliff Mott intra să-şi cumpere digitalină; era vesel în timp ce pregătea valiumul pentru Rachel Jones, pe care soţul o părăsise în noaptea naşterii fiului lor. Era în firea lui Henry să-i asculte pe ceilalţi, şi, de multe ori de-a lungul săptămânii, spunea: „Iisuse, îmi pare nespus de rău să aud asta!" sau „Ei, nu mai spune, asta-i culmea!"

In sinea lui îndura zbuciumul tăcut al unui bărbat care,

în copilărie, fusese de două ori martor la căderile nervoase ale unei mame care, de altminteri, îi purtase de grijă cu înverşunare. Aşa că, dacă uneori se întâmpla ca un client să fie nemulţumit de un preţ ori iritat de calitatea unui bandaj elastic sau a unei pungi cu gheaţă, Henry facea tot ce îi stătea în putinţă ca să îndrepte rapid lucrurile. Mulţi ani de zile, angajata lui fusese doamna Granger; soţul ei era pescar de homari, iar femeia părea că poartă cu ea briza rece a apelor din larg, deloc dornică să mulţumească vreun client precaut. Henry era nevoit să-şi ţină urechea ciulită în timp ce completa reţetele, ca să se asigure că femeia nu repezea vreun client venit cu o plângere. Asta îi amintise de mai multe ori de aceeaşi senzaţie pe care o avea când urmărea cu grijă ca Olive, soţia lui, să nu-1 streseze prea tare pe Christopher din cauza vreunei teme sau a vreunei trebi lăsate neterminate; aceeaşi senzaţie că atenţia lui pluteşte deasupra tuturor - nevoia de a mulţumi pe toată lumea. Când sesiza o nuanţă de nerăbdare în vocea doamnei Granger, îşi părăsea locul său din spate, îndreptându-se către mijlocul magazinului ca să discute chiar el cu clientul. Altminteri, doamna Granger îşi făcea bine treaba. Henry aprecia faptul că nu era vorbăreaţă, că făcea perfect inventarul şi nu lipsea aproape niciodată pe motiv de boală. A rămas uimit când femeia a murit în somn într-o noapte, lăsându-1 cu un sentiment de vagă vinovăţie, ca şi cum de-a lungul anilor în care lucraseră împreună ar fi pierdut ceva din vedere, ca şi cum i-ar fi scăpat vreun simptom care s-ar fi arătat în timp ce el jongla cu pilulele, siropurile şi seringile şi pe care el l-ar fi putut trata.

—Mutră de şoarece, spusese nevasta lui când el o an-

gajase pe fata cea nouă. Arată fix ca un şoarece.

Denise Thibodeau avea obraji rotunzi şi ochi mici care se iţeau din spatele ochelarilor cu rame maro.

-Dar e un şoarece simpatic, intervenise Henry. Un şoarece drăguț.

-Nimeni nu poate fi drăguț dacă nu stă drept, i-o întorsese Olive.

Era adevărat că umerii înguşti ai lui Denise erau încovoiați, ca şi cum şi-ar fi cerut scuze. Avea douăzeci şi doi de ani, abia absolvise cursurile Universității din Vermont. Soțul ei se numea tot Henry, iar Henry Kitteridge, întâl- nindu-1 pentru prima oară pe Henry Thibodeau, rămase fermecat de

ceea ce el considera a fi perfecțiunea naturală. Tânărul era viguros, cu trăsături robuste, şi purta în ochi o lumină ce părea să confere o strălucire pâlpâitoare feței sale simple şi binevoitoare. Era instalator, lucra la firma unchiului său. El şi Denise erau căsătoriți de un an.

-Nu-mi surâde ideea, spusese Olive când el sugerase să-i invite pe tineri la cină.

El o lăsase baltă. Era o vreme în care fiul său, fără a da încă la iveală semnele fizice ale adolescenței, devenise dintr-odată obositor de posac; starea lui de spirit era ca o otravă împroşcată în aer, iar Olive părea la fel de schimbată şi de schimbătoare ca şi Christopher. Certurile dintre cei doi erau rapide şi furioase, transformându-se la fel de brusc într-o cortină de intimitate tăcută, iar Henry, derutat şi uluit, se trezea lăsat pe din afară.

Dar, stând în parcarea din spate la sfârşitul unei zile de vară târzie, în timp ce vorbea cu Denise şi Henry Thibodeau, iar soarele apunea în spatele molizilor, Henry Kitteridge

resimțise o dorință atât de intensă de a petrece mai mult timp lângă tânărul cuplu, care, cu fețele întoarse către el, îi arăta un interes timid, dar viu în timp ce el rememora perioada din facultate, cu mulți ani în urmă -, încât spusese:

-Uite, eu şi Olive am vrea să vă invităm curând la noi la cină.

Conducea spre casă, trecând de pinii înalți, de terenul de golf, şi se gândea la soții Thibodeau care conduceau în direcția opusă, către rulota lor de la marginea oraşului. îşi închipuia locuința lor, aranjată şi curată - căci Denise era o persoană ordonată - şi îşi imagina cum cei doi aveau să-şi împărtăşească noutățile despre ziua lor de muncă. „E un şef de treabă", ar fi putut să spună Denise, iar Henry i-ar fi răspuns: „O, îmi place mult tipul".

Henry parcă pe aleea din fața casei, care nu era tocmai o alee, ci mai mult o bucată de peluză pe un deal, şi o zări pe Olive în grădină.

-Bună, Olive! spuse îndreptându-se către ea.

îi veni s-o ia în brațe, dar femeia avea un fel de întunecare ce părea să-i stea alături, asemenea unei cunoştințe care nu mai vrea să plece. Henry îi spuse că soții Thibodeau aveau să vină la cină.

-Aşa se cuvine, zise el.

Olive îşi şterse transpirația de pe buza de sus şi se întoarse ca să smulgă o mână de arpagic.

-Ei, atunci asta este, domnule preşedinte. Fă comanda la bucătar!

Vineri seara, cuplul veni cu el acasă la familia Kitteridge, iar tânărul Henry dădu mâna cu Olive.

-Aveți o casă frumoasă. O priveliște minunată spre mare. Domnul Kitteridge spune că ați construit singuri casa.

-într-adevăr.

Christopher şedea la masă într-o rână, trântit în scaun, cu o lipsă de grație tipic adolescentină. Nu răspunse când Henry Thibodeau îl întrebă dacă practica vreun sport la şcoală. Henry Kitteridge simți o furie neaşteptată clocotind în el. Ar fi vrut să țipe la băiat, a cărui lipsă de maniere i se părea că dezvăluia ceva neplăcut, pe care nu te-ai fi aşteptat să-l găseşti în casa Kitteridge.

—Când lucrezi într-o farmacie, îi spuse Olive lui Denise, punându-i în față o farfurie cu iahnie de fasole, cunoşti secretele tuturor locuitorilor din oraş.

Se aşeză în fața ei şi împinse mai încolo sticla de ketchup.

-Tre' să ştii să-ți ții gura. Dar am impresia că deja te pricepi la asta.

-Denise îşi dă seama, zise Henry Kitteridge.

-A, sigur, interveni soțul ei. Nu găseşti om mai demn de încredere decât Denise.

-Te cred, replică Henry, întinzându-i un coşuleț de chifle. Şi te rog să-mi spui Henry. E unul dintre numele mele preferate, adăugă.

Denise râse în tăcere; îl plăcea, Henry îşi putea da seama de asta.

Christopher se lăsă şi mai mult în scaun.

Părinții lui Henry Thibodeau locuiau la o fermă de pe continent, astfel că cei doi Henry discutară despre recolte, despre araci de fasole, despre porumbul care nu fusese prea dulce în vara aceea din cauza secetei şi despre cum poți să obții un strat bun de sparanghel.

—Pentru numele lui *Dumnezeu,* izbucni Olive când, în

timp ce îi dădea tânărului ketchupul, Henry Kitteridge dărâmă sticla, iar sosul zbură peste masa de stejar ase menea sângelui îngroşat.

Când încercă s-o ridice, sticla aproape că îi alunecă din mâini, iar sosul ajunse pe degetele lui, apoi pe cămaşa albă.

-Las-o! îi ordonă Olive ridicându-se în picioare. Las-o, Henry! Pentru numele lui Dumnezeu!

Iar Henry Thibodeau, probabil auzindu-şi numele rostit tăios, se dădu înapoi uluit.

—Vai de mine, ce mizerie am făcut! se plânse Henry Kitteridge.

La desert primiră câte un bol albastru, cu o lingură de îngheţată de vanilie alunecând înăuntru.

-îngheţata de vanilie e preferata mea, spuse Denise.

—Chiar aşa? făcu Olive.
-Şi a mea, completă Henry Kitteridge.

Odată cu apropierea toamnei, dimineţile deveneau mai întunecate, iar farmacia nu primea decât o rază firavă de soare înainte ca acesta să treacă de clădire şi să lase magazinul luminat doar de neoanele firmei; Henry stătea în spate, umplând borcănelele de plastic, răspunzând la telefon, în timp ce Denise era la tejghea. La prânz, fata despacheta un sendviş adus de acasă şi îl mânca în spate, unde se afla depozitul; apoi lua şi el prânzul; iar câteodată, când nu era nimeni în farmacie, pierdeau vremea la o ceaşcă de cafea adusă de la băcănia de alături. Denise părea tăcută din fire, dar avea accese de locvacitate.

-Mama a avut scleroză în plăci mulți ani, aşa că am învățat de mici să punem osul la treabă. Cei trei frați ai mei se deosebesc mult între ei. Nu ți se pare ciudat când se întâmplă aşa ceva?

Fratele cel mare, spunea Denise, îndreptând o sticlă de şampon de pe raft, fusese preferatul tatălui lor până când se însurase cu o fată pe care acesta n-o plăcea. Socrii ei erau minunați, povestea ea. Avusese un iubit înainte de Henry, un protestant, iar părinții lui nu se purtaseră tocmai drăguț cu ea.

-Oricum, relația n-ar fi mers, zise dându-şi o şuviță de pâr după ureche.

-Henry e un tânăr nemaipomenit, îi răspunse Henry.

Ea încuviință din cap, zâmbind din spatele ochelarilor, ca o fetiță de treisprezece ani. Henry îşi închipui din nou rulota lor şi pe ei doi tăvălindu-se împreună, asemenea unor cățelandri uriaşi; n-ar fi putut explica de ce imaginea asta îl umplea de fericire, ca şi cum i s-ar fi turnat aur topit în vene.

Denise era la fel de eficientă ca doamna Granger, dar mai relaxată. „Chiar sub vitamine, pe rândul al doilea", îi explica unui client. „Vă arăt eu.“ Odată îi spusese lui Henry că uneori lasă clientul să se învârtă prin magazin înainte de a-1 întreba dacă poate să-l ajute. „în felul ăsta, ar putea găsi ceva despre care nu ştia îi trebuie. Iar vânzările cresc." O fâşie lată de soare iernatic se lăfaia pe vitrina raftului de cosmetice, iar o bucată de parchet strălucea ca mierea.

Henry ridică din sprâncene cu admirație.

-Ce noroc pe mine, Denise, că ai intrat pe uşa aia.

Fata îşi împinse ochelarii cu dosul mâinii, apoi şterse praful de pe borcanele cu unguente.

Jerry McCarthy, băiatul care livra produsele farmaceutice din Portland o dată pe săptămână - sau de mai multe ori, dacă era nevoie -, îşi lua câteodată prânzul în camera din spate. Avea optsprezece ani, abia terminase liceul; era un puşti voinic şi gras, cu o faţă netedă, care transpira atât de mult, încât i se uda cămaşa, câteodată şi în dreptul pieptului, astfel că bietul băiat părea că alăptează. Ghemuit pe o cutie de lemn, cu genunchii masivi ridicaţi până la bărbie, mânca un sendviş din care curgeau bucăţi de ou cu maioneză ori salată de ton, care îi pătau cămaşa.

In mai multe rânduri, Henry o văzuse pe Denise dându-i băiatului un şerveţel.

-Mi se întâmplă şi mie, o auzi Henry spunând într-o zi. Mă mânjesc ori de câte ori mănânc un sendviş care are altceva decât carne la grătar.

Nu avea cum să fie adevărat. Fata era extrem de curată, cu toate că avea o simplitate dezarmantă.

-Bună dimineața! răspundea la telefon. Farmacia Village. Cu ce vă pot ajuta?

Ca o fetiță jucându-se de-a oamenii mari.

Apoi, într-o dimineață de luni, când aerul din farmacie era înghețat, Henry o întrebă, în timp ce deschidea magazinul:

-Cum ai petrecut weekendul, Denise?

Olive refuzase să meargă la biserică în duminica aceea, iar el îi vorbise tăios, ca niciodată. „Chiar îți cer prea mult?“, se auzise spunând, în timp ce stătea în chiloți în bucătărie, călcându-şi pantalonii. „Să cer nevestei mele să mă însoțească la biserică?" Să meargă acolo fără ea era ca şi cum şi-ar fi expus în public eşecul familial.

„Da, cu siguranță îmi ceri al dracului de mult!" Olive aproape lătrase de furie. „Habar n-ai cât de obosită sunt, să predau în fiecare zi, să merg la şedințele alea tâmpite, unde directorul e un dobitoc afurisit! Cumpărături, mâncare, călcat, spălat rufe. Fac temele lui Christopher împreună cu el! Iar *tu*... “ îşi pusese mâinile pe spătarul unui scaun, şi părul negru, ciufulit încă după o noapte de somn, îi căzuse în ochi. „ *Tu,* domnule Diacon-şef Sforăitor şi Marele Tip de Treabă, te aştepți ca eu să renunț la diminețile mele de duminică şi să merg să stau cu o adunătură de mucoşi aroganți!" Brusc, se aşezase pe scaun. „Ei bine, mi-a ajuns", spusese calm. „Mi-a ajuns până-n gât."

Un soi de întunecare îl săgetase, şi îşi simțise sufletul cătrănit. în dimineața următoare, Olive i se adresase cu chef de vorbă: „Maşina lui Jim mirosea a vomă săptămâna trecută. Sper că a spălat-o.“ Jim O’Casey preda cu Olive şi de ani de zile îi ducea pe ea şi pe Christopher la şcoală cu maşina.

„Sper şi eu“, spusese Henry, şi astfel cearta lor luase sfârşit.

—Ah, da, am petrecut un weekend grozav! răspunse Denise, iar ochii ei îl priviră de după ochelari cu o însufleţire atât de copilărească, încât el simţi că se topeşte. Am fost la părinţii lui Henry şi am săpat noaptea după cartofi. Henry a aprins farurile maşinii şi am dezgropat cartofi. în pământul ăla rece-a fost ca şi cum am fi fost la vânătoarea ouălor de Paşti!

El încetă să mai desfacă coletul cu penicilină şi se apropie ca să stea de vorbă. Clienţii încă nu apăruseră, iar caloriferul şuiera sub vitrina dinspre stradă.

—Ce frumos, Denise!

Fata dădu din cap, atingând raftul cu vitamine de lângă ea. O uşoară umbră de teamă păru să-i treacă peste chip.

-Mi s-a făcut frig şi m-am dus să stau în maşină; m-am uitat la Henry cum dezgroapă cartofi şi m-am gândit că era prea frumos ca să fie adevărat.

Henry se întrebă ce anume din viața ei, care abia începea, o făcuse să nu se încreadă în fericire; poate că era din cauza bolii mamei ei.

-Distrează-te, Denise! îi spuse. Te aşteaptă încă mulți ani de fericire.

în timp ce se întorcea la cutiile lui, se gândi că poate această neîncredere făcea parte din catolicism — religia asta te făcea să te simți vinovat pentru toate.

Anul care urmase - fusese oare cel mai fericit an din viața lui? Adesea aşa era tentat să creadă, chiar dacă ştia că era o prostie să spui asta despre orice an din viața cuiva; dar, în memoria lui, acel an păstra dulceața unei vremi lipsite de gânduri despre început sau despre sfârşit; iar când conducea spre farmacie în diminețile întunecate de iarnă, apoi prin lumina timpurie a primăverii, cu preaplinul verii deschizându-i-se în față, micile plăceri ale muncii sale păreau să îl copleşească prin simplitatea lor. Când Henry Thibodeau îşi oprea maşina în parcarea cu pietriş, Henry Kitteridge se ducea adesea să-i țină uşa lui Denise, strigând; „Salut, Henry!“, iar Henry Thibodeau îşi scotea capul pe geam şi îi răspundea: „Salut, Henry!“, cu un zâmbet larg pe chip, luminat de umor şi de cum- secădenie. Uneori doar se salutau: „Henry!“, iar celălalt Henry îi răspundea: „Henry!“ Le plăcea la nebunie treaba asta, iar Denise, asemenea unei mingi aruncate uşor între cei doi, se făcea nevăzută în magazin.

Când îşi scotea mănuşile, mâinile ei erau micuțe, ca de copil, dar când atingeau butoanele casei de marcat sau când strecurau ceva într-o pungă albă de hârtie, luau diversele forme pe care mâinile grațioase ale unei femei le au de obicei, mâini - se gândea Henry - care îşi atingeau soțul cu dragoste, mâini care, cu autoritatea tăcută a unei femei, aveau să prindă cândva scutecele unui copil, să mângâie o frunte cuprinsă de febră, să strecoare sub pernă un dar de la Zâna Măseluță.

Privind-o cum îşi împingea ochelarii pe nas în timp ce verifica lista de inventar, Henry se gândea că Denise era făcută din acelaşi aluat cu America - totul se întâmpla pe vremea când curentul hippie abia luase avânt, iar Henry, citind în *Newsweek* despre marijuana şi despre „amorul liber“, simţea o nelinişte care dispărea după o singură privire aruncată lui Denise. „O să ajungem în iad, ca romanii", spunea triumfător Olive. .America e o mare bucată de brânză care se împute." Dar Henry avea încă încredere că cei cumpătaţi aveau să învingă, iar el lucra în fiecare zi în farmacia sa alături de o fată al cărei unic vis era să aibă copii cu soţul ei. „Nu mă interesează mişcarea de eliberare a femeilor", îi spunea lui Henry. „Vreau să am o casă şi să fac paturi." Cu toate astea, dacă Henry ar fi avut o fiică (i-ar fi plăcut enorm să aibă o fiică), ar fi prevenit-o. I-ar fi spus: „Foarte bine, n-ai decât să faci paturi, dar găseşte o cale să-ţi foloseşti capul." însă Denise nu era fiica lui, iar el îi spuse că a avea o familie mare şi fericită era ceva nobil. Era vag conştient de libertatea de care te bucuri atunci când ţii la cineva care nu e de acelaşi sânge cu tine.

Iubea felul ei sincer de a fi, iubea puritatea visurilor ei, dar sigur că asta nu însemna că era îndrăgostit de ea. Reţinerea ei înnăscută îl făcea s-o dorească pe Olive cu o nouă intensitate. Opiniile tranşante ale lui Olive, sânii ei plini, temperamentul furtunos şi schimbător, râsul ei sonor înviau în el un nou nivel de erotism dureros, iar câteodată, când îşi încorda toate puterile în toiul nopţii, nu Denise era cea care îi apărea în minte, ci — straniu - tânărul ei soţ, înverşunarea bărbatului în timp ce se abandona posesiunii

animalice, şi Henry Kitteridge era cuprins de o frenezie incredibilă, ca şi cum, posedându-şi soția, devenea una cu toți bărbații care iubeau femeile, ființele acestea ce tăinuiau în inima lor secretul întunecat şi acoperit de muşchi al pământului.

-Dumnezeule! ofta Olive, când el se urnea de deasupra ei.

Asemenea lui Henry Kitteridge, Henry Thibodeau jucase fotbal în facultate.

-Nu-i aşa că era grozav? îl întrebă într-o zi tânărul Henry.

Venise mai devreme s-o ia pe Denise şi intrase în

farmacie.

-Nu era grozav să auzi oamenii strigând din tribune? Să vezi cum zboară mingea spre tine şi să ştii dinainte că ai s-o prinzi? Doamne, ce-mi plăceau fazele astea. Rânji, iar fața lui sinceră păru că iradiază un soi de lumină frântă, îmi plăceau la nebunie.

—Am impresia că eu nu eram nici pe departe la fel de bun ca tine, spuse Henry Kitteridge.

Fusese bun la alergare, la sărituri în apă, dar nu destul de agresiv pentru a deveni într-adevăr un bun jucător. Se ruşina amintindu-şi că la fiecare meci îi era teamă. Fusese bucuros când notele îi scăzuseră şi trebuise să renunțe la sportul ăsta.

-Ei, nu eram chiar aşa de bun, răspunse Henry Thibodeau, ffecându-şi capul cu mâna lui mare. Doar că îmi plăcea.

-Era bun, zise Denise, îmbrăcându-şi haina. Era foarte bun. Majoretele aveau o strofa doar pentru el. Spuse timid, dar cu mândrie în glas: O-a, o-o! Marchează, Thibodeau!

îndreptându-se către uşă, Henry Thibodeau zise:

-Tu şi Olive ar trebui să veniți la noi la cină cât de curând.

-Ei, nu vă deranjați!

Denise îi trimise lui Olive un bilețel de mulțumiri cu scrisul ei ordonat şi mic. Olive îl citi în grabă şi i-1 aruncă lui Henry peste masă.

-Are un scris la fel de îngrijit pe cât îi e şi firea, comentă ea. E cea mai *ştearsă* fată pe care am văzut-o vreodată. Are un ten atât de palid, de ce se-mbracă doar în gri şi bej?

-Nu ştiu, spuse el binevoitor, ca şi cum şi-ar fi pus şi el aceeaşi întrebare.

Nu şi-o pusese niciodată.

-O retardată, conchise Olive.

Dar Denise nu era retardată. Se pricepea la cifre şi îşi amintea tot ce-i spunea Henry despre produsele pe care le vindea. Avea studii de medicină veterinară şi era familiarizată cu structurile moleculare. Câteodată, în pauza de masă, se aşeza pe o cutie din camera din spate, cu manualul Merck în poală. Faţa ei copilăroasă, căreia ochelarii îi dădeau un aer serios, se concentra asupra unei pagini, cu genunchii ridicaţi şi umerii aplecaţi în faţă.

„E drăguţă", se gândea Henry, aruncându-i o privire când mai trecea prin dreptul uşii. O întreba: „E totul OK, Denise?“ „O, da, sunt în regulă." Lui, zâmbetul îi adăsta pe chip în timp ce aranja flacoanele şi scria etichetele. Firea lui Denise se lipea de a lui la fel de uşor cum aspirina se ataşează de enzima COX-2. Henry îşi petrecea ziua fără vreo urmă de suferinţă. Şuieratul uşor al caloriferelor, clinchetul clopoţelului când intra cineva, scârţâitul podelelor de lemn, zornăitul casei de marcat. Pe atunci se gândea uneori că farmacia era ca un sistem nervos sănătos şi funcţional, aflat într-o stare calmă şi eficientă.

Serile, adrenalina îl invada.

-Toată ziua gătesc, fac curat şi strâng după alţii! striga de obicei Olive, trântindu-i în faţă un castron cu tocană de vită. Toţi aşteaptă să-i servesc, ca nişte momâi.

Panica îi furnica braţele.

-Poate că ar trebui să ajuţi şi tu mai mult la treabă, îi spuse el lui Christopher.

-Cum îndrăzneşti să-i spui ce să facă? Nici măcar nu te interesează să ştii ce face la orele de ştiinţe sociale! ţipa Olive, în timp ce Christopher rămânea tăcut, cu un rânjet pe faţă. Până şi Jim O'Casey îi dă mai multă atenţie copilului decât tine!

Trântea un prosop de masă.

-Pentru Dumnezeu, Jim predă la şcoală, vă vede în fiecare zi. Dar *ce* s-a întâmplat la orele de ştiințe sociale?

-Ah, nimic, doar că afurisitul ăla de profesor e un tâmpit, chestie pe care Jim o pricepe instinctiv, răspundea Olive. Şi tu îl vezi pe Christopher în fiecare zi. Dar tu habar n-ai de nimic, pentru că eşti la adăpost în micul tău univers, împreună cu retardata aia.

-îşi face bine treaba, replica Henry.

Dar, dimineața, posomoreala lui Olive dispărea adesea, iar Henry putea pleca la serviciu cu o nouă speranță - care păruse cu totul firavă cu o seară înainte - reînnoită. în farmacie domnea bunăvoința față de bărbați.

Denise îl întrebase pe Jerry McCarthy dacă avea de gând să meargă la facultate.

-Habar n-am. Nu cred.

Fața băiatului se îmbujorase. Poate că făcuse o mică pasiune pentru Denise sau poate că se simțea ca un copil în prezența ei - un băiat cu burtă şi încheieturi grăsuțe, care încă locuia acasă.

-Du-te la un curs seral! îi spuse Denise cu însuflețire. Poți să te înscrii chiar după Crăciun. Doar un curs, atâta. Ar trebui să te duci.

Aprobă din cap şi îl privi pe Henry, care încuviință la rândul lui cu o mişcare a capului.

-Aşa e, Jerry, spuse Henry, care nu-i prea dăduse atenție băiatului până atunci. Ce domeniu îți place?

Băiatul ridică din umerii lui mari.

-Ceva tot trebuie să te intereseze.

-Chestiile astea, gesticulă tânărul către cutiile de pastile pe care tocmai le adusese pe uşa din spate.

Aşa că, surprinzător, se înscrisese la un curs de ştiințe, iar când luase zece în primăvara următoare, Denise îi poruncise s-o aştepte în magazin. Se întorsese de la băcănie cu un tortuleț ambalat în cutie şi spusese:

-Henry, dacă nu sună telefonul, o să sărbătorim.

îndesându-şi o bucată de tort în gură, Jerry îi mărturisi lui Denise că fusese la slujbă cu o duminică înainte, ca să se roage pentru o notă bună la examen.

Fazele astea ale catolicilor îl uimeau pe Henry. Era cât pe ce să-i spună: „Jerry, nu Dumnezeu a luat zece în locul tău; ai luat nota prin propriile tale puteri." Dar, în acel moment, Denise îl întrebă:

-Mergi la slujbă în fiecare duminică?
Băiatul părea stânjenit şi îşi lingea glazura de pe deget.

-De acum încolo voi merge, răspunse.
Denise izbucni în râs, iar apoi Jerry, cu fața rozalie şi radioasă, râse şi el.

Acum e toamnă, noiembrie, şi atât de mulți ani mai târziu, încât, atunci când Henry îşi trece un pieptăn prin păr duminică dimineața, culege fire cărunte dintre dinții de plastic negru înainte de a-1 pune la loc în buzunar. Până să plece la biserică, aprinde focul în sobă pentru Olive.

-Să-mi aduci nişte bârfe! îi spune Olive, aranjându-i puloverul în timp ce trage cu ochiul la o oală mare, în care fierb mere.

Face piure de mere din ultimele fructe ale sezonului, iar aroma ajunge pentru un moment la Henry - dulceagă, cunoscută, zgândărindu-i o dorință veche - înainte ca el să iasă pe uşă, îmbrăcat în sacoul de tweed şi cu cravată.

-O să mă străduiesc, îi spune Henry.

Nimeni nu mai poartă costum la biserică în ziua de azi.

De fapt, doar o mână de credincioşi mai merg în mod regulat la biserică. Asta îl întristează şi îl îngrijorează pe Henry. Au avut doi preoți în ultimii cinci ani, şi nici unul nu predicase cu prea multă inspirație. Preotul de acum, un tip cu barbă, care nu poartă sutană, nu va face prea mulți purici, bănuieşte Henry. Ceea ce îl îngrijorează în legătură cu împuținarea enoriaşilor e că poate ceilalți au simțit ceea ce el încearcă din ce în ce mai mult să nege: că această întrunire săptămânală nu mai oferă nici o mângâiere. Când îşi coboară capetele sau când cântă un imn, nu mai există sentimentul - cel puțin pentru Henry - că prezența lui Dumnezeu îi binecuvântează. Chiar şi Olive a devenit o atee lipsită de remuşcări. Henry habar nu are când s-a întâmplat asta. Nu era aşa când s-au căsătorit; atunci discutaseră despre disecția animalelor la cursul de biologie din facultate şi despre cât de miraculos era sistemul respirator - *creația* unei puteri mărețe.

Conduce pe drumul de pământ, virând către şoseaua care îl va duce în oraş. Pe crengile golaşe ale arțarilor au rămas doar câteva frunze de un roşu întunecat; frunzele de stejar sunt ruginii şi zbârcite; printre copaci se întrezăreşte golful liniştit, de culoarea oțelului sub cerul mohorât de noiembrie.

Trece pe lângă locul în care era odată farmacia. Acolo se află acum o drogherie spațioasă, cu uşi uriaşe de sticlă, glisante. Se întinde pe locul vechii farmacii şi al băcăniei, atât de mare încât în locul lor şi al parcării din spate, unde Henry pierdea vremea cu Denise la lăsarea serii, lângă tomberoane, înainte să plece fiecare cu maşina lui, e acum un magazin care nu vinde doar medicamente, ci şi role uriaşe de hârtie, cutii de toate mărimile şi saci de gunoi. Poţi cumpăra chiar şi farfurii, căni, spatule, mâncare pentru pisici. Copacii de pe margine au fost tăiați ca să facă loc parcării. Ajungi să te obişnuieşti cu lucrurile - se gândeşte -, fără a te obişnui de fapt cu adevărat.

Pare o veşnicie de când Denise stătea acolo, tremurând în frig, înainte de a se urca în maşină. Cât de tânără era! Cât îl doare să-şi amintească expresia de uluire întipărită pe fața ei de copil! Şi totuşi, încă îşi mai aminteşte cum reuşea s-o facă să zâmbească. Atât de departe acum, în Texas - atât de departe încât e în cu totul altă țară -, ea are aceeaşi vârstă pe care o avea el atunci. Intr-o seară scăpase pe jos o mănuşă roşie, iar el o ridicase şi i-o ținuse, privind-o cum îşi strecura mâna subțire înăuntru.

Biserica albă se înalță în apropiere de arțarii golaşi. Henry ştie de ce se gândeşte la Denise cu o asemenea intensitate. Felicitarea ei de ziua lui n-a ajuns săptămâna trecută. în ultimii douăzeci de ani a sosit mereu la timp. îi trimite câte un bilețel la fiecare felicitare. Din când în când, câte un rând iese în evidență, aşa cum s-a întâmplat anul trecut, când a menționat că Paul, în primul an de liceu, a devenit obez. In cuvintele ei, „acum Paul are o adevărată

problemă - la 135 de kilograme, este obez“. Nu a spus însă şi ce măsuri avea să ia împreună cu soțul ei, ori măcar dacă „puteau" face ceva. Gemenele, mai mici, sunt suple, şi încep să le sune băieții, „chestie care mă îngrozeşte", scria Denise. Nu încheie niciodată scriind „Cu drag", îşi pune doar numele, cu scrisul ei mic şi ordonat - „Denise".

Daisy Foster tocmai a coborât din maşină în curtea acoperită cu pietriş a bisericii, şi gura i se deschide cu o expresie prefăcută, de surpriză şi plăcere; dar plăcerea este adevărată, el ştie asta - Daisy se bucură întotdeauna când îl vede. Soțul ei, un polițist pensionat, cu douăzeci şi cinci de ani mai în vârstă decât Daisy, care fuma ca un turc, a murit acum doi ani; ea a rămas la fel de drăguță, la fel de grațioasă, cu ochii ei albaştri şi blânzi. Henry nu ştie ce se va alege de ea. Aşezându-se ca de obicei pe rândul din mijloc, lui Henry i se pare că femeile sunt cu mult mai curajoase decât bărbații. Posibilitatea ca Olive să moară, lăsându-1 singur, îl îngrozeşte într-un mod pe care nu îl poate îndura.

Şi apoi se întoarce cu gândul la farmacia care nu mai există.

-Henry pleacă la vânătoare în weekend, spusese Denise într-o dimineață de noiembrie. Tu mergi la vânătoare, Henry?

Aranja sertarul cu bani, şi nu se uitase la el.

-Altădată mergeam, răspunse Henry. Acum sunt prea bătrân pentru asta.

Singura dată când împuşcase o căprioară, în tinerețe, i se făcuse rău privind cum capul animalului blând şi speriat se legănase înainte şi înapoi, cum căprioara se clătinase pe picioarele subțiri şi căzuse la pământ, pe frunziş. „Eşti un papă-lapte“, remarcase Olive.

—Henry se duce cu Tony Kuzio.

Denise vârî înapoi sertarul de mărunțiş în casa de marcat şi dădu o tură ca să aranjeze bomboanele mentolate şi guma înşirate ordonat pe tejghea.

-Sunt cei mai buni prieteni de când aveau cinci ani.

-Şi cu ce se ocupă Tony acum?

- E căsătorit şi are doi copii. Lucrează la Midcoast Power şi se ceartă cu nevastă-sa. Denise îl privi. Să nu-i spui că ai aflat de la mine.

-Nu-i spun.

-E foarte încordată şi țipă la toată lumea. Doamne, n-aş vrea să trăiesc aşa!

-Nu, asta nu e viață.

Telefonul sună, şi Denise, răsucindu-se jucăuş, se duse să răspundă.

- Farmacia Village. Bună dimineața! Cu ce vă pot ajuta?

Urmă o pauză.

-A, da, avem multivitamine fără fier... Cu plăcere.

în pauza de prânz, Denise îi spuse dolofanului Jerry, cu

fața lui de copil:

—Când ieşeam împreună la început, soțul meu povestea mereu despre Tony. Despre poznele pe care le făcuseră în copilărie. O dată au plecat şi nu s-au întors decât târziu, după lăsarea întunericului, iar mama lui Tony i-a spus: „Am fost atât de îngrijorată, că-mi vine să te omor."

Denise culese o scamă de pe mâneca puloverului ei gri.

-Mereu mi s-a părut comic să-ți faci griji că puştiul tău poate fi mort şi apoi să spui că l-ai omorî.

-Aşteaptă şi-ai să vezi! spuse Henry Kitteridge, păşind împrejurul cutiilor pe care Jerry le adusese în camera din spate. De la prima febră o s-o ții tot într-o grijă.

—*Abia* aştept, răspunse Denise, şi, pentru prima oară, lui Henry îi trecu prin cap că fata urma să aibă copii în curând şi nu avea să mai lucreze cu el.

Pe nepusă masă, Jerry vorbi:

-îți place Tony? Vă înțelegeți?

-Chiar îmi place, replică Denise. Slavă Domnului! Mi-a fost destul de teamă când l-am întâlnit. Tu ai vreun prieten bun din copilărie?

-Cred că da, zise Jerry, şi obrajii lui grăsuți şi netezi se îmbujorară. Dar a luat-o fiecare pe drumul lui.

Denise spuse:

— Prietena mea cea mai bună era cam uşuratică în liceu. Mai vrei un suc?

O sâmbătă petrecută acasă. La prânz aveau sendvişuri cu crab şi brânză. Christopher tocmai muşca dintr-unul, când telefonul sună, iar Olive se duse să răspundă. Fără să-i fi cerut cineva, Christopher aşteptă, cu sendvişul în mână. Clipa aceea se întipărise aproape imediat în mintea lui Henry, îşi amintea şi acum de respectul instinctiv al fiului său, în timp ce vocea lui Olive răzbătea din cealaltă cameră.

-O, biata de tine! spusese Olive, cu un glas pe care Henry avea să şi-l amintească mereu, un glas atât de trist, încât vechea Olive dispăruse. Biată, *biată* copilă.

Henry se ridică şi merse în cealaltă cameră; nu îşi amintea prea multe în afară de vocea firavă a lui Denise şi cum apoi vorbise câteva momente cu socrul ei.

înmormântarea avusese loc în Biserica Sfintei Fecioare a Durerii, la trei ore distanţă de oraşul natal al lui Henry Thibodeau. Clădirea era mare şi întunecată, cu vitralii uriaşe, preotul stătea în faţă, înveşmântat într-o sutană albă, cădelniţând. Când sosiră Henry şi Olive, Denise se aşezase deja în primul rând, lângă părinţii şi surorile ei. Sicriul era închis, fusese închis şi la priveghiul din seara trecută. Biserica era aproape plină. Henry, aşezat mai în spate, lângă Olive, nu recunoscu pe nimeni, până când o prezenţă tăcută şi masivă îl făcu să privească în sus. Era Jerry McCarthy. Se mutară mai încolo ca să-i facă loc.

-Am aflat din ziar, şopti Jerry, iar Henry îşi ţinu o clipă mâna pe genunchiul lui gras.

Slujba părea să nu se mai termine; se citi din Biblie şi din alte cărţi, iar apoi urmară pregătiri îndelungate pentru împărtăşanie. Preotul luă nişte şervete, le despături şi le aşeză pe o masă, apoi oamenii îşi părăsiră locurile de pe rândurile cu bănci, merseră în faţă şi îngenuncheară, deschizând gura ca să aştepte ostia şi sorbind toţi din aceeaşi cupă mare de argint. Henry şi Olive rămaseră la locurile lor. în ciuda senzaţiei de irealitate care îl copleşise, Henry fu totuşi uimit de lipsa de igienă a gestului - toată lumea care bea din aceeaşi cupă - şi şocat în mod cinic de felul în care preotul, după ce se împărtăşiseră toţi, îşi dădu capul pe spate şi bău picăturile

rămase.

Şase tineri purtau sicriul pe culoarul din mijloc. Olive îi făcu semn lui Henry cu cotul, iar el încuviinţă din cap. Unul dintre bărbaţi - printre ultimii - avea un chip atât de palid şi de uluit, încât Henry se temu că are să scape sicriul. EraTony Kuzio, cel care, confundându-1 pe Henry Thibodeau cu un cerb într-o dimineaţă întunecoasă cu câteva zile în urmă, apăsase pe trăgaci, omorându-şi cel mai bun prieten.

Cine avea s-o ajute? Tatăl ei locuia împreună cu o soţie invalidă departe, în Vermont, fraţii cu nevestele lor se aflau la trei ore depărtare, iar socrii erau încremeniţi de durere. Rămăsese două săptămâni cu ei, iar când se întoarse la muncă îi mărturisi lui Henry că nu mai rezistase să stea cu ei; erau amabili, dar noaptea îşi auzea soacra plângând, iar asta o înnebunea. Simţea nevoia să fie singură, să poată plânge în voie.

-Bineînţeles, Denise.

-Dar nu mă pot întoarce la rulotă.

-Nu.

în noaptea aceea, Henry se ridică în pat în capul oaselor, cu bărbia sprijinită în palme.

-Olive, fata e de-a dreptul neajutorată. Nici măcar nu ştie să conducă o maşină şi nu a completat niciodată un cec.

-Cum e posibil, spuse Olive, să creşti în Vermont şi să nu fii în stare să conduci?

-Nu ştiu, recunoscu Henry. Habar n-aveam că nu se pricepe.

-Mda, înțeleg de ce s-a căsătorit Henry cu ea. La început nu eram sigură. Dar când am văzut-o pe mama lui la înmormântare - sărmana de ea! Totuşi nu părea să aibă pic de vlagă în ea.

-Cred că e aproape distrusă de durere.

-îmi închipui, spuse Olive, răbdătoare. Vreau doar să spun că s-a însurat cu o copie a mamei lui. Bărbații au obiceiul ăsta. Se opri. Mai puțin tu.

-Va trebui să învețe să conducă, zise Henry. Asta în primul rând. Şi trebuie să-şi găsească un loc unde să stea.

-Poți s-o înscrii la şcoala de şoferi.

în schimb, el o luase în maşina lui, pe drumuri lăturalnice de țară. Venise zăpada, dar pe drumurile ce duceau către apă fusese netezită de camioanele pescarilor.

-Aşa. Mai uşor cu schimbătorul!

Maşina zvâcni ca un cal nărăvaş, iar Henry se propti cu mâinile în bord.

-Scuze, şopti Denise.

-Nu, nu. Te descurci foarte bine.

-Mi-e frică! Iisuse!

-Asta pentru că faci ceva complet nou. Dar, Denise, să ştii că până şi *tonţii* pot conduce o maşină.

Fata îl privi, chicotind; începu şi el să râdă, fără voia lui. Chicotele ei se înteţiră, până când îi dădură lacrimile şi trebui să oprească maşina şi să primească batista pe care el i-o întindea. îşi scoase ochelarii, şi el îşi feri privirea, uitându-se pe geam în timp ce ea folosea batista. Zăpada transformase pădurea care se întindea de-a lungul drumului într-o imagine în alb-negru. Chiar şi brazii păreau întunecaţi, întinzându-şi ramurile deasupra trunchiuri- lor negre.

-în regulă, spuse Denise.

Porni maşina, iar Henry fu aruncat din nou în față. Dacă strica ambreiajul, Olive avea să facă spume.

-E foarte bine, îi spuse lui Denise. Cu cât exersezi mai mult, cu atât te perfecționezi, asta-i toată şmecheria.

Peste câteva săptămâni o duse în Augusta, unde trecu examenul auto, iar apoi merse să-i cumpere o maşină. Fata avea bani. Se pare că Henry Thibodeau avusese o asigurare de viață bunicică, — măcar atâta lucru. Acum, Henry Kitteridge o ajută să obțină asigurarea auto şi îi arătă cum să facă plățile. Mai devreme o luase cu el la bancă şi, pentru prima oară în viață, Denise îşi deschisese un cont. îi arătase şi cum să completeze un cec.

Fu îngrozit când, într-o dimineață, ea îi spuse la farmacie câți bani trimisese Bisericii Sfintei Fecioare a Durerii ca să aprindă lumânări pentru Henry în fiecare săptămână şi să-i citească o slujbă lunară.

-Foarte drăguț din partea ta, Denise.

Slăbise, şi, la sfârşitul zilei, când stătu în parcarea cufundată în întuneric, privind-o de sub un stâlp de iluminat de lângă clădire, Henry fu izbit de imaginea căp- şorului ei speriat, înălțându-se deasupra volanului; în timp ce urca în maşină, îl trecu un fior de tristețe de care nu putu scăpa toată seara.

-Ce naiba ai? îl întrebă Olive.

-Denise e neajutorată.

-Oamenii nu sunt niciodată atât de neajutoraţi pe cât par, răspunse Olive. Dumnezeule, mă temeam eu! adăugă, acoperind o oală de pe aragaz.

-De ce anume?

-Pune mâna şi scoate afurisitul ăla de câine afară! i-o tăie Olive. Şi aşază-te la masă!

îi găsi fetei un âpartament într-un bloc nou din afara oraşului. El şi socrul ei o ajutară să-şi mute lucrurile. Apartamentul era la parter şi nu primea prea multă lumină.

-Măcar e curat, îi spuse Henry lui Denise, privind-o cum deschidea uşa frigiderului, cum se uita la interiorul gol.

Ea dădu din cap, închizând uşa.

-N-am mai locuit niciodată singură, spuse încet.

în farmacie, Henry văzu că făta părea parcă de pe altă lume; el însuşi simțea că viața îi devenise insuportabilă într-un mod pe care nu l-ar fi putut explica. Forța acestei senzații era irațională şi îl alarma; putea face greşeli. Uită să îi spună lui Cliff Mott să mănânce o banană, pentru potasiu, mai ales că acum îi prescriseseră şi un diuretic pe lângă digitalină. Doamna Tibbets petrecuse o noapte agitată din cauza eritromicinei; uitase oare să-i spună că trebuia să ia medicamentul cu mâncare? Muncea încet, numărând pastilele, câteodată de două sau trei ori înainte de a le introduce în flacoane, verificând cu grijă rețetele pe care le dactilografia. Acasă o privea cu ochi mari pe Olive când ea vorbea, ca să-i arate că o ascultă. Dar nu o asculta. Olive era un străin înspăimântător; propriul fiu părea să rânjească la el.

-Du gunoiul! ţipase Henry într-o seară, după ce deschisese uşa dulapului de sub chiuveta din bucătărie şi văzuse o pungă de gunoi plină de coji de ouă, păr de câine şi ambalaje de alimente făcute grămadă. E singurul lucru care ţi se cere, şi nici măcar atâta nu eşti în stare să faci!

-Nu mai urla! îi spusese Olive. Crezi că asta te face bărbat? Cât de penibil!

Veni primăvara. Ziua deveni mai lungă şi resturile de zăpadă se topiră, îmbibând drumurile. în aerul răcoros, forsiţia înflorea în nori galbeni, iar rododendronii îşi iţeau capetele roşii. Henry vedea totul prin ochii lui Denise şi îşi închipuia că, pentru ea, frumuseţea aceea era o insultă. Trecând pe lângă ferma lui Caldwell, văzu un anunţ scris de mână - PISOI GRATIS - şi sosi a doua zi la farmacie cu o lădiţă de nisip, mâncare pentru pisici şi un pisoi negru cu labe albe, ca şi cum ar fi călcat intr-un castron de smântână.

-O, Henry! exclamă Denise, luându-i pisoiul şi ducându-1 la piept.

El se simți nespus de mulțumit.

Pentru că era atât de mic, Papucel își petrecea zilele în farmacie, unde Jerry McCarthy era nevoit să-l țină în mâna lui grasă, lângă cămaşa transpirată, spunându-i lui Denise „cât e de drăguț!“, înainte ca ea să-l elibereze de mica povară îmblănită, luându-1 înapoi pe Papucel, lipindu-şi fața de a lui în timp ce Jerry o privea, cu buzele groase întredeschise. Jerry se mai înscrisese la două cursuri la universitate şi luase din nou zece la ambele materii. Henry şi Denise îl felicitaseră ca nişte părinți neatenți; nu mai primise tort de data asta.

Denise avea perioade în care vorbea neîntrerupt, ca o maniacă, după care urmau zile întregi de tăcere. Câteodată ieşea pe uşa din dos a farmaciei şi se întorcea cu ochii umflați.

-Du-te mai devreme acasă dacă ai nevoie, îi spunea Henry.

Dar ea îi întorcea o privire panicată.

-Nu. O, Doamne, nu! Vreau să stau aici.

în anul acela fusese o vară caldă. El şi-o amintea stând lângă ventilatorul de la fereastră, cu părul ei subțire fluturând în valuri ondulate, în timp ce privea lung prin ochelari la pervaz. Stătea aşa minute în şir. Plecase pentru o săptămână să îşi viziteze un frate. în altă săptămână plecase la părinții ei.

—Vreau să stau aici, spusese la întoarcere.

-Unde o să mai găsească un soț în orăşelul ăsta? întrebase Olive.

-Nu ştiu. M-am întrebat şi eu, mărturisise Henry.

-Altcineva în locul ei ar fi plecat şi s-ar fi înrolat în Legiunea Străină, dar ea nu-i genul care să facă asta.

—Nu, nu e genul.

Sosi toamna, iar el o aştepta cu groază. în ziua aniversării morții lui Henry, Denise veni la slujbă împreună cu socrii. £1 se simți uşurat când ziua se încheie, când trecu o săptămână, apoi alta, cu toate că se apropiau sărbătorile, iar el se simțea agitat, ca şi cum ar fi purtat asupră-i un lucru pe care nu îl putea pune jos. Când sună telefonul, se duse să răspundă cu un presentiment rău. O auzi pe Denise scoțând mici sunete chinuite în receptor - Papucel ieşise din casă iară ca ea să observe, iar mai adineaori, în drum spre băcănie, îl călcase cu maşina.

-Du-te, îi spuse Olive. Pentru Dumnezeu, du-te şi consolează-ți iubita.

-încetează, Olive. Chiar nu am nevoie de aşa ceva. E o tânără văduvă care şi-a călcat pisica. Nu ai pic de milă?

Henry tremura.

-Nu şi-ar fi călcat afurisita de pisică dacă nu i-ai fi dat-o tu.

Aduse cu el nişte valium. îşi petrecu noaptea pe canapea, neajutorat, în timp ce ea plângea. Dorința de a-i cuprinde umerii fragili cu brațul era foarte puternică, dar se stăpâni ținându-şi mâinile în poală. O lampă mică îşi trimitea lumina de pe masa din bucătărie. Ea îşi suflă nasul în batista lui albă

şi exclamă: „O, Henry, Henry.“ Nu era sigur la care Henry se referea. Denise îşi ridică privirea spre el, cu ochii atât de umflați, că erau aproape închişi; îşi scosese ochelarii ca să-şi şteargă ochii cu batista.

—îți vorbesc mereu în minte, spuse.

îşi puse ochelarii la loc.

-Iartă-mă, şopti.

—Pentru ce?

-Pentru că îți vorbesc în minte tot timpul.

-Nu, nu trebuie.

O duse la culcare ca pe un copil. Ascultătoare, merse în baie şi se schimbă în pijamale, apoi se aşeză în pat, cu pătura până sub bărbie. El se aşeză pe marginea patului, mângâindu-i părul, până când valiumul îşi făcu efectul. Pleoapele i se închideau şi fata se întoarse pe o parte, murmurând ceva ce el nu înțelese. Conducând încet spre casă de-a lungul drumurilor înguste, întunericul, lipin- du-se de parbriz, părea viu şi sinistru. îşi închipui că pleca undeva, în nord, să locuiască într-o căsuță cu Denise. Ar fi putu găsi de muncă undeva în nord; ea ar fi avut un copil. O fetiță care să îl adore; fetițele îşi adoră tații.

—Ei, consolatorule de văduve, cum se simte? îl întrebă Olive din pat, în întuneric.

—Se chinuie.

-Toată lumea se chinuie.

A doua zi dimineață, el şi Denise lucrară într-o tăcere intimă. Chiar dacă ea era la tejghea, iar el era în spate, tot îi putea simți prezența lipită de el, ca şi cum ea sau el ar fi devenit Papucel, iar ființele lor interioare s-ar fi atins. La sfârşitul zilei îi zise, cu vocea grea de emoție:

-Voi avea grijă de tine.

Ea stătu în fața lui şi aprobă din cap. El îi trase fermoarul hainei.

Nici până în ziua de azi nu ştie unde i-a fost mintea. De fapt, nici nu îşi aminteşte prea multe. Ştie că Tony Kuzio îi

făcuse lui Denise câteva vizite. Ştie că ea îi spusese lui Tony să nu divorțeze, pentru că, dacă ar fi făcut-o, niciodată nu ar mai fi putut să se căsătorească în biserică. Simțise acul geloziei şi al furiei gândindu-se la Tony în casa lui Denise, noaptea târziu, implorându-i iertarea.

Senzația că se sufoca în pânze de păianjen, al căror labirint lipicios se înfăşură în juru-i. Ştia că îşi dorise ca Denise să continue să îl iubească. Şi aşa fusese. O văzuse clar în ochii ei când ea lăsase să-i cadă o mănuşă roşie, iar el o ridicase şi i-o ținuse. *îți vorbesc în minte mereu.* Durerea era ascuțită, nemaiîntâlnită, insuportabilă.

-Denise, îi spusese într-o seară, în timp ce închideau magazinul, ai nevoie de prieteni.

Ea roşise puternic. îşi îmbrăcase haina cu gesturi nervoase.

—Am prieteni, îi răspunsese.

-Bineînțeles. Dar vorbesc de prieteni de aici, din oraş.

Aşteptă la uşă până ce ea îşi aduse geanta.

-Ai putea merge să dansezi country la Grange Hali. Olive şi cu mine obişnuiam să mergem. Sunt oameni drăguți acolo.

Ea păşi pe lângă el, cu fața udă, iar el o urmări cu privirea.

—Sau poate te gândeşu că aşa e corect[I], spuse el jalnic, în parcare.

-Sunt corectă, îi răspunse ea liniştit.

-Da, replică Henry, la fel de liniştit. Şi eu sunt.

în timp ce conducea spre casă în înmneric, îşi imagină că o duce pe Denise să danseze la Grange Hali. „învâr- tiți-vă partenera, şi apoi faceți paşi..." Fața ei ar înflori într-un zâmbet, piciorul ei ar bate tactul, iar mâinile ei micuțe s-ar sprijini în şolduri. Nu, era de neîndurat, iar acum era cu adevărat speriat de explozia bruscă de mânie pe care o deşteptase în ea. Nu putea face nimic pentru ea. Nu putea să o ia în brațe, să îi sărute fruntea umedă, să doarmă lângă ea, îmbrăcată în pijamaua aceea din flanel, ca de fetiță, pe care o purtase în noaptea în care murise

I Joc de cuvinte: *square dancing* — dans country, şi expresia *to be square with* - „a fi corect cu cineva" (n.red.)

Papucel. Nu ar fi părăsit-o pe Olive, după cum nu i-ar fi dat prin cap să îşi taie un picior cu fierăstrăul. Oricum, Denise nu şi-ar fi dorit un protestant divorţat şi nici el nu i-ar fi putut suporta catolicismul.

Zilele treceau, iar ei îşi vorbeau rar. Acum simţea venind dinspre ea o răceală nemiloasă şi acuzatoare. O făcuse el să spere ceva? Şi totuşi, când Denise menţiona vreo vizită de-a lui Tony Kuzio sau făcea câte o aluzie la un film văzut în Portland, o răceală asemănătoare se isca în el. Trebuia să strângă din dinţi ca să nu-i spună: „Eşti prea corectă ca să mergi la dans, aşa-i?“ Detesta faptul că expresia „ceartă între îndrăgostiţi" i se tot învârtea prin cap.

Şi uneori îi spunea - adresându-se pasămite lui Jerry McCarthy, care asculta cu o nouă atitudine, dar de fapt îi vorbea lui Henry (îşi dădea seama după privirile fugare pe care i le arunca, împreunându-şi mâinile, agitată): „Când eram mică, înainte de a se îmbolnăvi, mama ne făcea prăjituri speciale pentru Crăciun. Le decoram cu glazură şi bomboane. Cred că niciodată nu m-am mai distrat aşa de bine.“ Vocea ei tremura, iar ochii îi clipeau în spatele ochelarilor. El înţelese atunci că moartea soţului o făcuse să simtă şi moartea copilăriei sale; jelea pierderea singurului *sine* pe care îl cunoscuse vreodată — acum dispărut din viaţa acestei văduve tulburate. Ochii lui, privindu-i pe ai ei, se îmblânziră.

Zilele treceau, una după alta. Pentru prima dată în viața lui de farmacist îşi îngădui să ia câte un somnifer, strecurând în fiecare zi câte unul în buzunarul pantalonilor.

-Gata, Denise? o întreba când venea ora închiderii.

Ea se ducea în tăcere să-şi ia haina sau spunea, privindu-1 blând:

-Gata, Henry. A mai trecut o zi.

Daisy Foster stă acum în picioare, pregătindu-se pentru intonarea imnului, întoarce capul şi îi zâmbeşte. îi răspunde cu o mişcare a capului şi deschide cartea de cântece.

„Domnul nostru e o cetate puternică, un meterez de neînvins." Cuvintele imnului, glasurile celor câțiva oameni care cântă îl umplu de speranță şi, în acelaşi timp, de o tristețe adâncă. „Poți învăța să iubeşti pe cineva", îi spusese lui Denise în acea după-amiază de primăvară când ea venise la el în depozit. Acum, punând cartea de imnuri înapoi în banca din fața lui şi aşezându-se încă o dată pe bancheta îngustă, se gândeşte la ultima oară când a văzut-o. Plecaseră spre nord, să îi viziteze pe părinții lui Jerry, şi se opriseră pe la ei, cu bebeluşul lor, Paul. Henry îşi aminteşte că Jerry spusese ceva sarcastic despre Denise - că adormea pe canapea în fiecare seară, şi că uneori rămânea acolo toată noaptea. Denise îi întorsese spatele, privind către golf, iar umerii ei se lăsaseră brusc, sânii îi împungeau puloverul cu guler pe gât; avea burtă, ca şi cum ar fi tăiat o minge de baschet în două şi ar fi înghițit-o. Nu mai era fata care fusese odată - nici o fată nu rămâne tânără -, ci o mamă obosită, iar obrajii ei rotunzi se lăsaseră, în timp ce burta ei crescuse. Era ca şi cum forța de gravitație a vieții o trăgea în jos. Atunci, Jerry îi ordonase:

-Denise, stai dreaptă. Umerii înapoi.

Bărbatul se uitase la Henry, dând din cap.

-De câte ori trebuie să-i repet asta?

-Mănâncă nişte supă, îl invitase Henry. Olive a facut-o seara trecută.

Dar trebuiau să pornească la drum, iar după ce plecaseră, Henry nu spusese nimic despre vizita lor şi, în mod surprinzător, nici Olive. Nu şi-ar fi închipuit că Jerry avea să devină un bărbat atât de masiv, de spilcuit - datorită sprijinului lui Denise -, nici măcar nu mai era atât de gras, era doar un bărbat mare, cu un salariu pe măsură, vorbindu-i soției pe tonul pe care îl folosea şi Olive atunci când îi vorbea lui Henry. Nu o mai văzuse niciodată pe Denise, cu toate că probabil mai trecuse prin zonă. In scurtele scrisori pe care i le trimitea de ziua lui îi pomenise despre moartea mamei, apoi, câțiva ani mai târziu, despre cea a tatălui. Cu siguranță mersese în nord pentru înmormântare. Oare se gândea la el? Oare ea şi Jerry se opreau la mormântul lui Henry Thibodeau?

-Arăți proaspătă ca o margaretă[I], îi spune el lui Daisy Foster în parcarea bisericii. Era gluma lor; i-o spunea de ani de zile.

-Ce face Olive?

Ochii albaştri ai lui Daisy sunt încă mari şi încântători, şi zâmbeşte la fel ca întotdeauna.

-Olive e bine. Pe acasă, îşi face de lucru. Pe la tine ce mai e nou?

-Am un admirator, răspunde Daisy, ducându-şi mâna la gură.

I Joc de cuvinte între expresia *to look as fresh as a daisy* - a fi proaspătă ca o margaretă - şi numele Daisy (n.tr.)

-într-adevăr? Daisy, dar e minunat.

-Ziua vinde asigurări în Heathwick, iar vineri seara mă duce la dans.

-O, minunat, repetă Henry. Trebuie să veniți la noi la cină.

„De ce simți nevoia să îi vezi căsătoriți pe toți?" îl întrebase Christopher furios când Henry se interesase de viața fiului său. „De ce nu poți să lași lumea în pace?"

Dar el nu vrea ca oamenii să fie singuri.

Acasă, Olive îi face semn spre masă, unde îl așteaptă o felicitare de la Denise, lângă o violetă africană.

-A ajuns ieri. Uitasem de ea.

Henry se aşază greoi şi o deschide cu stiloul, îşi găseşte ochelarii, o studiază. Scrisoarea ei e mai lungă ca de obicei. Trăsese o sperietură în vară. O scurgere pericardică, dar se dovedise a nu fi nimic grav. „Mi-a schimbat viața", scria, „aşa cum se întâmplă de obicei cu astfel de experiențe.

Mi-a clarificat prioritățile şi de atunci trăiesc cu cea mai profundă recunoştință pentru familia mea. Nimic nu contează în afară de familie şi de prieteni", scria Denise, cu ortografia ei ordonată, „iar eu am fost binecuvântată cu amândouă".

Pentru prima oară, iscălise pe felicitare „Cu drag".

-Ce mai face? întreabă Olive, lăsând apa să curgă în chiuvetă.

Henry priveşte fix golful, molizii scheletici de pe marginea lui şi toate acestea i se par frumoase. Măreția lui Dumnezeu oglindită aici, în maiestatea calmă a țărmului şi în apa care se leagănă uşor.

-E bine.

Nu chiar acum, dar mai târziu se va duce la Olive şi îi va pune mâna pe braț. Olive, care a trecut prin propriile suferințe. Henry a înțeles de mult - după ce maşina lui Jim O'Casey se făcuse nevăzută pe şosea, iar Olive se dusese direct la culcare după cină săptămâni la rând, suspinând amarnic în pernă -, Henry înțelesese atunci că Olive îl iubise pe Jim O'Casey, fiind poate iubită la rândul ei, cu toate că el nu o întrebase niciodată, iar ea nu îi spusese nimic; aşa cum nici el nu îi pomenise despre dorința disperată şi chinuitoare pe care o simțise pentru Denise până în ziua în care ea venise la el şi îi povestise despre propunerea lui Jerry, iar el o

îndemnase să plece.

Pune felicitarea pe pervaz. Se întreabă cum s-a simțit ea scriind cuvintele „Dragă Henry". Oare cunoscuse alți Henry de atunci? Nu are cum să ştie. Nu ştie nici ce s-a întâmplat cu Tony Kuzio sau dacă se mai aprind lumânări în biserică pentru Henry Thibodeau.

Henry se ridică. îi trece prin minte Daisy Foster, felul cum zâmbise povestind despre dansul de vineri seara. Uşurarea simțită când citise biletul lui Denise, uşurarea că era bucuroasă pentru viața care i se întindea înainte, se transformă brusc, în mod ciudat, într-un sentiment de pierdere, ca şi cum i-ar fi fost răpit ceva important.

-Olive...

Probabil că nu îl aude din cauza apei care curge în chiuvetă. Nu mai e la fel de înaltă ca altădată şi e mai lată în spate. Apa se opreşte.

-Olive, îi spune, iar ea se întoarce către el. N-ai să mă părăseşti, nu-i aşa?

-O, pentru numele lui Dumnezeu, Henry! Mă bagi în mormânt.

Se şterge iute pe mâini cu un prosop.

Henry dă din cap. Cum ar putea să îi spună - nu putea - că toți aceşti ani în care purtase vina de a o iubi pe Denise duceau cu ei o sămânță care exista încă? Nu poate suporta acest gând, iar peste o clipă îl va fi alungat din minte ca pe o minciună. Cine ar putea îndura să se vadă pe sine astfel, ca

un bărbat micşorat de norocul celorlalţi? Nu, aşa ceva e ridicol.

-Daisy are un iubit. Trebuie să îi invităm pe la noi cât de curând.

FLUXUL

Golful era presărat de valuri înspumate, iar mareea creştea, aşa că puteai auzi pietrele mai mici mişcându-se, împinse de apă. Se auzea şi zăngănitul metalic al cablurilor lovindu-se de catargele vaselor ancorate. Câțiva pescăruşi țipau ascuțit, plonjând după resturile de peşte pe care băiatul le arunca de pe chei după ce curăța macroul. Kevin privea scena din maşină, cu geamul pe jumătate coborât. Parcase pe zona cu iarbă, nu departe de port. Două camioane stăteau ceva mai încolo, pe pietrişul din apropierea cheiului.

Kevin nu ştia cât timp trecuse.

La un moment dat, uşa restaurantului se deschise scârțâind şi apoi se trânti la loc, iar Kevin văzu cum un bărbat încălțat cu cizme de cauciuc se mişcă încet şi aruncă un colac greu de frânghie într-un camion. Chiar dacă îl observase, bărbatul nu dădu vreun semn că l-ar fi văzut, nici chiar când băgă camionul în marşarier şi întoarse capul în direcția lui. Nu aveau nici un motiv să se recunoască. Kevin nu mai

trecuse prin oraş din copilărie. Avea treisprezece ani când se mutase, cu tatăl şi cu fratele lui. Acum era la fel de străin de loc ca oricare alt turist. Şi totuşi, privind către golful brăzdat de razele soarelui, îşi dădu seama cât de cunoscut i se părea totul; nu se aşteptase la asta. Aerul sărat îi invada nările, tufele de măceş,

cu florile lor albe, îl derutau; o ignoranță tristă părea să se fi cuibărit între petalele lor delicate şi albe.

Patty Howe turnă cafea în două căni albe, le puse pe tejghea şi spuse „cu plăcere", apoi se retrase să aranjeze chiflele de porumb care tocmai îi fuseseră trimise prin ferestruica bucătăriei. îl văzuse pe bărbatul din maşină - stătea acolo de mai bine de o oră -, dar oamenii făceau asta uneori: veneau cu maşinile tocmai din oraş doar ca să privească apa. însă ceva în legătură cu el o umplea de tristețe.

—Sunt perfecte, îi spuse bucătarului, pentru că partea de deasupra a chiflelor era crocantă pe margini şi aurie ca un răsărit de soare.

Faptul că aroma lor nu îi provoca o uşoară greață, aşa cum i se întâmplase de două ori în acel an, o întristă; se simți cuprinsă de o uşoară nefericire. Medicul o avertizase să nici nu mai încerce măcar timp de trei luni.

Uşa se deschise şi se închise cu zgomot. îl văzu din nou prin fereastra mare pe bărbatul din maşină. încă mai privea apa, iar Patty, în timp ce turna cafea unui cuplu vârstnic care se aşezase într-un separeu, întrebându-i cum se simțeau în acea dimineață minunată, îşi dădu deodată seama cine era şi ceva ca o umbră care trece prin fața soarelui îi traversă chipul. „Poftiți, vă rog", se adresă ea cuplului şi nu-şi mai aruncă ochii pe fereastră.

-Hei, de ce nu vine Kevin la noi, sugerase mama ei pe când Patty era doar o fetiță.

Capul ei, care abia ajungea la masa din bucătărie, se mişcase în semn de refuz — *Nu, nu, nu,* nu dorea să meargă acolo. Băiatul o înspăimânta; la grădiniță îşi sugea încheietura mâinii cu atâta înverşunare, încât avea mereu acolo un cerc vânăt şi lucios. Mama lui - înaltă, brunetă, cu o voce gravă - o înspăimânta şi ea. Acum, aşezând chiflele de porumb pe o farfurie, se gândi că propunerea mamei ei fusese elegantă, aproape strălucită. Kevin venise la ea acasă şi învârtise răbdător coarda, al cărei capăt era legat de un copac, în timp ce Patty sărise în neştire. In drum spre casă, Patty se gândise să treacă pe la mama ei. „N-o să ghiceşti pe cine am văzut", avea să-i spună.

Băiatul de pe chei se ridică în picioare, ținând o găleată

galbenă într-o mână şi un cuţit în cealaltă. Un pescăruş plonjă, şi băiatul agită în aer mâna în care avea cuţitul. Kevin îl privi cum se întoarce să urce rampa, însă un bărbat venea agale pe chei. „Fiule, pune cuţitul în găleată", îi strigă omul, iar copilul se conformă cu grijă, iar apoi se agăță de balustradă şi urcă panta, în întâmpinarea tatălui său. Era încă destul de mic şi îl luă de mână. Aruncară împreună o privire în găleată, apoi se urcară în maşină şi plecară.

Privind toată scena din maşină, Kevin gândi: „Bun", iar asta însemna că nu simţise nici o emoţie asistând la întâlnirea dintre tată şi fiu.

„Mulţi oameni nu au familii", îi spusese doctorul Goldstein, scărpinându-şi barba albă şi măturând apoi nestingherit de pe piept tot ce cădea din ea. „Cu toate acestea, tot au o casă." Şi îşi împreunase liniştit mâinile peste burta lui mare.

Pe drum, Kevin trecuse de casa lui din copilărie. Drumul era tot noroios, brăzdat de urme adânci, dar câteva case noi

erau ascunse în pădure. Probabil că trunchiurile copacilor îşi dublaseră circumferința în timp, dar pădurea rămăsese la fel cum şi-o amintea — deasă, încâlcită şi primejdioasă -, un petic de cer ivindu-se printre copaci în timp ce urca dealul către locul în care se înălța casa. Şopronul îl convinsese că nu greşise drumul - şopronul de lângă casă, de un roşu aprins şi, chiar lângă el, stânca de granit care era atât de mare, încât în copilărie, escala- dând-o în tenişi, Kevin îşi închipuia că era un munte.

Stânca era încă acolo şi casa la fel, dar o renovaseră; fusese adăugată o verandă care înconjura casa, iar vechea bucătărie dispăruse. Bineînțeles că locatarii au vrut să demoleze bucătăria. Un val de supărare îl împunse, apoi dispăru, încetini, căutând cu luare-aminte vreo urmă de copii. Nu văzu nici o bicicletă, nici un leagăn, nici o căsuță în copac, nici un coş de baschet - doar o floare roz de spo- rul-casei lângă uşa din față.

Se simți uşurat - o senzație în spatele coastelor, sosind asemenea atingerii blânde a apei în timpul refluxului, de un calm binefăcător. Pe bancheta din spate era o cuvertură şi avea să se folosească de ea oricum, chiar dacă nu erau copii în casă. Acum, cuvertura era înfăşurată în jurul puştii, dar când se va întoarce (în curând, cât încă uşurarea mai acoperea

golul lăuntric simțit pe drum), se va întinde pe acele de pin şi se va înveli cu pătura. Şi ce dacă bărbatul din casă avea să dea peste el? Sau femeia care agățase floarea roz? Nu avea să-l privească multă vreme. Dar ca un copil să vadă asta — nu, Kevin nu putea accepta gândul că un copil avea să descopere ceea ce el însuşi văzuse odată: că nevoia mamei sale de a-şi devora viața fusese atât de mare şi de copleşitoare, încât rămăşițe din corpul ei fuseseră împrăştiate pe toate dulapurile din bucătărie. „Nu contează", gândi, în timp ce trecea de casă. „Nu contează." Pădurea era acolo, iar asta era tot ce dorea, să se întindă pe acele de brad, atingând scoarța subțire şi zdrențuită a unui cedru, cu acele de pin deasupra capului, lângă lăcrămioarele cu frunze verzi. Florile albe, ascunse, de limba-mie- lului, violetele sălbatice; mama lui i le arătase pe toate.

Zgomotul puternic al catargelor îl făcu să-şi dea seama că vântul se întețise. Acum, că măruntaiele de peşte dispăruseră, pescăruşii nu mai țipau. O pasăre grasă care şedea pe balustrada rampei, nu departe de el, îşi luă zborul şi fâlfai de două ori înainte ca vântul să o poarte mai departe.

Oase pneumatice; în copilărie, Kevin văzuse oase de pescăruş pe insula Puckerbrush. Țipase panicat când fratele lui luase câteva ca să le ducă acasă. „Lasă-le acolo", îi strigase Kevin.

„Stări de spirit şi trăsături fizice", spusese doctorul Goldstein. „Trăsăturile nu se schimbă, stările de spirit, da.“

Două maşini sosiră şi fură parcate lângă port. Nu se aşteptase să fie atâta animaţie acolo într-o zi lucrătoare, dar era aproape iulie, iar lumea venea să se plimbe cu barca; văzu un cuplu nu cu mult mai în vârstă decât el cărând un coş mare pe rampa care, din cauza fluxului, nu mai era atât de abruptă. Apoi, uşa localului se deschise şi ieşi o femeie. Purta o fustă peste genunchi şi un şorţ - părea desprinsă dintr-un alt secol. Avea în mână o găleată de metal, iar el îi privi umerii în timp ce ea se îndrepta spre chei, îi cercetă spatele lung, coapsele care se mişcau - era încântătoare, ca un copac tânăr în lumina soarelui de după-amiază. în el se trezi o dorinţă care nu era sexuală, ci un fel de tânjire după simplitatea acelei forme feminine, îşi îndepărtă privirea şi tresări uşor, observând o femeie care se uita prin geamul lateral, holbându-se la el.

Doamna Kitteridge. Rahat.

Arăta exact la fel ca atunci când Kevin era în clasa a şaptea - aceeaşi expresie directă, aceiaşi pomeţi înalţi; părul ei era încă brunet. O simpatizase; nu mulţi îi purtaseră acelaşi sentiment. I-ar fi făcut semn să se îndepărteze sau ar fi pornit maşina, dar respectul pe care i-1 purtase odată îl făcu să se abţină. Femeia ciocăni în geam, iar bărbatul, cu o ezitare, se aplecă şi îl deschise de tot.

-Ia te uită, Kevin Coulson. Bună.

El o salută din cap.

-Ai de gând să mă inviţi în maşină?

Mâinile bărbatului se încleştară în poală. începu să clatine din cap:

-Nu, eu doar...

Dar femeia se urcase deja în maşină - o țipă imensă, ocupând tot locul din față; genunchii ei aproape că atingeau bordul. îşi trânti o geantă mare în poală.

-Ce vânt te-aduce pe aici?

El privi către apă. Tânăra se întorcea de pe chei; pescăruşii țipau furioşi în urma ei, fâlfâind din aripile mari şi năpustindu-se în jos. Probabil că le aruncase cochilii de scoici.

-Ai venit în vizită? interveni doamna Kitteridge. Din New York? Acolo locuieşti acum?

-Iisuse, răspunse Kevin. Aici toată lumea e la curent cu toate?

—Bineînțeles, îl consolă ea. Cu ce altceva ne-am putea umple timpul?

Se întorsese cu fața către el, dar Kevin nu voia să o privească în ochi. Vântul păru să se întețească şi mai mult deasupra golfului. îşi vârî mâinile în buzunare, pentru a lupta cu tentația de a-şi suge încheieturile degetelor.

—Vin mulți turişti pe-aici, spuse doamna Kitteridge. Mişună peste tot în perioada asta.

Bărbatul scoase un sunet din gât, nu în semn că auzise vestea - ce-i păsa lui? -, ci că o auzise vorbindu-i. Privi femeia

mlădioasă cu găleata, care îşi ţinea capul aplecat în timp ce intra în local, închizând uşa cu grijă.

-E Patty Howe, vorbi doamna Kitteridge. îți aminteşti de ea? Patty Crane. S-a măritat cu băiatul cel mare al soților Howe. O fată de treabă. A pierdut mai multe sarcini, iar asta o întristează.

Olive Kitteridge oftă, îşi mişcă picioarele, împinse schimbătorul de viteze - spre surprinderea lui Kevin - pentru a se face mai comodă şi mută scaunul mai în spate.

-Cred că în curând au să-i rezolve problema şi atunci are să rămână însărcinată cu tripleți.

Kevin îşi scoase mâinile din buzunare, trosnindu-şi

încheieturile degetelor.

-Patty era drăguță. Uitasem de ea.

-încă e drăguță. Asta spuneam şi eu. Cu ce te ocupi în New.York?

-Ei...

Ridică o mână, văzu semnele roşii care o spuzeau, apoi îşi încrucişă brațele.

—Sunt stagiar. Am obținut diploma de medic acum patru ani.

-I-auzi, asta-i chiar impresionant. Ce fel de doctor vei fi?

Kevin privi bordul maşinii şi nu-i veni să creadă că nu observase cât de murdar era. Acolo, în lumina soarelui, mizeria părea să îi spună femeii că era un leneş prăpădit, fără pic de demnitate. Inspiră şi spuse:

— Psihiatru.

Se aştepta ca ea să exclame „A a a a . . i a r când femeia nu spuse nimic, o privi pieziş şi observă că dădea din cap, neimpresionată.

-E minunat aici, zise el, privind cu ochii mijiți spre golf.

în remarca lui se simțea recunoştința pentru discreția femeii, dar era adevărat că golful era minunat, golful pe care el părea să îl privească din spatele unui panou de sticlă mai mare decât parbrizul maşinii. Kevin înțelegea că locul avea acea splendoare a vaselor legănate de valuri, cu şuieratul lor de sirene, a apei biciuite de vânt, a tufelor de măceş. Era mult mai bine să fii pescar, să-ți petreci ziua printre aceste lucruri. Se gândea la instantaneele tomografiilor pe care le studiase cu mâinile în buzunare, căutân- du-şi mama în acele imagini, dând din cap în timp ce radiologul vorbea, având câteodată lacrimi în ochi. Mărirea amigdalei, înmulțirea leziunilor materiei albe, micşorarea severă a numărului celulelor gliale. Creierul unui maniaco-depresiv.

— Dar nu voi deveni psihiatru, spuse.

Vântul chiar se întețise acum, făcând rampa să se legene în sus şi în jos.

-îmi închipui că întâlneşti o groază de ţăcăniţi în domeniul ăsta, spuse doamna Kitteridge, mişcându-şi picioarele, care foşniră aspru în timp ce le freca de podeaua maşinii.

-Destui.

Intrase la Medicină crezând că avea să devină pediatru, dar fusese atras de psihiatrie în ciuda faptului oficial recunoscut că aceia care ajungeau psihiatri o făceau ca o consecinţă a propriei copilării chinuite. Căutau la nesfârşit răspunsuri în operele lui Freud, Horney, Reich, pentru a afla de ce erau nişte ciudaţi egocentrici, cu tendinţe narcisiste. în acelaşi timp, sigur că negau acest lucru. La ce porcării din partea colegilor şi a profesorilor fusese martor! Interesul său se limitase în timp la victimele torturii, dar chiar şi asta îl făcuse să dispere, iar când într-un sfârşit ajunsese sub îndrumarea lui Murray Goldstein, medic psihiatru cu diplomă de doctorat, şi îi pomenise despre planurile lui de a lucra la Haga cu oameni ale căror picioare fuseseră bătute până la sânge, ale căror corpuri şi minţi ajunseseră o ruină, doctorul Goldstein îi spusese: „Ce, eşti nebun?“

Fusese atras de nebunie. Clara - ce nume! - Clara Pilkington părea să fie persoana cea mai sănătoasă la cap pe care o întâlnise vreodată. Nu era tare? Ar fi trebuit să poarte de gât o pancartă pe care să scrie CLARA CEA NEBUNĂ DE LEGAT.

-Ştii cum se spune, zise doamna Kitteridge. Psihiatrii sunt duşi cu pluta, cardiologii au inima împietrită...

-Şi pediatrii? se întoarse Kevin către ea.

-Nişte tirani, completă doamna Kitteridge, ridicând din umeri.

-Mda, spuse Kevin uşor, aprobând din cap.

După o clipă, doamna Kitteridge continuă:

-Păi, mama ta probabil că nu s-a putut abține.

Rămase uimit. Nevoia de a-şi suge încheieturile degetelor era acum ca o mâncărime cumplită. își frecă mâinile de genunchi, găsi o gaură în blugi.

-Cred că mama avea o tulburare maniaco-depresivă. Dar nu a fost niciodată diagnosticată.

-înțeleg, aprobă doamna Kitteridge. Poate că asta ar fi ajutat-o. Tata nu era maniaco-depresiv. Era doar depresiv. Şi nu vorbea niciodată. Poate că şi pe el l-ar fi ajutat astăzi.

Kevin tăcea. „Sau poate că nu l-ar fi ajutat", se gândi.

-Fiul meu are o depresie.

Kevin o privi. Picături de transpirație i se iviseră pe sub pungile de la ochi. Observă că, de fapt, părea îmbătrânită. Sigur că nu avea cum să arate la fel ca atunci - ca profesoara de matematică din clasa a şaptea, de care se temeau copiii. Şi el se temuse de ea, chiar dacă o simpatizase.

-Cu ce se ocupă? întrebă Kevin.

-E ortoped.

Simțea o pată de tristețe întinzându-se de la ea către el. Rafale de vânt băteau acum în toate sensurile, iar golful părea un tort decorat aiuritor, cu glazură albastră şi albă, în vreme ce crestele valurilor se agitau într-o direcție, apoi în alta. Frunzele plopilor ce străjuiau promenada fluturau în sus, iar crengile erau aplecate într-o parte.

-M-am gândit la tine, Kevin Coulson, spuse femeia. Chiar m-am gândit.

închise ochii. Auzea cum ea îşi muta greutatea lângă el, cum tălpile ei se frecau din nou de covoraşul din cauciuc. Kevin ar fi vrut să îi spună *Nu vreau să vă gândiți la mine,* dar atunci ea îi zise:

-Am plăcut-o pe mama ta.

Kevin deschise ochii. Patty Howe ieşise din nou din restaurant; mergea spre cărarea din fața localului şi o nelinişte îi atinse pieptul; acolo, în față, era doar piatră, din câte îşi amintea, un plonjeu abrupt. Dar sigur că ea ştia asta.

-Ştiu, îi zise Kevin, întorcându-se către fața mare şi inteligentă a doamnei Kitteridge. Şi ea vă plăcea.

Olive Kitteridge încuviință din cap.

-Era o femeie deşteaptă.

Se întrebă cât timp avea să mai continue dialogul ăsta. Şi totuşi, faptul că ea o cunoscuse pe mama lui însemna ceva pentru el. Nimeni nu o cunoştea în New York.

- Habar n-am dacă ştiai sau nu, dar tatăl meu a făcut acelaşi lucru.

-Ce anume?

Se încruntă şi îşi trecu rapid încheietura degetului arătător prin gură.

-S-a sinucis.

Kevin voia ca ea să plece; era timpul ca ea să plece.

-Eşti însurat?

El făcu semn din cap că nu.

-Nici fiul meu. Asta îl înnebuneşte pe bietul băr- batu-meu. Henry ar vrea ca toată lumea să fie căsătorită, fericită. I-am spus: pentru Dumnezeu, lasă-1 să nu se pripească. Pe aici nu prea ai de unde să alegi. Acolo, în New York, presupun că...

-Nu stau la New York.

-Poftim?

-Nu... nu mai locuiesc la New York.

Kevin simțea că ea se pregătea să spună ceva. Avea impresia că aproape îi percepea dorința de a se întoarce, de a privi pe bancheta din spate, să vadă ce era în maşină. Dacă avea să facă asta, îi va spune că trebuie să plece, o va ruga să plece. O privi cu coada ochiului, dar femeia se uita înainte.

Observă că Patty Howe avea în mână o foarfecă mare. Stătea lângă măceş, cu fusta învolburându-se în jurul ei, tăind câțiva boboci albi. Ochii îi rămaseră pironiți asupra lui Patty, în spatele căreia se întindea golftd agitat.

-Cum s-a sinucis?

Kevin îşi frecă mâna de coapsă.

-Tata? S-a împuşcat.

Vasele ancorate îşi azvârleau acum prorele în sus, iar acestea se năpusteau apoi în jos, de parcă o ființă subacvatică furioasă le-ar fi tras spre adâncuri. Bobocii albi se aplecau, se îndreptau, apoi se aplecau din nou, cu frunzele lor țepoase legănându-se ca un al doilea ocean.

O văzu pe Patty Howe îndepărtându-se de tufa şi scuturându-şi mâna, de parcă s-ar fi înțepat.

-Nu a lăsat nici un bilet de adio, continuă doamna Kitteridge. Mama a suferit foarte mult din cauza asta. Se gândea că ar fi putut să ne lase măcar un bilet, aşa cum făcea când pleca la băcănie. Mama spunea: „Avea mereu politețea să-mi lase un bilet când pleca undeva." Dar, de fapt, el nu mergea niciodată nicăieri. Stătea mereu în bucătărie, sărmanul.

— Bărcile astea se desprind vreodată de chei?

Kevin îşi amintea de bucătăria copilăriei lui. Ştia că un glonț de calibrul 22 putea să parcurgă o milă, să treacă prin zece centimetri de scândură obişnuită. Dar după ce trecea de cerul gurii şi de acoperişul casei, cât de departe putea să ajungă?

-Câteodată. Nu atât de des pe cât te-ai aştepta, la cât de puternice sunt rafalele astea. Dar, din când în când, câte un vas iscă larmă mare. Trebuie să îl recupereze, ca să nu se zdrobească de stânci.

—Şi atunci portul e dat în judecată pentru neglijență?

—Nu ştiu cum se descurcă ei cu asemenea situații.

Presupun că au dispute legate de asigurare. Neglijență sau mâna Domnului.

Chiar în acel moment, Kevin îşi dădu seama că îi plăcea sunetul vocii ei, simțea adrenalina curgându-i prin vene, acea intensitate atât de cunoscută şi de cumplită, întreaga lui ființă neobosită avidă de suferință. îşi miji ochii către ocean. Nori mari şi cenuşii erau aduşi de vânt, şi totuşi soarele, ca şi cum s-ar fi întrecut cu ei, trimitea raze aurii pe sub nori, făcând suprafața apei să strălucească pe alocuri cu sclipiri jucăuşe şi iuți.

-E neobişnuit ca o femeie să se sinucidă cu o armă, spuse doamna Kitteridge meditativ.

Kevin o privi; ea nu îi întoarse privirea, pur şi simplu se uita la mareea în creştere.

-Ei bine, mama era o femeie neobişnuită, spuse mohorât.

-Aşa e, încuviință doamna Kitteridge.

Când Patty Howe îşi termină tura, îşi scoase şorțul şi merse să îl atârne pe umeraş în camera din spate; văzu prin geamul prăfuit crinii galbeni ce creşteau pe bucățica de grădină din capătul portului. Şi-i imagină lângă patul ei, într-o vază. Când se întâmplase a doua oară, soțul ei îi spusese „Şi eu sunt dezamăgit", apoi adăugase: „Ştiu că probabil te simți ca şi cum chestia asta ți se întâmplă numai ție." Ochii i se umeziră amintindu-şi cuvintele lui şi un val de iubire o inundă. Nimeni nu avea să ducă lipsa florilor. Nimeni nu ajungea în zona aceea, mai ales că poteca era atât de îngustă, iar malul foarte abrupt. Din motive de siguranță, puseseră de curând o pancartă pe care scria NU INTRAȚI, ba chiar se duceau discuții să îm- prejmuiască locul înainte ca vreun copil lăsat nesupravegheat să nimerească în tufişurile de acolo. Dar Patty avea să taie doar câteva flori. Găsi foarfecă într-un sertar şi merse afară să îşi culeagă buchetul; când ieşi pe uşă, văzu că doamna Kitteridge era cu Kevin Coulson în maşină, iar asta îi dădu un sentiment de siguranță. Nu ar fi putut spune de ce şi nici nu se mai gândi la asta. Vântul se întețise foarte mult. Se va grăbi să culeagă florile, le va înveli într-un şervețel umed şi se va opri pe la mama ei în drum spre casă. Se aplecă întâi asupra tufelor de măceş, gândindu-se ce frumoasă avea să fie combinația de alb cu galben, dar florile se mişcau în vânt, ințepându-i degetele. Se întoarse şi porni pe cărarea la capătul căreia aşteptau crinii.

Kevin spuse:

-Ei, mi-a părut bine să vă văd, doamnă Kitteridge.

Ii aruncă o privire, făcând un gest cu capul în semn de rămas-bun. Fusese un ghinion faptul că ea îl întâlnise, dar nu era vina lui. Se simțise vinovat din cauza doctoriței Goldstein, pe care ajunsese s-o îndrăgească, dar chiar şi acest sentiment pălise când ajunsese la barieră.

Olive Kitteridge scoase un şervețel Kleenex din geanta ei mare şi neagră. Fără să se uite la Kevin, îşi şterse fruntea şi linia părului. Spuse:

-Aş vrea să nu-i fi transmis genele alea.

Kevin îşi dădu uşor ochii peste cap. îşi pierduse de mult interesul pentru faza cu genele, ADN, ARN, cromozomul şase, dopamina şi toate tâmpeniile despre sero- tonină. De fapt, lucrurile astea îl înfuriau asemenea unei trădări. „Suntem pe cale de a înțelege modul în care mintea funcționează la nivel molecular", spusese un savant cunoscut la o conferință de anul trecut. Era începutul unei noi ere.

Mereu era începutul unei noi ere.

-Asta nu înseamnă că puştiul nu a moştenit câteva gene ciudate de la Henry. Şi încă cum! Maică-sa era nebună de legat. Absolut îngrozitor.

-Mama cui?

-Mama lui Henry. Bărbatu-meu. Doamna Kitteridge scoase din geantă ochelarii de soare şi îi puse pe nas. Am impresia că acum nu ai voie să spui „nebun de legat", nu-i aşa?

îl privi. El era cât pe ce să o ia de la capăt cu încheietura, dar îşi lăsă mâna să cadă în poală.

„Pleacă, te rog", o imploră în gând.

-Dar a avut trei căderi nervoase şi i-au făcut tratamente cu electroşocuri. Asta nu înseamnă nebunie?

Kevin dădu din umeri.

-îi lipsea o doagă, e clar. De asta poți fi sigur.

Nebun de legat erai atunci când luai o lamă de ras şi îți crestai linii lungi pe piept. Pe coapse, pe brațe. CLARA CEA NEBUNĂ DE LEGAT. Asta însemna nebunie. în prima lor noapte împreună, el îi simțise cicatricile pe întuneric. Am căzut“, şoptise ea. îşi imaginase cum ar fi să trăiască împreună. Tablouri pe pereți, lumina strecurân- du-se pe fereastra dormitorului. Prieteni la masa de Ziua Recunoştinței, bradul de Crăciun -, căci Clara ar fi vrut cu siguranță un brad.

„Fata asta aduce numai probleme", îi spusese doctorița Goldstein.

Nu era treaba ei să comenteze. Dar era adevărat - fata aducea doar necazuri: tandră şi iubitoare pentru o clipă, furioasă în clipa următoare. Faptul că ea se tăia îl înnebunea. Nebunia naşte nebunie. Iar apoi plecase, pentru că asta făcea Clara - părăsea oamenii şi lăsa totul în urmă. Plecase undeva, cu tot cu obsesiile ei. Acum era obsedată de nebuna Carrie A.

Nation, prima femeie prohibiționist, care distrugea saloanele de înfrumusețare cu toporul, iar apoi vindea topoarele. „Nu e cea mai tare chestie pe care ai văzut-o vreodată?", îl întrebase Clara, sorbindu-şi laptele de soia. Aşa era ea. Trecea de la o obsesie la alta.

„Toată lumea suferă de pe urma unei relații nereuşite", spusese doctorița Goldstein.

Dar asta nu era tocmai adevărat. Kevin cunoştea oameni care nu suferiseră de pe urma unei relații nereuşite. Nu erau prea mulți, dar oricum erau câțiva. Olive Kitteridge

îsi suflă nasul.

-Fiul dumneavoastră mai poate practica medicina?

-Adică?

-Din cauza depresiei, vreau să spun. Poate merge la muncă în fiecare zi?

-Ah, da.

Doamna Kitteridge îşi scoase ochelarii şi îi aruncă o privire pătrunzătoare.

-Şi domnul Kitteridge ce mai face? E bine?

— Da, e bine. Se gândeşte să se pensioneze anticipat. Ştii, au vândut farmacia şi ar fi fost nevoit să lucreze pentru noul lanț de drogherii, iar ăştia au tot felul de reguli. E trist unde a ajuns lumea.

întotdeauna era trist unde ajungea lumea. Şi mereu era începutul unei noi ere.

-Şi fratele tău ce mai face? întrebă doamna Kitteridge.

Kevin se simțea obosit. Poate că era mai bine aşa.

-Ultima oară ştiu că trăia pe străzile din Berkeley. E toxicoman.

în cea mai mare parte a timpului, Kevin nici nu simțea că are un frate.

-Unde ai plecat prima oară? în Texas? Parcă aşa ştiam. Tatăl tău se angajase acolo?

Kevin aprobă din cap.

-Cred că a vrut să plece cât mai departe de aici. Timpul şi depărtarea vindecă totul, aşa se spune. Nu ştiu dacă e adevărat.

Ca să pună capăt conversației, Kevin zise fără vlagă:

-Tata a murit anul trecut de cancer la ficat. Nu s-a mai însurat niciodată. Şi nici nu l-am văzut prea des după ce am plecat.

Tatăl lui nu fusese prezent la nici o ceremonie de absolvire, la nici unul dintre colegiile şi universitățile unde intrase cu bursă. Dar fiecare oraş fusese promițător. Fiecare loc păruse să-i spună la început: „Uite, poți să stai aici. Poți să te *odihneşti* aici. Poți să-ți găseşti rostul.“ Cerul nesfârşit al sud-vestului, umbrele care cădeau pe munții deşertului, nenumărații cactuşi cu vârfuri roşii, flori galbene sau turtiți — toate acestea îl înseninaseră când se mutase pentru prima oară în Tucson. Mergea singur pe munte, apoi cu alți colegi de la facultate. Dacă ar fi fost nevoit să aleagă, probabil că Tucsonul ar fi fost preferatul lui — era o diferență atât de mare între întinderea prăfuită şi coasta colțuroasă de aici.

Dar aşa cum s-a întâmplat cu toate oraşele, toate diferențele promițătoare - clădirile de sticlă înalte şi fierbinți din Dallas, aleile străjuite de copaci din Hyde Park în Chicago, cu scările de lemn din apartamente (îi plăcuseră la nebunie), cartierele din West Hartford, ca desprinse dintr-o poveste, peluzele perfecte -, toate acestea deveniseră locuri care, mai devreme sau mai târziu, într-un fel sau altul, îl asigurau că nu îşi găsise de fapt rostul.

Când obținuse diploma de medic la Chicago, asistând la ceremonia de absolvire doar de dragul uneia dintre profesoarele sale - o femeie amabilă, care îi spusese că ar fi întristat-o dacă el nu ar fi fost prezent -, se aşezase sub soarele arzător, ascultând ultimele cuvintele ale rectorului: „Cel mai important lucru în viață este să iubeşti şi să fii iubit." Aceste vorbe născuseră în Kevin o teamă interioară care crescuse şi îl cotropise, de parcă tot sufletul i s-ar fi făcut ghem. Dar ce vorbe rostise bărbatul cărunt, cu față de bunic, în roba lui venerabilă! Probabil nu avusese habar că acele cuvinte puteau să ducă la culme spaima tăcută dinăuntrul lui Kevin. Până şi Freud afirmase: „Trebuie să iubim, altfel ne îmbolnăvim." Totul era cât se poate de clar. Fiecare afiş, film, copertă de revistă, reclamă de la televizor - toate îi strigau în față: „Aparținem universului familiei şi iubirii, iar tu n-ai ce căuta aici."

New Yorkul, cel mai recent oraş, îi dăduse cele mai mari speranțe. Metroul plin de culori stinse, de oameni cu chipuri nervoase; îl relaxau hainele variate, sacoşele de cumpărături, oamenii care dormeau, citeau sau dădeau din cap în ritmul ce răzbătea din căşti. Ii plăcuseră la nebunie metroul şi, pentru un timp, activitățile din spitale. Dar relația cu Clara şi sfârşitul acesteia îl făcuseră să respingă oraşul, aşa că acum străzile păreau aglomerate şi obositoare, iar el se gândea din ce în ce mai des la cât de provinciali erau newyorkezii şi cât de puțin îşi dădeau seama de acest lucru.

începuse să simtă dorința de a-şi vedea casa copilăriei, o casă în care - credea el stând acum în maşină - nu fusese niciodată fericit. Şi totuşi, în mod ciudat, ideea acestei nefericiri îl subjuga cu dulceața amintirii unei poveşti de dragoste. Kevin avea amindri despre dulci şi scurte poveşti de dragoste - atât de diferite de nefericirea lui tărăgănată cu Clara - şi nici una nu era la fel de intensă ca dorința aceea interioară, ca *dorul* după acel loc. Casa în care puloverele şi sacourile de lână miroseau a sare jilavă şi a lemn putred -, mirosul îi făcea greață, la fel ca al focului din şemineu, pe care tatăl lui îl aprindea uneori, scormonind jăraticul, cu mintea în altă parte. Kevin credea că era singurul din țară care detesta mirosul unui foc de lemne. Dar casa, copacii invadați de caprifoi, prezența surprinzătoare a unui papuc de damă în mijlocul acelor de pin, frunzele deschise ale lăcrămioarelor, toate acestea îi lipseau.

îi lipsea mama lui.

Făcut-am acest cumplit pelerinaj... Şi m-am întors, căci tânjeam după mai mult... Ca de obicei, Kevin ar fi vrut să îl cunoască pe poetul John Berryman.

- Când eram tânără, spuse doamna Kitteridge, ținând ochelarii de soare în mână - mai mică, ştii -, mă ascundeam în lada de lemne când venea tata acasă. Se aşeza pe ladă şi spunea: „Unde e Olive? Unde poate să fie Olive?" Iar jocul

ăsta continua până când băteam în perete, iar el se prefăcea surprins. „Olive, habar n-aveam unde eşti!“ şi pe urmă izbucneam amândoi în râs.

Kevin o privi; femeia îşi puse ochelarii de soare.

-Nu ştiu câţi ani a mai continuat jocul, probabil că până am ajuns prea mare ca să mai încap în ladă.

Nu ştia ce să-i spună. îşi strânse mâna cât putu de încet, privind volanul. îi simţea prezenţa imensă şi avu viziunea fugară a unui elefant stând lângă el, un elefant care dorea să facă parte din împărăţia oamenilor, un elefant blând, inocent într-un anume fel. îl şi văzu cum îşi ţine picioarele din faţă împreunate cuminte în poală, cum trompa i se mişcă uşor în timp ce vorbeşte.

-E o poveste frumoasă, spuse Kevin.

Se gândea la băiatul care curăța peştii, la felul în care tatăl lui îi întinsese mâna Se gândi iarăşi la John Berryman. *Mântuieşte-ne de arme şi de sinucideri paterne... Ai milă!... nu apăsa pe trăgaci sau toată viața îți voi îndura mânia.* Se întrebă dacă doamna Kitteridge, profesoară de matematică fiind, ştia multe poezii.

—Uite cum s-a întețit vântul, continuă ea. E palpitant, atâta vreme cât nu ai un ponton care să o ia razna, aşa cum s-a întâmplat cu al nostru. Henry stătea acolo, pe pietre, printre valuri. Doamne, ce agitație!

Din nou Kevin îşi dădu seama că îi plăcea sunetul vocii ei. Vedea prin parbriz valurile mari venind către țărm, lovind atât de puternic marginea falezei, încât îm- proşcau spumă în aer, apoi apa cădea leneş înapoi, cu stropii cernându-se printre razele de soare strecurate printre norii întunecați. începu să îşi simtă mintea la fel de agitată precum valurile din fața lui. „Nu pleca", i se adresă în gând doamnei

Kitteridge. „Nu pleca."

Dar acest tumult din el era un chin. Se gândi cum ieri, în New York, mergând spre maşină, nu o mai văzuse. Atunci simțise acea împunsătură de teamă: plănuise şi pusese totul la punct, iar acum unde era maşina? Dar uite-o acolo, vechea dubă Subaru, iar ceea ce simțise atunci fusese speranță. Povestea aceea teribilă despre omul care se aruncase de pe podul Golden Gate şi supravieţuise.

Se plimbase o oră încheiată pe pod încolo şi-ncoace, plângând, şi spusese că, dacă cineva s-ar fi oprit să îl întrebe de ce plânge, nu s-ar fi aruncat.

-Doamnă Kitteridge, trebuie să...

Dar ea se aplecase în față, mijind ochii undeva, dincolo de parbriz.

-Stai aşa, ce naiba...

Mişcându-se mai rapid decât ar fi crezut Kevin că putea să o facă, femeia ieşi din maşină, lăsând portiera deschisă, şi se duse la marginea falezei, abandonându-şi geanta în iarbă. Dispăru pentru o clipă, apoi reapăru, dând din mâini şi strigând, cu toate că el nu putea să audă ce îi spunea.

Ieşi din maşină şi fu surprins de forța vântului care îi flutura cămaşa. Doamna Kitteridge striga, agitându-şi brațele ca un pescăruş uriaş:

-Mai repede! Mai repede!

Fugi spre ea şi privi în apă; fluxul era mai înalt ca niciodată. Doamna Kitteridge îi arătă ceva de mai multe ori, iar el văzu capul lui Patty Howe răsărind pentru câteva clipe din apa agitată, asemenea unui cap de focă. Părul îi era negru şi ud, dar pe urmă Patty dispăru din nou, fusta învolburându-i-se odată cu funiile întunecate ale algelor.

Kevin se întoarse cu spatele, se lăsă să alunece pe stânci, cu brațele întinse ca pentru o îmbrățişare; dar nu avea ce să cuprindă, era doar piatră netedă care îi zgâria pieptul, pielea şi obrazul, iar apoi apa rece îl învălui. Rămase uimit de răceala ei, era ca şi cum ar fi fost aruncat într-o epru- betă uriaşă plină cu o substanță fatală, care îi mânca pielea. în legănarea uriaşă a apei, atinse cu piciorul ceva stabil; se întoarse şi o văzu întinzând brațele către el, cu ochii deschişi, cu fusta învolburată în jurul taliei. Degetele ei îl atinseră, îl scăpară, se întinseră din nou, iar el o prinse. Apa se retrase o clipă şi, în timp ce un val îi acoperi, o trase cu putere, iar ea se agăță atât de strâns de el, încât lui nu-i veni să creadă că femeia putea să-l strângă atât de puternic cu brațele ei firave.

Apa se înălță din nou, iar ei traseră aer în piept; aco periți din nou de apă, piciorul lui se prinse de ceva, poate de o țeavă veche. La următorul val, amândoi scoaseră capetele deasupra apei, respirând din nou. O auzi pe doamna Kitteridge strigând deasupra. Nu îi putea desluşi vorbele, dar

înțelegea că ajutoarele erau pe drum. Trebuia doar să o împiedice pe Patty să alunece, iar în timp ce apa învolburată îi acoperi din nou, trăgându-i la fund, el o strânse mai tare, ca ea să ştie. Nu îi va da drumul. Chiar dacă, privind fix în ochii ei, în apa sărată, cu soarele strălucind în fiecare val, se gândi că şi-ar fi dorit ca acea clipă să dureze veşnic: femeia brunetă de pe mal, strigând în ajutorul lor, fata care odinioară sărise coarda ca o regină, cuprinzându-1 acum cu o înverşunare la fel de mare ca puterea oceanului. O, lume nebună, ridicolă, de nepătruns! Uite cât îşi dorea ea să trăiască, uite cum îşi dorea să se agațe de viață.

PIANISTA

Patru zile pe săptămână, Angela O'Meara cânta la pian în sala de cocktail a localului Warehouse Bar and Grill. Sala spațioasă şi confortabilă, cu sumedenia ei de canapele, scaune moi de piele şi măsuțe joase, te întâmpina imediat ce intrai pe uşile masive ale vechiului local; sala de mese era ceva mai în spate şi avea ferestre care dădeau spre apă. La începutul săptămânii era mai mult pustiu, dar de miercuri seara şi până sâmbăta, locul gemea de lume. Păşind de pe trotuar prin uşile groase de stejar, auzeai neîncetat notele cristaline ale pianului; zgomotul conversației celor care şedeau tolăniți pe canapele, stăteau pe scaune sau se aplecau peste bar părea să se armonizeze cu locul, astfel încât muzica pianului nu era un „fundal", cât mai ales un personaj din încăpere. Cu alte cuvinte, locuitorii din Crosby, comitatul Mâine, primiseră de mulți ani în viața lor muzica de cocktail şi prezența lui Angie O'Meara.

PIANISTA

în tinerețe, Angie fusese o femeie încântătoare, cu păr roşu, ondulat şi un ten perfect. încă îşi păstra frumusețea. Dar acum era trecută de cincizeci de ani, iar părul strâns lejer la spate cu piepteni era vopsit într-o nuanță puțin cam prea roşie. Silueta ei, deşi grațioasă încă, se îngroşase la mijloc, iar asta se observa cu atât mai mult cu cât în rest era destul de slabă. Dar avea o talie înaltă, iar Angie se aşeza pe taburetul pianului cu grația unei balerine, deşi

trecuse de mult de prima tinerețe. Bărbia i se lăsase şi nu mai avea fermitate, iar ridurile din jurul ochilor erau destul de vizibile. Dar erau riduri simpatice; se pare că nici o asprime nu afectase acest chip ce se arăta lumii mult prea clar, într-un fel de aşteptare simplă care nu mai era potrivită pentru o femeie de vârsta ei. In înclinarea capului său, în uşoara dezordine a părului strălucitor, în privirea limpede a ochilor albaştri era ceva care, în alte circumstanțe, i-ar fi neliniştit pe ceilalți. De pildă, străinii care treceau pe lângă ea în mallul Cook's Corner aveau tendința să îi arunce o a doua privire. Angie era o prezență familiară pentru cei din oraş. Era doar Angie O'Meara, pianista, şi cânta de mulți ani la Warehouse. Fusese îndrăgostită de Malcolm Moody, consilierul-şef al oraşului. Unii ştiau asta, alții nu.

în acea seară de vineri, doar o săptămână îi despărțea de Crăciun, aşa că nu departe de pianul cu coadă scurtă trona un brad înalt, bogat împodobit de angajații restaurantului. Beteala argintie flutura uşor de fiecare dată când uşa exterioară se deschidea. Becuri în culori variate, de mărimea unui ou, străluceau în mijlocul mulțimii de globuri, de şiraguri din floricele de porumb şi de merişor care împodobeau crengile uşor aplecate ale bradului.

Angie purta o fustă neagră şi o bluză roz de nailon decoltată la spate începând de la clavicule. Micul ei şirag de perle, bluza roz şi părul ei de un roşu aprins păreau a străluci odată cu pomul de Crăciun, ca şi cum ar fi fost chiar ea o prelungire a podoabelor. Ca întotdeauna, sosise la şase fix, cu zâmbetul ei de copil, mestecând gumă mentolată şi salutându-i pe Joe, barmanul, şi pe chelnerița Betty, apoi lăsându-şi haina şi geanta lângă bar. Joe, un tip voinic care servea la bar de mulți ani şi era atent, ca orice barman destoinic, dedusese că Angie O'Meara era îngrozitor de speriată când ajungea la slujbă în fiecare seară. Asta ar fi explicat damful de alcool pe care îl simțeai dincolo de aroma mentolată dacă erai îndeajuns de aproape ca să-l poți mirosi. Asta ar fi explicat şi faptul că nu îşi lua niciodată pauza de douăzeci de minute, cu toate că sindicatul muzicienilor i-o permitea, iar proprietarul localului chiar o încuraja să meargă în pauză.

„Nu suport s-o iau de la capăt", îi spusese lui Joe într-o seară şi atunci el pusese totul cap la cap: Angie suferea de trac.

Nu era treaba nimănui să ştie dacă Angie mai suferea şi de altceva. Lumea ştia foarte puține despre ea, închipu- indu-şi că alții o cunoşteau destul de bine. Locuia într-o cameră cu chirie pe strada Wood şi nu avea maşină. Făcea câțiva paşi

până la băcănie şi până la Warehouse Bar and Grill — o plimbare pe care o parcurgea în fix cincisprezece minute cu încălțările ei negre, cu tocuri foarte înalte. Iarna purta cizme negre cu tocuri foarte înalte şi o haină albă de blană artificială. Ducea cu ea o mică poşetă albastră. îşi croia cu grijă drum pe trotuarele acoperite de zăpadă, apoi traversa parcarea pe lângă oficiul poştal şi mergea pe aleea dinspre golf, unde se înălța localul Warehouse, scund, acoperit cu bârne albe.

Joe nu se înşelase gândindu-se că Angie avea trac. De ani de zile începuse să bea votcă la cinci şi un sfert, aşa că după o oră, când ieşea din camera ei, trebuia să se sprijine de pereți în timp ce cobora scările. Dar plimbarea îi limpezea mintea şi încă îi mai rămânea destulă încredere ca să se îndrepte spre pian, să deschidă capacul, să se aşeze şi să cânte. Cel mai mult se temea de primele acorduri, pentru că atunci toți ascultau cu adevărat: ea schimba atmosfera din încăpere. O astfel de responsabilitate o îngrozea. De aceea cânta trei ore fără întrerupere, fără pauză, ca să amâne liniştea ce s-ar fi aşternut peste sală, pentru a evita zâmbetele oamenilor îndreptate spre ea în timp ce se aşeza la pian; nu, nu-i plăcea deloc atenția lor. Dar îi plăcea să cânte la pian. După câteva măsuri din primul cântec, Angie era întotdeauna fericită. Pentru ea, era ca şi cum ar fi alunecat în interiorul muzicii. *Suntem una*, obişnuia să spună Malcolm Moody. *Hai să devenim una, Angie, ce spui de asta?*

Angie nu luase niciodată lecții de pian, cu toate că lumea nu o credea. Renunțase de mult să le mai spună asta. Când avea patru ani se aşezase la pianul bisericii şi începuse să cânte, iar asta nu o umpluse de uimire nici atunci, nici acum. „Mâinilor mele le e foame“, îi spunea mamei în tinerețe şi aşa şi era - ca o foame. Preotul îi dăduse maică-sii o cheie, iar acum Angie încă mai putea merge oricând acolo să cânte la pian.

Auzi uşa deschizându-se în spatele ei, simți o clipă frigul, văzu cum beteala se mişcă şi auzi vocea răsunătoare a lui Olive Kitteridge:

-Ei, na, ghinion. îmi place frigul.

Când veneau la Warehouse, soții Kitteridge soseau devreme şi nu intrau mai întâi în sala de cocktail, ci mergeau în sala de mese. Totuşi, Henry o saluta mereu — „bună seara, Angie", zâmbind larg în timp ce mergea, iar Olive îşi agita mâna deasupra capului, într-un fel de salut. Melodia preferată a lui Henry era *Good Night, Irene,* iar Angie încerca

să îşi amintească să o interpreteze mai târziu, în timp ce soții Kitteridge se îndreptau spre ieşire. Multă lume avea melodii preferate, iar Angie le cânta câteodată, dar nu întotdeauna. Dar cu Henry Kitteridge era altă poveste. îi cânta mereu melodia pentru că, ori de câte ori îl vedea, era ca şi cum ar fi fost prinsă într-un gol de aer cald.

în seara aceea, lui Angie îi tremurau picioarele. De la o vreme erau seri când votca nu îşi mai făcea efectul, transformând-o într-o ființă fericită şi preschimbând totul în ceva plăcut de la depărtare. în seara aceea, aşa cum se întâmpla în ultima vreme, avea o senzație ciudată în cap, de parcă ar fi fost mahmură. Se strădui să zâmbească şi nu privi pe nimeni în afară de Walter Dalton, care era la celălalt capăt al barului. Bărbatul îi trimise o sărutare.

Ea îi făcu un semn cu ochiul; ai fi crezut că clipise, dar ea făcuse gestul doar cu un ochi.

Altădată, lui Malcolm Moody îi plăcea la nebunie să o vadă clipind astfel. „Iisuse, mă stârneşti rău de tot“, îi spunea

în după-amiezile când venea în camera ei de pe strada Wood. Malcolm nu îl agrea pe Walter Dalton şi îl numea „pederast“, ceea ce de fapt şi era. Walter mai era şi alcoolic, fusese concediat de la facultate, iar acum locuia într-o casă de pe insula Coombs. Walter venea la bar de fiecare dată când Angie cânta. Câteodată îi aducea un dar - o eşarfa de mătase, o pereche de mănuşi din piele cu nasturi minusculi pe o parte. îi dădea mereu lui Joe cheile maşinii, iar după ce localul se închidea, barmanul îl ducea acasă, în timp ce unul dintre băieții de la bucătărie mergea cu maşina lui Joe, ca să îl poată duce apoi pe şofer acasă.

-Ce viață jalnică, îi spusese Malcolm lui Angie, referindu-se la Walter. Să stai acolo în fiecare seară, matolindu-te.

Lui Angie nu îi plăcea să audă spunându-se despre oameni că ar fi jalnici, dar nu ripostase. Câteodată, nu prea des, Angie se gândea că alți oameni ar putea considera viața ei cu Malcolm drept jalnică. Lucrul ăsta îi trecea prin cap în timp ce mergea pe trotuarul însorit sau când se trezea noaptea. Inima îi începea să o ia razna şi recapitula în minte lucrurile pe care el i le spusese de-a lungul anilor. La început îi declarase „mă gândesc întruna la tine“. încă îi mai spunea „te iubesc". Câteodată spunea „ce m-aş face fără tine, Angie?" Nu îi aducea niciodată cadouri, iar ea nici nu-şi dorea ca el să

o facă.

Auzi uşa dinspre stradă deschizându-se şi apoi închizându-se, simțind iarăşi un scurt fior de frig. îl văzu cu coada ochiului pe bărbatul în haină neagră. Se aşeză pe un scaun, într-un colț îndepărtat, iar felul în care el se mişca sau se apleca îi aminti brusc de ceva. Dar în acea seară Angie era în ceață.

-Scumpo, îi şopti lui Betty, care tocmai trecea purtând o tavă cu pahare. Ii spui lui Joe că vreau o cafea irlandeză?

—Sigur, spuse Betty, o fată de treabă, firavă ca un copil. Nici o problemă.

îşi bău cafeaua cu o mână, continuând să apese clapele,

cântând *Have a Holly Jolly Christmas*[1] şi făcându-i cu ochiul lui Joe, care îi răspunse cu o mişcare a capului. Când seara avea să se sfârşească, va bea ceva împreună cu Joe şi cu Walter şi le va povesti despre vizita pe care i-o făcuse mamei în ziua aceea la azil; poate că va pomeni şi despre vânătăile de pe braţul mamei sau poate că nu.

-Ţi se cere o dedicaţie, Angie.

Trecând pe lângă ea, Betty îi dădu un şerveţel de cocktail, în timp ce îşi ţinea tava cu băuturi în podul palmei; îţi puteai da seama cât de greu îi era să o ţină privind cum îşi mişca spatele în timp ce îşi făcea loc printre scaune.

-De la bărbatul acela, adăugă, arătându-i colţul cu o mişcare a capului.

Pe şervețel era scris *Bridge Over Troubled Watet*[I II]. Angie cântă mai departe colinde, zâmbind. Nu privi către bărbatul din colț. Cântă toate colindele pe care şi le putu aminti, dar nu mai simțea muzica. Poate ar fi ajutat-o dacă ar fi băut ceva, însă bărbatul din colț nu o scăpa din ochi şi ar fi ştiut că în ceaşca pe care i-o aducea Betty nu era doar cafea. îl chema Simon. Odată, şi el fusese pianist.

îngenuncheați. O, ascultați îngereţtile glasuri... Angie se simțea de parcă ar fi căzut în apă şi acum era nevoită să înoate printre alge. Avea impresia că nuanța închisă a hainei bărbatului îi strivea capul, iar ea simți o groază apoasă care îi amintea de mama ei; simte muzica, gândi. Dar era foarte amețită. încetini ritmul, cântând *The First*

Noel[III], foarte încet. Vedea în fața ochilor un câmp acoperit de zăpadă, cu o geană de lumină ivindu-se la orizont.

I Să aveți un Crăciun vesel (în limba engleză)

II Pod peste ape învolburate (în limba engleză)

III Primul Crăciun (în limba engleză)

Când sfârşi cântecul, făcu ceva care o luă prin surprindere. Mai târziu, se întrebă de câtă vreme plănuia să facă asta, iară să îşi dea seama. La fel cum refuza să conştientizeze momentul în care Malcolm încetase să îi spună „mă gândesc mereu la tine".

Angie luă o pauză.

îşi duse delicat şervețelul de cocktail la buze, se strecură din spatele pianului şi se îndreptă către toaletă, unde era instalat un telefon cu fise. Nu voia să îl deranjeze pe Joe, cerându-i să-i aducă poşeta.

-Scumpule, îi vorbi încet lui Walter, ai nişte mărunțiş?

El îşi întinse un picior, căută în buzunar şi îi oferi

monedele.

-Eşti o dulce, Angie, îi spuse Walter împleticit.

Mâna lui era umedă; până şi monedele erau umede.

-Mersi, dulceață.

Se îndreptă către telefon şi formă numărul lui Malcolm. în douăzeci şi doi de ani, niciodată nu îl sunase acasă, cu toate că învățase de mult numărul pe de rost. Mulți oameni - îşi spuse în gând, ascultând sunetul telefonului - ar fi de părere că douăzeci şi doi de ani înseamnă o grămadă de timp. Dar pentru Angie timpul era la fel de mare şi rotund precum cerul, iar a încerca să îl înțelegi era ca şi cum ai încerca să pătrunzi cu mintea muzica, pe Dumnezeu şi adâncimea

oceanului.

Spre deosebire de alții, Angie învățase cu mult timp în urmă să nu încerce să deslușească treburile astea.

Malcolm răspunse la telefon. Şi, într-un fel ciudat, nu îi plăcu sunetul vocii lui.

-Malcolm, îi spuse încet, nu mă mai pot întâlni cu tine. îmi pare nespus de rău, dar nu pot s-o mai fac.

Tăcere. Probabil că nevasta lui era pe acolo.

- Pa, zise Angie.

Trecând pe lângă Walter, îi spuse „mulțumesc, dragule", iar el îi răspunse „orice pentru tine, Angie". Vocea lui Walter era cleioasă de băutură, iar fața îi lucea.

Cântă melodia pe care o ceruse Simon, *Bridge Over Troubled Water,* dar abia când se apropia de final avu curajul să-l privească. Bărbatul nu-i zâmbi şi un val fierbinte o cuprinse.

Surâse bradului de Crăciun. Luminițele colorate păreau extraordinar de strălucitoare şi, pentru un moment, se simți nedumerită că oamenii făceau aşa ceva cu brazii — îi decorau cu atâtea podoabe strălucitoare; unii aşteptau perioada asta tot anul. O străbătu un alt val de căldură gândindu-se că, peste câteva săptămâni, bradul va fi despuiat şi aruncat pe trotuar, cu tot cu beteală. îşi putea închipui cât de ciudat avea să arate pomul, aplecat într-o rână în zăpadă, cu micul trunchi retezat încremenit în aer.

începu să cânte *We Shall Overcome*[I], dar cineva de la bar îi strigă „Hei, Angie, puțină seriozitate!", aşa că zâmbi şi mai larg şi trecu la ragtime. Ce tâmpenie că se apucase să cânte *We Shall Overcome.* Simon ar fi crezut că era o tâmpenie, acum îşi dădea seama. îi spunea mereu: „Eşti aşa de sentimentală!"

Dar îi mai spusese şi alte lucruri. Când o luase prima oară la masă împreună cu mama ei îi declarase: „Eşti ca o fată dintr-un basm frumos", în timp ce lumina cădea pe masa de pe puntea vasului.

în timp ce se plimbau cu barca, iar mama ei le facea cu mâna de pe stâncile golfului, îi spusese: „Eşti fiica perfectă." „Ai o față de înger", adăugase când păşiseră din barcă pe insula Puckerbrush. Mai târziu îi trimisese un trandafir alb.

Ah, era doar o adolescentă pe atunci. Venise cu prietenii

I Vom învinge (în limba engleză). Cântec de protest, devenit imnul neoficial al mişcării pentru drepturile civile din SUA (n.tr.)

ei chiar în acel bar într-o seară din vara aceea, iar el cânta *Fly Me to the Moon*[1]. Avusese impresia că era acoperit de lumini pâlpâitoare.

Simon era un tip agitat, tot corpul îi zvâcnea, ca al unei marionete trase de sfori. Interpretarea lui avea multă forță. Dar chiar de atunci ştiuse în sinea ei că îi lipsea *simțirea.* Pe atunci, mulți îi cereau lui Simon să cânte *Feelings*[I II], dar el nu se conforma niciodată. Era o melodie prea sentimentală, prea siropoasă, zicea el.

Simon venise din Boston ca să îşi petreacă vara acolo, dar rămăsese doi ani. Când se despărțise de Angie, îi spusese: „E ca şi cum m-aş întâlni cu tine şi cu maică-ta în acelaşi timp. Treaba asta îmi dă fiori." Mai târziu, îi scrisese: „Eşti nevrotică. Ai în suflet o rană."

Nu mai putea folosi pedala, pentru că piciorul îi tremura

I Du-mă până la lună (în limba engleză)
II Sentimente (în limba engleză)

sub fusta neagră. Doar lui îi mărturisise că mama ei primea bani de la bărbați.

Un hohot de râs izbucni dinspre bar, iar Angie privi într-acolo, dar nu erau decât nişte pescari povestind împreună cu Joe. Walter Dalton îi zâmbea dulce, întorcân- du-şi privirea către ei.

Mama ei împletise trei pulovere albastre identice pentru Crăciun. Când plecase din cameră, Simon îi spusese că nu le vor purta în acelaşi timp. Mama ei îi cumpărase lui Simon un teanc întreg de discuri cu muzica lui Beethoven. Când el plecase, i le ceruse înapoi, dar Simon nu i le trimisese. Mama ei o asigurase că puteau încă să poarte puloverele albastre, iar când ea îl îmbrăca pe al ei, o obliga şi pe Angie să facă la fel. într-o zi, maică-sa o anunțase: „Simon a fost exmatriculat de la şcoala de muzică. Acum e avocat pe probleme imobiliare în Boston. Bob Beane s-a întâlnit cu el din întâmplare." „OK“, răspunsese Angie.

Atunci se gândise că nu avea să îl mai vadă niciodată.

Văzuse o umbră de invidie trecând întunecat pe chipul lui când îi povestise (ah, îi spunea totul; ce copil fusese, locuind împreună cu maică-sa în cocioaba aia!) cum odată, când avea cincisprezece ani, un bărbat din Chicago o auzise cântând la o nuntă. Avea o şcoală de muzică şi discutase cu mama ei timp de două zile. Angie ar trebui să fie la şcoala lui. Avea să primească o bursă, cazare şi masă. „Nu!“, spusese mama ei. Era fetița mamei. Dar ani de zile după aceea, Angie îşi imaginase şcoala, un loc imens, zugrăvit în alb, unde lumea cânta la pian toată ziua. Oameni drăguți i-ar fi predat, ar fi învățat să citească partiturile. Toate camerele ar fi fost încălzite. Nu ar fi auzit nici un zgomot asemenea celor ce răzbăteau din camera mamei ei, sunete care o făceau să îşi astupe urechile şi o alungau din casă, făcând-o să meargă la biserică şi să cânte la pian. Dar mama lui Angie hotărâse că nu era cazul să meargă acolo. Ea era fetița mamei.

Privi iar pe furiş la Simon. Se lăsase pe spate în scaun şi se uita la ea. Angie nu simțea nici un val de căldură, aşa cum se întâmpla ori de câte ori Henry Kitteridge intra pe uşă sau ca acela care emana chiar atunci dinspre bar, unde şedea Walter.

Cu ce scop venise? Şi-l imagină plecând devreme de la biroul de avocatură, conducând maşina pe întuneric, către coastă. Poate că era divorțat; poate că trecea prin acel gen de

criză existențială pe care o aveau de obicei bărbații după cincizeci de ani, atunci când priveau în urmă, între- bându-se de ce lucrurile se potriviseră astfel. Probabil că, după atâția ani, şi el gândise la fel sau poate că nu se gândise deloc la ea, dar dintr-un anume motiv venise în Crosby, comitatul Mâine. Ştiuse oare că ea lucra aici?

îl văzu cu coada ochiului cum se ridică, iar apoi se sprijină de pian, privind-o. Era aproape chel.

-Bună, Simon, îl salută ea.

Acum cânta o melodie improvizată, degetele îi alunecau peste clape.

-Bună, Angie.

Nu era un bărbat la care să te uiți de două ori. Poate că nici mai demult nu fusese un bărbat la care să te uiți de două ori, dar lucrul ăsta nu avea importanța pe care i-o acordau alții. Nu conta că avusese odată o geacă urâtă de piele maro, pe care el o considera la modă. Nu puteai să te stăpâneşti să simți ceva pentru un om, indiferent de faptele lui. Pur şi simplu, trebuia să aştepți. în cele din urmă, sentimentul acela dispărea, pentru că veneau altele. Sau uneori nu dispărea, ci se prefăcea în ceva foarte mic, ce atârna ca o bucată de beteală într-un colț al minții, începea să simtă muzica.

-Ce mai faci, Simon? îl întrebă ea zâmbind.

-Foarte bine, mulțumesc, dădu el din cap. Foarte bine.

Brusc, Angie simți umbra unui pericol. Ochii lui nu erau calzi. Odinioară fuseseră calzi.

-Văd că ai încă părul roşcat, remarcă el.

—Acum îl vopsesc, din păcate.

El o privi în tăcere. Hainele atârnau pe el. Hainele atârnaseră mereu pe el.

-încă eşti avocat, Simon? Am auzit că da.

El aprobă din cap.

-Angie, adevărul e că mă pricep. E plăcut să te pricepi la

ceva.

—Sigur că e plăcut. Ce ramură a dreptului?

-Imobiliar.

Simon privi în jos, dar îşi ridică imediat bărbia.

-E distractiv. Ca un puzzle.

-Mă bucur.

îşi trecu mâna stângă peste cea dreaptă şi execută o gamă scurtă.

—Te-ai căsătorit, Angie?

—Nu. Dar tu?

Observase deja verigheta lui. Un inel lat. N-ar fi crezut că era genul care să poarte o verighetă lată.

—Da. Am trei copii. Doi băieți şi o iată, sunt mari deja.

îşi mişcă picioarele, sprijinit încă de pian.

-Minunat, Simon. E minunat.

Uitase de *O Come AU Ye Faithjul*[1]. începu să cânte, apăsând energic pe claviatură. Câteodată - se gândi -, atunci când cânta, era asemenea unei sculptorițe modelând un lut minunat.

El se uită la ceas.

-Termini programul la nouă?

1 Veniți, toți credincioşii (în limba engleză)

-Da. Dar trebuie să o şterg, din păcate. îmi pare rău.

Nu mai roşea. îşi simțea pielea rece şi avea o durere de cap cumplită.

-Bine, Angie, făcu el îndreptându-şi spatele. Plec şi eu. Mă bucur că te-am văzut după atâția ani.

-Da, Simon. Mă bucur că te-am văzut.

Brațul lui Betty aşeză o ceaşcă de cafea de cealaltă parte a pianului.

-Din partea lui Walter, spuse chelnerița, plecând mai departe.

Angie întoarse capul şi îi făcu lui Walter cu ochiul. El o privea cu ochi tulburi.

Simon se îndepărta. Uite-i şi pe soții Kitteridge. Plecau. Henry îi face cu mâna, iar Angie cântă *GoodNight, Irene.*

Simon se întoarse; din două mişcări nervoase fu lângă ea, cu fața foarte aproape de a ei.

-Ştii, maică-ta a venit la Boston să mă vadă.

Angie îşi simțea fața fierbinte.

-A luat autobuzul Greyhound, îi vorbi vocea lui Simon în ureche. Şi apoi a ajuns cu taxiul la apartamentul meu. Când am lăsat-o să intre, a cerut ceva de băut şi a început să se dezbrace. Şi-a desfăcut încet nasturele ăla de la gât.

Gura lui Angie era uscată.

-Toți anii ăştia mi-a fost milă de tine, Angie.

Angie zâmbea, privind înainte.

-Noapte bună, Simon.

Bău toată cafeaua irlandeză. Şi apoi cântă tot felul de melodii. Habar nu avea ce cânta, nu ar fi putut spune ce era, dar simțea muzica, iar luminile din bradul de Crăciun erau puternice şi păreau îndepărtate. Acolo, bine ancorată în muzică, înțelegea multe. înțelegea că Simon era probabil un bărbat lipsit de satisfacții dacă simțise nevoia să îi spună că o compătimise ani de zile. înțelegea, în timp ce el conducea către Boston, către soția lui cu care avea trei copii, că ceva din el avea să fie mulțumit văzând-o acolo, în acea seară, şi mai înțelegea că genul ăsta de mulțumire se regăsea în mulți oameni; aşa cum Malcolm se simțea mai bine când îl numea pe Walter Dalton „un pederast jalnic", dar asta era o hrană neîndestulătoare. Şi nimic nu putea schimba faptul că, deşi îşi dorise să devină un pianist de concert, a ajuns în schimb un avocat de procese imobiliare, şi nici faptul că se căsătorise cu o femeie cu care trăise treizeci de ani, deşi ea nici măcar nu îl mai găsea atrăgător în pat.

Sala era aproape goală. Era mai cald, pentru că uşa nu mai era deschisă tot timpul. Angie cântă *We Shall Overcome* de două ori, încet, maiestuos şi privi către bar, de unde Walter îi zâmbea. Bărbatul ridică un pumn în aer.

-Vrei să te duc cu maşina acasă, Angie? întrebă Joe în timp ce ea închidea capacul pianului.

îşi luă haina şi poşeta albastră.

-Nu, scumpule, mulţumesc, spuse în timp ce Walter o ajuta să îşi îmbrace haina de blană artificială.

-O plimbare o să-mi facă bine.

Ţinând în mână poşeta, îşi croi drum printre nămeţii de pe trotuar, traversând parcarea de lângă poştă. Afişajul electronic de lângă bancă anunţa cu cifre verzi că erau minus trei grade, dar ei nu îi era frig, cu toate că îi îngheţase rimelul. Mama ei o sfătuise să nu îşi atingă genele când era frig, altfel se puteau rupe.

După ce coti pe strada Wood, cu luminile ei palide în noaptea geroasă, uimită de atâtea lucruri exclamă tare „ha!“. I se întâmpla adesea după ce simțise muzica aşa cum se întâmplase în seara aceea.

Se împiedică în cizmele ei cu tocuri şi se sprijini de balustrada verandei.

—Curvo!

Nu îl observase aşteptând lângă casă, în umbra neagră a acoperişului.

-Eşti o curvă, Angie.

Păşi spre ea.

-Malcolm, spuse Angie încet. Te rog.

-Cine dracu' te crezi să mă suni acasă?

— Păi, să vedem, spuse ea şi îşi strânse buzele, ducându-şi un deget la gură. Să vedem.

Nu era în firea ei să îl sune acasă, dar nici să îi amintească de faptul că în douăzeci şi doi de ani nu o făcuse niciodată.

—Eşti nebună, îi spuse el. Şi o bețivă.

Se îndepărtă. Angie îi văzu camioneta parcată lângă blocul de alături.

-Când te trezeşti din beție, să mă suni la muncă, îi aruncă el peste umăr.

Apoi, îi vorbi, pe un ton liniştit:

—Şi să nu mai faci rahaturi din astea.

Chiar şi beată, Angie ştia că nu avea să îl sune când se trezea. Intră în bloc şi se aşeză pe scară. Angela O'Meara.

O faţă de înger. O beţivă. Mama ei îşi vindea trupul bărbaţilor. Nu te-ai căsătorit niciodată, Angela?

Dar, stând pe scări, îşi spuse că nu era nici mai mult, nici mai puţin jalnică decât ceilalţi, chiar şi decât soţia lui Malcolm. Iar lumea era de treabă: Walter, Joe şi Henry Kitteridge. O, da, chiar erau oameni de treabă pe lumea asta. Mâine se va duce devreme la serviciu şi îi va povesti lui Joe despre maică-sa şi despre vânătăile ei.

„Inchipuie-ţi", îi va spune lui Joe. „Inchipuie-ţi pe cineva ciupind în halul ăsta o bătrână paralizată."

Sprijinindu-şi capul de perete, jucându-se cu fusta

neagră, Angie îşi dădu seama că înțelesese ceva prea târziu şi probabil că aşa e viața — înțelegi ceva atunci când e prea târziu. Mâine va cânta la pian în biserică, nu se va mai gândi la vânătăile de pe brațul mamei, brațul acela cu piele moale şi lăsată, atât de flască, încât atunci când o strângi cu degetele îți vine greu să crezi că ar putea simți ceva.

O MICĂ ÎNTÂMPLARE

Cu trei ore în urmă, când soarele încă strălucea cu putere printre copaci, aruncându-şi lumina spre peluza din spate, ortopedul oraşului - un bărbat de vârstă mijlocie, pe nume Christopher Kitteridge — se căsătorise cu o femeie din afara oraşului, numită Suzanne. Erau amândoi la prima căsătorie, iar nunta fusese un eveniment restrâns şi plăcut, cu o flautistă şi coşuri de trandafiri galbeni aşe zate înăuntrul şi în afara casei. Până în acel moment, veselia politicoasă a musafirilor nu părea să fie pe sfârşite, iar Olive Kitteridge, aşezată la masa de picnic, se gândea că ar fi timpul ca lumea să plece.

Olive se luptase toată după-amiaza cu senzația că se mişca sub apă, o senzație deprimantă şi neliniştitoare, de vreme ce nu învățase vreodată să înoate. îndesând şervetul între scândurile mesei, se gândeşte: „Bun, mi-a ajuns", şi privind în jos, ca să evite să fie prinsă în altă conversație plicticoasă, o ia pe lângă casă şi intră pe uşa ce duce direct în dormitorul fiului său. Păşeşte pe parchetul de brad, strălucitor

în lumina soarelui, şi se întinde în patul uriaş al lui Christopher (şi al Suzannei).

Rochia lui Olive - care e importantă astăzi, bineînțeles, din moment ce ea e mama mirelui - e făcută dintr-o muselină verde, vaporoasă, imprimată cu muşcate mari, roşii-rozalii, iar femeia trebuie să se aşeze cu grijă pe pat ca să nu o şifoneze. Dacă intră cineva în cameră, trebuie

să arate decent. Olive e o femeie destul de voinică. Ştie asta, dar nu a fost dintotdeauna aşa şi încă nu s-a obişnuit. A fost mereu înaltă şi s-a simțit adesea neîndemânatică, dar greutatea şi-a arătat efectele odată cu vârsta: gleznele i se umflă, carnea umerilor i se strânge la ceafa, iar încheieturile şi mâinile îi sunt la fel de mari ca ale unui bărbat. Treburile astea o deranjează, normal; câteodată, în secret, o deranjează foarte mult. Insă la vârsta ei nu are de gând să abandoneze plăcerile mâncării, iar asta înseamnă că acum pare o focă grasă, ațipită, înfăşurată într-un bandaj vaporos. Dar rochia e chiar reuşită, îşi spune ea, întinzân- du-se pe spate şi închizând ochii. Mult mai frumoasă decât hainele funebre, întunecate, în care e îmbrăcată familia Bernstein, de parcă în ziua asta frumoasă de iunie ar fi venit la o înmormântare, nu la o nuntă.

Uşa dormitorului e întredeschisă, aşa că voci şi sunete din fața casei, unde petrecerea e în toi, ajung până la ea: tocuri înalte țăcănind pe hol, uşa de la baie trântindu-se. („Chiar aşa, se gândeşte Olive, de ce nu se poate închide o uşă ca lumea?") Un scaun din sufragerie e târât pe podea, iar aroma cafelei e şi ea prezentă, laolaltă cu râsetele reținute şi conversațiile estompate, împreună cu mirosul puternic şi dulceag al produselor de patiserie - la fel mirosea şi strada de lângă fabrica de pâine Nissen înainte s-o închidă. Se simt şi diverse

parfumuri, printre care unul care i-a mirosit toată ziua lui Olive a insecticid Off! Toate aceste mirosuri au traversat cumva holul şi s-au strecurat în dormitor.

Mai e şi miros de ţigară. Olive deschide ochii: cineva fumează în grădina din spate. Prin geamul deschis se aude o tuse, scăpăratul unei brichete. Serios, locul a fost invadat, îşi închipuie pantofi grei păşind prin stratul de gladiole, iar pe urmă, auzind apa trasă la toaletă, îşi imaginează pentru o clipă casa prăbuşindu-se: ţevi care se rup, parchetul plesnind, pereţii năruindu-se. Se ridică uşor, se aranjează şi îşi pune încă o pernă la căpătâi.

A construit casa de una singură - mă rog, aproape de una singură. Cu ani de zile în urmă, ea şi Henry proiectaseră totul şi apoi colaboraseră cu arhitectul, astfel încât, atunci când avea să se întoarcă de la universitate, Chris să aibă o casă decentă în care să locuiască. Când construieşti o casă o percepi altfel decât restul oamenilor. Olive s-a obişnuit cu sentimentul ăsta pentru că mereu i-a plăcut să confecţioneze tot felul de lucruri de una singură: rochii, grădini, case (ea aranjase trandafirii galbeni în coşuri în acea dimineaţă, înainte de răsăritul soarelui). Ea şi Henry îşi construiseră propria casă, la câţiva kilometri în josul străzii, iar Olive o concediase recent pe femeia care facea curăţenie pentru că proasta aia ţâra aspiratorul pe podele, izbindu-1 de pereţi şi trântindu-1

pe scări.

Măcar Christopher apreciază locul ăsta. în ultimii ani, ei trei - Olive, Henry şi Christopher - l-au îngrijit împreună, defrişând, plantând liliac şi rododendroni, săpând gropi pentru stâlpii gardurilor. Acum Suzanne (în sinea ei, Olive o numeşte „doctorița Sue“) se va ocupa de toate şi, pentru că e dintr-o familie bogată, probabil îşi va angaja o menajeră şi un grădinar („îmi plac tare mult florile dumneavoastră de condurul-doamnei", îi spusese doctorița Sue cu câteva săptămâni în urmă, arătând înspre straturile de petunii). „Dar nu contează", gândeşte acum Olive. „Te dai la o parte şi le faci loc celor tineri."

Prin pleoapele închise, Olive vede o lumină roşie strecurându-se prin ferestre. O simte încălzindu-i pulpele şi gleznele, poate simți sub mână cât de cald e materialul rochiei, rochia ei atât de reuşită. E mulțumită gândindu-se la bucata de tartă cu afine pe care a reuşit să o strecoare în geanta ei mare de piele, se gândeşte că va merge acasă şi o va mânca în linişte, îşi va scoate combinezonul şi jartierele, iar lucrurile vor reveni la normal.

Olive simte o prezență în cameră şi deschide ochii. Un copil o priveşte din uşă; e una dintre nepoatele miresei, venite de la Chicago. E fetița care ar fi trebuit să arunce petale de trandafiri chiar înainte de ceremonie, dar s-a hotărât în ultimul moment că nu mai voia şi a stat în spate, bosumflată. Doctorița Sue reacționase frumos, vorbindu-i împăciuitor şi mângâind creştetul copilului cu palma. într-un sfârşit, Suzanne îi strigase binedispusă „hai, dă-i drumul" unei femei care şedea lângă un copac, iar aceasta începuse imediat să cânte din flaut. Apoi Suzanne se îndreptase către Christopher, care nu zâmbea şi stătea țeapăn ca un lemn, iar cei doi se căsătoriseră acolo, pe peluză.

Dar acel gest - palma care cuprinsese creştetul fetiței, felul în care mâna Suzannei mângâiase cu o mişcare rapidă părul subțire şi gâtul firav - rămăsese în mintea lui Olive. Era ca şi cum ar fi privit o femeie plonjând în apă de pe marginea unui vas şi înotând cu agilitate până la chei. îi amintea de faptul că unii oameni pot face lucruri care altora nu le stau în putere.

-Bună, îi spune Olive fetiței, dar copilul nu îi răspunde.

După o clipă, femeia o întreabă:

-Câți ani ai?

Nu mai e de mult obişnuită cu copiii, dar Olive presupune că are patru, poate cinci ani; nici un membru al familiei Bernstein nu pare înalt.

Copilul tace în continuare.

-Hai, du-te de aici, o îndeamnă Olive, dar fetița se reazemă de tocul uşii şi începe să se legene uşor, cu ochii ațintiți asupra femeii.

—Nu-i politicos să te holbezi. Nu te-a învățat nimeni asta?

Fetița îi spune calm, legănându-se:

—Parcă ai fi moartă.

Olive își ridică puțin capul.

-Asta vă învață acum să spuneți?

Aşezându-se înapoi pe pat, simte o reacție fizică, o durere

vagă apăsându-i pe stern, ca şi cum ar avea o aripă înăuntrul ei. Copila asta ar merita o săpuneală.

Oricum, ziua e pe terminate. Olive priveşte lucarna de deasupra patului şi se simte liniştită că a trecut cu bine de incident. îşi imaginează că ar fi avut un infarct chiar în ziua nunții fiului său: ar fi stat pe un scaun pliant pe peluză, în văzul tuturor, iar după ce fiul ei ar fi spus „o iau de soție“, Olive ar fi căzut moartă, cu fața în iarbă şi cu fundul ei mare, acoperit de imprimeul cu muşcate, înțepenit în aer. Lumea ar fi vorbit zile în şir despre asta.

-Ce sunt alea de pe fața ta?

Olive îşi întoarce capul către uşă.

-Tot aici eşti? Credeam că ai plecat.

—Ai un fir de păr care iese din una din chestiile alea de pe faţă, îi spune mai îndrăzneţ copilul, făcând un pas în încăpere. Din chestia aia de pe bărbie.

Olive îşi întoarce ochii către tavan şi primeşte aceste cuvinte fără a simţi fluturarea de aripă din piept. E incredibil cât de nesuferiţi sunt copiii din ziua de azi. A fost o mişcare deşteaptă să pună lucarna chiar deasupra patului. Chris îi spusese că iarna stă uneori în pat şi priveşte cum ninge. Chris a fost mereu aşa - o persoană diferită, foarte sensibilă. De asta pictează în ulei atât de bine, cu toate că nu te-ai aştepta la aşa ceva de la un ortoped. Fiul ei era un bărbat complicat, interesant, iar în copilărie era aşa de sensibil, încât atunci când i-a citit *Heidi,* a pictat o imagine care ilustra povestea - un strat de flori sălbatice pe coasta unui munte alpin.

-Ce-ai în barbă?

Olive observă că fetiţa îşi rosese o panglică a rochiei.

îi răspunde:

-Sunt firimituri de la fetițele pe care le-am mâncat. Acum şterge-o, înainte să te mănânc şi pe tine.

Olive face ochii mari.

Fetița păşeşte în spate, cu mâna pe tocul uşii.

-Nu-i adevărat, îi spune, dar cu toate astea se întoarce şi dispare.

-Era şi timpul, murmură Olive.

Acum aude sunetul tocurilor înalte țăcănind pe hol.

-Caut toaleta doamnelor, rosteşte o voce de femeie.

Olive recunoaşte glasul lui Janice Bernstein, mama Suzannei.

Henry îi răspunde:

-E chiar acolo, chiar acolo.

Olive aşteaptă ca Henry să arunce o privire în dormitor, iar peste o clipă bărbatul apare. Faţa îi străluceşte de amabilitatea care îl cuprinde atunci când se află în societate.

-Eşti bine, Ollie?

—Şşşş. *Taci.* Nu vreau să afle toată lumea că sunt aici.

Henry intră în cameră.

-Te simţi bine? şopteşte.

-Vreau să merg acasă. Deşi ştiu că tu o să vrei să rămâi până la spartul târgului. Urăsc când o femeie spune „toaleta doamnelor". S-a îmbătat cumva?

—Ei, Ollie, nu cred.

-Ăştia fumează afară. Sper să nu dea foc casei.

Olive face un semn din cap către fereastră.

-N-o să dea foc.

Apoi, după o clipă, Henry spune:

—Cred că totul a mers bine.

-A, sigur. Du-te să-ți iei la revedere, ca să putem pleca.

- S-a însurat cu o femeie de treabă, adaugă Henry, şovăind la capătul patului.

-Da, cred că da.

Rămân amândoi tăcuți; la urma urmei, a fost un şoc. Fiul

lor, unicul copil, e acum căsătorit. Are treizeci şi opt de ani; se obişnuiseră cu el.

La un moment dat, s-au aşteptat să se însoare cu secretara lui, dar legătura lor nu durase prea mult. Apoi se părea că avea să se însoare cu profesoara care locuia pe insula Turtleback, dar nici legătura asta nu durase prea mult. Şi apoi, din senin, se întâmplase: Suzanne Bernstein, medic şi doctor în ştiințe medicale, venise în oraş şi umblase toată săptămâna într-o pereche nouă de pantofi. Din cauza lor, o unghie incarnată se inflamase şi o băşică de mărimea unei cireşe îi apăruse pe talpă. Suzanne spunea mereu povestea asta: „Am căutat în cartea de telefoane şi, când am ajuns la cabinetul lui, picioarele mele erau deja *distruse.* A trebuit să sape printr-o unghie. Ce mai mod de a ne întâlni!"

Lui Olive povestea i se părea stupidă. La banii ei, de ce nu îşi cumpărase o pereche de pantofi care să i se potrivească?

Oricum, iată cum se întâlniseră cei doi. Iar restul, după cum spunea Suzanne, era istorie. Asta dacă şase săptămâni pot

fi considerate istorie. Şi partea asta era surprinzătoare - să te căsătoreşti cât ai bate din palme. „De ce să mai aşteptăm?", îi spusese Suzanne lui Olive când cei doi trecuseră pe la ei să le arate inelul de logodnă. Olive răspunsese pe un ton amabil: „Nu e absolut nici un motiv să aşteptați."

-Totuşi, Henry, spune Olive acum. De ce tocmai un gastroenterolog? Mai sunt şi alte specializări, medici care nu îşi vâră nasul peste tot. Când te gândeşti, parcă nu îți cade bine.

Henry o priveşte absent.

-Ştiu.

Lumina se joacă pe perete, iar perdeaua albă se mişcă uşor. Mirosul de țigară revine. Henry şi Olive tac, privind

podeaua, până când Olive spune:

—E o persoană optimistă.

-E potrivită pentru Christopher, răspunde Henry.

Vorbesc aproape în şoaptă, dar la auzul paşilor de pe hol, amândoi se întorc către uşa pe jumătate deschisă, cu o expresie însufleţită, plăcută, întipărită pe faţă. Dar mama Suzannei nu se opreşte; trece de dormitor în taiorul ei bleumarin, ţinând în mână o geantă care pare un diplomat în miniatură.

—Mai bine te întorci, spune Olive. Am să vin şi eu peste un minut să îi salut. Mai lasă-mă un moment să mă odihnesc.

-Odihneşte-te, Ollie.

—Ce zici dacă ne-am opri la Donkin Donuts pe drum?

Le place să stea la masa de lângă fereastră, e o chelneriță acolo care îi cunoaşte; îi va saluta amabil şi apoi îi va lăsa singuri.

-Da, de ce nu, răspunde Henry din uşă.

întinsă între perne, Olive se gândeşte cât de palid arăta fiul ei în toiul nunții. în felul lui prudent, Christopher îşi urmărise recunoscător din ochi mireasa subțire, cu sâni mici, care privea în sus către el. Mama Suzannei plânsese. Să vezi lacrimile țâşnind din ochii lui Janice Bernstein era chiar un spectacol. La urmă, o întrebase pe Olive:

-Dumneavoastră nu plângeți la nunți?

-Nu văd nici un motiv de plâns, spusese Olive.

Nu să plângă îi venea ei. Simțise teamă în timp ce şezuse acolo, pe scaunul ei pliant. Era teama că inima avea să i se oprească din nou, aşa cum se mai întâmplase o dată, ca un pumn care o izbise în spate. Simțea pumnul acela, privind cum mireasa îi zâmbea lui Christopher, de parcă l-ar fi *cunoscut* cu adevărat. Ştia oare Suzanne cum arătase el în clasa întâi, când îi cursese sânge din nas la ora domnişoarei Lampley? îl văzuse oare pe când era un copil palid şi un pic dolofan, cu pielea spuzită de bubulițe pentru că era îngrozit de un test de ortografie? Nu, Suzanne confunda faptul de a cunoaşte pe cineva cu faptul de a şti cum e să faci sex cu acea persoană câteva săptămâni. Dar nu putea să îi zică aşa ceva. Dacă Olive i-ar fi spus (dar nu o făcuse) că florile de condurul-doamnei erau de fapt petunii, doctorița Sue ar fi zis: „Am văzut flori de condurul-doamnei care arătau exact la fel." Şi totuşi era tulburător felul în care Suzanne îl privea pe Christopher în timp ce se căsătoreau, de parcă i-ar fi zis „te cunosc, da, te *cunosc*".

O uşă se trânteşte. Un bărbat cere o ţigară. Scăpăratul brichetei se aude din nou, împreună cu murmurul gros al vocilor bărbăteşti.[i]

-M-am ghiftuit...

Olive poate înţelege de ce Chris nu s-a străduit niciodată să îşi facă mulţi prieteni. Seamănă cu ea: nu poate suporta toată vorbăria lor. Oamenii ăia ar putea la fel de bine să te vorbească pe la spate. „Să nu ai niciodată încredere în oameni", îi spusese mama ei cu ani în urmă, când cineva lăsase un coş cu baligi de vacă la uşa lor. Chiar şi Henry era destul de enervant, cu felul lui statornic de a rămâne naiv, de parcă viaţa ar fi aşa cum ţi-o înfăţişează un catalog Sears: o familie reunită, zâmbind.

Dar Olive fusese îngrijorată la gândul că fiul ei se simţea singur. Iarna trecută fusese obsedată de ideea că Christopher avea să ajungă un bărbat în vârstă şi să se întoarcă pe întuneric de la serviciu, după ce ea şi Henry aveau să moară. Aşa că apariţia Suzannei chiar o bucurase. Totul a fost rapid şi va

dura până să se obişnuiască, dar, privind în ansamblu, doctorița Sue e foarte potrivită. Iar fata fusese foarte prietenoasă cu ea („Nu-mi vine să cred că ați făcut singuri toate schițele casei!" Sprâncenele ei blonde se arcuiseră a mirare.). Şi apoi, să recunoaştem, Christopher e în limbă după ea. Bineînțeles, probabil că acum viața lor sexuală e foarte incitantă, iar ei sunt convinşi că asta va dura, aşa cum cred toate cuplurile noi. Probabil au impresia că acum nu vor mai fi singuri.

Acest gând o face pe Olive să dea uşor din cap. Ştie că singurătatea poate ucide; în multe feluri, chiar te poate face să mori. In opinia lui Olive, viața e legată de ceea ce ea numeşte „mici întâmplări" şi „mari întâmplări". întâmplările mari sunt evenimente precum nunta sau copiii, intimități care te mențin la suprafață, dar acestea ascund curenți primejdioşi şi nevăzuți. De aceea ai nevoie şi de micile întâmplări: un vânzător prietenos la magazinul

Bradley's sau chelnerița de la Dunkin Donuts, care ştie cum îți place cafeaua. E o chestie tare complicată.

-Suzanne o să aibă o casă grozavă, vorbeşte lângă fereastră una dintre vocile grave.

Se aude foarte clar; probabil că acum s-au întors şi privesc către casă.

— Da, o casă nemaipomenită, rosteşte cealaltă voce. Am venit aici când eram copil şi ne-am cazat la Speckled Egg Harbor, am impresia. Ceva de genul ăsta.

Bărbați politicoşi care îşi fumează țigara. ‚Aveți grijă doar să nu călcați gladiolele", gândeşte Olive, „şi să nu dați foc la gard“. E somnoroasă, iar senzația e chiar plăcută. Ar putea ațipi aici dacă ar lăsa-o în pace douăzeci de minute. Apoi ar merge să le spună la revedere, cu capul limpede şi calmă după un pui de somn. Va lua mâna lui Janice Bernstein şi o va ține o clipă; va fi o femeie grasă într-un mod plăcut, căruntă, purtând o rochie cu flori roşii.

O uşă se trânteşte.

—Brigada emfizemului pulmonar, se aude vocea veselă a Suzannei şi bătaia palmelor ei.

Ochii lui Olive se deschid brusc. Simte o senzație de panică, de parcă ar fi fost prinsă fumând în pădure.

-Nu ştii că țigările au să te ucidă?

-Ah, n-am auzit niciodată aşa ceva, spune jovial bărbatul. Nu cred că mi s-a mai spus asta vreodată.

Uşa se deschide şi se închide iar; cineva a intrat în casă. Olive se ridică. Somnul i-a pierit.

Prin fereastră pătrunde o voce mai plăcută. „E prietena aia slăbănoagă a Suzannei", se gândeşte Olive. „Fata a cărei rochie arată de parcă ar avea nişte alge înfăşurate în jurul ei.“

—Eşti bine?

-Daaa.

Suzanne lungeşte cumva cuvântul, bucurându-se de atentie.

[i]

-Deci, Suzie, cum ți se par socrii?

Inima lui Olive o ia la galop şi femeia se aşază pe marginea patului.

-E interesant, răspunde Suzanne serioasă, coborând vocea.

Acum e doctorița Sue, profesionista, care se pregăteşte să susțină o lucrare despre paraziții intestinali. Vocea ei coboară mai mult, iar Olive nu mai aude nimic.

—înțeleg.

Murmur, murmur.

-Tatăl...

—O, Henry e *un scump.*

Olive se ridică şi se apropie foarte încet de fereastra deschisă. O rază târzie de soare îi cade pe faţă în timp ce îşi lungeşte gâtul ca să desluşească vorbele murmurate.

—Dumnezeule, da, spune Suzanne, iar vocea ei liniştită se aude deodată foarte clar. Nu mi-a venit să cred că s-a *îmbrăcat* cu aşa ceva.

„Rochia“, gândeşte Olive. Se lipeşte de perete.

-Păi, lumea se îmbracă altfel pe aici.

„Pe bune că da“, gândeşte Olive. Dar e uluită, încă simte că se mişcă sub apă.

Prietena cu Alge şopteşte din nou ceva. E greu să îi distingă cuvintele, dar Olive o aude pronunțând numele lui Chris.

-E foarte special, răspunde serioasă Suzanne, iar Olive se simte ca şi cum aceste femei stau într-o barcă, deasupra ei, în timp ce ea se scufundă în apa mâloasă.

-I-a fost greu, să ştii. Şi copil singur la părinți - chiar a fost nasol pentru el.

Prietena cu Alge murmură ceva, iar vâsla Suzannei alunecă iarăşi prin apă.

—Ce *aşteptări* au avut de la el...

Olive se întoarce şi îşi plimbă privirea prin cameră. E dormitorul fiului ei. Ea l-a construit şi aici sunt lucruri cunoscute; biroul şi covoraşul pe care ea l-a țesut demult. O ființă uluită, grasă şi neagră se mişcă înăuntrul ei.

I-a fost greu, să ştii.

Aproape ghemuită, Olive se târăşte încet spre pat, se aşază cu grijă. Ce i-a spus Chris Suzannei? *I-a fost greu.* Gura lui Olive începe să secrete salivă sub limbă, în spatele molarilor. îşi

aminteşte din nou, fugitiv, cum mâna Suzannei se aşezase atât de tandru, atât de uşor pe capul fetiței. Ce îi spusese Christopher? Ce anume îşi amintise? „Un om nu are de ales decât să meargă mai departe", gândeşte Olive. „Un om *ar trebui* să meargă mai departe."

Pentru că iubeşte rochia asta o cuprinde o ruşine cumplită. Inima i se umpluse de căldură când găsise muselina vaporoasă în magazinul So-Fro; era ca o rază de soare ce străpunsese tristețea neliniştită a viitoarei nunți; florile acelea, alunecând peste masa din atelierul ei de croitorie. S-a contopit cu rochia asta, în care s-a simțit bine toată ziua.

O aude pe Suzanne spunând ceva despre musafirii ei, apoi uşa se închide cu zgomot şi în grădină se aşterne liniştea. Olive îşi duce palma la obraz, la gură. Trebuie să se întoarcă în camera de zi înainte să o găsească cineva acolo. Va fi nevoită să se aplece şi să sărute obrazul miresei, care va zâmbi şi va privi în jur, cu fața ei atoateştiutoare.

O, da, o doare - Olive geme de durere, aşezându-se pe pat. Ce ştie Suzanne despre o inimă care doare atât de rău uneori,

încât acum câteva luni aproape că a cedat? E adevărat că nu face sport, iar colesterolul ei e la cote alarmante, dar asta e doar o scuză care ascunde făptui că, până la urmă, sufletul ei e cel care se uzează.

Fiul ei venise acasă de Crăciunul trecut, înainte ca doctorița Sue să intre în scenă şi îi povestise la ce se gândea uneori. *Câteodată mă gândesc să închei toate socotelile...*

Era un ecou neliniştitor al tatălui său, cu treizeci şi nouă de ani în urmă. Dar atunci, abia căsătorită (avea propriile ei dezamăgiri şi era însărcinată, deşi la vremea aceea nu aflase încă), ea spusese fără să acorde prea multă importanță: „O, tată, cu toții ne simțim trişti din când în când." Dar nu fusese răspunsul corect, după cum se dovedise.

Pe marginea patului, Olive îşi sprijină fața în mâini. Aproape că nu-şi aminteşte primii zece ani din viața lui Christopher, cu toate că îşi aminteşte unele lucruri iară să vrea. încercase să îl învețe să cânte la pian, iar el nu cânta notele corect. O enerva cât de speriat era de ea. Dar îl iubise! Ar fi dorit să îi spună asta şi Suzannei. I-ar spune: ascultă,

doctor Sue, am ceva în adâncul meu care uneori se umflă ca un cap de sepie şi împroaşcă întunericul. Nu am vrut să fie aşa, dar, pe Dumnezeul meu, mi-am iubit fiul.

E adevărat. L-a iubit. De asta l-a şi dus la medic de Crăciunul trecut, lăsându-1 acasă pe Henry, şi stătuse în sala de aşteptare, cu inima bătându-i nebuneşte, până când Christopher ieşise - acest bărbat în toată firea, fiul ei - cu o mină mai luminoasă şi o rețetă. Tot drumul spre casă îi vorbise despre nivelul serotoninei şi tendințe genetice: nu-1 mai auzise niciodată vorbind atât de mult. Ca si

>

tatăl ei, nu era prea vorbăreț.

De pe hol se aude acum clinchet de cristaluri.

—Un toast pentru Fidelity Select, strigă o voce de bărbat.

Olive îşi îndreaptă spatele şi îşi trece mâna peste biroul încălzit de soare. E biroul cu care Christopher a crescut, iar pata de la borcanul de Vicks VapoRub rămăsese acolo. Lângă pată e un teanc de dosare cu scrisul doctoriței Sue şi trei markere. încet, Olive deschide primul sertar al biroului. Altădată plin cu şosete şi tricouri de băieți, sertarul geme acum de lenjeria nurorii sale - lucruşoare colorate, alunecoase, mătăsoase, în dezordine. Olive trage de o bretea şi vede apărând un sutien albastru-deschis, lucios şi delicat, cu cupe mici. Olive îl întoarce pe toate părțile în mâna ei groasă, apoi îl face ghem şi îl îndeasă în poşeta ei încăpătoare. îşi simte picioarele umflate, şi asta nu-i bine.

Se uită la markerele care zac pe birou, lângă dosarele Suzannei. Doamna Ştie-Tot, gândeşte Olive, luând un marker şi scoțându-i capacul, simțind mirosul care îi aminteşte de şcoală. Olive ar vrea să mânjească cearşafurile deschise la culoare pe care nora le-a adus cu ea. Priveşte prin dormitorul invadat, ar vrea să însemneze cu markerul fiecare lucru pe care femeia l-a adus cu ea în ultima lună.

Olive se duce la dulap, deschide uşa. Rochiile care atârnă înăuntru o înfurie. îi vine să le smulgă de acolo, să boţească materialul închis la culoare şi scump al acestor rochiţe arogante, aranjate pe umeraşe de lemn. Sunt şi pulovere în diverse nuanţe de maro şi verde, împăturite cu grijă pe o etajeră acoperită cu plastic. Un pulover de la bază este bej. Ce Dumnezeu, mori dacă porţi ceva *coloraţi* Degetele îi tremură de furie şi de teamă că cineva ar putea veni chiar acum pe hol şi să-şi strecoare capul pe uşă.

Puloverul bej e gros, iar asta e bine, pentru că fata nu îl va purta decât la toamnă. Olive îl despătureşte repede şi trage o linie cu markerul de-a lungul unei mâneci. Apoi ţine markerul în gură şi împătureşte puloverul la loc, netezindu-1 din nou şi din nou, ca să pară neatins. A reuşit. Deschizând uşa dulapului, nu ai ghici niciodată că cineva a cotrobăit pe aici, într-atât de ordonat e totul.

Cu excepţia pantofilor. Perechi de pantofi zac aruncate peste tot pe podeaua dulapului. Olive alege o pereche de mocasini negri şi scâlciaţi, care par purtaţi frecvent. De fapt, Olive a văzut-o de multe ori pe Suzanne purtând mocasinii ăştia - acum, după ce a pus mâna pe un soţ, îşi permite să umble în pantofi uzaţi. Speriată la gândul că s-ar putea să nu se mai ridice de acolo, Olive se apleacă, îndeasă un mocasin în

geantă şi apoi, opintindu-se, reuşeşte să se ridice gâfâind. Aranjează folia în care e înfăşurată bucata de tartă, astfel încât să acopere pantoful.

-Eşti gata?

Henry stă în uşă, fața lui străluceşte de fericire, acum că şi-a luat la revedere de la toți, acum că e un bărbat îndrăgit, un *scump.* Deşi ar vrea să îi spună ce a auzit, deşi vrea să se descarce de povara solitară a faptei sale, nu îi va spune nici o vorbă.

-Vrei să ne oprim la Donkin' Donuts pe drum? întreabă Henry, privind-o cu ochii lui mari, de culoarea oceanului. Un inocent. E modul lui de a trece prin viață.

-Nu ştiu dacă am nevoie de o gogoaşă, Henry.

-Nu-i nimic, doar că ai spus...

-Bine, hai să oprim acolo.

Olive îşi ia geanta sub brațul ei mare, strângând-o în timp ce iese pe uşă. Nu a fost de prea mare ajutor, dar o consolează cumva să ştie că măcar vor fi clipe când Suzanne se va îndoi de ea însăşi. Va striga: „Christopher, eşti *sigur* că nu mi-ai văzut pantoful?" Neliniştea va stărui în timp ce ea va căuta prin coşul de rufe, prin sertarul cu lenjerie. „Cred că mi-am pierdut mințile, uit mereu unde îmi pun lucrurile... Şi ce naiba s-a întâmplat cu puloverul meu?" Iar ea nu va şti niciodată, nu-i aşa? Cine ar mâzgăli un pulover, cine ar fura un sutien sau ar lua un singur pantof?

Puloverul nu va mai putea fi purtat, iar pantoful va dispărea laolaltă cu sutienul, acoperit de şervețele Kleenex şi de tampoane folosite, în coşul de gunoi al toaletei de la Donkin' Donuts. Apoi, a doua zi, va fi aruncat în tom beron. De fapt, că tot va locui Sue aproape de ei, Olive va lua din când în când câte puțin de ici, câte puțin de colo, doar aşa, ca să mențină vie îndoiala. îşi va acorda câte o mică întâmplare. Christopher nu trebuie să trăiască împreună cu cineva care crede că le ştie pe toate. Nimeni nu le ştie pe toate şi nici nu ar trebui să creadă aşa ceva.

—Să mergem, spune Olive într-un sfârşit şi îşi strânge poşeta sub braț, pregătindu-se pentru călătoria prin camera de zi, închipuindu-şi cum inima ei — un muşchi mare şi roşu - bate cu putere sub rochia înflorată.

FOAMEA

Duminică dimineață, în port, Harmon se strădui să nu se holbeze la tânărul cuplu. îi mai văzuse şi înainte prin oraş, plimbându-se pe Strada Principală; mâna subțire a fetei, prinsă la încheietură de blana artificială a mânecii jachetei de blugi, o strângea uşor pe cea a băiatului în timp ce priveau vitrinele magazinelor cu aceeaşi laconică relaxare cu care se sprijineau acum de balustrada scărilor. Se spunea că băiatul ar fi fost vărul lui Kathleen Burnham, că era de origine din New Hampshire şi că lucra la gater, deşi nu părea nici mai înalt, nici mai în vârstă decât un arțar tânăr. Dar ochii din spatele ochelarilor cu rame negre erau liniştiți, întregul lui corp era liniştit. Cei doi nu purtau verighete şi Harmon îşi întoarse privirea către golful care lucea în lumina dimineții, liniştit şi plat ca o monedă.

—Sunt ofticată pe Victoria, o auzi Harmon spunând.

Vocea ei era ascuțită şi din cauza asta se auzea prea tare.

Părea să nu îi pese că oricine putea să o audă, cu toate că erau puțini oameni acolo, aşteptând să intre: Harmon şi alți doi pescari. în ultima vreme faleza devenise locul preferat al localnicilor pentru micul dejun de duminică dimineața; nu era neobişnuit să se aştepte la coadă până când se eliberau mesele. Bonnie, soția lui Harmon, nu ar fi aşteptat. „Oamenii care aşteaptă mă neliniştesc", obişnuia să spună.

— De ce? întrebă tânărul.

Vocea lui era mai joasă, dar Harmon, aflat aproape de ei, îl auzi. Se întoarse şi îi privi cu ochii mijiţi.

-Păi...

Fata părea să mediteze, ţuguindu-şi buzele. Avea o piele perfectă, cu o foarte uşoară nuanţă de scorţişoară. îşi vopsise părul în aceeaşi culoare, sau cel puţin aşa i se părea lui Harmon. în ziua de azi fetele fac lucruri uimitoare cu părul lor: nepoata lui lucra într-un coafor din Portland şi îi spusese lui Bonnie că vopsitul părului era acum o cu totul altă mâncare de peşte. Puteai să te vopseşti în orice culoare, fără să îţi degradezi părul. Bonnie comentase că nu îi pasă, că avea să

rămână cu părul pe care i-1 dăduse Dumnezeu. Harmon îi regretase decizia.

-A fost cam scorpie în ultima vreme, spuse fata.

Vocea ei era plină de energie, dar meditativă. Băiatul aprobă din cap.

Uşa restaurantului se deschise, doi pescari păşiră afară, iar cei doi tineri intrară. Băiatul se aşeză pe banca de lemn, iar fata, în loc să se aşeze lângă el, şezu în poala sa, ca şi cum ar fi stat pe un scaun.

-Poftiți, îi spuse lui Harmon, arătându-i locul neocupat cu un gest al capului.

Harmon tocmai se pregătea să refuze cu un gest al mâinii, dar fata îl privi în ochi cu atâta naturalețe, încât Harmon se aşeză lângă ei.

-Nu mă mai mirosi, spuse fata.

Privea către apă; din cauza jachetei din blugi cu blană artificială pe marginea glugii, îşi ținea capul aplecat.

—Mă adulmeci, sunt convinsă.

Schiță un mic gest, poate pentru a-1 lovi uşor pe băiat. Harmon, care urmărise scena cu coada ochiului, privea drept înainte. în ultimele clipe, briza se întețise — suprafața golfului era încrețită de valuri. Auzi sunetul unei vâsle azvârlite într-o barcă şi privi cum băiatul familiei Coombs dezleagă frânghia

de pe stâlp şi o aruncă pe debarcader. Se zvonea că puştiul nu voia să se ocupe de magazinul tatălui său, că intenționa în schimb să se angajeze la paza de coastă.

O maşină tocmai oprea în parcare; Harmon profită de ocazie, întoarse capul şi o văzu pe fată mirosindu-se, adulmecându-şi umărul jachetei de blugi.

-Ştiu, zise. Miros a iarbă.

„Drogaților", ar spune Bonnie şi i-ar lăsa în plata Domnului. Nu i-ar fi plăcut nici faptul că fata şedea în poala băiatului. Dar Harmon avea impresia că acum toată lumea fuma iarbă, ba chiar la fel de mult pe cât se fuma în anii ’60. Probabil că şi fiii lui fumaseră, poate Kevin încă fuma, dar în nici un caz cu nevastă-sa prin preajmă. Nevasta lui Kevin bea lapte de soia, îşi pregătea punguțe cu muşii şi vorbea despre cursurile ei de yoga - şi atunci Harmon şi Bonnie îşi dădeau ochii peste cap, exasperați. Totuşi, Harmon îi admira energia, după cum admira şi cuplul de lângă el. Lumea întreagă era a lor. Era evident din atitudinea lor relaxată, din luminozitatea

pe care o avea pielea fetei, din vocea ei înaltă şi puternică. Harmon se simțea ca în copilărie, atunci când, mergând pe un drum noroios după o ploaie torențială, găsise un bănuț într-o băltoacă. Moneda îi păruse magică şi uriaşă. Şi acum, această pereche îl însuflețea la fel de mult: câtă bogăție exista alături de el!

-Am putea să tragem un pui de somn după-amiază, spunea fata. Aşa o să putem sta până târziu. O să vrem să stăm treji, toată lumea va fi acolo.

-Da, am putea, răspunse băiatul.

La tejghea nu mai era loc să citeşti ziarul, iar Harmon îşi mâncă ouăle şi chifla cu mălai aşezat la o masă de lângă geam, privindu-i pe cei doi tineri. Fata era mai slabă decât îşi imaginase; spatele ei - chiar şi în jacheta strâmtă de blugi —, aplecat peste masă, nu era mai lat decât o scândură. La un moment dat îşi încrucişă brațele şi îşi lăsă capul pe masă. Băiatul vorbea, păstrând o expresie neschimbată pe fața lui relaxată. Când fata se ridică, el îi atinse părul, frecându-i vârfurile între degete.

Harmon puse două gogoşi în pungi separate şi plecă. Era începutul lui septembrie, iar vârfurile arțarilor erau roşii; câteva frunze de un roşu aprins - lucruri perfecte, în formă de stea - căzuseră pe şoseaua murdară. Cu ani în urmă, când fiii

lui erau mici, Harmon poate că le arătase frunzele, iar ei le adunaseră entuziasmați — mai ales Derrick îndrăgise frunzele, rămurelele şi ghindele. Bonnie găsea jumătate de pădure sub patul lui. „în curând vor trăi veverițele aici“, spunea în timp ce băiatul plângea şi apoi îl obliga să curețe. Derrick fusese un colecționar care ținea la obiectele lui. Harmon merse mai departe, lăsându-şi maşina pe faleză; simțea aerul pe față, ca o cârpă rece şi udă. Fiecare dintre fiii săi fusese preferatul lui.

Daisy Foster trăia într-o căsuță pregătită pentru iarnă, la capătul unui drum forestier care şerpuia în jos, dincolo de port, spre apă. Din camera micuță de zi puteai vedea o fâşie lungă de apă pierzându-se în depărtare. Cu toate că vara înfloreau la fereastra ei tufe încâlcite de floarea-mi- resei, din sufragerie se vedea drumul, la câțiva metri depărtare. Acum tufele erau fără flori, uscate şi era frig; făcuse focul în soba din bucătărie. Mai devreme, îşi schimbase hainele de biserică şi îmbrăcase un pulover albastru-deschis, care se potrivea cu nuanța ochilor ei, iar acum fuma o țigară la masa din sufragerie, privind cum crengile pinului norvegian de peste drum se legănau uşor în bătaia vântului.

Soțul lui Daisy, destul de bătrân ca să îi fie tată, murise cu trei ani în urmă. Buzele i se mişcară, amintindu-şi cum el îi

apăruse în vis noaptea trecută - asta dacă voiai să îl numeşti vis. Scutură ţigara în scrumiera mare de sticlă, îi spunea mereu că era o amantă înnăscută. Văzu pe geam tânărul cuplu care trecea pe acolo într-o maşină - vărul lui Kathleen Burnham şi prietena lui. Conducea un Volvo rablagit, acoperit de abțibilduri care îi aminteau lui Daisy de vechile geamantane pline de vize ştampilate. Observă că fata vorbea, în timp ce tânărul de la volan aproba din cap. Iscodind prin tufele uscate care îi atingeau fereastra, lui Daisy i se năzări că vede un abțibild pe care era scris VISUALIZE SWIRLED PEAS[I], deasupra unui glob pământesc.

în clipa când Harmon apăru, Daisy tocmai strivea țigara în scrumieră. Mersul lui lent, umerii plecați îl făceau să pară mai bătrân decât era în realitate şi, doar din această privire fugară, ea îşi dădu seama că purta cu el o tristețe anume. Dar când îi deschise uşa, ochii lui o priviră plini de viață şi inocenți.

-Mulțumesc, Harmon, spuse Daisy când el îi întinse punga cu gogoaşa pe care avea obiceiul să i-'o aducă.

I Mesajul scris în engleză (tradus aproximativ: „Imaginați-vă vrejuri de mazăre") se pronunță aproape la fel ca sloganul pacifist VISUALIZE WORLD’S PEACE („Imaginați-vă pacea mondială"), pe care îl parodiază, (n.red.)

O lăsă pe faţa de masă roşie, lângă cealaltă pungă adusă de Harmon. O va mânca mai târziu, cu un pahar de vin roşu.

încrucişându-şi gleznele plinuţe, Daisy se aşeză pe canapeaua din camera de zi.

-Ce mai faci, Harmon? îl întrebă. Ce mai fac băieţii?

Ştia că asta era pricina tristeţii lui: cei patru fii crescu seră şi se împrăştiaseră care încotro. Acum veneau în vizită - nişte bărbaţi maturi preumblându-se prin oraş - şi îşi aminti că în trecut nu îl vedeai pe Harmon niciodată singur. întotdeauna era însoţit de unul sau mai mulţi băieţi mici, apoi adolescenţi, care alergau sâmbăta în jurul magazinului de obiecte de menaj, strigau prin parcare, băteau mingea sau îi spuneau tatălui lor să se grăbească.

-Sunt bine. Par să fie bine.

Harmon se aşeză lângă ea; niciodată nu şedea în fotoliul Copoiului.

-Dar tu, Daisy?

-Copoiul mi-a apărut în vis ieri noapte. Dar nu părea să fie un vis. Aş putea să jur că a venit - ei bine, de oriunde se află acum — ca să îmi facă o vizită.

îşi înclină capul într-o parte, privind prin fumul ţigării.

—Nu ți se pare o nebunie?

Harmon ridică din umeri.

- Indiferent de ce spune lumea, că ar crede sau nu, nimeni nu ştie exact care e adevărul cu treburile astea.

Daisy aprobă din cap.

—Păi, Copoiul spunea că totul e în regulă.

-Totul?

Ea râse uşor, mijindu-şi ochii în timp ce ducea țigara la gură.

-Totul.

Priviră amândoi prin camera cu tavan jos, iar fumul se lăsă încet peste ei. Odată, pe timp de furtună, erau amândoi în aceeaşi cameră când o mică sferă de electricitate intrase pe geamul întredeschis, zumzăind ridicol în jurul odăii şi apoi dispăruse tot pe geam.

Daisy se aşeză iar, trăgându-şi puloverul albastru peste burta mare şi moale.

-Să nu spui nimănui că l-am văzut aşa.

-N-o să spun.

—Eşti un prieten bun, Harmon.

Trecându-şi palma peste perna canapelei, bărbatul rămase tăcut.

—Hei, vărul lui Kathleen Burnham a venit în oraş cu prietena lui, i-am văzut trecând pe aici cu maşina.

—Tocmai au fost la restaurantul de pe faleză.

Ii povesti cum fata îşi pusese capul pe masă şi cum îi spusese iubitului ei să nu o mai adulmece.

-Ah, ce drăguț.

Daisy râse iarăşi, încet.

-Doamne, îi ador pe tineri, spuse Harmon. Lumea se plânge destul de ei. Oamenilor le place să creadă că misiunea generației tinere este să ducă lumea la pieire. Dar nu e adevărat, nu? De fapt, sunt buni şi plini de speranță, şi aşa ar şi trebui să fie.

Daisy zâmbea în continuare.

-Tot ce spui e-adevărat.

Mai trase o ultimă dată din ţigară şi se aplecă să o stingă. Altădată îi povestise cum ea şi Copoiul crezuseră că era însărcinată, cât de fericiţi fuseseră - dar nu a fost să fie. Nu avea de gând să îi mai pomenească de asta. în schimb, îşi puse mâna peste a lui, pipăindu-i încheieturile groase al degetelor.

Peste o clipă, amândoi erau în picioare şi urcau scara îngustă ce ducea către mica încăpere unde soarele răzbătea prin fereastră, luminând pe birou o vază de sticlă roşie.

-Bănuiesc că a trebuit să aştepţi.

Bonnie deşira fire lungi de lână verde-închis. Un mic maldăr moale de fire zăcea la picioarele ei; prin fereastra lângă care era aşezată, soarele dimineţii târzii proiecta modele luminoase pe podeaua din lemn.

-Aş fi vrut să fi venit şi tu. Vremea e splendidă. Totul e calm, liniştit. Dar acum s-a înteţit vântul.

-Pot să văd golful de aici.

Nici nu îşi ridicase privirea. Avea degete lungi. Verigheta simplă de aur, largă pe deget, reflecta soarele cu fiecare mişcare.

— Presupun că a trebuit să aştepţi din cauza turiştilor din afara statului.

-Nu.

Harmon se aşeză în scaunul La-Z-Boy, de unde putea privi apa. Se gândi la tânărul cuplu.

— Poate. în mare, a fost o zi obişnuită.

-Mi-ai adus o gogoaşă?

Se aplecă.

-Of, Doamne, nu se poate. Am lăsat-o acolo. Mă duc înapoi, Bonnie.

-Termină!

-Hai că mă duc.

-Stai jos!

Nu se ridicase, dar fusese pregătit, cu mâinile pe brațele scaunului, cu genunchii îndoiți. Ezită, se lăsă din nou în scaun. Luă o revistă *Newsweek* de pe măsuță.

—Ar fi fost drăguț din partea ta dacă ți-ai fi amintit.

—Bonnie, am spus că...

-Iar eu am spus să termini.

întoarse paginile revistei, fără să citească vreun rând. Auzea doar sunetul firelor de lână desprinse. Apoi ea spuse:

-Vreau ca acest covor să arate ca muşchiul din pădure.

Cu un gest al capului îi arătă o bucată de lână de culoarea muştarului.

-O să fie frumos, spuse Harmon.

Bonnie împletise covoraşe ani de zile. Făcea aranjamente florale din trandafiri uscați şi din boabe de dafin, tricota jachete şi veste. Altădată stătea până târziu să facă toate astea. Acum adormea de regulă pe la ora opt şi se scula înainte de venirea zorilor; Harmon se trezea adesea în sunetul maşinii de cusut.

închise revista şi se uită cum Bonnie arunca în aer bucățele minuscule de lână verde. Apoi se aplecă grațios şi puse firele într-un coş. Arăta cu totul altfel decât femeia cu care se însurase şi, cu toate că asta nu îl deranja, îl uimea totuşi gândul că un om se putea schimba atât de mult. Talia ei se îngroşase considerabil, la fel ca şi a lui. Părul ei, acum încărunțit, era tuns la fel de scurt ca al unui bărbat şi, cu excepția verighetei, nu mai purta bijuterii. Nu părea să se fi îngrăşat decât în zona mijlocului. El luase în greutate peste tot şi pierduse o bună parte din păr. Poate că asta o deranja. Se gândi iar la tânăra pereche, la vocea limpede a fetei, la părul ei de culoarea scorțişoarei.

-Hai să mergem la o plimbare cu maşina, spuse Harmon.

-Tocmai te-ai întors de la plimbare. Vreau să fac nişte piure de mere şi să mă apuc de covor.

-A sunat vreunul dintre băieți?

-încă nu. Cred că Kevin o să sune în curând.

-Aş vrea să sune şi să ne spună că vor avea un copil.

-Ei, Harmon, ai răbdare. Ce naiba!

Dar el voia o droaie de copii, voia nepoți venind din toate părțile. Atâția ani de clavicule rupte, coşuri, crose de hochei, bâte de baseball, patine pierdute, băieții care se ciorovăiau peste tot, anii în care îşi făcuse griji că ar putea să simtă bere în respirația lor, aşteptând să audă maşina oprind în toiul nopții, apoi prietenele, cei doi băieți care nu aveau prietene; toate aceste lucruri îi ținuseră pe el şi pe Bonnie într-o stare de perpetuă zăpăceală, ca şi cum ar fi fost tot timpul vreo țeavă spartă prin casă, care trebuia reparată, şi nu de puține ori se gândise: „Doamne, de-ar creşte odată!"

Şi apoi au crescut.

Crezuse că Bonnie avea să fie tristă după plecarea lor, credea că avea să fie nevoit să aibă grijă de ea. Cunoştea şi el, ca toată lumea de altfel, cel puțin o familie în care copiii creşteau, iar soția *o ştergea* cât ai zice peşte. Dar Bonnie părea calmă, plină de o energie nouă. Se înscrisese într-un club de lectură şi, împreună cu o altă femeie, scria o carte de rețete ale primilor colonişti, pe care o mică editură din Camden le spusese că ar intenționa să o publice, începuse să țeasă mai multe covoare ca să le vândă într-un magazin din Portland. Adusese acasă primul cec cu fața îmbujorată de încântare. Harmon n-ar fi crezut că avea să fie atât de plină de viață.

în anul când Derrick plecase la facultate se mai întâmplase şi altceva. Activităţile lor de dormitor se răriseră considerabil, iar Harmon acceptase acest lucru, simţind că Bonnie „îi făcea pe plac". Dar într-o noapte, când el a atins-o, Bonnie s-a ferit. După o clipă i-a spus încet:

-Harmon, cred că nu mai am nici un chef de chestiile astea.

Stătuseră întinşi pe întuneric; certitudinea oribilă, brutală, a faptului că ea vorbea serios îl ardea pe dinăuntru. Dar nimeni nu acceptă o pierdere imediat.

-Nu mai ai chef? întrebă el.

Vorbele îl dureau, de parcă Bonnie i-ar fi tras un pumn în

stomac.

-îmi pare rău. Dar am terminat-o. Nu are rost să mă prefac. Nu e frumos pentru nici unul dintre noi.

El o întrebase dacă asta se întâmpla din cauză că se îngrăşase. Ea îi spusese că nu se îngrăşase *cu adevărat,* că nu trebuia să gândească astfel. Pur şi simplu nu mai voia să o facă.

- Dar poate că am fost egoist, îi spuse el. Spune-mi cum te pot satisface? (Niciodată nu vorbiseră atât de direct despre astfel de lucruri, şi Harmon roşi în întuneric.)

Chiar nu putea înțelege? îl întrebase Bonnie. Nu era din cauza *lui,* ea era de vină. Pur şi simplu nu mai avea chef.

Deschise din nou revista *Newsweek,* gândindu-se că peste câțiva ani casa va fi din nou plină; dacă nu tot timpul, atunci măcar din când în când. Luă paragraful de la capăt. Se făcea un film despre distrugerea Turnurilor Gemene. Avea impresia că ar fi trebuit să aibă o părere despre asta, dar n-avea idee ce anume ar fi trebuit să creadă. Când oare începuse să nu mai aibă păreri despre diverse lucruri? Se întoarse şi privi către apă.

Cuvintele *o înşel pe Bonnie* planau undeva departe, asemenea pescăruşilor deasupra stâncii Longway, invizibili pentru cei de pe mal - vorbele astea nu aveau nici un sens pentru Harmon. De ce ar fi avut vreun sens? Presupuneau o pasiune care l-ar fi îndepărtat de soție, or asta nu era adevărat. Bonnie era punctul central al existenței sale. Scurtele clipe petrecute cu Daisy duminică dimineața nu erau lipsite de tandrețe, dar ei împărtăşeau atunci mai mult un interes comun, era ca şi cum la amândoi le-ar fi plăcut să observe păsările. Reveni la articol, înfiorat la gândul că unul dintre fiii lui s-ar fi putut prăbuşi odată cu avioanele acelea.

Joi, tocmai se lăsa întunericul când perechea intră în magazinul de obiecte de menaj. înainte de-a o vedea, Harmon auzi vocea înaltă a fetei. Păşind din spatele raftului cu şuruburi, fu surprins când ea îi spuse direct: „Salut“. Şi, cu toate că nu zâmbea, chipul ei era la fel de senin ca atunci când Harmon o văzuse pe faleză.

-Salut, răspunse Harmon. Ce mai faceți?

-Suntem bine. Aruncăm o privire pe-aici.

Fata îşi strecură mâna în buzunarul tânărului. Harmon se înclină uşor, iar cei doi se îndreptară către raftul cu becuri. O auzi:

-îmi aminteşte de Luke, în spital. Mă întreb ce s-a ales de el. îți aminteşti de Luke Brioşă, tipul care conducea locul ăla de rahat?

Băiatul îi răspunse cu un murmur.

-Luke era un ciudat de doi bani. îți aminteşti că ți-am povestit cum spunea că se pregăteşte pentru o operație la inimă? Pun pariu că a fost un pacient insuportabil - era aşa de obişnuit să fie el şeful. Dar s-a panicat de inima lui idioată. Mai ții minte când ți-am spus că nu ştia dacă avea să se trezească viu sau mort din operație?

Se auzi din nou un murmur, iar Harmon luă mătura din spatele magazinului. Le aruncă o privire în timp ce mătura; fata era aproape de băiatul îmbrăcat într-o haină cu buzunare largi.

-Dar nu te poți trezi mort, nu?

-Să-mi spuneți dacă vă pot ajuta cu ceva, îi anunță Harmon, iar cei doi se întoarseră spre el. Fata păruse speriată.

— Bine, veni răspunsul.

Duse mătura în față. Apăru şi Cliff Mott, care îl întrebă dacă veniseră lopețile de zăpadă, iar Harmon îi spuse că aveau să fie livrate săptămâna viitoare. îi arătă lui Cliff o lopată de anul trecut, iar el o privi îndelung, zicând că avea să se întoarcă.

-Ar trebui să o cumpărăm pentru Victoria, o auzi Harmon pe fată.

Cu mătura în mână, se îndreptă către raftul cu unelte de grădinărit şi văzu că fata luase în mână o stropitoare.

-Victoria zice că plantele ei o ascultă când le vorbeşte, iar eu o cred.

Tânăra puse stropitoarea înapoi pe raft, iar băiatul aprobă din cap, stând neglijent într-o rână. Privea furtunul încolăcit care atârna pe perete. Harmon se întrebă pentru ce aveau nevoie de un furtun pe vremea asta.

-Ştii de ce-a fost atât de-a naibii?

Fata purta aceeaşi jachetă de blugi cu blană artificială la mâneci.

-Pentru că tipul pe care îl place are o amică de tăvăleală şi nu i-a zis. A aflat de la altcineva.

Harmon se opri din măturat.

-Hai să fim serioşi, cui îi pasă că are o amică de tăvăleală? Tocmai ăsta-i tot şpilul cu treaba asta.

Fata îşi sprijini capul de umărul iubitului.

Tânărul o îndrumă spre ieşire.

-Noapte bună, le ură Harmon.

Fata apăsă clanța cu mâna ei subțire, in picioare avea cizme şleampete, din piele întoarsă; picioarele ei scheletice, ca de păianjen, se ițeau din ele. Abia când cei doi se făcură nevăzuți, Harmon recunoscu sentimentul stânjenitor pe care îl avea. Nu era sigur, dar anii petrecuți în magazin îl faceau să creadă că băiatul şterpelise ceva.

A doua zi, de dimineață îl sună la serviciu pe fiul lui,

Kevin.

-Totu-i în regulă, tată? întrebase băiatul.

-A, sigur, sigur.

Brusc, Harmon se simți cuprins de sfială.

-Totu-i bine la tine?

-La fel. La muncă e bine. Martha tot spune că vrea un copil, dar eu sunt de părere să mai aşteptăm.

—Sunteți tineri amândoi, spuse Harmon. Puteți aştepta. *Eu* nu mai pot să aştept. Dar nu vă grăbiți. Abia v-ați căsătorit.

-Parcă simți că ai îmbătrânit, nu-i aşa? Odată ce ai inelul pe deget.

-Ai dreptate.

Lui Harmon îi venea greu să-şi amintească emoțiile primului său an de căsnicie.

—Ia zi, Kev: fumezi iarbă cumva?

Râsul lui Kevin răzbătu prin receptor. Lui Harmon i se părea un sunet sănătos, sincer, degajat.

-Doamne, tată. Ce-ți veni?

-Mă întrebam şi eu. S-au mutat nişte puşti în casa Washburnilor. Lumea se teme că ar fi nişte drogați.

- Iarba mă face antisocial, spuse Kevin. Mă face să resping totul. Aşa că nu mai fumez.

—Vreau să te întreb ceva. Şi să nu îi spui maică-tii, pentru Dumnezeu. Puştii ăştia au venit ieri la magazin, vorbeau între ei şi au spus ceva despre „amici de tăvăleală'[1]. Ai auzit de aşa ceva?

-Mă cam uimeşti, tată. Care-i treaba?

-Ştiu, ştiu.

Harmon dădu din mână.

-Nu-mi place deloc că îmbătrânesc, sunt unul dintre boşorogii ăia care nu ştiu nimic despre tineri. Aşa că mi-am zis să te întreb pe tine.

-Amici de tăvăleală. Mda. E o treabă Ia modă acum. E exact asta. Oameni care se întâlnesc ca să şi-o pună. Fără obligații.

-înțeleg. Harmon nu mai ştia ce să spună.

-Tată, trebuie să închid. Dar, hei, stai liniştit. Eşti de treabă. Nu te îngrijora, nu eşti un boşorog.

— Bine, spuse Harmon şi privi lung pe fereastră, mult timp după ce fiul său închise telefonul.

-Nu e nici o problemă, sincer, îi zise Daisy când el o sună a doua zi dimineață. Harmon, vorbesc serios.

O auzea cum fuma în timp ce vorbeau.

-Nu-ți face griji, adăugă Daisy.

îl sună înapoi peste un sfert de oră. Harmon avea un client, iar Daisy spuse:

-Uite ce-ți propun: doar treci pe la mine ca să stăm de vorbă. Numai atât.

-Bine.

Cliff Mott aduse la casă lopata de zăpadă. Cliff Mott, bărbatul bolnav de inimă, care putea să dea colțul în orice clipă.

- S-a făcut, spuse Harmon, dându-i restul.

Harmon tot nu se aşeză în scaunul Copoiului; şezu

pe canapea lângă Daisy şi, din când în când, mâinile li se atingeau pentru o clipă. Altfel, făcură exact ceea ce ea îi spusese că aveau să facă - au stat de vorbă. El îi povesti cum mergea acasă la bunica lui, despre mirosul de amoniac ce domnea în cămara ei şi cât de dor îi era de casă.

-Eram mic, se adresă el chipului înțelegător al lui Daisy.

-Şi pricepeam că ar fi trebuit să mă *distrez.* înțelegi, ăsta era scopul. Dar nu puteam spune nimănui că nu era deloc distractiv.

-O, Harmon, făcu Daisy, cu ochii umezi. înțeleg ce spui.

Ea îi povesti despre dimineața în care furase o pară din curtea din față a doamnei Kettleworth, iar mama ei o obligase să o ducă înapoi. îi povesti despre cât de ruşine îi fusese. El îi spuse despre moneda găsită în băltoacă. Daisy îi vorbi despre primul ei bal din liceu, când purtase o rochie a mamei ei, iar directorul şcolii fusese singurul care

0 invitase la dans.

-Eu te-aş fi invitat, îi spuse Harmon.

îi spuse că melodia ei preferată era *Whenever I Feel Afraid*[1] şi i-o cântă încet, cu ochii strălucitori, plini de căldură. El îi spuse că, auzindu-1 prima oară pe Elvis cântând la radio *Fools Rush In*[1], simțise că el şi Elvis erau prieteni.

în acele dimineți, întorcându-se la maşina parcată pe faleză, simțea uneori cu uimire că pământul era schimbat, că era plăcut să mergi prin aerul răcoros, că frunzele stejarilor foşneau asemenea unui murmur prietenos. Pentru prima dată după ani de zile se gândi la Dumnezeu, care
1 se părea o puşculiță uitată pe un raft, pe care el o dăduse jos, privind-o cercetător. Se întreba dacă puştii simțeau acelaşi lucru după ce fumau iarbă sau după ce luau ecstasy.

într-o dimineață de octombrie, în ziarul local apăru un articol despre arestările de la domiciliul familiei Washburn. întrerupând o petrecere, poliția descoperise [I] [II] marijuana cultivată în ghivece la pervazul unei ferestre. Harmon răsfoi ziarul cu luare-aminte, găsi numele lui Timothy Burnham şi al „iubitei lui, Nina White[11], care mai fusese acuzată şi de agresarea unui polițist.

Harmon nu şi-o putea imagina pe fata cu părul de culoarea scorțişoarei şi picioare scheletice atacând un polițist. încă mai medita la asta în timp ce umbla prin magazin, după nişte rulmenți pentru Greg Marston sau o pompă de toaletă pentru Marlene Bonney. Scrise un anunț cu „10% reducere[11]

I Ori de câte ori mi-e frică (în limba engleză)
II Nesocotiții se pripesc (în limba engleză)

şi îl aşeză în faţă, lângă singurul grătar care îi mai rămăsese. Spera că avea să treacă pe acolo Kathleen Burnham sau poate cineva de la gater, cineva pe care l-ar fi putut întreba, dar nu veni nimeni şi nici unul dintre clienţii săi nu aduse în discuţie subiectul. O sună pe Daisy, iar ea îi spuse că citise articolul.

-Sărmana, sigur era speriată.

în acea seară, Bonnie se întoarse acasă de la clubul de lectură şi îi povesti ce îi mărturisise Kathleen Burnham despre nepotul ei, Tim: că avusese ghinionul de a invita nişte prieteni care dăduseră muzica prea tare, iar unii dintre ei — inclusiv prietena lui Tim - fumaseră marijuana. Când ajunsese poliţia acolo, Nina a început să îi lovească de parcă era o pisică sălbatică şi au fost nevoiţi să îi pună cătuşe. Dar probabil că acuzaţiile aveau să fie retrase şi vor trebui să plătească doar o amendă sau poate vor fi ţinuţi sub supraveghere timp de un an.

-Ce idioţi, comentă Bonnie, clătinând din cap.

Harmon tăcu.

-E bolnavă, adăugă Bonnie, azvârlind cartea pe canapea.

Era o carte a Annei Lindbergh; îi povestise despre ea. Annei Lindbergh îi plăcea să se izoleze de tot şi de toate.

-Cine e bolnavă?

-Fata aia. Iubita lui Tim Burnham.

-Cum adică „bolnavă[11]?

—Are boala aia când nu mănânci nimic. Se pare că durează de ceva timp şi i-a afectat inima, aşa că fata chiar este idioată.

Harmon simți o picătură de transpirație pe frunte. -Eşti sigură?

—Că e o idioată? Gândeşte-te, Harmon. Când eşti tânăr şi bolnav cu inima nu ar trebui s-o ții într-o petrecere. Şi *cu siguranță* nu ar trebui să te înfometezi tot timpul.

-Nu se înfometează. Am văzut-o în restaurant cu tipul ăla. Stăteau la o masă, au comandat micul dejun.

-Şi cam cât a mâncat ea?

-Nu ştiu, recunoscu el, amintindu-şi de spatele ei costeliv care se apleca peste masă. Dar nu pare bolnavă. E o fată drăguță.

-Asta spune şi Kathleen. Tim a întâlnit-o în timp ce umbla cu maşina prin țară, însoțind nu ştiu ce trupă. Unii umblă pur şi simplu de colo-colo, după trupa asta, Fish sau Pish. Ceva de genul ăsta. Mai ții minte - Kevin povestea despre Dead Heads[1], indivizii care se țin după porcăria aia... cum le zicea? The Gratefiil Dead[I II]. Chestia asta mi s-a părut mereu jignitoare.

-A murit, spuse Harmon. Jerry, grasul ăla din trupă. -Păi, sper că a murit recunoscător[III], comentă Bonnie.

Aproape toate frunzele se scuturaseră. Arțarii norvegieni încă îşi mai păstrau nuanța galbenă, dar aproape tot frunzişul roşu-cărămiziu al arțarilor se aşternuse la pământ, lăsând în urmă crengi goale, care păreau să atârne scheletice şi

I Capete Moarte (în limba engleză)

II Trupă americană formată în 1965, care combina elemente de rock, jazz, blues şi folk. în limba engleză, numele trupei se traduce prin „Morții Recunoscători", (n.tr.)

III Joc de cuvinte între adverbul *gratefilly* - „recunoscător" - şi numele trupei - The Grateful Dead (n.tr.)

dezolante, asemenea unor brațe întinse, cu degete subțiri. Harmon era aşezat lângă Daisy, pe canapea. Tocmai îi spusese că nu mai văzuse tânăra pereche în ultima vreme, iar ea îi povestise că Washburnii îi dăduseră afară pe uşă după acea petrecere încheiată cu arestări. Habar n-avea unde locuiau acum cei doi, ştia doar căTim lucra încă la gater.

-Bonnie spune că fata are boala aia care te face să te înfometezi. Dar nu sunt sigur că-i adevărat.

Daisy dădu compătimitor din cap.

-Fete frumoase şi tinere care se înfometează. Am citit nişte articole despre asta. Nu mănâncă pentru că aşa au impresia că dețin controlul, apoi treaba degenerează şi nu se mai pot opri. Pur şi simplu e îngrozitor de trist.

Chiar şi Harmon slăbise. Nu era aşa de greu; seara nu mai mânca a doua porție, îşi tăia o felie mai subțire de prăjitură. Se simțea mai bine aşa. îi spuse şi lui Daisy, iar ea aprobă din cap.

— La fel am făcut şi eu cu țigările. Am tot amânat prima țigară a zilei şi am reuşit să le reduc - acum fumez doar trei după-amiaza.

-Grozav, Daisy.

Observase că duminică dimineața femeia nu mai fuma, dar nu avea de gând să pomenească de asta. Poftele trupului sunt lupte personale.

-Spune-mi, Harmon, vorbi Daisy, scuturând ceva de pe pantaloni şi zâmbindu-i poznaş. Cine a fost prima ta iubită?

Fusese îndrăgostit de Candy Connely în clasa a patra. Stătea în spatele ei ca să o poată privi cum urca treptele toboganului de pe terenul de joacă, iar o dată fetița căzuse. Harmon se simțise copleşit de dragoste când fata începuse să plângă. Şi asta la doar nouă ani. Daisy spuse că la nouă ani mama ei îi cususe o rochie galbenă pentru concertul de primăvară pe care şcoala îl susținea în fiecare an.

-In seara aceea, înainte de a pleca la concert, mama mi-a prins o floare de liliac alb la rochie, povesti Daisy, râzând uşor. Mă simțeam atât de frumoasă mergând spre şcoală!

Mama lui Harmon nu cosea, dar făcea mingi din floricele de porumb la Crăciun. Povestind, Harmon simți că ceva îi fusese înapoiat, ca şi cum pierderile ireparabile ale vieții, grele ca un bolovan, ar fi fost ridicate şi dedesubt Harmon ar fi întrezărit - atent supravegheat de privirea albastră a lui Daisy - alinarea şi farmecul a ceea ce fusese odată.

Când ajunse acasă, Bonnie îi spuse:

-De ce ai stat atât? Trebuie să te urci pe acoperiş şi să repari jgheaburile, aşa cum ai promis.

Harmon îi întinse punga cu gogoaşa.

-Şi țeava de sub chiuvetă picură în găleata aia de câteva săptămâni. E de-a dreptul ironic că ai un magazin de menaj.

Un fior de groază îl străbătu pe neaşteptate. Se aşeză în scaunul La-Z-Boy. Peste o clipă, o întrebă:

-Bonnie, ai vrea să te muți la un moment dat?

-Să mă mut?

-De pildă în Florida sau în altă parte.

-Ai înnebunit? Sau e doar o glumă?

-Un loc unde să fie soare tqt anul. Un loc unde casa să nu fie atât de mare şi de goală.

-N-am de gând să răspund la o întrebare atât de ridicolă.

Privi în pungă.

-Cu scorţişoară? Ştii că nu-mi place scorţişoara.

-Erau singurele pe care le aveau.

Harmon luă o revistă, ca să nu fie nevoit să o privească. Dar peste un moment îi spuse:

-Nu te-a deranjat niciodată că nici unul dintre băieți nu vrea să preia magazinul?

Bonnie se încruntă.

-Am mai discutat despre asta, Harmon. De ce naiba ar trebui să ne deranjeze aşa ceva? Sunt liberi să facă ce vor.

—Sigur că da. Dar ar fî fost frumos să fie măcar unul dintre ei prin preajmă.

—Pesimismul tău mă scoate din sărite.

-Pesimism?

-Mi-aş dori să te mai înveseleşti.

Femeia mototoli punga în mână.

—Şi curăță odată jgheaburile alea! Nu-mi place deloc că trebuie să te tot bat la cap.

La începutul lui noiembrie frunzele căzuseră, copacii de-a lungul Străzii Principale erau golaşi, iar cerul, adesea înnorat. Zilele care se micşorau îi aminteau lui Harmon de starea mohorâtă pe care o tot simțise de multă vreme; nu-i de mirare că Bonnie îl îndemnase să se mai înveselească. In felul lui, pe nesimțite, se înveselea. Acum, la ora închiderii, în timp ce îşi făcea de lucru prin magazin vânzând cuie unui client întârziat, se trezi că aşteaptă cu nerăbdare şi bucurie diminețile de duminică petrecute cu Daisy. Nu mai simțea graba acelor luni în care fuseseră „amici..." Era ca şi cum un bec se aprindea într-un oraş unde noaptea se lăsa cu repeziciune şi uneori, conducând către casă, o lua pe drumul mai lung, ca să treacă pe lângă casa ei. Văzu o dată un Volvo rablagit parcat pe alee: era plin de abțibilduri şi Harmon se întrebă dacă nu cumva rudele Copoiului veniseră în vizită de la Boston.

întâmpinându-1 la uşă duminica următoare, Daisy îi spuse şoptit:

-Intră, Harmon. Am să-ți povestesc ceva de pomină.

își duse un deget la buze, apoi continuă:

-Nina doarme sus, în dormitorul mic.

Se aşezară la masa din sufragerie, iar Daisy îi povesti tot pe şoptite cum, cu câteva zile în urmă, fata se certase cu Tim — de când îi dăduseră afară locuiau la un motel de pe Autostrada 6 iar el luase la plecare şi telefonul mobil al familiei Washburn. Nina bătuse la uşa lui Daisy într-o asemenea stare de agitație, încât Daisy crezuse că avea să fie nevoie de un doctor. Nina dăduse de urma tânărului şi băiatul trecuse pe acolo să o ia cu el. Daisy crezuse că cei doi se împăcaseră. Dar seara trecută se certaseră din nou şi fata îi bătuse iar la uşă, neavând unde să stea. Aşa că acum era la etaj. Daisy îşi împreună mâinile pe masă.

-La naiba, am mare nevoie de o țigară.

Harmon se rezemă în scaun.

-Abține-te dacă poți. Ne descurcăm noi cumva.

Podeaua scârțâi deasupra lor, cineva se mişcă pe scară şi fata apăru, purtând pantaloni de flanel şi un tricou.

-Salut, îi spuse Harmon, nevrând să o sperie, cu toate că el însuşi era surprins.

Nu o mai văzuse de câteva săptămâni, de când intrase în magazin; fata era de nerecunoscut. Capul părea disproporționat de mare în comparație cu trupul; venele i se ițeau proeminente la tâmple, iar brațele goale erau la fel de subțiri ca stinghiile de la spătarul scaunului pe care se aşeză. Harmon aproape că nu putea să o privească.

-Stai jos, draga mea, îi spuse Daisy.

Fata se aşeză, cu brațele ei lungi sprijinite de masă. Avea cu adevărat impresia că stătea la masă cu un schelet.

-A sunat? o întrebă fata pe Daisy.

Pielea ei nu mai avea nuanța scorțişoarei, ci era palidă, iar părul nepieptănat părea fals, ca blana unui animal împăiat.

-Nu, dragă, nu a sunat.

Daisy îi întinse un şervețel, iar Harmon băgă de seamă că fata plângea.

—Ce mă fac?

Fata privea şoseaua pe fereastră, fără a-1 vedea pe Harmon.

—Adică, tocmai cu *Victoria*, dintre toate fetele. Hristoase, era *prietena* mea.

-Poți să mai stai o zi aici până îți faci un plan, spuse Daisy.

Fata ridică ochii mari şi căprui către ea, ca şi cum ar fi examinat-o de departe.

-Drăguțo, ar trebui să mănânci ceva. Ştiu că nu vrei, dar trebuie.

-Aşa e, spuse Harmon.

Era îngrijorat gândindu-se că făta ar fi putut leşina sau muri în casa lui Daisy. îşi aminti de Bonnie spunându-i că inima fetei era deja afectată.

-Uite.

împinse în fața ei cele două pungi luate de la restaurant.

-Gogoşi.

Fata se uită la pungi.

-Gogoşi?

—Ce-ai zice dacă ai bea jumătate de pahar de lapte cu o bucată de gogoaşă? întrebă Daisy.

Fata începu să plângă din nou. Cât timp Daisy se duse să aducă laptele, Harmon căută în buzunar şi îi întinse batista lui albă, împăturită. Fata se opri din plâns şi izbucni în râs.

-Ce tare! Nu ştiam că se mai folosesc chestiile astea.

-Foloseşte-o, o încurajă Harmon. Dar, pentru Dumnezeu, bea laptele.

Daisy aduse laptele, scoase gogoşile din pungă şi rupse una în două.

-împuțitul de Luke, izbucni fata energic. M-a pus dracului sub supraveghere pentru că am tăiat nenorocita aia de brioşă în două.

-Ce-ai făcut? întrebă Daisy aşezându-se.

- în spital. Mi-am tăiat odată brioşa în două. După regulile lor, nu trebuie să te joci - ăsta e cuvântul pe care îl folosesc ei, *să te joci* — cu mâncarea, eşti obligat să

0 mănânci. Aveam un cuțit de plastic în buzunar şi am tăiat brioşa în două, iar cineva m-a pârât lui Luke. „Am auzit că îți tai brioşele, Nina“, mi-a zis Luke încruci- şându-şi brațele. Sfârşindu-şi povestea, fata îşi dădu ostentativ ochii peste cap. Luke Brioşă. Căcănarul.

Daisy şi Harmon se priviră.

-Cum de-ai ieşit din spital? întrebă Harmon.

—Am fugit. Dar ai mei mi-au zis că data viitoare mă internează iar şi atunci am pus-o.

-Mai bine ai mânca gogoaşa, îi spuse Harmon.

Fata chicoti.

-Eşti cam caraghios.

-Nu e caraghios. îşi face griji pentru tine. Mănâncă-ți gogoaşa, o îndemnă Daisy, cu voce melodioasă.

- Deci, care-i treaba cu voi doi?

Fata îşi muta privirile de la unul la altul.

-Suntem prieteni, răspunse Daisy, dar Harmon văzu că se înroşise.

-OK.’

Nina îi privi iarăşi. Ochii i se umplură de lacrimi care

1 se rostogoleau apoi pe obraji.

-Nu ştiu ce să mă fac fără Tim. Şi nu vreau să mă întorc la spital.

începu să tremure. Harmon îşi scoase puloverul mare de lână şi i-1 petrecu în jurul umerilor.

— Sigur că nu, vorbi Daisy. Dar trebuie să mănânci. Să ştii că vei avea si alţi iubiţi.

Expresia de pe chipul fetei se schimbă, iar în acel moment Harmon îşi dădu seama că asta era teama ei - lipsa iubirii. Cine nu se teme de aşa ceva? Dar ştia că problemele fetei aveau rădăcini adânci şi încâlcite, iar siguranţa oferită de casa lui Daisy nu putea să îi ofere alinare prea mult timp. Era foarte bolnavă.

-Câți ani ai? o întrebă.

— Douăzeci şi trei. Deci, nu mă puteți obliga să merg la spital. Cunosc toate rahaturile astea, adăugă ea. Aşa că nu cumva să încercați vreo mişcare.

El îşi întinse palmele către ea.

-Nu încerc nimic.

Mâinile i se lăsară în jos.

-Nu ai fost arestată?

Nina dădu din cap a încuviințare.

-A trebuit să merg la tribunal. Amândoi am primit ACD-uri[1], iar mie mi-au mai ținut şi un discurs pentru că m-am purtat, ştii, ca o ticăloasă cu căcănarul ăla de polițist.

-Ce e un ACD?

Dar Nina era epuizată; îşi încrucişă brațele, sprijinin- du-şi capul de masă, aşa cum făcuse în restaurant. Cei doi se priviră.

-Nina, spuse Harmon încet, iar ea îşi îndreptă ochii către el.

Luă gogoaşa de pe masă şi spuse:

—Din câte îmi amintesc, niciodată nu am implorat pe nimeni.

Fata schiță un zâmbet.

-Te implor acum să mănânci.

Tânăra îşi ridică încet capul.

-Bine, dar numai pentru că ai fost drăguț cu mine.

înfulecă gogoaşa cu atâta înfometare, încât Daisy îi spuse să o ia mai încet.

-A furat din magazinul tău, îl anunță Nina cu gura plină. A furat nişte țevi ca să facă un *bon£.*

’ ACD - Adjournment in Contemplation of Dismissal (în limba engleză): procedură americană de drept penal, prin care pedeapsa în urma unui delict fără gravitate majoră se suspendă pe o perioadă de şase luni, după care acuzațiile se pot anula în funcție de buna purtare a inculpatului, (n.tr.)

2 Instrument pentru fumatul canabisului şi al altor substanțe halucinogene (n.tr.)

Luă paharul cu lapte.

-Ţi-e mai bine fără el, o asigură Daisy.

Toţi trei se întoarseră, auzind bătăi puternice în uşa bucătăriei; uşa se deschise şi se trânti la loc.

-Bună!

Fata icni, scuipă gogoaşa în batista lui Harmon şi dădu să se ridice de pe scaun. Puloverul îi căzu de pe umeri.

-Nu, scumpo.

Daisy îi atinse brațul.

—E doar o femeie care strânge donații pentru Crucea Roşie.

Olive Kitteridge stătea în uşa sufrageriei, umplând aproape tot cadrul cu trupul ei.

-Ia te uită, o petrecere. Bună, Harmon.

I se adresă fetei:

-Tu cine eşti?

Nina o privi pe Daisy, apoi. îşi mută privirea către masă; în mâna încleştată ținea batista. Privind iar la Olive, o întrebă cu sarcasm:

-Dar *tu* cine eşti?

-Sunt Olive. Şi dacă nu vă deranjează, aş vrea să mă aşez. Cerşitul banilor mă dă gata. Cred că ăsta e ultimul an când mai merg din uşă în uşă.

-Să-ți dau nişte cafea, Olive?

-Nț, mulțumesc.

Olive trecu de cealaltă parte a mesei şi se aşeză.

-Dar gogoaşa aia chiar arată bine. Mai ai?

-Da.

Aruncându-i o privire lui Harmon, Daisy deschise cealaltă pungă - era gogoaşa lui Bonnie - şi o împinse către Olive.

-Să-ți aduc o farfurie.

—A, nu-i nevoie.

Olive mâncă gogoaşa, aplecată deasupra mesei. Se lăsă tăcere.

—Stai să-ți aduc cecul.

Daisy se ridică şi intră în camera de alături.

—Henry e bine? întrebă Harmon. Şi Christopher?

Olive aprobă din cap, molfâindu-şi gogoaşa. La fel ca

majoritatea celor din oraş, Harmon ştia că Olive nu o plăcea pe noua sa noră, dar mai credea şi că lui Olive i-ar fi displăcut orice altă femeie care s-ar fi căsătorit cu fiul ei. Noua soție, medic de profesie, era inteligentă şi venea dintr-un oraş al cărui nume nu şi-l amintea. Poate că şi ea făcea punguțe cu miisli, practica yoga - cine ştie? Olive o privea pe Nina, iar Harmon îi urmări privirea. Nina stătea nemişcată, aplecată în față, şi fiecare coastă i se contura clar pe sub tricou; ținea batista lui în mâna ca o gheară de pescăruş. Capul părea prea mare pentru a fi susținut de coloana cu vertebre proeminente. Vena de pe fruntea ei era verde-albăstruie.

Olive termină de mâncat, îşi şterse zahărul de pe degete, se rezemă în scaun şi spuse:

—Eşti moartă de foame.

Fata nu se mişcă, în schimb, răspunse:

-Nu mai spune...

—Şi eu sunt hămesită, răspunse Olive.

Fata o privi.

—Chiar sunt. De ce crezi că mănânc orice gogoaşă care îmi pică sub ochi?

-Nu eşti hămesită, zise Nina dezgustată.

-Bineînțeles că sunt. Cu toții suntem hămesiți.

-Mamă..., spuse Nina încet. Ce profund.

Olive scotoci prin geanta neagră, găsi un şervețel, îşi şterse gura, pe urmă fruntea. Harmon înțelese imediat că era neliniştită. Daisy se întoarse.

-Poftim, Olive.

Ii întinse un plic. Olive se mărgini să încline din cap şi îl puse în geantă.

-Hristoase, vorbi Nina. Bine, bine, îmi pare rău.

Olive Kitteridge plângea. Olive era singura persoană din oraş pe care Harmon nu credea să o vadă vreodată plângând. Şi totuşi iat-o acolo, grasă, cu încheieturile ei mari; gura îi tremura, din ochi îi izvorau lacrimi. Clătină uşor din cap, ca şi cum i-ar fi spus fetei că nu are de ce să se scuze.

-îmi pare rău, îngână ea într-un sfârşit şi rămase la locul ei.

Daisy se apleca înspre ea:

-Olive, pot cumva să...

Femeia tăgădui iarăşi din cap, suflându-şi nasul. Se uită la Nina şi spuse încet:

-Fetițo, nu ştiu cine eşti, dar îmi frângi inima.

-Nu asta vreau, făcu Nina, pe un ton defensiv. Nu mă pot abține.

-Ştiu asta, ştiu.

Olive dădu din cap.

-Am predat la şcoală treizeci şi doi de ani. Nu am mai văzut o fată atât de bolnavă ca tine, pe atunci nu exista treaba asta sau cel puțin nu aici. Dar am petrecut atâția ani lângă copii şi... şi *trăind* pur şi simplu... Olive se ridică şi îşi şterse firimiturile din față. îmi pare rău.

începu să se îndepărteze, dar când ajunse în dreptul fetei se opri. îşi ridică mâna şovăind, începu să o coboare, apoi o ridică iar şi atinse capul fetei. Probabil că sub mâna ei mare simțise ceva de care Harmon nu îşi dădea seama, pentru că apoi îşi lăsă palma să alunece pe umărul osos, iar fata îşi sprijini obrazul de mâna ei; lacrimile i se rostogoleau din ochii închişi.

-Nu vreau să fiu aşa, şopti Nina.

-Sigur că nu, îi spuse Olive. Iar noi te vom ajuta.

Fata clătină din cap.

-Au încercat să mă ajute, dar mă îmbolnăvesc din nou. Nu mă pot vindeca.

Olive se întinse după un scaun şi îl trase aproape, astfel încât să poată sprijini capul fetei în poala ei mare. îi mângâie părul, luând câteva şuvițe între degete, arătându-le celor doi cu un gest al capului firele de păr desprinse, pe care le aruncă pe jos. Când te înfometezi, îți pierzi părul. Olive se opri din plâns şi spuse:

-Ştii cumva cine era Winston Churchill sau eşti prea tânără?

-Ştiu cine era, îi răspunse fata cu un glas ostenit.

-Omul ăsta spunea să nu te dai bătut niciodată, niciodată, niciodată.

—Era gras, răspunse Nina, aşa că ce ştia el? Nu vreau să

mă dau bătută, nu asta-i problema.

-Sigur că nu, spuse Olive. Dar dacă nu îl hrăneşti, corpul tău se va da bătut. Ştiu că ai mai auzit vorbele astea, aşa că ascultă-mă şi nu spune nimic. Sau răspun- de-mi doar la întrebarea asta: îți urăşti mama?

-Nu. Adică e ea cam jalnică, dar nu o urăsc.

-Atunci e bine, spuse Olive, cu trupul scuturat de un fior. Atunci e bine. E un început.

Scena asta avea să îi amintească mereu lui Harmon de ziua când sfera de fulgere intrase pe fereastră şi se plimbase zumzăind prin cameră. în atmosfera sufrageriei era un fel de electricitate caldă, ceva uluitor şi nepământean. Fata începu să

plângă, Daisy vorbi cu mama ei la telefon şi stabiliră să o ia acasă în acea după-amiază, cu promisiunea că nu aveau să o ducă la spital. Harmon plecă împreună cu Olive. Fata rămase pe canapea, înfăşurată într-o pătură. Bărbatul o ajută pe Olive să urce în maşină, apoi merse pe jos până la faleză şi plecă spre casă, conştient că ceva se schimbase în viața lui. Nu îi povesti lui Bonnie nimic din ceea ce se întâmplase.

-Mi-ai adus gogoaşă? îl întrebă ea.

-Nu aveau decât cu scorțişoară. Băieții au sunat?

Bonnie răspunse din cap că nu.

*

De la o anumită vârstă, începi să te aştepți la anumite

lucruri. Harmon ştia asta. Iţi faci griji pentru infarct, pentru cancer, pentru tuşea care se poate transforma într-o pneumonie cumplită. Te poţi chiar aştepta la criza vârstei de mijloc, dar nimic nu putea explica ceea ce simţea că se întâmplă cu el. Avea impresia că trăia într-o capsulă de plastic transparent care se ridica în aer, împinsă, aruncată şi zdruncinată atât de înverşunat, încât nu mai putea regăsi plăcerile zilnice ale vechii sale vieţi. îşi dorea cu disperare să nu se întâmple astfel. Totuşi, după acea dimineaţă din casa lui Daisy, când Nina plânsese şi Daisy vorbise la telefon, stabilind cu părinţii ei să vină şi să o ia - după acea dimineaţă, să o vadă pe Bonnie îl înfrigura.

Casa îi părea o peşteră umedă şi întunecoasă. Băgă de seamă că Bonnie nu îl întreba niciodată cum mergeau lucrurile la magazin. Poate că, după atâţia ani, nici nu mai avea rost să întrebe. Fără să vrea, Harmon începu să îi ţină socoteala. Uneori trecea şi o săptămână încheiată iară ca ea să îl întrebe altceva decât dacă voia să mănânce ceva anume la cină.

într-o seară, o întrebă:

-Bonnie, ştii care e cântecul meu preferat?

Ea citea şi nu îşi ridică privirea.

-Care?

-Te-am întrebat dacă ştii care e cântecul meu preferat.

Bonnie îl privea acum pe deasupra ochelarilor.

—Iar eu te-am întrebat care e.

—Vasăzică nu ştii?

-Ar trebui să ştiu? Ce-i asta, vreun concurs de cultură generală?

-Eu ştiu care e cântecul tău preferat - *Some Enchanted Evening}*[I]

-Ăsta e cântecul meu preferat? Nu ştiam.

-Vrei să spui că nu e adevărat?

I într-o seară fermecată (în limba engleză)

Bonnie ridică din umeri, îşi puse ochelarii pe nas şi privi în carte.

—*ImAlways ChasingRainbows.*[1] Din câte ştiu, ăsta era preferatul tău.

Oare când se interesase ea ultima oară de preferinţele lui? Abia dacă îşi amintea cântecul acela. Ar fi vrut să îi spună: „Nu, preferata mea e *Fooh Rush In*". Dar Bonnie întoarse pagina fără să mai spună nimic.

Duminica o vizita pe Daisy, se aşeza pe canapeaua ei. Adesea vorbeau deşpre Nina. Intrase într-un program pentru cei care sufereau de multiple forme de dezechilibru alimentar, participa la şedinţe de psihoterapie în particular şi împreună cu familia. Daisy ţinea legătura cu ea prin telefon şi vorbea des cu mama fetei. Discutând cu Daisy pe îndelete despre toate aceste lucruri, Harmon simţea uneori că Nina era copilul lor, că orice aspect care o privea era de mare interes pentru amândoi. Când Nina luă în greutate rupseră o gogoaşă în două şi atinseră bucăţile, făcând un toast.

-în cinstea celor care îşi înjumătățesc gogoşile, spuse Harmon. în cinstea lui Luke Brioşă.

Când mergea în oraş, i se părea că vede perechi peste tot: oameni braț la braț, mergând într-o dulce intimitate; parcă vedea o lumină brăzdându-le chipul - era lumina vieții, oamenii *trăiau.* El cât mai avea de trăit? Teoretic, îl mai aşteptau încă douăzeci de ani, poate chiar treizeci, dar se îndoia că avea să trăiască atât de mult. Şi nici nu ar fi vrut, decât dacă era sănătos. Uită-te la Wayne Roote - doar cu câțiva ani mai în vârstă decât el, iar nevastă-sa trebuia să îi lipească bilețele pe televizor ca să ştie ce zi era. Şi Cliff Mott era o bombă cu ceas, gata să explodeze din [I] cauza arterelor astupate. Lui Harry Coombs îi înțepenise gâtul şi murise de limfom la sfârşitul anului trecut.

—Ce faci de Ziua Recunoştinței? o întrebă pe Daisy.

-Mă duc la sora mea. O să fie bine. Dar tu? Vin toți băieții

I Mereu alerg după curcubeie (în limba engleză)

acasă?

Harmon clătină din cap.

-Trebuie să mergem trei ore cu maşina ca să petrecem ziua cu socrii lui Kevin.

Până la urmă Derrick nu mai venea, se ducea acasă la prietena lui. Ceilalți băieți veniseră, dar acum nu mai era casa lor şi, văzându-i acolo, era ca şi cum ar fi avut rude în vizită, nu pe propriii lui fii.

-De Crăciun o să fie mai bine, promise Daisy.

îi arătă cadoul pe care voia să i-1 trimită Ninei — o pernă pe care erau cusute cuvintele SUNT IUBITĂ.

-Nu crezi că i-ar fi de ajutor să o privească din când în când?

-E drăguță.

—Am vorbit cu Olive şi o să semnez felicitarea pentru toți trei.

—Foarte frumos, Daisy.

Harmon o întrebă pe Bonnie dacă de Crăciun nu voia să facă mingi din floricele de porumb.

-Dumnezeule, nici gând, ripostase Bonnie. Ori de câte ori pregătea maică-ta aşa ceva mă temeam că o să îmi rup dinţii în ele.

Replica asta îl făcu pe Harmon să râdă - poate din cauză că vocea soţiei îi suna atât de cunoscută —, iar când ea râse împreună cu el, simţi răspândindu-se în el un fior de iubire, alinare şi suferinţă. Derrick veni acasă pentru două zile; îl ajută pe tatăl lui să taie şi să instaleze un brad şi apoi, a doua zi de Crăciun, plecă la schi cu câţiva prieteni. Kevin nu mai era la fel de vesel cum şi-l amintea Harmon; părea maturizat şi serios, poate puţin temător faţă de Martha, care, aflând că supa de morcovi fusese pregătită din concentrat de pui, refuzase să mănânce. Ceilalţi băieţi s-au uitat la emisiuni sportive şi apoi au plecat în oraşe îndepărtate să îşi viziteze prietenele. Lui Harmon îi trecu prin gând că mai avea de aşteptat ani de zile până să i se umple casa de nepoţi.

In Ajunul Anului Nou, el şi Bonnie erau în pat de la ora zece.

—Nu ştiu ce se întâmplă, Bonnie. Sărbătorile mă cam întristează anul ăsta.

-Harmon, băieţii au crescut. îşi văd de viaţa lor.

într-o după-amiază cu foarte puţini clienţi la magazin, Harmon îl sună pe Les Washburn să îl întrebe dacă apar-tamentul pe care i-1 închiriase lui Tim Burnham era încă disponibil. Les îi confirmă; nu avea de gând să mai închirieze vreodată unor tineri. Tim Burnham plecase din oraş, veste pe care Harmon nu o aflase.

—A plecat cu altă fată, nu cu buclucaşa aia frumuşică şi

bolnavă.

—înainte să îl închiriezi, îl rugă Harmon, să mă anunți. S-ar putea să am nevoie de un loc unde să lucrez.

Apoi, într-o zi de ianuarie cu dezgheț, când zăpada se topise pentru scurtă vreme, udând trotuarele şi făcând jantele maşinilor să strălucească, Daisy îl sună la magazin.

—Poți trece pe la mine?

Maşina lui Olive Kitteridge era parcată pe aleea lui Daisy, iar când o văzu acolo, Harmon ştiu ce se întâmplă. Daisy plângea pregătind ceaiul, iar Olive Kitteridge stătea la masă cu ochii uscați, lovind fără încetare cu o lingură în ea.

-Nenorocita aia de noră-mea, cu aerele ei de atotştiutoare! Dacă ai auzi-o, ai zice că e expertă în toate cele. Mi-a spus: „Olive, doar nu te aşteptai *cu adevărat* ca fata să se însănătoşească. Cei care au boala asta nu se vindecă niciodată complet." Iar eu i-am răspuns: „Bine, Suzanne, dar nici nu *mor* toți“; pe urmă ea mi-a întors-o: „Păi, Olive, de fapt mulți chiar mor.“

- înmormântarea e restrânsă, îi spuse Daisy lui Harmon. Nu vin decât membrii familiei.

Harmon încuviință din cap.

-Lua laxative, îi povesti Daisy lui Harmon, aşezându-i în față o ceaşcă de ceai şi ştergându-şi nasul cu un şervețel. Mama ei le-a găsit într-un sertar din cameră şi era logic, pentru că pierdea cele câteva sute de grame pe care le luase în greutate. Aşa că a intrat joi în spital...

Daisy fu nevoită să se aşeze şi îşi ascunse fața în mâini.

—Din ce mi-a descris mama ei, a fost o scenă îngrozitoare, îi zise Olive. Sigur că Nina nu a vrut să meargă. Au fost nevoiți să cheme oameni, să implice autoritățile şi până la urmă au dus-o de acolo zbătându-se şi lovind în dreapta şi-n stânga.

-Biata de ea, oftă Daisy.

-A făcut infarct azi-noapte, îi spuse Olive lui Harmon.

Olive clătină din cap şi lovi uşor masa cu palma.

-Pentru numele lui Dumnezeu! vorbi ea.

Când Harmon plecă, se întunecase de mult.

-Pe unde naiba ai umblat? îl întrebă Bonnie. Ți s-a răcit mâncarea.

El se aşeză, fără să răspundă.

-îmi pare rău, Bonnie, dar nu prea mi-e foame.

-Spune-mi unde-ai fost.

-M-am plimbat cu maşina. Ți-am zis că am fost cam trist în ultimul timp.

Bonnie se aşează în fața lui.

—Mă simt groaznic din cauza tristeții tale. Şi nu am *chef să* mă simt groaznic.

—Nici nu te învinovățesc. îmi pare rău.

Câteva zile mai târziu, Kevin îl sună la magazin.

-Tată, eşti ocupat? Ai câteva minute?

-Care-i treaba?

-Voiam să mă asigur că eşti bine, că totul e în regulă.

Harmon privea cum Bessie Davis scotocea printre becuri.

-Sigur că sunt bine, băiete. De ce întrebi?

-Am avut impresia că eşti cam deprimat în ultimul timp. Nu ai fost în apele tale.

-Nu, nu. Mă menţin pe linia de plutire.

Era o expresie pe care ei doi o foloseau de când Kevin învățase să înoate, în adolescență.

-Martha crede că ești supărat din cauza supei de morcovi de la Crăciun.

-Ei, Doamne, nu.

Bessie se întoarse şi se îndreptă către mături.

-Ți s-a plâns cumva maică-ta de asta?

-Nu, tată. Ți-am mai spus. Mă întrebam doar.

-Nu-ți face griji, îi spuse Harmon. Sunt bine. Dar tu?

-Mă mențin pe linia de plutire. Bine atunci, ai grijă de tine.

Bessie Davis, fata bătrână a oraşului, îi vorbi multă vreme, în timp ce îşi alegea un făraş. Ii povesti despre pro blemele ei cu şoldul, despre inflamația de la umăr. îi povesti despre boala de tiroidă a surorii ei.

-Nu pot să sufăr vremea asta, îi spuse ea, clătinând din cap.

Când femeia plecă, Harmon simţi un val de nelinişte. O pojghiţă care îl separase înainte de lume părea să se fi destrămat, iar acum totul părea înfricoşător de aproape. Bessie Davis avusese mereu obiceiul de a sporovăi în neştire, dar acum Harmon îi văzuse aievea singurătatea ca o rană pe chip. *Nu eu, nu eu,* îi trecu prin minte. Şi-o închipui pe gingaşa Nina White şezând în poala băiatului, pe faleză, şi îi vorbi în minte: *Nu tu, nu tu, nu tu.*

Duminică dimineaţa cerul era înnorat, iar luminile din camera de zi a lui Daisy străluceau sub apărătoarea lămpii.

-Daisy, am să-ţi spun doar un singur lucru. Nu e nevoie să îmi răspunzi sau să te simţi răspunzătoare în vreun fel. Nu-i din vina ta. N-ai făcut nimic altceva decât să fii tu însăţi.

Harmon aşteptă, îşi roti ochii prin încăpere, privi în ochii ei albaştri şi îi spuse:

—M-am îndrăgostit de tine.

Era atât de sigur că avea să primească în schimb refuzul ei tandru şi bun, încât rămase uimit când ea îl cuprinse cu brațele moi. Ii văzu lacrimile şi îi simți buzele atingându-le pe ale sale.

Din economiile lor comune îi plăti chiria lui Les Washburn. Nu ştia când avea să afle Bonnie. Dar putea să dureze câteva luni. Ce aştepta? Chinul de a face noua lui viață să țâşnească? în februarie, lui Harmon i se făcu frică. Lumea începea să se redeschidă iarăşi, încet - aerul mirosea mai proaspăt uneori, soarele mai rămânea câteva minute pe cer deasupra câmpului înzăpezit, colorându-1 în violet. Ceea ce începuse - nu când erau „amici de tăvăleală", ci ca un dulce interes față de celălalt -, întrebări răscolind amintiri vechi, o rază de dragoste prin inima lui, împărtăşind dragostea şi durerea scurtei vieți a Ninei, toate acestea izbucniseră acum, fără îndoială, într-o iubire feroce şi deplină, iar inima lui părea să ştie asta. Avea impresia că bătea neregulat. Aşezat în scaunul La-Z-Boy, îşi simțea inima pulsând sub coaste. Părea să îl avertizeze cu loviturile ei apăsate că nu putea să o mai țină în ritmul ăsta. Numai tinerii, gândea Harmon, pot îndura încercările dragostei. în afară de Nina, fata cu părul de culoarea scorțişoarei. Şi părea că atunci când ea îi predase ştafeta, totul se întorsese cu susul în jos. Niciodată, niciodată să nu te dai bătut.

Harmon merse la doctorul pe care îl cunoştea de ani de zile. Medicul îi lipi pe piept discuri de metal, din care ieşeau fire. Inima lui Harmon nu dădea nici un semn că ar fi bolnavă. Stând în fața biroului spațios de lemn, îi spuse doctorului că probabil avea să îşi părăsească soția. Medicul îi spuse liniştit:

-Nu, nu, asta nu e de bine.

Harmon avea să îşi amintească mereu trupul doctorului, felul în care acesta îşi mutase dosarele pe birou, modul în care se îndepărtase de Harmon. De parcă ar fi ştiut ceea ce Harmon nu ştia: că viețile oamenilor se sudează asemenea oaselor, iar fracturile ar putea să nu se mai închidă niciodată.

Dar nu avea nici un rost să i se explice lui Harmon. Nu are rost să explici asemenea lucruri cuiva care a fost contaminat astfel. Acum aştepta, trăind în lumea halucinantă a trupului generos al lui Daisy Foster, aştepta ziua - şi el ştia că aceasta avea să vină - când va pleca sau Bonnie îl va da afară; nu ştia care dintre cele două variante avea să se împlinească, dar cu siguranță avea să se întâmple. Aştepta, asemenea lui

Luke Brioşă, pregătit pentru operația pe cord, fără a şti dacă va muri pe masa de operație sau dacă va supraviețui.

UN ALT DRUM

Într-o seară rece de iunie, soţilor Kitteridge li se întâmplase ceva oribil. Pe atunci Henry avea şaizeci şi opt de ani, Olive avea şaizeci şi nouă şi, cu toate că nu mai erau tineri, nu dădeau deloc impresia că ar fi fost bătrâni sau bolnavi. Dar la un an de la acea întâmplare, oamenii din orăşelul de coastă Crosby ajunseseră cu toţii la aceeaşi părere: evenimentul îi schimbase pe cei doi. Dacă dădeai de el la poştă, Henry doar ridica plicul în semn de salut. Când îl priveai în ochi, era ca şi cum l-ai fi zărit prin geamul unei verande. Era de-a dreptul trist, iar asta pentru că fusese mereu un bărbat vesel, cu un chip deschis, chiar şi atunci când fiul lui se mutase din senin în California împreună cu nevasta — ceea ce, din punctul de vedere al celor din oraş, fusese o mare dezamăgire pentru soţii Kitteridge. Şi cu toate că nimeni nu îşi amintea ca Olive Kitteridge să fi fost *vreodată* prea amabilă sau politicoasă, în acel iunie părea şi mai puţin înclinată către asemenea porniri. Nu era un iunie rece, ci unul care îşi făcuse brusc apariţia, cu graba verii; zilele erau stropite de soarele strecurat printre mesteceni, facându-i uneori pe locuitorii din Crosby să fie neobişnuit de puşi pe vorbă.

Altfel, de ce i-ar fi vorbit Cynthia Bibber lui Olive în mall, la Cook's Corner, povestindu-i cum fiica ei, Andrea - care, după ce urmase cursuri la seral, obținuse

o diplomă de asistent social - credea că soții Kitteridge nu se împăcaseră cu experiența de anul trecut? Dacă nu dădeai frâu liber panicii, aceasta se interioriza, iar Cynthia Bibber, stând lângă un iicus de plastic, îi spunea şoptit că *asta* putea să ducă la depresie.

-Pricep, spuse Olive cu voce sonoră. Spune-i lui Andrea că sunt impresionată.

Cu ani în urmă, Olive predase matematica la Liceul Crosby şi, cu toate că uneori se ataşase mult de anumiți elevi, pentru ea Andrea Bibber nu fusese mai mult decât o fată timidă şi slăbuță, ştearsă şi mult prea serioasă. Exact ca maică-sa, gândi Olive, privind pe lângă ea la narcisele plantate în straturile de paie artificiale de lângă raionul de iaurt înghețat.

—Lumea se specializează în aşa ceva, spunea Cynthia Bibber.

-In ce anume? întrebă Olive, care se gândea că ar putea lua nişte iaurt înghețat cu ciocolată dacă femeia ar pleca de acolo.

—în consilierea de criză, spuse Cynthia.

îşi mută un pachet sub braț.

-Treaba asta exista chiar şi înainte de atentatul de la 11 septembrie, dar acum, ori de câte ori are loc vreun accident sau se deschide focul în şcoli, aduc imediat psihologi. Oamenii nu se pot descurca singuri în astfel de situații.

-Aha.

Olive privi în jos la femeia scundă, cu oase subțiri. Mare şi solidă, Olive o domina.

-Lumea a observat că Henry s-a schimbat, continuă Cynthia. Şi tu te-ai schimbat. Consilierea era doar o sugestie - ar fi putut să vă ajute. încă v-ar putea fi de ajutor. Ştii, Andrea are un cabinet personal, s-a asociat cu o altă femeie pentru jumătate de normă.

-înțeleg, spuse din nou Olive, de data asta foarte tare. Ce cuvinte urâte născocesc oamenii, Cynthia — proces,

interiorizare, depresiv, toate prostiile astea. M-ar *deprima* dacă aş fi nevoită să pronunț cuvintele astea toată ziua.

Ridică sacoşa de plastic.

-Ai văzut ce reduceri au la So-Fro?

Ajunsă în parcare, nu reuşi să îşi găsească cheile şi trebui să împrăştie conținutul poşetei pe capota încinsă de soare.

Când un bărbat la volanul unui camion roşu o claxonă la semafor, Olive privi în oglinda retrovizoare şi îi aruncă un „să te ia naiba", apoi se angajă în trafic. Sacoşa de la magazinul de stofe alunecă pe podea, iar un colț de denim rămase întins pe covoraş.,Andrea Bibber vrea să facem şedințe de consiliere", i-ar fi spus altădată lui Henry şi îşi putea imagina cu uşurință sprâncenele mari ale bărbatului încruntându-se, în timp ce s-ar fi ridicat de deasupra stratului de mazăre pe care îl plivea. „Dumnezeule, Ollie", i-ar fi răspuns el, iar golful s-ar fi întins în spatele lui, pescăruşii ar fi fâlfâit din aripi deasupra unei bărci de pescuit homari. „închipuie-ți.“

Era o chestie atât de amuzantă, încât Henry şi-ar fi dat capul pe spate şi ar fi râs, aşa cum făcea uneori.

Olive ieşi pe autostradă. De când Christopher se mutase în California, se întorcea acasă de la mall pe acelaşi drum. Nu voia să treacă pe lângă casa cu linii minunate, cu fereastra mare, arcuită, unde feriga de Boston crescuse atât de frumos. Lângă Cook's Corner, autostrada se întindea de-a lungul râului, iar în acea zi apa era lucioasă şi frunzele plopilor fluturau, arătându-şi spatele de un verde pal. Chiar şi în vremurile bune, poate că Henry nu ar fi râs de Andrea Bibber. Te înşeli dacă-ți închipui că ştii cum au să reacționeze oamenii.

-Pun pariu pe orice, spuse Olive cu voce tare, privind râul strălucitor, panglica lui domoală şerpuind dincolo de stâlpii de siguranță.

Voia să spună: Pun pariu pe orice că Andrea Bibber înțelege altfel criza decât mine. Da, da.

Pe malul râului creşteau sălcii plângătoare. Crengile lor

aeriene, mişcătoare erau de un verde-deschis.

Avea nevoie la toaletă.

-Am nevoie la baie, îi spusese lui Henry în acea seară, în timp ce intrau în orăşelul Maisy Mills.

Henry îi zisese, pe tonul lui agreabil, că trebuia să mai aştepte.

— Daaa, cuum să nuuuu, replicase Olive, lungind exagerat cuvintele.

O imita pe soacra ei, Pauline, moartă de ceva ani, care răspundea aşa ori de câte ori i se spunea ceva ce nu voia să audă.

-Daaa, cuum să nuuuu, repetă Olive. Spune-o şi maţelor mele, adăugă, agitându-se puţin în maşina întunecată. Dumnezeule, Henry, mai am puţin şi explodez.

Dar adevărul era că petrecuseră o seară plăcută. Mai devreme se întâlniseră în susul râului cu prietenii lor, Bill şi Bunny Newton, merseseră la un restaurant deschis de curând şi se distraseră pe cinste. Ciupercile umplute cu carne de crab fuseseră delicioase, toată seara ospătarii se înclinaseră politicos, umplându-le cu apă paharele înainte ca ei să le fi golit pe jumătate.

Olive şi Henry se simţeau satisfăcuţi şi de faptul că povestea odraslei lui Bill şi Bunny era mai urâtă decât cea a lui Christopher. Ambele cupluri aveau câte un singur copil, iar soţii Kitteridge erau amândoi de acord că fiica celorlalţi, Karen Newton, le provocase părinţilor un alt fel de suferinţă,

chiar dacă fata locuia alături de ei şi familiile se puteau vizita oricând. în anul precedent, Karen avusese o scurtă legătură cu un bărbat care lucra la Midcoast Power, dar în cele din urmă hotărâse să îşi păstreze căsnicia. Bineînțeles că asta îi îngrijorase la culme pe soții

Newton, chiar dacă nu îl plăceau prea mult pe Eddie, ginerele lor.

Cu toate că fusese o grea lovitură să îl vadă pe Christopher luat de lângă ei de către soția lui băgăreață, iar asta după ce plănuiseră să îl instaleze aproape de ei, ca apoi să îşi poată întemeia o familie (Olive îşi imaginase că avea să îi învețe pe nepoți cum să planteze bulbi de lalele), deşi fusese o lovitură să îşi vadă visul destrămat astfel, faptul că nepoții lui Bunny şi ai lui Bill locuiau alături de ei, dar erau obraznici, era o sursă secretă de uşurare pentru soții Kitteridge. De fapt, cei doi Newton le povestiseră în acea seară despre ceea ce nepotul lui Bunny îi spusese bunicii lui săptămâna trecută: „Oi fi tu bunica mea, dar asta nu înseamnă că trebuie să te iubesc." Era ceva înspăimântător - cine s-ar fi aşteptat la aşa ceva? Ochii lui Bunny se umpluseră de lacrimi. Olive şi Henry reacționaseră după puteri, clătinând din cap, spunând că era ruşinos că Eddie îi învăța pe copii să spună asemenea lucruri, chipurile ca „să se exprime".

-Să ştii că şi Karen are partea ei de vină, spuse Bill cu gravitate, iar Olive şi Henry murmuraseră că da, bineînțeles că era adevărat.

-O, Doamne, spuse Bunny, suflându-şi nasul. Uneori pur şi simplu nu poți să ai câştig de cauză.

-Nu, nu poți câştiga, răspunse Henry. Şi te străduieşti să faci cum e mai bine.

Bill se interesă ce mai făceau cei din California.

Olive îi răspunse:

—Erau morocănoşi. Când i-am sunat săptămâna trecută erau al naibii de morocănoşi. I-am spus lui Henry că n-ar mai trebui să sunăm. O să vorbim cu ei atunci când vor avea chef să ne vorbească.

-Nu poți câştiga, spuse Bunny. Chiar şi atunci când faci tot ce poți.

Dar fuseseră în stare să râdă, ca şi cum tocmai auziseră ceva întristător de amuzant.

în timp ce îşi îmbrăcau puloverele în parcare, Olive şi Henry căzură de acord că întotdeauna era plăcut să afli despre problemele altora.

în maşină era răcoare. Henry se oferise să dea drumul la

căldură, dar ea refuzase. Merseră prin întuneric, câte o maşină se îndrepta spre ei din sens opus, cu farurile strălucind, apoi pe şosea se aşternea din nou întunericul.

-E îngrozitor ce i-a spus băiatul ăla lui Bunny, comentă Olive, iar Henry fu de acord că era într-adevăr îngrozitor.

După o vreme, Henry spuse:

-Nu e mare lucru de capul lui Karen.

—Nu, răspunse Olive, chiar că nu.

Stomacul ei, bolborosind şi agitându-se într-un mod foarte familiar, începu să accelereze la rândul lui, iar Olive deveni brusc atentă, apoi se alarmă.

— Dumnezeule, exclamă ea în timp ce opreau la un semafor din Maisy Mills, mai am puțin şi explodez.

-Nu prea ştiu ce să fac, zise Henry, aplecându-se în față ca să poată privi dincolo de parbriz. Benzinăriile sunt tocmai în cealaltă parte a oraşului şi cine ştie dacă mai sunt deschise la ora asta. Nu poți să te ții? Ajungem acasă în cincisprezece minute.

—Nu. Crede-mă, m-am ținut cât am putut.

-Păi...

-E verde, *ia-o din loc.* Opreşte la spital, Henry. Sigur au o toaletă acolo.

—La spital? Ollie, nu ştiu ce să zic.

—Pentru numele lui Dumnezeu, opreşte la spital. M-am născut acolo, adăugă ea. Au să mă lase să le folosesc baia.

Spitalul se ivi în vârful dealului; acum, cu aripa nou construită, părea mai mare. Henry trecu pe lângă semnul care anunța, cu litere albastre: URGENȚE.

-Ce faci? îl întrebă Olive. Pentru numele lui Dumnezeu!

-Te duc la intrarea din faţă.

—Opreşte naibii maşina.

-Of, Olive.

Vorbi cu un glas dezamăgit, asta — presupunea Olive - pentru că nu îi plăcea deloc când ea înjura. Băgă maşina în marşarier şi opri în faţa uşii albastre, masive şi bine iluminate, pe care era scris URGENŢE.

-Mulţumesc. A fost chiar aşa de greu?

în sala de aşteptare pustie şi orbitor de luminoasă, asistenta îşi ridicase privirile către ei.

-Am nevoie la toaletă, anunțase Olive, iar asistenta ridicase un braț înveşmântat în alb şi îi arătase pe unde să o ia. Olive flutură din mână pe deasupra capului şi intră pe uşă.

-Uau, îşi spuse cu glas tare. Pfui!

După Aristotel, sau poate Platon - unul dintre ei -, *plăcerea este lipsa durerii.* Olive absolvise facultatea *magna cum laude,* iar mamei lui Henry nu îi plăcuse treaba asta. închipuie-ți. Pauline chiar afirmase că fetele care termină facultatea *magna cum laude* sunt plicticoase şi habar n-au să se distreze... Ei bine, Olive nu avea de gând să îşi strice momentul gândindu-se la ea. Termină, se spălă pe mâini şi privi în jur, în timp ce îşi puse mâinile sub uscător. Se gândi că baia era uriaşă, îndeajuns de mare ca să se poată face operații acolo. Era aşa de mare din cauza celor în scaune cu rotile. în ziua de azi erai dat în judecată dacă nu construiai ceva îndeajuns de încăpător pentru un scaun cu rotile, iar Olive detesta chestia asta.

—Va simțiți bine?

Asistenta era în hol, îmbrăcată în puloverul şi pantalonii ei lălăi.

—Ce ați avut? Diaree?

-Explozivă. Dumnezeule! Sunt bine acum, mulțumesc foarte mult.

-Ați vomitat?

-Nu, nu.

—Aveți vreo alergie?

-Nu.

Olive privi în jur.

-Se pare că nu prea aveți pacienți în seara asta.

-E mai animat la sfârşit de săptămână.

Olive încuviință din cap.

—Petrecăreți, presupun. Nimeresc cu maşina în vreun copac.

-De cele mai multe ori se întâmplă accidente din cauza membrilor familiei. Vinerea trecută, un frate şi-a împins sora pe geam. Se temeau să nu-i fi rupt gâtul.

— Dumnezeule, spuse Olive. Şi toate grozăviile astea se întâmplă în orăşelul Maisy Mills.

-Fata şi-a revenit. Doctorul vă poate consulta acum.

-O, n-am nevoie de doctor. Pur şi simplu a trebuit să merg la toaletă. Am luat cina cu nişte prieteni şi am băgat în mine cât am putut. Soțul mă aşteaptă în parcare.

Asistenta îi luă mâna şi se uită la ea.

-Haideți să fim atenți o clipă. V-au mâncat palmele recent? Tălpile?

Privi atent în sus, către Olive.

-Urechile vă sunt întotdeauna atât de roşii?

îşi atinse urechile.

—De ce? Sunt cumva pe moarte?

-Aseară o femeie a murit aici, îi răspunse asistenta. Ca şi dumneavoastră, ieşise să ia masa în oraş cu soțul şi a ajuns aici ceva mai târziu. Avea diaree.

-O, Doamne, spuse Olive, iar inima i-o luă la galop şi fața i se încinse. Ce pățise?

-Era alergică la carnea de crab şi a intrat în şoc anafilactic.

-Vedeți? Eu nu sunt alergică la carnea de crab.

Asistenta dădu imperturbabil din cap.

- Femeia mâncase ani de zile crab fără să aibă nimic. Haideți să vă consulte doctorul. Ați venit aici roşie la față şi agitată.

Acum Olive era şi mai agitată, dar n-avea de gând sâ-i dea asistentei de ştire, nici nu avea să pomenească de ciupercile umplute cu carne de crab. îi va spune doctorului, dacă avea să se poarte frumos.

Henry parcase în fața intrării şi ținea motorul pornit. Olive îi făcu semn să coboare geamul.

—Vor să mă examineze, îi spuse, aplecându-şi capul.

-Să te interneze?

-Să mă *examineze.* Vor să se asigure că nu intru în şoc. Dă naibii sonorul mai încet!

Dar Henry deja întinsese mâna să întrerupă meciul celor de la Red Sox, transmis la radio.

-Dumnezeule mare, OUie! Eşti bine?

-O femeie a murit aseară aici din cauza cărnii de crab şi acum se tem că vor fi daţi în judecată. Au să-mi ia pulsul şi ies imediat de aici. Dar ar trebui să muţi maşina.

Ceva mai departe pe hol, asistenta ţinea la o parte o perdea verde gigantică.

-Ascultă meciul de baseball, o anunță Olive, îndreptându-se către ea. O să vină el încoace când o să creadă că am murit.

-Am să mă uit după el.

-E îmbrăcat cu o geacă roşie.

Olive îşi puse geanta pe un scaun din apropiere şi se aşeză pe pat, în timp ce asistenta îi lua tensiunea.

—Paza bună trece primejdia rea. Dar presupun că nu aveți nimic.

-Asta presupun şi eu, spuse Olive.

Asistenta îi înmână un formular prins de clipboard, iar Olive şezu pe pat, completându-1. îşi privi palmele cu atenție şi lăsă formularul deoparte. Normal că era de datoria lor să te examineze dacă dădeai buzna la Urgență. Medicul o va pune să scoată limba, îi va lua temperatura şi apoi o va trimite acasă.

-Doamna Kitteridge?

Medicul era un bărbat cu o față banală, care nu părea să fie destul de în vârstă să fi terminat Facultatea de Medicină. Ii ținu cu blândețe în mână încheietura mare, luându-i pulsul, în timp ce ea îi povestea cum mersese în seara aceea la restaurant şi că, în drum spre casă, venise la spital doar ca să folosească toaleta. Da, suferise de o diaree îngrozitoare, lucru care o luase prin surprindere, dar nu avea mâncărimi în palme sau la tălpi.

-Ce-ați mâncat? întrebă medicul, ca şi cum informația l-ar fi interesat.

—La început am mâncat ciuperci umplute cu crab şi ştiu că o femeie în vârstă a murit ieri noapte din cauza crabului.

Mijindu-şi ochii, medicul îi atinse lobul urechii.

-Nu văd semne de erupție. Spuneți-mi ce altceva ați mai mâncat?

Aprecia faptul că tânărul nu părea plictisit. O groază de doctori te fac să te simți ca naiba, de parcă n-ai fi decât un munte de grăsime alunecând pe banda de producție.

-Friptură. Şi un cartof copt, mare cât capul dumneavoastră. Şi cremă de spanac. Să vedem...

Olive închise ochii.

-O salată mică, dar cu un sos destul de bun.

-Supă ați mâncat? Supele astea au mulți aditivi care pot provoca reacții alergice.

— Nu, fără supă, răspunse Olive, deschizând ochii. Dar la desert am mâncat o felie delicioasă de prăjitură cu brânză. Avea şi căpşune.

în timp ce nota toate astea, medicul îi spuse:

-Probabil că e doar un caz de reflux gastric.

-Aha, înțeleg.

Se gândi o clipă, înainte de a spune dintr-o suflare:

-Statistic vorbind, e destul de improbabil ca două femei să moară din aceeaşi cauză două nopți la rând.

-Cred că sunteți în regulă, îi comunică doctorul. Dar ca să

fim siguri, aş vrea totuşi să vă examinez, să vă palpez abdomenul, să vă ascult inima.

îi întinse un pătrat albastru dintr-un material care părea a fi plastic sau hârtie.

-îmbrăcați-1 cu deschiderea în față. Vă rog să vă dezbrăcați complet.

-Of, pentru numele lui Dumnezeu! făcu Olive, dar doctorul trecuse deja de perdea. Pentru numele lui Dumnezeu! exclamă din nou, dându-şi ochii peste cap, dar se execută pentru că medicul se purtase amabil şi pentru că cealaltă femeie murise din cauza crabului.

Olive îşi împături pantalonii şi îi aşeză pe scaun, având

grijă să pună chiloţii dedesubt, unde medicul nu i-ar fi putut vedea atunci când avea să se întoarcă.

Ce prostie de centură din plastic, făcută pentru o slăbătură; aproape că nu o cuprindea. Reuşi totuşi să lege o fundă mică, albă. Aşteptând, îşi încrucişă braţele şi îşi dădu seama că de fiecare dată când vedea spitalul ăsta, prin minte îi treceau mereu două gânduri: că se născuse acolo şi că trupul tatălui său fusese adus tot acolo, după ce îşi luase zilele. Avusese ceva necazuri, dar nu mai conta, îşi îndreptă spatele. Şi alţii avuseseră ceva necazuri.

Amintindu-şi de povestea asistentei despre băiatul care îşi aruncase sora pe fereastră, Olive dădu uşor din cap. Dacă Christopher ar fi avut o soră, nu ar fi împins-o niciodată pe geam. Dacă s-ar fi însurat cu secretara lui, ar fi rămas şi acum în oraş, cu toate că fata era proastă. Olive înţelegea de ce trecuse la alta. Nevasta lui de acum nu era proastă. Era înfiptă şi hotărâtă, şi rea ca dracu'.

Olive îşi îndreptă spatele şi privi la sticluţele aliniate pe raft, pline cu diferite substanţe, la cutia cu mănuşi de latex. Putea pune pariu că în sertarul dulapului metalic se aflau tot felul de seringi pregătite pentru tot felul de probleme. îşi flexă glezna într-o parte, apoi în cealaltă. Peste o clipă se va uita pe geam să vadă dacă Henry era pregătit; ştia că nu va rămâne

mult timp în maşină, chiar dacă la radio se transmitea meciul. O va suna pe Bunny mâine, să îi povestească despre acest mic fiasco.

Pe urmă, totul a fost ca şi cum evenimentele din acea noapte ar fi fost pictate cu un burete, de parcă cineva i-ar fi apăsat pe creier un burete plin cu vopsea şi îşi amintea doar ceea ce fusese pictat acolo, doar petele care rămăseseră în urmă. Se auzi un sunet rapid, brutal - perdeaua fusese dată la o parte, iar inelele alunecaseră cu zgomot pe bară. Cineva purtând o mască albastră de schi agita un braț către Olive, țipând „la pământ!". Fu cuprinsă de o nedumerire stranie, iar profesoara din ea spunea „hei, hei!“, în timp ce necunoscutul îi ordona: „La *pământ,* cucoană! Frate!" Olive ar fi vrut să întrebe „unde anume, la pământ?", pentru că amândoi erau derutați - măcar de asta era sigură; ea îşi strângea în jurul corpului halatul per- gamentos, iar omul ăsta slab, cu masca lui de schi, îşi agita brațul.

-Uite ce e, îi zise ea, cu limba încleiată. Geanta mea e pe scaunul de colo.

Dar de pe hol răzbătu un strigăt. Un bărbat se apropia țipând, iar când bocancul lui lovi scaunul, Olive fu cufundată într-o teroare neagră. Era un bărbat înalt, cu o carabină, îmbrăcat cu o vestă mare, kaki, cu buzunare fără nasturi. *Dar masca pe care o purta,* o mască de Halloween, cu chipul zâmbitor al unui porc rozaliu, păru să o proiecteze în străfundurile unei ape înghețate - fața aia sinistră de plastic a unui porc care zâmbea. De undeva de sub apă, îi vedea pantalonii de camuflaj asemenea algelor şi, deşi ştia că el strigă la ea, nu îi putea auzi cuvintele.

Au pus-o să meargă pe hol în picioarele goale, îmbrăcată în halatul albastru, în timp ce ei o urmau din spate; picioarele o dureau şi îi păreau enorme, ca nişte saci plini cu apă. Unul dintre bărbați o înghionti din spate şi Olive se împiedică, ținându-şi strâns halatul în timp ce era împinsă pe uşa toaletei în care intrase mai înainte. Asistenta, doctorul şi Henry stăteau pe podea, sprijiniți fiecare de un alt perete. Geaca lui Henry era descheiată şi zăcea într-o parte, iar unul dintre crăcii pantalonilor era ridicat până la jumătatea gambei.

-Olive, ți-au făcut ceva?

-Taci *dracului-,* îi spuse bărbatul cu fața de porc şi îl lovi pe Henry în picior. Dacă mai scoți un cuvânt, îți zbor capul ăla împuțit chiar *în clipa asta.*

O pată de amintire care tremura de fiecare dată: sunetul benzii adezive desprinse de pe rolă în spatele ei, cei doi care îi strânseseră mâinile la spate şi i le legaseră cu bandă adezivă. în momentul acela, Olive ştiu că avea să moară, că toți aveau să moară, executați prin împuşcare; îi vor obliga să îngenuncheze. I se spuse să stea locului, dar e greu să stai jos când mâinile îți sunt legate la spate şi îți vâjâie capul. Se gândise: *Grăbiți-vâ odată.* Picioarele îi tremurau atât de tare, încât se izbeau cu zgomot de podea.

-Dacă faceți vreo mişcare, vă împuşc în cap, avertiză Față de Porc.

Ținea carabina în mână şi se tot întorcea rapid, cu buzunarele umflate ale vestei fluturând de fiecare dată când se mişca.

-Dacă vă uitați unul la altul, tipul ăsta vă împuşcă în cap.

Dar când fuseseră spuse toate acele lucruri? S-au spus atunci tot felul de lucruri.

De-a lungul ieşirii de pe autostradă erau arbuşti de liliac şi o tufa de merişor. Olive opri la stop şi aproape că tăie calea unei maşini care trecea pe lângă ea; chiar în clipa în care privea maşina, aproape că îi intră în față. Celălalt şofer clătină din cap, ca şi cum Olive ar fi fost nebună.

-Să te ia naiba, spuse Olive, dar aşteptă pe loc, ca nu cumva să ajungă în spatele omului care tocmai o privise de parcă ar fi fost nebună.

Apoi se hotărî să o ia în altă direcție şi se întoarse către

Maisy Mills.

Față de Porc îi lăsase în toaletă. („Pur şi simplu nu se leagă“, le spuseseră diverşi oameni soților Kitteridge imediat după incident, după ce citiseră în ziare şi văzuseră totul la televizor. „Pur şi simplu nu se leagă - doi indivizi care dau buzna într-un spital, ca să pună mâna pe droguri." Asta se întâmpla înainte ca lumea să îşi dea seama că soții Kitteridge nu aveau să sufle o vorbă despre chinul prin care trecuseră. Olive se întreba ce legătură avea faptul că „nu se lega" cu ceea ce li se întâmplase?) Față de Porc plecase, iar Mască Albastră întinsese mâna către clanță, încuind uşa cu acelaşi sunet pe care Olive îl auzise cu puțin timp în urmă. Individul se aşezase pe capacul toaletei, aplecat, cu picioarele depărtate, ținând în mână o armă pătrățoasă. Părea să fie turnată dintr-un aliaj de cositor şi plumb. Olive crezu că avea să vomite şi că se va îneca cu propria vomă. Părea o certitudine: pentru că nu putea să-şi mişte trupul mătăhălos, lipsită de ajutorul mâinilor, avea să aspire voma care urca din stomac şi va păți asta stând lângă un doctor care nu putea să o ajute, pentru că şi mâinile lui erau legate. Aşezată lângă un medic, față în față cu o asistentă, avea să moară înecată cu propria vomă, asemenea bețivilor. Iar Henry, privind scena, nu va mai fi niciodată la fel. *Oamenii au observat că Henry s-a schimbat.* Dar nu a vomitat. Când Olive fusese azvârlită în baie, asistenta plângea şi nu încetase nici atunci. O mulțime de lucruri se petrecuseră din vina asistentei.

La un moment dat, doctorul - al cărui halat alb era parțial mototolit sub piciorul care se afla cel mai aproape de Olive — întrebase, cu aceeaşi voce plăcută cu care îi vorbise adineaori:

-Cum te cheamă?

Mască Albastră spusese:

-Ascultă. Du-te dracului, bine?

Uneori Olive se gândea: îmi amintesc foarte clar, dar mai târziu nu-şi putea aminti când gândise acest lucru. Amintirile, ca nişte dâre de vopsea: stăteau liniştiți. Aşteptau. Picioarele nu îi mai tremurau. Un telefon suna undeva, afară. A tot sunat până s-a oprit. Aproape imediat, începu iar să sune. Rotulele lui Olive tresăriră sub halatul albastru, asemenea

unor farfurioare inegale. Dacă cineva i-ar fi trecut prin fața ochilor poze cu genunchi grași de femeie bătrână, Olive nu și i-ar fi recunoscut pe-ai ei. Gleznele și degetele ei umflate, întinse în mijlocul încăperii, îi păreau mai cunoscute. Picioarele medicului nu erau atât de lungi ca ale ei, iar pantofii lui nu păreau atât de mari. Avea încălțări simple, ca de copil. Din piele maro și cu talpă de cauciuc.

Acolo unde pantalonul lui Henry rămăsese ridicat, putuse vedea petele de bătrânețe pe pielea lui albă, fără păr.

-O, Dumnezeule, spuse el. Crezi că poți găsi o pătură pentru soția mea? îi clănțăne dinții.

-Ai impresia că aici e vreun nenorocit de hotel? îi spuse Mască Albastră. *Taci* dracului din gură!

-Dar...

-Henry, îl întrerupse Olive tăios. Taci din gură.

Asistenta plângea în tăcere.

Olive nu putea să îşi pună în ordine petele de memorie, dar ştia că Mască Albastră devenise agitat; ceva mai devreme înțelesese că era speriat de moarte. îşi tot bâțâia genunchii în sus şi în jos. Era tânăr, Olive pricepuse asta imediat. Când îşi suflecă mânecile jachetei de nailon, încheieturile îi erau umezite de transpirație. Apoi băgă de seamă că băiatul aproape nu avea unghii. In toți anii de experiență la catedră nu mai văzuse nişte unghii care să fie roase din carne în asemenea hal. îşi tot ducea vârfurile degetelor la gură, îndesându-le cu înverşunare în deschizătura măştii; îşi ducea la gură până şi mâna în care ținea arma şi îşi rodea nervos degetul mare; în loc de deget avea un ciot roşu aprins.

— Capul la pământ, pe mă-ta! îi porunci lui Henry. Nu te mai *holba* dracu la mine!

Privind în podea, cu părul lui ondulat zbârlit în toate direcțiile, Henry îi spuse;

—Nu-i nevoie să vorbești atât de murdar.

-Ce-ai spus?

Vocea băiatului crescu în volum, de parcă ar fi fost pe punctul de-a se sparge.

-Ce *dracu'si* spus, babalâcule?

-Henry, te rog, îl apostrofa Olive. Taci din gură până nu ne omori pe toți.

Mască Albastră se apleacă înainte, cu atenția îndreptată către Henry.

-Ce mama dracului ai spus, babalâcule?

Henry își întoarse fața într-o parte, încruntându-se. Mască Albastră se ridică și îl împunse cu arma în umăr.

- Răspunde-mi! Ce mama naibii ai spus? (Olive, virând acum pe lângă moară şi apropiindu-se de oraş, îşi aminti senzația cunoscută de frustrare dusă la paroxism, ca atunci când îi spunea lui Christopher în copilărie: „Răspunde!" Christopher fusese mereu un copil tăcut, la fel de tăcut ca tatăl ei.)

Henry izbucni:

-Am spus că nu e nevoie să vorbeşti atât de murdar. Ar trebui să-ți fie ruşine de ce-ți iese pe gură.

Apoi individul îi băgase arma în față, împungându-i obrazul, cu degetul pe trăgaci.

-Te rog! imploră Olive. Te rog. Are obiceiul ăsta de la maică-sa. Maică-sa era îngrozitoare. Te rog, nu-1 băga în

seamă.

Inima îi bătea atât de tare, încât avea senzația că bătăile îi ridicau halatul albastru de pe piept. Băiatul stătu pe loc, privindu-1 pe Henry, apoi, într-un sfârşit, se dădu înapoi, împiedicându-se de pantofii albi ai asistentei. Ținea arma ațintită spre Henry, dar se întoarse către Olive.

-Tipul ăsta e bărbatul tău?

Olive dădu din cap.

-E un dement.

-Aşa e el, îi răspunse Olive. Dacă ai fi cunoscut-o pe maică-sa... Era plină de *rahaturi* din astea pioase.

-Nu-i adevărat, zise Henry. Mama era o femeie bună şi cumsecade.

-Tăceți! spuse băiatul, sătul. Tăceți *dracului* cu toții.

Se aşeză iar pe capacul toaletei, cu picioarele depărtate, sprijinindu-şi arma de un genunchi. Gura lui Olive era atât de uscată, încât, gândindu-se la cuvântul „limbă", îşi închipui o bucată de limbă de vacă împachetată.

Brusc, băiatul îşi scoase masca de schi. Era uimitor - era ca şi cum l-ar fi cunoscut, ca şi cum, văzându-1, totul căpăta un sens.

Băiatul rosti încet:

-Ce mama dracului!

Sub căldura măştii, pielea i se încinsese; pe gât îi alunecau dâre de sudoare, pete roşii îi apăruseră. Pe obraji avea coşuri inflamate. Era ras în cap şi, cu toate astea, Olive observă că era roşcat; pielea capului păstra o efervescenţă portocalie; ţepii bărbii îi străluceau, iar pielea albă părea fiartă. Băiatul îşi şterse faţa cu mâneca de nailon.

-I-am cumpărat o mască identică fiului meu, îi spuse Olive. Locuieşte în California şi merge la schi în munţii Sierra Nevada.

Băiatul o privi. Avea ochii de un albastru spălăcit, iar genele erau aproape lipsite de culoare. Albul ochilor îi era

brăzdat de vinişoare roşii. O fixa pe Olive cu aceeaşi expresie de câine bătut întipărită pe chip. într-un sfârşit, îi spuse:

-Te rog, taci din gură.

La capătul parcării spitalului, Olive stătea în maşină, de unde putea vedea intrarea albastră de la urgențe, dar nu era pic de umbră, iar soarele ardea prin parbriz; îi era prea cald, chiar şi cu ferestrele deschise. Tot anul, lipsa de umbră nu fusese o problemă. Iarna venea acolo şi lăsa motorul să meargă. Nu stătea niciodată prea mult, doar cât să privească uşa şi să-şi amintească holul curat şi strălucitor, baia imensă, cu bara lucioasă de crom care traversa un perete; o bară de care poate chiar acum se ținea vreo bătrână neputincioasă ca să se aşeze pe toaletă, bara la care se tot uitase Olive pe când stăteau toți pe jos, cu picioarele desfăcute şi cu mâinile la spate. Viețile se schimbau mereu în spitale. Un ziar scrisese că asistenta nu se mai întorsese la muncă, dar poate că acum o făcuse. Olive nu ştia ce se întâmplase cu doctorul.

Puştiul se tot ridica de pe capacul de toaletă, apoi se aşeza la loc. Aşezat, se apleca în față, cu arma într-o mână, cu cealaltă la gură, rozându-şi cu furie vârfurile unghiilor. Sirenele nu se auziseră ceva vreme. Aşa crezuse atunci, dar poate că de fapt se auziseră mult timp. Farmacistul reuşise să alerteze un om de la curățenie, care chemase poliția.

Aduseseră o brigadă specială să negocieze cu Faţă de Porc, dar în acel moment nici unul dintre ei nu ştia asta. Un telefon suna şi se oprea fără încetare. Aşteptau cu toţii, asistenta şi-a dat capul pe spate, închizând ochii.

Cordonul de plastic al lui Olive se desfăcuse. Amintirea acestui lucru era o pată groasă de vopsea. Pe undeva, cordonul se desfăcuse, iar halatul de hârtie era întredeschis.

încercă să îşi încrucişeze picioarele, dar mişcarea desfăcu şi mai mult halatul, iar Olive îşi vedea pliurile stomacului masiv şi coapsele, ca două burţi mari de peşte.

-Pentru Dumnezeu, spuse Henry. Nu poţi găsi ceva să o acoperi pe nevastă-mea? I se vede tot.

-Taci, Henry, îi ordonă Olive.

Asistenta deschise ochii şi o privi, normal că doctorul îşi întoarse şi el capul ca să se uite la ea. Acum o priveau cu toţii.

—Henry, ce Dumnezeu!

Băiatul se aplecă şi îi vorbi încet lui Henry:

-Ştii, nu trebuie să scoţi un sunet, altfel cineva o să-ţi zboare capul de pe umeri. Capul ăla împuţit, adăugă puştiul.

Se aşeză la loc. Privind în jur, ochii i se opriră asupra lui Olive şi o expresie de jenă îi trecu pe chip.

-Of, cucoană, ce naiba!

-Şi ce pot să fac? îl întrebă ea furioasă.

O, da, era foarte furioasă; dacă ceva mai înainte îi clănţăneau dinţii, acum simţea sudoarea scurgându-i-se pe faţă. I se părea că era un pachet jilav de furie amestecată cu groază. Simţi un gust sărat şi nu îşi dădea seama dacă era din cauza lacrimilor sau doar a pârâiaşelor de transpiraţie.

-Bine, uite cum facem. Băiatul inspiră adânc. Se ridică şi veni către ea, se aşeză pe vine, punând arma pe podea. Dacă mişcă vreunul, vă omor.

Privi în jur.

-Aşteptaţi dracului puţin!

Apoi trase repede de marginile halatului de hârtie şi îi legă cu un nod cordonul de plastic peste stomac. Capul lui ras, cu ţepi minusculi de păr portocaliu, era foarte aproape de ea. în locul unde masca de schi îi iritase pielea, partea de sus a frunţii era încă roşie.

-Bun.

îşi luă arma şi se aşeză înapoi pe toaletă.

Clipa aceea când băiatul se alezase, iar ea dorise ca el să o privească, era o pată vie de amintire în mintea ei. Cât de mult îşi dorise atunci ca el să o privească, dar băiatul nu îşi

îndreptase privirea către ea.

Olive porni motorul şi ieşi din parcare. Trecu de o farmacie, de gogoşerie, de un magazin cu rochii care era acolo de când se ştia, apoi traversă podul. Dacă ar fi mers mai departe, în față o aştepta cimitirul unde era înmormântat tatăl ei. Săptămâna trecută mersese acolo să îi planteze liliac pe mormânt, cu toate că nu era genul pasionat de îngrijirea mormintelor. Pauline era înmormântată în Pordand şi iusese primul an când Olive nu îl însoțise pe Henry să planteze muşcate la căpătâiul Paulinei de Ziua Morților.

Cineva bătuse cu putere în uşa toaletei (încuiată pe dinăuntru de puşti, aşa cum Olive se încuiase la rândul ei), apoi o voce grăbită vorbise: „Haide, haide, deschide, *eu* sunt!" Şi apoi văzuse - Henry nu putuse zări din cauza poziției, dar când băiatul deschisese uşa la care celălalt bătuse, ea văzuse cum tipul înspăimântător cu Față de Porc îl lovise cu carabina direct peste față, urlând: „Ți-ai scos masca! Cretin împuțit ce eşti!" Urla încontinuu „cretin împuțit!". Deodată, membrele i se încordară, iar muşchii ochilor păreau să i se îngroaşe; avea senzația apăsătoare, vâscoasă, că nimic nu era real. Acum urmau să moară. Crezuseră că aveau să scape, dar apoi înțeleseseră că aveau să moară. Acest lucru răzbătea foarte clar din vocea panicată a Feței de Porc.

Asistenta începuse să spună cu glas tare „Ave Maria" şi, din câte îşi amintea Olive, după ce femeia rostise a nu ştiu câta oară „binecuvântat e rodul pântecelui tău", Olive îi spusese:

-Dumnezeule, încetează cu porcăria asta!

Apoi Henry o apostrofase:

-Olive, termină.

Pur şi simplu trecuse de partea asistentei.

Oprind la un semafor şi aplecându-se ca să aranjeze sacoşa cu material la loc pe banchetă, Olive tot nu putea pricepe. Nu înțelegea. Se gândise de zeci de ori la treaba asta, dar nu putea înțelege de ce trecuse Henry de partea asistentei. Doar dacă nu o făcuse din cauză că asistenta nu înjurase (Olive putea face pariu că asistenta ştia să înjure), iar Henry, legat fedeleş ca o găină, gata să fie împuşcat, se supărase pe Olive pentru că înjurase. Sau pentru că se legase de Pauline ceva mai devreme, când Olive încercase să îi salveze viața.

într-adevăr, atunci spusese nişte lucruri neplăcute. După ce Față de Porc țipase la puşti şi apoi dispăruse, când ştiuseră cu toții că avea să se întoarcă pentru a-i împuşca - în momentul acela vâscos şi oribil când Henry îi spusese să înceteze, atunci ea, Olive, îi spusese anumite lucruri despre mama lui. îi spusese cam aşa:

- *Tu* eşti cel care nu suportă catolicii ăştia cu „Ave Maria“ lor cu tot! Maică-ta te-a învățat aşa! Din punctul ei de vedere, Pauline era singurul creştin adevărat de pe lume. Şi Henry, bunul ei băiețel. Voi doi erați singurii creştini de pe pământ!

Astfel de lucruri îi spusese lui Henry.

- Ştii ce le spunea maică-ta oamenilor după moartea tatei? Că a comis un *păcaâ* Asta înseamnă milă creştinească?

Doctorul spusese:

-încetaţi. Terminaţi, vă rog, cu asta.

Dar era ca şi cum în Olive ar fi pornit un motor care acum accelera; cum puteai să opreşti aşa ceva?

Pronunțase cuvântul „evreică". Plângea, totul era întors pe dos, iar ea îl întrebase:

-Te-ai gândit vreodată că de asta a plecat Christopher? Pentru că s-a căsătorit cu o evreică şi ştia că tatăl lui avea să îl judece? Te-ai gândit vreodată la asta, Henry?

în liniştea bruscă ce se aşternuse în încăpere, de față cu puştiul aşezat pe toaletă, care îşi ascundea după braț fața lovită, Henry spusese încet:

-E josnic să mă acuzi de aşa ceva, Olive, şi ştii că nu e adevărat. A plecat pentru că încă din ziua morții tatălui tău, ai început să-i controlezi viața. Nu i-ai lăsat pic de libertate. Nu putea să se căsătorească şi să rămână în acelaşi timp în oraş.

-Taci! îi strigase Olive. Taci, taci din gură!

Ținând arma în mână, puştiul se ridicase.

-Ce Dumnezeu! Oh, fir-ar să fie, omule!

-O, nu, spusese Henry, iar Olive băgase de seamă că se scăpase pe el; o pată întunecată i se lățea în poală, întinzându-se în jos, pe cracul pantalonului.

Doctorul vorbise:

-Să încercăm să ne calmăm. Să încercăm să nu mai vorbim.

Apoi de pe hol auziseră bruiajul stațiilor de emisie-recepție, vocile calme ale celor care ştiu că au situația sub control, iar băiatul începuse să plângă. Plângea fără a încerca să o ascundă şi, ridicat în picioare, încă mai ținea arma în

mână. Făcu un gest, o mişcare abia schițată, iar Olive şoptise: „O, *nu* fa asta.“ Pentru tot restul vieții, Olive avea să fie convinsă că băiatul se gândise să se împuşte, dar apoi polițiştii îl înconjuraseră brusc din toate părțile, purtând veste întunecate şi căşti. Când îi tăiară banda adezivă care îi strânsese încheieturile, brațele şi umerii o dureau atât de tare, încât nu putea să îşi întindă mâinile pe lângă corp.

Henry stătea pe veranda din față, privind către golf. Olive crezuse că avea să îl găsească lucrând în grădină, dar el era acolo, pur şi simplu privind dincolo de apă.

-Henry?

Inima îi bătea nebuneşte.

Bărbatul se întoarse către ea.

-Bună, Olive. Te-ai întors. Ai stat mai mult decât mă aşteptam.

-Am dat peste Cynthia Bibber şi nu-i mai tăcea gura.

—Ce mai zice Cynthia?

-Nimic special. Absolut nimic.

Olive se aşeză în şezlongul de pânză.

-Ascultă. Nu-mi amintesc prea clar. Dar tu ai sărit în apărarea femeii, iar eu încercam doar să te ajut. Nu credeam că voiai să asculţi toate aiurelile alea catolice.

El dădu o dată din cap, ca şi cum ar fi avut apă în ureche şi ar fi vrut să o scuture. După o clipă deschise gura, apoi o închise. îi întoarse spatele, uitându-se la apă, şi nici unul nu mai vorbi o vreme. La începutul căsniciei, certurile lor îi dăduseră lui Olive aceeaşi senzaţie de rău pe care o simţea acum. Dar, credea Olive, când te aflai într-o căsnicie de un anumit timp, nu te mai certai din orice. Iar asta deoarece lucrurile stăteau altfel când anii pe care i-ai lăsat în spate sunt mai mulţi decât cei care te aşteaptă în faţă. Cu toate că aerul era răcoros la poalele dealului de lângă apă, Olive simţea căldura soarelui pe braţe.

Golful strălucea orbitor în lumina soarelui de după-amiază. O şalupă brăzda valurile cu prova în vânt, către Golful de Diamant, iar undeva, mai departe, se zărea o barcă cu pânze: una roşie, cealaltă albă. Se auzea sunetul apei lovindu-se de stânci; fluxul aproape îşi atinsese punctul culminant. Un piţigoi îşi trimitea chemarea dintr-un pin norvegian, iar arborii de ceară care se lăfaiau la soare îşi răspândeau parfumul în aer.

Henry se întoarse încet şi se lăsă pe banca de lemn, aplecat înainte, sprijinindu-şi capul în palme.

Privind în sus, cu ochi obosiți, tiviți cu roşu, îi spuse:

-Ştii, Ollie, în toți anii de când ne-am căsătorit nu cred că te-am auzit vreodată să-ți ceri iertare. Pentru absolut nimic.

Ea roşi profund şi instantaneu. îşi putea simți fața arzând sub soarele care o inunda.

—Atunci iartă-mă, iartă-mă, iartă-mă! îi spuse luân- du-şi ochelarii de soare de pe cap şi punându-i pe nas. Ce vrei să spui? Ce naiba e cu tine? Ce naiba înseamnă asta? Vrei să-mi cer iertare? Bine, atunci îmi pare rău. Chiar *îmi pare rău* că sunt o soție atât de îngrozitoare.

El dădu din cap, se aplecă înspre ea şi îi puse o mână pe genunchi. Treci prin viaţă într-un anume fel, gândi Olive. Exact aşa cum ea condusese ani de zile spre casă de la Cook's Corner, trecând pe lângă câmpul lui Taylor, încă dinainte să Se construiască acolo casa lui Christopher; apoi apăruse casa, apăruse şi Christopher; şi apoi, după o vreme, Christopher nu a mai fost acolo. O luase pe un alt drum şi trebuia să te obişnuieşti cu asta. Dar mintea sau inima - nici nu ştia care dintre ele - rămăsese în urmă în ultima vreme, iar Olive se simţea ca un şoarece gras de câmp care se căznea să urce pe o minge ce-i stătea în faţă, învârtindu-se tot mai repede, iar ea nu reuşea deloc să se caţere cu membrele ei neîndemânatice şi disperate.

-Olive, în seara aia eram amândoi speriaţi. îi strânse uşor genunchiul. Eram speriaţi, într-o situaţie cu care marea majoritate a oamenilor nu se întâlnesc niciodată. Am spus amândoi lucruri regretabile, dar în timp o să trecem peste asta.

însă Henry se ridică, se întoarse şi privi dincolo de apă, iar Olive credea că el îi întorsese spatele fiindcă ştia că tot ce îi spusese era o minciună.

Nu aveau să îşi revină niciodată după acea noapte. Şi nu pentru că fuseseră ostatici într-o toaletă - Andrea Bibber credea că asta era criza lor. Nu, ei nu aveau să îşi revină niciodată pentru că în acea seară spuseseră lucruri care le schimbaseră modul în care se priviseră înainte unul pe altul. Şi pentru că de atunci, Olive plânsese în sinea ei fără încetare, fără a se putea împiedica să se gândească la băiatul cu fața învinețită şi speriată. Era îndrăgostită de el ca o şcolăriță şi îl vedea muncind din greu după-amiezile, în grădina închisorii; voia să îi coasă o salopetă pentru grădinărit din materialul cumpărat de la So-Fro, aşa cum reprezentantul închisorii îi spusese că putea să o facă. Nu putea să se stăpânească, se simțea la fel de neajutorată cum trebuie să fi fost şi Karen Newton față de bărbatul care muncea la Midcoast Power. Sărmana, trista Karen, al cărei copil îi spusese bunică-sii: „Oi fi tu bunica mea, dar asta nu înseamnă că trebuie să te iubesc."

CONCERT DE IARNĂ

Soţia sa, Jane, stătea în maşină, pe întuneric, încheiată până la gât în frumoasa ei haină neagră - haina pe care o cumpăraseră împreună anul trecut, colindând o grămadă de magazine. Treabă grea; fuseseră însetaţi şi intraseră în localul de pe Water Street ca să mănânce o îngheţată. Chel- neriţa morocănoasă le acorda mereu reducerea pentru pensionari, cu toate că ei nu o cereau niciodată. Făcuseră glume pe tema asta: în timp ce le trântea în faţă cănile de cafea, fata habar n-avea că într-o zi şi braţele ei vor fi pline de pete de bătrâneţe sau că va fi nevoită să bea mai puţine ceşti de cafea, fiindcă medicamentele pentru tensiune te făceau să urinezi atât de des; habar nu avea că viaţa o ia la goană şi apoi îţi dai brusc seama că s-a dus. Mai că te lua cu ameţeală.

-Ce distractiv! spuse nevasta lui, privind casele care se perindau prin noapte, împodobite cu luminiţe de Crăciun, iar Bob Houlton

zâmbi, în timp ce conducea maşina; soția lui era mulțumită, mâinile i se odihneau în poală.

-Toate viețile astea, toate poveştile pe care nu le cunoaştem niciodată.

încă zâmbind, Bob îi atinse mâna înmănusată, ştiind dinainte' că ea avea să se gândească la aşa ceva.

întorcând capul, micul ei cercel de aur reflectă lumina unui felinar.

îl întrebă:

— îți aminteşti cum în luna noastră de miere voiai cu tot dinadinsul să îmi pese de ruinele maya, iar eu nu voiam decât să aflu care dintre oamenii din autobuz aveau ciucuri agățați la perdeaua băii? Şi cum ne-am certat pentru că în sinea ta erai speriat că te-ai însurat cu o ființă ştearsă? Plăcută, dar ştearsă.

El spuse că nu îşi amintea aşa ceva, iar Jane oftă, dân- du-i de înțeles că ea credea contrariul; apoi îi arătă casa de pe colț, împodobită cu becuri albastre, cu luminițe pe toată fațada şi, în timp ce treceau prin fața ei, femeia îşi întoarse capul să o privească.

Bob spuse:

-Sunt dus cu pluta, Janie.

— Foarte, aprobă ea. Biletele sunt la tine?

Bob încuviință din cap.

-E ciudat că trebuie să ai bilete ca să poți intra într-o biserică.

De fapt era logic că mutaseră concertul în biserica St. Catherine, după ce acoperişul Filarmonicii Macklin se prăbuşise la ultima furtună. Cu toate că nimeni nu fusese rănit, întâmplarea îi dădu un fior lui Bob Houlton; se imagina împreună cu Jane, aşezat pe scaunele acoperite cu pluş roşu, apoi tavanul se prăbuşea, iar cei doi se sufocau, murind în felul acela groaznic. în ultima vreme se tot gândea la astfel de lucruri. în acea seară chiar avusese un presentiment, dar nu

voia să-i pomenească despre asta soției; iar lui Jane îi plăceau la nebunie luminile.

Soția lui era cu adevărat foarte fericită în clipa aceea. Jane Houlton, foindu-se uşor în frumoasa ei haină neagră, se gândea că la urma urmei viața e un dar; se gândea că, pe măsură ce îmbătrâneai, ştiai că multe clipe nu erau doar clipe obişnuite, ci adevărate daruri. Şi era foarte frumos că oamenii sărbătoreau cu atâta entuziasm perioada asta a anului. Indiferent ce ascundeau viețile lor (Jane ştia că, în unele dintre casele pe lângă care treceau, existau drame de ți se rupea inima), totuşi oamenii simțeau nevoia de a sărbători, intuind cumva că viața merita sărbătorită.

Bob semnaliză şi ieşi în strada principală.

-A fost frumos, îi spuse Jane, rezemându-se în scaun.

în ultima vreme se simţeau bine împreună, ca şi cum căsnicia fusese o masă lungă şi grea, iar acum aveau parte de un desert minunat.

în centru, maşinile înaintau încet pe Strada Principală, trecând pe lângă felinarele împodobite cu ghirlande masive, pe lângă vitrine şi restaurante pline de lumină. Bob văzu un loc de parcare după cinematograf, aproape de colţ, şi îndreptă maşina într-acolo; îi luă ceva timp, se chinui să se strecoare printre celelalte maşini. Cineva îl claxonă nerăbdător din spate.

-Să te ia naiba! se strâmbă Jane în întuneric.

Bob îndreptă roţile şi opri motorul.

-Aşteaptă acolo, Janie. Vin să-ţi deschid uşa.

Nu mai erau tineri. Şi-o tot aminteau unul altuia, de parcă nu le venea să creadă. Dar amândoi avuseseră câte un atac de cord uşor în acel an; ea prima - spunea că se simțise de parcă ar fi mâncat prea multe rondele de ceapă prăjită la cină. Apoi, după câteva luni, îi venise şi lui rândul; avusese o senzație cu totul diferită, ca şi cum i s-ar fi aşezat cineva pe piept, dar, aşa cum pățise Jane, îl duruse şi falca.

Acum se simțeau bine. Dar ea avea şaptezeci şi doi de ani, iar el şaptezeci şi cinci, şi dacă nu se prăvălea un acoperiş peste amândoi, la un moment dat unul avea să trăiască mai departe fără celălalt.

Vitrinele magazinelor străluceau încărcate cu lumini de Crăciun, iar aerul mirosea a zăpadă. O luă de braț şi merseră pe stradă, unde vitrinele restaurantelor arborau diverse aranjamente de vâsc sau ghirlande, iar unele geamuri aveau colțurile vopsite în alb.

-Uite-i pe soții Lydia. Fă-le cu mâna, dragule.

-Unde?

—Fă-le cu mâna, dragule. Uite-i acolo.

-N-are rost să le lac cu mâna dacă nu ştiu în ce direcție trebuie să mă uit.

-Soții Lydia, chiar acolo, în restaurant. Nu i-am mai văzut de un car de ani.

Jane le făcea semne vesel şi însuflețit. în sfârşit, Bob zări cuplul prin geam; erau aşezați de-o parte şi de alta a unei fețe de masă albe, şi le făcu la rândul lui cu mâna. Doamna Lydia le făcea semn să intre.

Bob Houlton o luă pe Jane de braț.

-Nu vreau să merg, îi spuse lui Jane, salutându-i cu cealaltă mână.

Jane le făcea în continuare cu mâna, clătinând din cap şi pronunțând exagerat fiecare cuvânt:

-Ne vedem mai târziu. La concert?

Cei doi aprobară din cap. După ce le mai făcură o dată cu mâna, se îndepărtară.

-Ea arată bine, spuse Jane. De fapt, sunt chiar surprinsă de cât de bine arată. Sigur s-a vopsit.

-Vrei să intrăm?

—Nu. Vreau să mă uit la vitrine. E plăcut afară, nu e prea frig.

-Ia povesteşte-mi, o îndemnă Bob în timp ce se plimbau. Se gândea la soţii Lydia, al căror nume nu era de fapt Lydia, ci Granger - Alan şi Donna Granger. Fiica lor, Lydia Granger, fusese prietenă cu fiica mijlocie a soţilor Houlton, iar Patty Granger se împrietenise cu mezina lor. Chiar şi acum, Bob şi Jane se refereau la părinţi numindu-i după copiii acestora, cu care se împrieteniseră fiicele lor.

-Lydia a divorțat de câțiva ani. Tipul o muşca. Am impresia că treaba asta ar trebui să fie un secret.

—*O* muşca sau o batea[I]?

-O muşca.

Jane îşi clănțăni dinții de două ori.

—Ştii tu: cranț, cranț! Am impresia că era veterinar.

I în engleză, *to bite* - „a muşca“; *to beat* - „a bate" (n.tr.)

-Ii muşca şi pe copii?

—Nu cred. Au doi copii. Unul e hiperactiv, nu se poate concentra, sau nu ştiu cum se mai spune acum când un puşti nu poate sta locului. Soții Lydia nu vorbesc de asta, aşa că nu aborda subiectul. Mi-a povestit totul femeia aia cu părul roz de la bibliotecă. Hai să mergem. Vreau să găsim locuri pe bancă.

încă de la infarctul ei, Jane se îngrijora că ar putea muri în public. Avusese criza în bucătăria de acasă, dar ideea că s-ar putea prăbuşi în fața unor oameni o neliniştea la culme. Văzuse aşa ceva cu ani în urmă: un bărbat care murise pe trotuar. Paramedicii îi sfâşiaseră cămaşa şi, dacă se gândea mult la asta, încă i se mai iveau lacrimi în ochi — inconştiența fragilă, *înțepenirea* brațelor lui care zăceau în lături, burta goală la vedere. în acea clipă se gândise: bietul de el, să zacă mort în stradă.

-Iar eu vreau să stau în spate, îi spuse soțul ei.

Ea încuviință din cap.

Stomacul lui nu mai era la fel de rezistent ca altădată; uneori trebuia să părăsească încăperea în grabă.

Biserica era întunecată şi friguroasă, aproape pustie. Prezentaseră biletele şi primiseră programul concertului, pe care îl ținură nesiguri în mână, în timp ce se îndreptau către băncile din spate. Se aşezară, îşi descheiară hainele, dar nu se dezbrăcară.

-Uită-te după soții Lydia, îi spuse Jane întorcând capul.

El o luă de mână, jucându-se agitat cu vârfurile degetelor.

-A fost Lydia sau soră-sa cea care a dormit o vreme la noi la fiecare sfârşit de săptămână? o întrebă Bob în timp ce Jane îşi lungea gâtul, privind tavanul bisericii, bârnele mari şi întunecate.

-Era soră-sa, Patty. Nu era o fată la fel de drăguță ca Lydia.

Jane se aplecă mai aproape şi îi şopti:

-Ştii, Lydia a făcut un avort în liceu.

-Ştiu, îmi amintesc.

-îți aminteşti?

Jane îşi privi soțul, surprinsă.

-Normal, răspunse Bob. Mi-ai povestit că venea la cabinet din cauza crampelor. Că a venit o dată şi a plâns două zile.

-Aşa e, spuse Jane, încălzită acum în haina ei. Biata de ea. Sincer, am bănuit încă de la început, iar apoi Becky mi-a confirmat. Mă mir că ți-ai amintit.

Jane îşi legănă piciorul de câteva ori, muşcându-şi gânditor buzele.

-Ce vrei să spui? Credeai că nu te ascultam niciodată? Te ascultam, Janie.

Dar Jane dădu din mână şi oftă, rezemându-se de spătarul băncii. Apoi spuse meditativ:

-îmi plăcea să muncesc acolo.

Şi chiar îi plăcuse. îi plăcuseră mai ales adolescentele, tinerele neglijente cu ten gras, fetele speriate care vorbeau prea tare, spărgeau zgomotos baloane de gumă sau stăteau cocoşate pe hol, ținându-şi capetele în pământ. Pur şi simplu le îndrăgise. Iar ele ştiau asta. Veneau în biroul ei cu crampe teribile, se întindeau pe canapea cu fețele golite de sânge şi buzele uscate de durere. Multe fete îi spuseseră: „Tata zice că totul e în capul meu“ şi ah, cuvintele astea îi frângeau inima. Cât de singure erau adolescentele! Uneori le lăsa să stea în birou toată după-amiaza.

încet, încet, biserica începea să se umple. Intră Olive Kitteridge, înaltă şi lată în umeri, îmbrăcată într-un pardesiu bleumarin, urmată de soţuj ei. Henry Kitteridge îi puse mâna pe braţ, arătându-i nişte locuri pe o bancă din apropiere, dar Olive refuză clătinând din cap, iar cei doi se aşezară în schimb cu două rânduri mai în faţă.

—Nu-nţeţeg cum de o poate suporta, îi murmură Bob lui Jane.

îi priviră pe cei doi Kitteridge aşezându-se pe bancă; Olive îşi scoase pardesiul, apoi şi-l puse pe umeri cu ajutorul lui Henry. Olive Kitteridge predase matematica în şcoala în care lucrase Jane; foarte rar schimbaseră mai mult de câteva cuvinte. Olive avea un fel de a fi foarte arogant, iar Jane păstrase distanţa. Jane ridică din umeri la remarca lui Bob.

întorcând capul, îi văzu pe cei doi Lydia urcând spre balcon, pe treptele din spate.

-A, uite-i, îi spuse lui Bob. Nu i-am mai văzut de multă vreme. Ea arată foarte bine.

El îi strânse mâna şi îi şopti:

-Şi tu arăţi foarte bine.

Apărură membrii orchestrei, în costume negre, şi îşi ocupară locurile din faţă, lângă amvon. După ce suporturile fură potrivite, instrumentiştii îşi aşezară picioarele în V, îşi plecară bărbiile, îşi ridicară arcuşurile, apoi izbucni sunetul discordant al unei orchestre care îşi face încălzirea.

Pe Jane o deranja faptul că ştia despre Lydia Granger ceva ce probabil că doamna Lydia nu ştia nici acum. I se părea indecent, nepotrivit. Dar până la urmă oamenii aflau anumite lucruri. Când erai infirmieră la şcoală sau o

bibliotecară cu părul roz aflai cine s-a căsătorit cu un alcoolic, ai cui copii sufereau de sindromul deficitului de atenție (aşa se numea boala), cine dădea cu vasele de pământ şi cine dormea pe canapea. Nu voia să se gândească la faptul că poate chiar în acel moment în biserică se aflau oameni care ştiau lucruri despre copilul ei pe care ea însăşi nu le cunoştea. îşi înclină capul spre Bob şi îi spuse:

-Sper că în clipa asta aici nu sunt oameni care ştiu lucruri despre copiii mei pe care eu nu le ştiu.

începu concertul, iar el îi făcu semn cu ochiul, ca să o liniştească.

în timpul piesei de Debussy, Bob adormi cu brațele încrucişate la piept. Privindu-şi soțul, Jane simți cum i se umple inima de muzică şi de iubire pentru acest bărbat în vârstă (!), pe care toată viața îl urmăriseră propriile necazuri din copilărie - o mamă care fusese tot timpul supărată pe el. I se părea că vedea întipărit pe chipul lui băiețelul secretos, mereu speriat; chiar şi în acel moment, dormind în scaun, fața lui purta o umbră de încordare. E un dar, gândi iarăşi, atingându-i uşor piciorul cu mâna înmănu- şată. E un dar să poți cunoaşte un om de atâția ani.

Doamna Lydia îşi făcuse operaţie la ochi; îi ieşeau în evidenţă ca ochii unei puştoaice de şaisprezece ani.

-Arăţi minunat, o complimentă Jane, cu toate că, de aproape, efectul era înspăimântător. Pur şi simplu minunat, repetă pentru că i se părea îngrozitor ca un bisturiu să fie atât de aproape de ochii cuiva.

-Ce mai face Lydia, o întrebă Jane. Dar ceilalţi?

-Lydia se căsătoreşte din nou, îi răspunse doamna Lydia, ferindu-se pentru a face loc cuiva. Ne bucurăm atât de mult!

Soţul ei îndesat şi cu umeri largi îşi dădu ochii peste cap, scuturându-şi mărunţişul din buzunar.

-Nunțile sunt scumpe, spuse el, iar nevastă-sa, care purta o pălărie roşie de fetru peste părul auriu, îi aruncă o privire fugară, pe care acesta păru să o ignore.

-Atâtea facturi nenorocite pentru şedințele la psihiatru, i se adresă el lui Bob râzând, de parcă făcuse o glumă ca de la bărbat la bărbat.

-Sigur, îi răspunse Bob cu amabilitate.

-Dar, ia spune-ne, ce-ți mai fac drăgălaşii?

Rujul doamnei Lydia era închis la culoare, cu un contur impecabil.

Aşa că Jane enumeră vârstele nepoților ei, descrise slujbele ginerilor, fata pe care sperau că Tim avea să o ia curând de nevastă. Pentru că soții Lydia se mulțumiră să dea din cap, fără să spună măcar „ce drăguț", Jane simți nevoia să continue, umplând cu vorbe spațiul dintre fețele lor atât de apropiate.

-Tim a sărit cu paraşuta anul ăsta, le spuse Jane, povestindu-le apoi cât de rău o speriase treaba asta; se pare că se lecuise după câteva sărituri, pentru că nu mai pomenise de saltul cu paraşuta. Dar pe bune, spuse Jane scuturată de un fior, strângând haina neagră în brațe. îți poți închipui cam ce înseamnă să sari dintr-un avion?

Ea îşi putea închipui foarte clar, iar inima i-o luă la galop.

-Nu prea-ți place să rişti, Jane. Aşa-i?

Doamna Lydia o privea cu noii ei ochi; era de-a dreptul neliniştitor să simţi ochii unei fete de şaisprezece ani fixându-te de pe chipul unei femei în vârstă.

—Nu, răspunse Jane, dar simţi vag că fusese insultată, iar când braţul lui Bob îi atinse cotul, Jane ştiu că şi el percepuse la fel cuvintele femeii.

Domnul Lydia, îndesat şi congestionat, se întinse brusc şi îi masă umărul prin haina neagră:

-Janie Houlton, ai fost întotdeauna printre favoritele mele.

Dintr-odată, se simţi epuizată de ridicolul situaţiei. Ce-ar fi trebuit să spui când un bărbat îndesat, scund şi simpatic, cu

a cărui existență te-ai intersectat de câteva ori în câțiva ani, îți spune că te-ai numărat dintotdeauna printre preferatele lui?

-Alan, ai de gând să te pensionezi în viitorul apropiat? îl întrebă Jane, pe un ton agreabil.

-Nici gând, îi răspunse bărbatul. O să mă pensionez când oi da ortu' popii.

Izbucni în râs, iar ei râseră la rândul lor şi Jane Houlton înțelese din privirea rapidă pe care bărbatul i-o aruncă doamnei Lydia, din felul în care ea își dădu noii ochi peste cap, că nu își dorea să rămână singur acasă cu nevasta lui, şi nici ea nu dorea să îl aibă prea mult prin preajmă.

Doamna Lydia îi spuse lui Bob:

-Te-ai pensionat de când nu ne-am mai văzut? Nu-i ciudat că ne-am întâlnit atunci la aeroportul din Miami? E o lume mică, adăugă doamna Lydia, trăgându-se de lobul urechii cu mâna înmănuşată.

îi aruncă o privire scurtă lui Jane, apoi îşi întoarse capul şi se uită la scările balconului.

Bob făcu un pas în lături, gata să se întoarcă în biserică.

—Când a fost asta? întrebă Jane. Miami?

-Acum câțiva ani. I-am vizitat în mica lor comunitate îngrădită pe prietenii noştri despre care ți-am povestit - domnul Lydia făcu un semn din cap în direcția lui Bob. Nu mi-au plăcut absolut deloc.

Clătină din cap, apoi miji ochii către Bob.

—Nu o iei razna să stai toată ziua acasă?

-îmi place teribil să stau acasă, răspunse Bob cu convingere. Pur şi simplu îmi place la nebunie.

-Facem tot felul de lucruri, adăugă Jane, de parcă ar fi simțit nevoia să explice.

-Ce fel de lucruri?

Apoi Jane începu să o urască pe femeia asta înaltă, cu fața ei pictată, cu ochii neîndurători care o fixau de sub pălăria roşie de fetru; nu avea chef să îi povestească doamnei Lydia cum dis-de-dimineață ea şi Bob mergeau la plimbare, cum se întorceau, făceau cafea, îşi mâncau cerealele şi îşi citeau unul altuia ziarul. Cum îşi plănuiau ziua, cum mergeau la cumpărături - pentru haina ei, pentru o pereche specială de pantofi, mai ales că în ultima vreme Bob avusese atâtea probleme cu picioarele.

-Ne-am mai întâlnit cu cineva în călătoria aceea, îi spuse domnul Lydia. Cu soții Shepherd. Se duceau într-o stațiune de golf la nord de oraş.

-Ce mică-i lumea, repetă doamna Lydia, trăgându-se de ureche cu mâna ei înmănuşată; de data asta nu o privi pe Jane, mulțumindu-se doar să se uite în sus, la scările balconului.

Olive Kitteridge înainta prin mulțime. Pentru că era mai înaltă decât cei mai mulți de acolo, i se vedea capul deasupra

tuturor şi se părea că îi spune ceva soțului ei. Henry dădea din cap cu o expresie de veselie reținută.

-Mai bine ne-am întoarce, spuse Bob, arătând către interiorul bisericii, atingând cotul lui Jane.

— Haide, făcu doamna Lydia, lovind uşor mâneca soțului cu programul concertului. Să mergem. Ne-a părut bine să vă revedem.

O salută pe Jane cu degetele răsfirate, apoi începu să urce scara.

Jane îşi făcu loc pe lângă un grup care stătea chiar în prag, apoi merse alături de Bob până la rândul lor. Femeia se înfăşură în haină, încrucişându-şi picioarele - îi era frig în pantalonii de lână.

- O iubeşte, îi zise Jane mustrător. De asta o poate suporta.

-Domnul Lydia?

-Nu. Henry Kitteridge.

Bob nu răspunse. Priviră cum ceilalţi, printre care şi soţii Kitteridge, îşi făcură apariţia, ocupându-şi locurile.

-Miami? întrebă Jane. Ce voia să spună cu asta?

îl privi. Bob îşi răsfrânse buza de jos şi ridică din umeri - semn că habar nu avea.

-Când ai fost *tu* la Miami?

-Poate a vrut să spună Orlando. Mai ştii când am închis contul pe care îl aveam acolo?

-Te-ai întâlnit cu soții Lydia pe aeroportul din Florida? Nu mi-ai zis niciodată.

-Sunt sigur că ți-am zis. A fost cu ani în urmă.

Muzica învălui biserica şi invadă spaţiul rămas neocupat de oameni, haine sau bănci, invadă tot spaţiul din capul lui Jane Houlton. începu să îşi mişte gâtul înainte şi înapoi, ca şi cum ar fi vrut să se scuture de povara supărătoare a sunetului şi îşi dădu brusc seama că nu îi plăcuse niciodată muzica. Aceasta părea să învie toate umbrele şi suferinţele vieţii. N-au decât să se bucure alţii de ea, toţi aceşti oameni în haine de blană, care ascultau atât de serioşi, cu pălăriile lor roşii de fetru, cu vieţile lor obositoare - simţi o apăsare pe genunchi, mâna soţului ei.

Se uită la mâna lui, aşezată peste haina neagră pe care o cumpăraseră împreună. Era mâna mare a unui bătrân, o mână frumoasă, cu degete lungi, brăzdată de vene proeminente; îi era aproape la fel de cunoscută ca propria ei mână.

-Te simţi bine?

îşi lipise gura de urechea ei, dar ea avu impresia că vorbise prea tare. îi făcu un semn circular cu două degete - vechiul lor limbaj intim ce însemna *să mergem,* iar el aprobă

cu un gest al capului.

Luând-o de braț, Bob o întrebă afară, pe trotuar:

—Te simți bine, Janie?

—Ei, muzica tare mă oboseşte uneori. Te superi că am plecat?

—Nu. Şi eu mă plictiseam.

în liniştea şi întunericul maşinii, Jane simți cum o anume

senzație trecu de la unul la celălalt. Fusese cu ei şi în biserică, precum prezența unui copil între ei, acolo, pe banca de lemn. Lucrul ăsta, prezența asta le invadase seara.

—O, Dumnezeule, vorbi încet Jane.

—Ce s-a întâmplat, Janie?

Ea clătină din cap, fără să-i răspundă. Semaforul din Față îşi schimbă culoarea în galben. Bob încetini, conduse puțin, apoi se opri.

Jane izbucni:

—O urăsc.

— Pe cine? întrebă el surprins. Pe Olive Kitteridge?

-Bineînțeles că nu pe Olive Kitteridge. De ce-aş urî-o? Pe Donna Granger. Pe ea o urăsc. Are ceva sinistru. Un aer de superioritate. *Ce-ți mai fac drăgălașii?* Furioasă, Jane bătu din picior în podeaua maşinii.

-Nu merită să te agiți atâta, Janie. Adică, pe bune, nu crezi? o întrebă Bob, iar Janie văzu cu coada ochiului că, în timp ce îi vorbise, el nu se întorsese spre ea.

Furia lui Jane crescu în tăcerea care urmă; deveni uriaşă, umflându-se în jurul lor ca o pânză de apă, de parcă ar fi sărit cu maşina într-un lac de pe un pod. Lucruri nemişcate, reci îi înconjurau.

—Era atât de ocupată să îşi aranjeze părul, că nici nu şi-a dat seama că fiică-sa a rămas însărcinată. Nici măcar nu a ştiut! Probabil că încă nu a aflat. încă nu *ştie* că eu i-am oferit sprijin fetei acum atâția ani, *eu* am fost aia care s-a îmbolnăvit de grijă!

—Ai fost bună cu fetele.

—Cu toate că Patty, mezina, era nesuferită. N-am avut niciodată încredere în ea şi nici Tracy nu ar fi trebuit să se încreadă.

-Ce tot spui acolo?

-Ştii, Tracy era prea naivă. îți aminteşti noaptea în care s-a dus la petrecerea în pijamale şi a venit distrusă acasă?

—Au fost sute de petreceri în pijamale în toți anii ăia, Jane. Nu, nu-mi amintesc.

-Patty Granger i-a spus lui Tracy că nu ştiu ce fată nu o plăcea. *Chiar nu te place, să ştii.*

Amintindu-şi, Jane aproape că plângea. Simțea furnicături în bărbie.

-Ce vrei să spui? O adorai pe Patty.

- O hrăneam pe Patty, răspunse aprig Jane. Am hră- nit-o ani de zile pe afurisita aia. Pentru că părinții ei nu erau niciodată acasă - umblau brambura, la o petrecere ici, la o serată dincolo, lăsându-i *pe alții* să aibă grijă de copiii lor.

-Janie, linişteşte-te.

-Te rog să nu-mi spui să mă liniştesc. Bob, te rog să nu-mi spui asta.

îl auzi oftând încet şi îşi putu imagina cum bărbatul îşi dă exasperat ochii peste cap în întuneric.

Merseră până acasă în tăcere, trecând de luminițele de Crăciun, de renii strălucitori; Jane privea pe geam, cu mâinile îndesate în buzunarele hainei. Abia după ce ajunseră în oraş, străbătând ultima parte a străzii Basing Hill, Jane vorbi iar, cu o voce plină de nedumerire:

- Bobby, n-am ştiut că te-ai întâlnit vreodată cu soții Lydia la aeroportul din Orlando. Nu cred că mi-ai zis asta.

-Poate ai uitat. S-a întâmplat acum mult timp.

în fața lor, printre copaci, luna strălucea pe cerul negru al nopții ca un firicel rotunjit şi ceva se mişcă prin mintea invadată de apă a lui Jane. O deranja felul în care madam Lydia o privise şi îşi întorsese ochii aproape imediat, înainte de a urca scările spre balcon. Jane vorbi cu o voce dinadins calmă, ca şi cum ar fi făcut conversație:

-Bobby, te rog să spui adevărul. Te-ai întâlnit cu ei la aeroportul din Miami, aşa-i?

Când bărbatul nu îi răspunse, simți o durere în măruntaie şi o frântură străveche de angoasă tremură în adâncul ei - cât de mult o obosea acea durere atât de cunoscută; era o greutate care îi părea o topitură groasă de argint înnegrit care o invada, rostogolindu-se peste toate, stingând luminile de Crăciun, luminile felinarelor, zăpada proaspătă; frumusețea lucrurilor, totul dispăruse.

-O, Doamne. Nu pot să cred. Pur şi simplu nu pot să cred, repetă ea.

Bob parcă maşina pe alee şi opri motorul.

—Janie.

-Povesteşte-mi. Jane vorbea foarte calm şi chiar oftă. Povesteşte-mi, te rog.

Auzea în întunericul maşinii cum respirația i se accelera; şi ei i se întâmpla acelaşi lucru. Dorea să-i spună că inimile lor erau prea bătrâne pentru asta. Nu poți să faci lucrul ăsta iar şi iar, şi să te aştepți ca inima să-ți reziste.

Fața lui Bob era spectrală în lumina palidă a verandei din față. N-are voie să moară acum.

-Hai, povesteşte-mi, îl îndemnă cu blândețe.

-Janie, avea cancer la sân. în primăvara aia, înainte de pensionare, m-a sunat la birou şi nu mai primisem veşti de la ea de ani de zile. De ani întregi, Janie.

-Bine.

-Era foarte nefericită. M-am simțit prost.

Bob tot nu o privea; se uita fix, pe deasupra volanului.

—Am simțit... Nu ştiu. Dar pot să-ți spun că mi-am dorit ca ea să nu fi sunat.

Se rezemă în scaunul maşinii, trăgând adânc aer în piept.

-A trebuit să merg la Orlando ca să închid contul ăla. Aşa că i-am spus că am să merg să o văd şi aşa am făcut. Am plecat la Miami, am văzut-o şi a fost oribil, a fost jalnic, iar a doua zi m-am întors de la Miami, unde i-am văzut pe soții Granger.

-Ai petrecut noaptea cu ea, la Miami?

Jane tremura; dacă nu s-ar fi stăpânit, i-ar fi clănțănit dinții.

Bob stătea prăbuşit în scaun. îşi sprijini capul de tetieră şi închise ochii.

-în noaptea aceea voiam să merg cu maşina până la Orlando. Aşa plănuisem. Dar era prea târziu. Nu m-am simțit în stare să plec şi de fapt era o oră prea târzie ca să mai pot conduce în siguranță. A fost îngrozitor, Janie. Dacă ai şti cât de stupid, cât de îngrozitor şi de jalnic a fost.

-Şi cât de des ai vorbit cu ea de atunci?

-Am sunat-o o dată, la câteva zile după ce m-am întors, şi asta a fost tot. E adevărul adevărat.

-A murit?

Bob clătină din cap.

-Habar n-am. Scott sau Mary mi-ar fi spus dacă ar fi murit, aşa că presupun că trăieşte. Dar nu ştiu nimic.

-Te mai gândeşti la ea?

în semiîntuneric, el o privi rugător.

-Jane, mă gândesc la tine. îmi pasă de tine. Numai de

tine. Janie, s-a întâmplat acum patru ani. E multă vreme de atunci.

-Nu-i adevărat. La vârsta noastră, e ca şi cum ai da repede câteva pagini. Fâş, faş!

Făcu un gest rapid în întuneric, înainte şi înapoi.

Bob nu răspunse, se uită doar la ea cu capul sprijinit de tetieră, ca şi cum ar fi căzut dintr-un copac, iar acum stătea jos, incapabil să se ridice, întorcând către ea o privire obosită şi încărcată de o cumplită tristețe.

—Doar tu contezi pentru mine, Janie. Ea nu înseamnă nimic. Nu a contat deloc că am văzut-o. Am mers să o văd doar pentru că ea a vrut asta.

Jane spuse:

—Dar nu pricep. La vârsta asta, chiar nu înțeleg. Pentru că *ea a vrut asta*?

-Nu te condamn, Janie. E ridicol. Chiar nu a însemnat nimic.

Bob îşi acoperi chipul cu mâna înmânuşată.

-Mă duc în casă. Mi-e frig.

Jane coborî din maşină şi urcă treptele de parcă era gata să se împiedice, dar nu se împiedică. Aşteptă ca el să descuie uşa, apoi trecu pe lângă el în bucătărie, traversă sufrageria şi ajunse în camera de zi, unde se aşeză pe canapea.

El o urmă, aprinse veioza, apoi şezu pe măsuța de cafea, cu fața spre ea. Au stat aşa mult timp. Ea simți că inima îi era din nou zdrobită. Dar acum îmbătrânise, aşa că era altfel. Bob îşi scoase haina.

- Pot să-ți aduc ceva? o întrebă. Vrei o ciocolată caldă? Nişte ceai?

Ea refuză clătinând din cap.

-Scoate-ți măcar haina, Janie.

-Nu. Mi-e frig.

-O, Janie, te rog.

Urcă la etaj şi îi aduse puloverul favorit, cel galben, de angora.

Ea îşi puse puloverul în poală.

-Vai, Janie. Cât de tare te-am întristat.

II lăsă să o ajute şi peste o clipă era îmbrăcată cu

puloverul.

—îmbătrânim, îi spuse apoi. într-o zi o să murim.

-Janie.

-Mă sperie asta, Bobby.

-Vino la culcare.

Dar ea refuză cu o mişcare a capului. Dându-i la o parte braţul cu care o înconjurase, îl întrebă:

-Nu s-a căsătorit niciodată?

-O, nu, îi răspunse Bob. Nu, nu s-a căsătorit niciodată. E dusă cu pluta, Janie.

După o clipă, Jane spuse:

-Nu vreau să vorbesc despre ea.

-Nici eu.

-Niciodată.

-Niciodată.

-Pentru că nu mai avem timp, adăugă ea.

-Nu-i adevărat, Janie. Vom mai petrece mult timp împreună. Poate că ne mai aşteaptă încă douăzeci de ani.

Când Bob îi spuse asta, simți brusc o milă adâncă pentru el.

-Vreau să mai stau câteva minute aici. Du-te la culcare.

-Stau şi eu cu tine.

Aşa că au stat unul lângă altul. în camera tăcută, veioza arunca o lumină slabă şi severă.

Jane trase aer în piept şi se gândi că nu le invidiază deloc pe fetele de la gelaterie. Ştia că în spatele ochilor plictisiți ai chelnerițelor care serveau îngheţată se ascundeau multe dorințe, multă sinceritate şi mari dezamăgiri; câtă tulburare le aştepta şi (ceea ce era mai obositor) câtă supărare. O, înainte de a fi trecut prin viață, vor da mereu vina pe cineva, apoi vor obosi şi de asta.

Auzi cum respirația soțului ei se schimbă lângă ea; alunecase într-un. somn brusc, cu capul răsturnat pe pernele canapelei. Apoi îl văzu tresărind.

îi atinse umărul.

-Ce s-a întâmplat? Bobby, ce-ai visat?

-Pfui, spuse el, ridicând capul.

în lumina slabă a încăperii, cu părul aspru şi subţire zburlit în toate direcţiile, părea un pui pe jumătate jumulit.

-Am visat că acoperişul Filarmonicii se prăbuşise.

Ea se aplecă spre el.

—Sunt aici, îi spuse, atingându-i obrazul cu palma.

Acum nu se mai aveau decât unul pe celălalt, şi pe urmă ce-o să se facă dacă n-o să mai aibă nici măcar atât?

LALELE

Lumea credea că, după ceea ce se întâmplase, soții Larkin aveau să se mute din oraş. Dar nu se mutaseră. Poate că nu aveau unde să se ducă. Totuşi, storurile rămâneau coborâte zi şi noapte. Câteodată, în serile de iarnă, Roger Larkin putea fi văzut curățându-şi aleea de zăpadă. Sau vara, după ce iarba creştea prea înaltă şi dezolantă, îl puteai vedea tunzându-şi peluza. în ambele ocazii purta o pălărie care îi ascundea chipul şi, când cineva trecea cu maşina pe acolo, nu îşi ridica privirea niciodată. Louise nu se arăta deloc. Se pare că stătuse o vreme într-un spital din Boston - fiica ei locuia în apropiere de Boston, deci era plauzibil -, dar Mary Blackwell, care fusese radiolog în Portland, povestise că Louise stătuse în spitalul de acolo. Era interesant că lumea o condamna pe Mary pentru că răspândise vestea, deşi toți şi-ar fi vândut sufletul ca să afle noutăți despre Louise. Cu toate astea, unii îşi exprimaseră dezaprobarea față de Mary. Se spunea că şi-ar putea pierde slujba din cauza noilor legi de confidențialitate din domeniul sănătății. Lumea spunea: aminteşte-mi să nu-mi fac vreodată tratamente cu şocuri în Pordand. Olive Kitteridge îl certase pe Cecil Green, care adusese cafea fierbinte şi gogoşi reporterilor care mişunaseră în jurul casei după incident.

—Care-i problema ta? îl întrebase Olive la telefon. Le dai apă la moară în halul ăsta. Pentru Dumnezeu!

Dar se ştia că Cecil era puţin „încet la minte", aşa că Henry Kitteridge îi spuse să-l lase în pace.

Nimeni nu ştia cum făceau soţii Larkin rost de alimente. Locuitorii oraşului credeau că fiica din Boston avea ceva de-a fiice cu asta, pentru că, o dată pe lună, pe aleea lor era parcată o maşină cu număr de Massachusetts şi, cu toate că nu era văzută niciodată în băcănia oraşului, poate că îl aducea pe bărbatul ei cu ea. Nimeni din Crosby nu l-ar mai fi recunoscut şi poate că bărbatul se ducea la cumpărături în Mardenville.

Oare soţii Larkin îşi mai vizitau fiul? Nimeni nu ştia şi, după o vreme, nu s-a mai vorbit despre asta; cei care treceau cu maşina pe lângă casa masivă şi pătrată, văruită în galben, întorceau chiar capul, nevrând să-şi amintească ce i se poate întâmpla unei familii care altădată păruse imaculată.

Răspunzând în toiul nopții unui telefon de la poliție, pentru că se declanşase alarma din farmacie (un raton se strecurase înăuntru), Henry Kitteridge îi văzuse pe soții Larkin ieşind cu maşina de pe alee: Roger era la volan, Louise - sau cel puțin părea să fie Louise, asta pentru că femeia avea o eşarfa pe cap şi purta ochelari cu lentile fumurii - stătea nemişcată lângă el. Era două dimineața şi în clipa aceea Henry înțelese că cei doi veneau şi plecau pe furiş, la adăpostul nopții; înțelese că cel mai probabil cuplul se ducea în Connecticut, să îşi viziteze fiul, dar o făceau în secret, iar Henry se gândi că poate aşa aveau să trăiască de acum înainte. îi povesti totul lui Olive, iar ea exclamă „măi, să fie!“

Oricum, în cele din urmă, soții Larkin, casa lor şi orice poveste ar fi ascuns aceasta nu mai treziră interesul. Casa lor cu storurile tot timpul trase păru să devină cu vremea doar un mic deal în peisajul vălurit al zonei de coastă. Banda elastică ce înconjura viețile oamenilor, trasă şi întinsă o vreme de curiozitate, revenise la forma inițială, delimitându-le propriile lor probleme. Trecură doi ani, apoi cinci, şapte, iar Olive Kitteridge se simțea de-a dreptul strivită de o singurătate insuportabilă.

Christopher, fiul ei, se căsătorise. Olive şi Henry fuseseră uluiți de aroganța nurorii lor, care crescuse în Philadelphia şi se aştepta ca soțul ei să îi dăruiască de Crăciun o brățărică

bătută cu diamante. („Ce naiba era o *brățăricăT* Şi, cu toate astea, Christopher i-o cumpărase.) Era genul de persoană care trimitea înapoi la bucătărie mâncarea în restaurant, ba chiar ceruse o dată ca bucătarul să vină la masa ei, să discute cu el. Olive, care părea să sufere de o menopauză interminabilă, era cuprinsă de bufeuri în prezența fetei, iar la un moment dat Suzanne îi spusese: „Olive, există un supliment pe care l-ai putea lua. Asta dacă nu crezi în înlocuitorii de estrogen."

Olive gândi în sinea ei: tot ce cred e că lumea ar trebui să nu-şi bage nasul unde nu-i fierbe oala.

îi spuse fetei:

—Trebuie să plantez lalelele înainte ca pământul să înghețe.

-A, da? întrebase Suzanne, care dovedise în nenumărate rânduri că nu se pricepea deloc la flori. Le plantezi în fiecare an?

-Sigur.

—Am avut mereu câteva lalele în spatele casei, dar sunt sigură că mama nu le planta în fiecare an.

- Dacă o vei întreba, ai să vezi că te înşeli. Bobocul lalelei e chiar în bulbul ei. Chiar acolo. Nu înfloreşte decât o singură dată. Asta-i tot.

Fata zâmbi în aşa fel încât lui Olive îi veni să o plesnească.

Henry o prevenise acasă:

—Nu-i mai spune Suzannei că se înşală.

-Pe naiba, răspunsese Olive. Am să-i spun tot ce am chef să-i spun.

Cu toate astea, făcu nişte piure de mere şi îl duse nurorii acasă.

La nici patru luni de la căsătorie, Christopher îi sună de la birou.

—Uite ce e: eu şi Suzanne ne mutăm în California.

Pentru Olive, totul se întoarse cu susul în jos. Era ca şi cum şi-ar fi spus: ăsta de aici e un copac, iar asta e o sobă, dar nu erau nici copac, nici sobă. Când văzu pancarta cu anunțul DE VANZARE în fața casei pe care ea şi Henry o construiseră pentru Christopher, se simți ca şi cum ar fi avut aşchii de lemn înfipte în inimă. Uneori plângea atât de tare, încât câinele scâncea, tremura şi îi împungea brațul cu botul umed. Țipase la câine. Țipase la Henry.

-Aş vrea să crape, spuse Olive. Să crape chiar azi.

Henry nu o mustră pentru cuvintele ei.

California? De ce tocmai la celălalt capăt al acestei țări imense?

— îmi place soarele, răspunsese Suzanne. Când vine

toamna în New England, totul e bine vreo două săptămâni, apoi vine întunericul şi...

Zâmbi, ridicând din umeri. Pur şi simplu, nu-mi place. Veniți să ne vizitați cât mai repede.

Era prea greu de suportat. în acea perioadă, Henry se pensionase mai devreme decât prevăzuse de la farmacie; chiria crescuse enorm, iar clădirea farmaciei fusese vândută unui lanț de drogherii care avea să se mute acolo. Adesea Henry nu ştia cum să-şi umple timpul. Olive, care se pen-sionase cu cinci ani în urmă, îi tot spunea:

-Fă-ți un program şi *ține-te* de el.

Aşa că Henry se înscrisese la un curs de prelucrare a lemnului la o şcoală de arte din Portland şi instalase un

strung în pivniță. Făcuse patru boluri din lemn de arțar pentru salată, cam neregulate, dar drăguțe. După ce se uitase prin cataloage, Olive îşi comandase o sută de bulbi de lalele. Se însoriseră în Societatea Războiului

Civil - bunicul lui Henry luptase la Gettysburg şi încă mai aveau pistolul lui în toc - şi mergeau cu maşina o dată pe lună la Belfast. Toată lumea şedea în cerc şi asculta conferințe despre bătălii, eroi şi aşa mai departe. Li se părea interesant. Ii ajuta. Stăteau de vorbă cu alți membri ai societății, apoi conduceau spre casă prin întuneric, trecând pe lângă casa soților Larkin, unde toate luminile erau stinse.

Olive clătină din cap.

— Dintotdeauna mi s-a părut că Louisei îi lipseşte o doagă.

Louise fusese consilier psihologic la şcoala unde predase Olive şi era ceva în neregulă cu ea: vorbea prea mult şi cu prea multă veselie în glas, se machia mult şi se îmbrăca extravagant.

-Se ameţea bine de tot la petrecerile de Crăciun, îi spuse Olive. Intr-un an s-a îmbătat de-a binelea. Am găsit-o stând pe băncile din sala de sport, cântând *înainte, soldaţi creştini.* A fost absolut dezgustător.

-Mda...

-Intr-adevăr, aprobă Olive. Mda...

Iată cum Olive şi Henry se puneau pe picioare, croindu-şi drum pe tărâmul pensionării, când Christopher telefonă într-o seară şi le spuse calm că divorţează. Henry vorbea la

telefonul din dormitor, Olive, la cel din bucătărie.

-Dar *de cei* întrebaseră amândoi în cor.

—Aşa vrea ea.

-Christopher, dar ce s-a întâmplat? Pentru Dumnezeu, sunteți căsătoriți abia de un an.

-Mamă, s-a întâmplat. Şi cu asta basta.

-Păi, atunci, vino acasă, fiule, îl îndemnase Henry.

—Nu. îmi place aici. Cabinetul merge bine. Nu am de gând să mă întorc acasă.

Henry îşi petrecuse întreaga seară stând în sufragerie, cu capul în mâini.

-Hai, revino-ți! îi spusese Olive. Cel puțin nu eşti ca Roger Larkin.

Dar mâinile ei tremurau. Golise frigiderul, apoi îl spălase cu un burete înmuiat în apă rece şi bicarbonat de sodiu. Pe urmă pusese totul înapoi în frigider. Henry era tot acolo, cu capul în mâini.

Henry stătea din ce în ce mai des în sufragerie, cu capul în mâini. Intr-o zi îi spuse vesel:

-Ai să vezi că o să se întoarcă.

-Şi ce te face să crezi asta?

-Olive, aici e casa lui. Zona de coastă e căminul lui.

Voind parcă să demonstreze atracția pe care geografia o exercita asupra unicei lor odrasle, cei doi îşi descoperiseră genealogia, mergând cu maşina până la Augusta şi studiind în biblioteca oraşului, apoi vizitaseră cimitire străvechi, aflate la zeci de kilometri depărtare. Identificaseră strămoşii lui Henry cu până la opt generații în urmă, pe ai lui Olive îi găsiseră cu zece generații în urmă. Primul ei strămoş venise din Scoția, muncise din greu ca ucenic timp de şapte ani, după care îşi pornise propria afacere. Scoțienii erau bătăioşi şi duri, supraviețuiseră unor evenimente incredibile: scalpări, ierni geroase, lipsite de mâncare, şoproane arse din cauza fulgerelor, copii care mureau în stânga şi-n dreapta. Dar merseseră înainte, iar Olive se însenină pentru o vreme citind despre toate aceste peripeții.

Şi totuşi Christopher nu venise înapoi.

—Sunt bine, sunt bine, îi asigura el când îl sunau.

Dar cine era el? Un străin din California.

Când cei doi îşi exprimară dorința de a merge în vizită cu avionul, le spuse:

—Nu, nu chiar acum. Nu e momentul potrivit.

Olive nu mai avea stare. Acum simțea o greutate în tot

corpul, nu numai în gât. Simțea o durere încăpățânată care părea să tăinuiască destule lacrimi încât să poată umple golful ce se zărea prin fereastra din față. Imaginea lui Christopher o copleşea: când era foarte mic, se întinsese către o muşcată de pe pervaz, iar ea îi dăduse peste mână. Dar îl iubise şi atunci! Pe Dumnezeu, chiar îl iubise. Când era în clasa a doua, aproape că îşi dăduse foc în timp ce încerca să-şi ardă în pădure testul de ortografie. Dar băiatul ştiuse că ea îl iubea. Oamenii simt cine îi iubeşte şi cât de mult - Olive era convinsă de asta. De ce nu le dădea voie să îl viziteze? Ce greşeală făcuseră?

Făcea paturile, spăla rufele, hrănea câinele. Dar nu mai voia să gătească.

Urcând din pivniță, Henry întreba ce aveau de mâncare la cină.

-Căpşune.

Henry o certa.

-Olive, n-ai rezista nici măcar o zi fără mine. Ce te-ai face dacă aş muri mâine?

-Ia mai termină.

Genul ăsta de conversaţie o irita şi i se părea că lui Henry îi plăcea să o necăjească. Câteodată, Olive urca în maşină şi mergea singură la plimbare.

Henry era cel care făcea cumpărăturile acum. într-o zi îi adusese un buchet de flori.

-Pentru soția mea, îi spusese, oferindu-i-le.

Erau nişte ofilituri cam deprimante. Margarete vopsite în albastru formau un buchet cu altele, albe şi roz, unele aproape ofilite.

-Pune-le acolo, îi spuse Olive, arătându-i o vază albastră, veche.

Florile stăteau pe masa de lemn din bucătărie. Henry veni lângă ea şi îşi petrecu brațul pe după umerii ei; era începutul toamnei şi cam răcoare, iar cămaşa lui de lână mirosea a aşchii de lemn şi a umezeală. Olive aşteptă ca Henry să-i dea drumul din îmbrățişare. Apoi se întoarse în grădină să-şi planteze bulbii de lalea.

Peste o săptămână, făcând obişnuitele comisioane de

dimineață, opriseră în oraş, în parcarea magazinului Shop ’n Save. Olive urma să stea în maşină şi să citească ziarul, în timp ce el mergea să cumpere lapte, suc de portocale şi un borcan de dulceață.

-Mai iau şi altceva?

Pronunțase aceste cuvinte şi atât.

Olive îi făcuse semn din cap că nu.

Henry deschise uşa, scoțându-şi afară picioarele lungi. Auzise scârțâitul portierei, îi văzuse spatele cămăşii cadrilate, apoi el căzuse la pământ într-un fel ciudat, nefiresc.

-Henry! strigase Olive.

Strigase la el, aşteptând ambulanţa. Ochii i se mişcau, gura îi era deschisă şi o mână zvâcnea prin aer, ca şi cum ar fi vrut să apuce ceva de dincolo de ea.

Lalelele înfloriră cu o splendoare ridicolă. Pe deal, lângă apă, acolo unde crescuseră, soarele le scălda într-o baie de lumină. Olive le putea vedea de la fereastra bucătăriei: galbene, albe, roz, roşu aprins. Le plantase la adâncimi diferite şi acum florile erau denivelate într-un fel încântător. Când briza le atingea uşor, păreau un câmp subacvatic de făpturi magice, cu toate culorile ce pluteau la suprafaţă. Chiar stând culcată în „camera de relaxare", cea pe care Henry o adăugase cu ani în urmă, cu un bovindou îndeajuns de spațios încât ar fi încăput sub el un pat mic, Olive tot mai vedea vârfurile lalelelor şi soarele care atingea florile. Uneori ațipea, ascultând radioul cu tranzistor pe care îl ținea la ureche ori de câte ori se culca. Acea perioadă a zilei o epuiza, mai ales pentru că se trezea atât de devreme, înainte de răsărit. Cerul abia se lumina când femeia se urca împreună cu câinele în maşină şi conducea spre râu. Parcurgea aproape cinci kilometri înainte şi înapoi. Soarele se ridica deasupra panglicii late de apă, unde strămoşii ei străbătuseră în canoe distanța de la un estuar la altul.

Aleea fusese pavată recent, iar când Olive se întorcea de

la plimbare, oameni tineri şi înspăimântător de sănătoşi treceau pe role pe lângă ea, coapsele lor acoperite de licra mişcându-se ritmic. Mergea cu maşina la Donkin Donuts, îşi citea ziarul, hrănind câinele cu resturi de gogoşi. Şi apoi se ducea la azil. Mary Blackwell lucra acolo acum. Mary o privea într-un fel ciudat şi Olive era tentată să îi spună „sper că ai învățat să-ți ții gura“, dar Mary Blackwell n-avea decât să se ducă dracului. Să se ducă toți dracului. Olive îl ducea pe Henry în scaunul lui cu rotile, orb, mereu zâmbitor, în camera de recreere, lângă pian. Ii spunea:

-Dacă înțelegi ce spun, strânge-mi mâna.

Dar mâna lui nu se mişca.

-Dacă mă auzi, clipeşte.

Henry nu făcea altceva decât să zâmbească. Seara se întorcea ca să îi dea de mâncare cu lingura. Intr-o zi îi dăduseră voie să îl ducă în parcare, unde câinele îi linse mâna. Henry surâdea.

—Vine Christopher, îi spuse.

Henry era la fel de zâmbitor când sosi Christopher. Se îngrăşase şi venise la azil îmbrăcat într-o cămaşă cu mânecă scurtă. Vazându-şi tatăl, se uită la Olive cu chipul zguduit.

-Vorbeşte-i, îi ordonă Olive. Spune-i că eşti aici.

Se îndepărtă, aşa încât cei doi să se bucure de intimitate, dar după puţin timp Christopher veni după ea.

-Unde ai fost? o luă iritat la rost.

Dar avea ochii roşii, iar ei i se făcu milă.

-Mănânci ca lumea acolo; în California? îl întrebă.

-Dumnezeule, cum poți suporta locul ăsta?

-Nu pot să-l suport. Mirosul îți intră în pori.

Era ca o şcolăriță neajutorată, străduindu-se să nu se dea de gol: cât de bucuroasă era că venise, cât de bucuroasă că nu

mai era nevoie să meargă singură acolo, cât de bine era să stea alături de el în maşină. Dar el nu stătu nici

măcar o săptămână. îi zise că apăruse ceva la serviciu şi că trebuia să se întoarcă.

-Bine.

îl duse la aeroport cu maşina; câinele stătea pe bancheta din spate. Casa era mai pustie ca oricând; chiar şi azilul părea altul atunci când Christopher nu era acolo.

A doua zi îl duse pe Henry lângă pian, în scaunul lui cu rotile.

-Christopher o să se întoarcă în curând, îl asigură. Are ceva de terminat la muncă, dar o să vină înapoi în curând. Henry, e nebun după tine. îmi tot spunea ce tată.minunat ai fost.

Vocea începu să îi tremure şi se îndepărtă, privind parcarea de la fereastră. Nu avea nici un şervețel la îndemână şi se întoarse să caute unul. Mary Blackwell era acolo.

-Ce s-a întâmplat? o întrebă Olive. N-ai mai văzut niciodată o bătrână plângând?

Nu-i plăcea să stea singură. Mai mult decât atât, nu-i plăcea să fie nici în prezența altor oameni.

Pe când şedea în mica sufragerie a lui Daisy Foster şi îşi sorbea ceaiul, i se făcu pielea de găină.

-Am fost la grupul ăla tâmpit pentru oamenii în doliu. Mi-au zis că e normal să fiu furioasă, îi spuse lui Daisy. Doamne, ce proşti sunt oamenii. De ce naiba aş fi furioasă? Toată lumea ştie că treburile astea sunt inevitabile. Nu suntem toți atât de norocoşi să murim în somn.

-Presupun că fiecare reacționează în felul lui, îi spuse Daisy, cu vocea ei plăcută.

Olive se gândi că femeia nu avea altceva decât o voce plăcută, pentru că aşa era Daisy - plăcută. La naiba cu toate. îi spuse lui Daisy că o aştepta câinele şi plecă, lăsându-şi ceaşca plină.

Aşa era ea. Nu putea suferi oamenii. O dată la câteva zile mergea la poştă, dar nu putea suferi nici asta. Emily Buck o întreba de fiecare dată ce mai face, iar asta o irita.

—Mă descurc, îi spunea Olive.

Dar detesta să primească plicurile, aproape toate purtând numele lui Henry. Şi facturile! Nu ştia ce să facă cu ele, pe unele nici măcar nu le înțelegea. Şi primea atâta corespondență inutilă! Arunca totul la coşul gri de gunoi, iar câteodată în coş nimerea şi câte o factură şi trebuia să se aplece şi să bâjbâie după ea. în tot acest timp, era conştientă că Emily o privea din spatele tejghelei.

Veniseră şi câteva scrisori de condoleanțe. „Ne pare rău... atât de trist." „îmi pare rău să aud..." Răspunse fiecăreia în parte. „Să nu vă pară rău. Toți ştim că treburile astea se întâmplă mai devreme sau mai târziu. Nu aveți de ce să vă pară rău." De câteva ori, lui Olive îi trecu fulgerător prin minte că poate îşi ieşise din minți.

Christopher suna o dată pe săptămână.

-Cu ce te pot ajuta, Christopher? îl întreba, vrând de fapt să spună: *Fă ceva pentru mine! Si* vin la tine?

-Nu, îi răspundea el de fiecare dată. Sunt bine.

în cele din urmă, lalelele au murit, frunzele copacilor s-au înroşit şi au căzut; acum copacii erau goi, veni şi zăpada. Urmărea toate aceste schimbări din camera de relaxare, culcată pe o parte, cu tranzistorul la ureche, cu genunchii aduşi la piept. Cerul se întindea negru dincolo de cadrul ferestrei. Putea vedea trei stele micuțe. La radio, vocea calmă a unui bărbat lua interviuri sau relata ştiri. Când cuvintele părură să nu mai aibă sens, se întrebă dacă nu cumva dormise puțin. „Vai şi-amar", spunea uneori încet. Se gândea la Christopher, întrebându-se de ce nu o lăsa să îl viziteze, de ce nu se întorcea pe coasta de est. Se gândi într-o doară la soții Larkin, întrebându-se dacă îşi mai vizitau fiul. Poate, Christopher rămânea în California pentru că spera să se împace cu soția lui. Ce țipă aprigă şi atoateştiutoare fusese

Suzanne. Şi totuşi nu ştia nimic despre nici o floare de pe fața pământului.

într-o dimineață rece, Olive plecă la plimbare, merse la Dunkin Donuts şi citi ziarul în maşină în timp ce câinele scheuna pe bancheta din spate.

-Taci! Termină.

Scâncetele se întețiră.

-Termină! strigă Olive.

Merse cu maşina. Se duse la bibliotecă, dar nu intră. Apoi merse la poştă, aruncă nişte corespondență inutilă la coşul de gunoi, apoi fix nevoită să se aplece şi să pescuiască un plic galben, fără adresa destinatarului. Nu recunoştea scrisul. în maşină rupse plicul simplu, galben. ‚A fost mereu un om de treabă şi sunt sigură că încă este." Biletul era semnat de Louise Larkin.

A doua zi de dimineață, Olive conduse maşina încet prin fața casei soților Larkin. Dincolo de storuri se vedea o lumină slabă.

-Christopher, îi spuse la telefon sâmbăta următoare, Louise Larkin mi-a trimis un bilet despre tatăl tău.

în receptor nu se auzea nici un sunet.

-Mai eşti acolo?

-Da, sunt aici.

-Ai auzit ce ți-am spus despre Louise?

-Da.

-Nu ți se pare interesant?

-Nu prea.

Durerea părea să crească în spatele sternului, asemenea unui con care se desface.

-Stă închisă mereu în casa aia, habar n-am cum a aflat.

-Habar n-am, îi spuse Christopher.

-Bine, atunci. Am plecat la bibliotecă. La revedere.

Se aşeză la masa din bucătărie, aplecată în faţă, cu mâna pe stomacul ei mare. îi trecu prin minte gândul că se putea sinucide dacă avea chef. Nu era prima oară când se gândea la aşa ceva, dar înainte se gândise şi la biletul pe care avea să îl lase în urmă. Acum se gândea să nu lase nici un bilet. Nici măcar un „Christopher, ce ți-am făcut de te porți aşa cu mine?“

Privi precaut prin bucătărie. Femeile văduve care nu voiau să plece din casa lor mureau imediat ce erau abandonate în cămine pentru bătrâni. Dar ea nu ştia cât timp mai putea trăi în casa asta. Aşteptase să afle dacă era vreun chip ca Henry să vină acasă. Aşteptase ca fiul ei să se întoarcă pe coasta de est. Se ridică să îşi caute cheile maşinii - trebuia neapărat să plece de acolo - şi îşi aminti cu detaşare cum simțise în tinerețe povara tristă a vieții casnice. în timp ce

Christopher îşi pleca temător capul, Olive țipa: „Urăsc să fiu sclava tuturor!" Poate că nu strigase aşa ceva. Chemă câinele şi plecă.

Louise, îngrozitor de slabă şi părând bătrână prin felul în care se mişca, o conduse pe Olive în camera de zi întu- necoasă. Louise aprinse o veioză şi Olive fu luată prin surprindere de frumusețea de pe chipul femeii.

-îmi pare rău dacă mă holbez, se scuză Olive, dar arăți extraordinar.

Olive se simți obligată să spună asta pentru că ştia că nu se va putea abține să nu se holbeze.

-Chiar aşa? râse încet Louise.

-Fața ta.

-Aha.

Era ca şi cum toate vechile încercări ale Louisei de a se face frumoasă - părul vopsit blond, rujul de un roz aprins, însuflețirea cu care vorbea, hainele alese cu grijă, mărgelele, brățările şi pantofii eleganți, toate astea nu făcuseră decât să *ascundă* esența femeii care, dezgolită din cauza suferinței şi a izolării, probabil amețită de pastile, apărea acum, în deplina ei vulnerabilitate, cu un chip de o incredibilă frumusețe. Rar vedeai bătrâne frumoase, gândi Olive.

Vedeai rămăşițe ale frumuseții, asta dacă fuseseră cu adevărat frumoase vreodată, dar rareori vedeai ceea ce vedea ea acum: ochii căprui strălucind ca de pe altă lume, înfundați în orbite, osatura delicată aidoma unei sculpturi, pielea întinsă peste pometi, buzele încă pline, părul cărunt, legat într-o parte cu o panglică maro.

-Am făcut ceai, spuse Louise.

-Nu, mulțumesc.

-In regulă.

Louise se aşeză cu grație într-un scaun. Purta un halat lung, verde-închis. Era din caşmir, îşi dădu Olive seama. Soții Larkin erau singurii din oraş care îşi cheltuiau banii. Copiii învățaseră la şcoli particulare din Portland. Luaseră lecții de tenis, de muzică, de patinaj şi în fiecare vară plecau în tabără. Lumea se distra pe seama lor, pentru că nici un copil din Crosby nu mergea în tabăra de vară. Existau tabere prin preajmă, mişunând de puşti din New York, aşa că de ce-ar fi vrut soții Larkin să-şi petreacă toată vara alături de copii? Pur şi simplu aşa erau ei. Costumele lui Roger (Olive îşi amintea) erau făcute la comandă, sau cel puțin aşa spunea Louise. Lumea a crezut că cei doi scăpătaseră. Dar poate că, odată ce plătiseră toate datoriile, nu mai erau atâtea cheltuieli.

Olive privi discret în jur. Tapetul avea pete de umezeală, iar lemnăria se decolorase. Camera era curată, dar se vedea că nimeni nu se străduise să o întrețină. Olive nu mai călcase pe acolo de ani de zile - poate de la o petrecere de Crăciun. Avuseseră bradul în colțul acela. Peste tot erau lumânări aprinse şi mâncare. Louise întâmpina musafirii. Mereu îi plăcuse să fiică o impresie bună.

-Nu te deranjează să stai în casa asta? o întrebă Olive.

-Mă deranjează să stau oriunde, răspunse Louise. Mi s-a părut prea de tot să strâng pur şi simplu şi să plec.

-Cred că înțeleg.

—Roger locuieşte sus, iar eu stau la parter.

-Aha. Lui Olive nu-i venea să creadă. în viață faci anumite compromisuri. închei acorduri.

Olive aprobă din cap. Se gândea cum îi adusese Henry florile alea, iar ea pur şi simplu nu avusese nici o reacție. Le păstrase, le pusese la uscat; margaretele albastre erau acum maronii şi îndoite.

—Christopher te-a ajutat? întrebă Louise. A fost dintotdeauna un băiat aşa de sensibil.

Louise îşi trecu mâna osoasă peste genunchiul acoperit de caşmir.

-Dar şi Henry a fost un om de treabă, aşa că ai fost cu adevărat norocoasă.

Olive nu răspunse. O rază albă de soare strălucea de sub storul coborât. Dacă n-ar fi venit aici, la ora asta s-ar fi plimbat deja pe malul râului.

-Vezi tu, Roger nu e un om de treabă, iar asta schimbă totul.

Olive o privi pe Louise.

-Mie mi s-a părut mereu destul de drăguț.

Dar adevărul era că Olive nu îşi amintea prea multe despre Roger; arăta ca un bancher - asta şi era de fapt -, iar costumele îi veneau bine, dacă într-adevăr asta conta, dar asemenea lucruri nu aveau însemnătate pentru Olive.

-Părea amabil cu toată lumea, adăugă Louise. Aşa „lucrează“ el. Dar, deee faaapt - şi pronunță exagerat cuvintele -, are inima rece ca gheața.

Olive şedea fără să se mişte, ținându-şi geanta în poală.

—Ce om rece. Brr..., dar nimănui nu-i pasă, pentru că toți dau vina pe mamă. Dau vina pe mamă pentru orice. Mereu, mereu, mereu.

-Asta aşa e.

-Tu *ştii* că aşa se întâmplă. Te rog, Olive, fâ-te comodă.

Louise dădu din mâna albă ca laptele ce strălucea în lumina slabă. Olive îşi aşeză nesigur geanta pe podea şi se aşeză pe scaun.

Louise îşi împreună mâinile şi surâse.

-Christopher e un băiat sensibil, la fel ca Doyle. Doyle e cel mai drăguț bărbat din lume, dar sigur că acum nimeni nu mai crede asta.

Olive aprobă din cap, se întoarse şi privi în spate. Ziarele nu mai conteniseră să repete că o făcuse de douăzeci şi nouă de ori. Se anunțase şi la televizor. De douăzeci şi nouă de ori. Al naibii de mult.

-Poate nu-ți convine că îl compar pe Doyle cu Christopher.

Louise râse iarăşi uşor şi, judecând după tonul ei, ai fi zis că flirta.

-Ce-ți mai face fiica? întrebă Olive, întorcându-se din nou către Louise. Cum o mai duce în ultima vreme?

-Stă în Boston, e măritată cu un avocat. Asta ne-a fost de ajutor, normal. E o fată minunată.

Olive aprobă din cap.

Louise se aplecă. îşi ținea mâinile în poală. îşi clătina capul înainte şi înapoi şi cânta încetişor: Băieții pleacă în lume ți devin proşti cu spume, fetele merg la facultate ți dobândesc ştiință în toate.

Râse încet şi se rezemă în scaun.

-Roger a zbughit-o la prietena lui din Bangor.

Se auzi iarăşi un râset.

-Dar l-a respins, bietul de el.

Olive simțea dezamăgirea crescând în ea. Simțea ttevoia disperată de a pleca de acolo şi totuşi nu putea, mai ales acum, după ce invadase spațiul Louisei, după ce îi răspunsese în scris şi o rugase să o viziteze.

—Probabil te-ai gândit să te sinucizi.

Louise vorbi cu seninătate, de parcă ar fi discutat despre o rețetă de prăjitură.

Olive se simți brusc dezorientată, ca şi cum ar fi fost lovită în cap de o minge de fotbal.

-Nu mi se pare că sinuciderea ar ajuta la ceva, îi răspunse.

— Sigur că ar ajuta, spuse Louise agreabil. Ar rezolva totul. Dar mai trebuie să te gândeşti şi cum să o faci.

Olive se foi şi atinse geanta de alături.

—Eu aş folosi pastile şi alcool. Dar metoda asta nu ți s-ar potrivi. Ar trebui ceva mai agresiv. Ai putea să îți tai venele, dar ar dura mult.

-Ajunge, ripostă Olive.

Dar nu se putu abține să nu adauge:

—Anumite persoane depind de mine, pentru numele lui Dumnezeu.

—Exact.

Louise ridică un deget osos în aer, aplecându-şi capul într-o parte.

- Doyle trăieşte pentru mine. Aşa că şi eu trăiesc pentru el. Ii scriu în fiecare zi, merg în vizită ori de câte ori pot. Ştie că nu e singur, aşa că trăiesc mai departe.

Olive dădu din cap.

-Dar Christopher nu cred că depinde de tine. Doar are o soție.

-A divorțat.

Era de-a dreptul ciudat cât de uşor îi venea să o spună. Ea şi Henry nu mai spuseseră nimănui, în afară de prietenii lor din susul râului, Bill şi Bunny Newton. Nu i se părea că trebuia să mai ştie cineva, cu atât mai mult cu cât Christopher era în California.

-înțeleg, spuse Louise. Ei, sunt sigură că îşi va găsi alta. Iar Henry nu depinde de tine, scumpo. Habar n-are unde este, nici cine se află alături de el.

Olive simți furia ca o lovitură de cuțit.

-De unde ştii? Nu-i adevărat! Ştie foarte bine că sunt cu el.

-Nu prea cred. Mary mi-a zis cu totul altceva.

-Care Mary?

Louise îşi duse degetul la gură cu un gest afectat.

-Ups...'

-Mary Blackwell? Vorbeşti cu Mary Blackwell?

—Suntem prietene vechi, îi explică Louise.

-Aha. Păi, să ştii că le-a povestit tuturor despre tine.

Inima lui Olive începu să bată nebuneşte.

-Presupun că tot ce a spus era adevărul adevărat, râse Louise şi făcu un gest, de parcă şi-ar fi uscat lacul de unghii.

-Nu ar trebui să povestească despre ce se întâmplă la azil.

-Ei, haide, Olive. Oamenii sunt oameni. Mereu am avut impresia că mai ales tu înțelegi treaba asta.

In cameră se aşternu tăcerea, asemenea unor emanații întunecate venind dinspre colțurile odăii. Nu se vedeau nicăieri reviste, ziare sau cărți.

-Ce faci cât e ziua de lungă? întrebă Olive. Cum rezişti?

-Aşadar, ai venit aici ca să iei lecții?

—Nu. Am venit pentru că ai fost amabilă şi mi-ai scris un bilet.

-Mereu am regretat că nu ai fost profesoara copiilor mei. Atâtor profesori le lipseşte *sclipirea.* Nu crezi, Olive? Eşti sigură că nu vrei ceai? Eu aş bea o ceaşcă.

-Nu, mulțumesc.

Olive o privea pe Louise mişcându-se prin cameră. Se apleca să îndrepte abajurul unei veioze, iar puloverul îi aluneca pe spatele firav. Olive nu credea că poți fi atât de slab şi totuşi să rămâi în viață.

Când Louise se întoarse cu o ceaşcă pe farfurie, o întrebă:

-Eşti bolnavă?

—Bolnavă? Louise schiță acelaşi zâmbet care îi amintea lui Olive de un flirt.

-Fizic, vreau să spun. Eşti foarte slabă. Dar, cu siguranță, eşti foarte frumoasă.

Louise vorbi cu băgare de seamă, dar pe acelaşi ton jucăuş:

—Nu sunt bolnavă fizic. Dar dacă la asta te referi, nu prea am poftă de mâncare.

Olive dădu din cap. Dacă ar fi acceptat ceaiul, ar fi putut pleca atunci când l-ar fi terminat. Dar acum era prea târziu. Rămase aşezată.

-Iar din punct de vedere psihic, nu cred că sunt mai sărită de pe fix decât orice altă creatură de pe pământ.

Louise îşi sorbea ceaiul. Venele de pe mână îi ieşeau în evidență; o venă îi străbătea degetul osos. Ceaşca se lovi uşor de farfurioară, scoțând un zgomot.

-Christopher vine des să te ajute?

-Sigur că da.

Aplecându-şi capul, Louise îşi făcu gura pungă şi o studie pe Olive, iar aceasta din urmă văzu că femeia era machiată. In jurul ochilor avea o umbră de fard care se asorta cu nuanța puloverului.

-De ce-ai venit aici, Olive?

-Ți-am mai spus. Pentru că ai fost amabilă şi mi-ai trimis un bilet.

—Dar te-am dezamăgit, nu-i aşa?

-Sigur că nu.

-Olive, eşti ultima persoană de la care aş fi aşteptat o minciună.

Olive se întinse după geantă.

—Acum am să plec. Dar apreciez că mi-ai trimis biletul acela.

-Oh, râse uşor Louise. Ai venit aici sperând să te bucuri puțin de suferința altuia, dar nu ți-a mers. Scuuuuu-ze, spuse femeia cu un glas melodios.

Olive auzi scârțâind scândurile de la etaj. Se ridică ținând geanta în mână. îşi căută haina.

-S-a trezit Roger, surâse Louise în continuare. Haina e în dulap, chiar la intrare. Şi mai ştiu că, de fapt, Christopher nu a venit aici decât o dată. Mincinoaso, mincinoaso! Mare mincinoasă mai eşd, Olive.

Olive se mişcă pe cât de repede putea. îşi puse haina pe umeri şi se întoarse pentru o clipă. Louise şedea în scaun, dreaptă, cu fața ireal de frumoasă; nu mai zâmbea. Ii spuse tare:

-Era o ticăloasă, să ştii. O curvă.

-Cine?

Louise o fixa cu frumusețea ei tăiată în piatră. Pe Olive o străbătu un fior.

—Olive Kitteridge, îți spun doar că era o fufa. O curvă! Nu-mi pasă ce spun ziarele - că iubea animalele şi copiii. Era malefică, un monstru adus pe lume ca să înnebunească un băiat de treabă.

-Bine, bine.

Olive îşi îmbrăcă haina în grabă.

-Să ştii că a meritat-o. A meritat-o.

Olive se întoarse şi îl văzu în spatele ei pe Roger Larkin coborând scările. Părea îmbătrânit şi purta un pulover larg; în picioare avea papuci.

Olive spuse:

-îmi pare rău. Am tulburat-o.

Bărbatul ridică o mână cu un gest obosit, spunându-i parcă să nu îşi facă griji, viaţa îi adusese până acolo, iar el se resemnase să trăiască în iad. în graba ei de a-şi îmbrăca haina, aşa i se păru lui Olive. Roger Larkin deschise uşa, salutând-o din cap în timp ce uşa se închidea în urma ei. Fu sigură că aude un obiect de sticlă spărgându-se şi pe cineva scuipând

un cuvânt: „Coardă!"

Deasupra râului plutea o ceață luminoasă, iar apa abia dacă se mai zărea. Nu puteai să vezi în față, pe alee, iar Olive tresărea mereu când oamenii treceau pe lângă ea. Ajunsese acolo mai târziu ca de obicei şi venise multă lume. Pe lângă aleea de asfalt se vedeau pământul acoperit pe alocuri cu ace de pin, vârful ierbii înalte şi scoarța stejarilor, băncile de granit. Un tânăr alerga în direcția ei, ivindu-se din ceața luminoasă. împingea un cărucior triunghiular pe roți, cu mânerele ca de bicicletă. Olive văzu o clipă un bebeluş adormit înăuntru. Ce accesorii şmechere aveau acum aceşti tineri părinți plini de sine. Când Christopher era un bebeluş, îl lăsa să doarmă în pătuțul lui şi mergea în josul străzii, în vizită la Betty Simms, care avea cinci copii - mişunau peste tot prin casă, chiar şi pe Betty, ca nişte lipitori agățate de ea. Câteodată, când se întorcea, îl găsea pe Christopher treaz şi scâncind, dar câinele, Sparky, ştia să îi poarte de grijă.

Olive mergea cu pas iute. Era o arşiță nefirească, iar ceața era caldă şi lipicioasă. Simțea sudoarea scurgându-i-se sub ochi, asemenea lacrimilor. Vizita la soții Larkin rămăsese în ea asemenea unui jet de gelatină întunecată şi dezgustătoare care i se răspândea prin corp. Doar povestind cuiva putea să scape de mizeria asta. Dar era prea devreme ca să o sune pe

Bunny şi faptul că nu îl avea pe Henry - Henry cel vorbăreț şi pe picioarele lui - să-i povestească o întrista atât de mult, încât i se părea că îl pierduse din nou chiar în acea dimineață, după un alt atac cerebral. Putea să-şi închipuie foarte clar ce ar fi spus Henry, cu aceeaşi uimire blândă: „Măi, să fie", ar spune încet. „Măi, să fie."

—Ai grijă la stânga! strigă cineva şi o bicicletă vâjâi atât de aproape de ea, încât simți curentul de aer pe mână.

— Iisuse, cucoană, îi aruncă din goană extraterestrul cu cască, iar Olive fu cuprinsă de zăpăceală.

-Trebuie să mergeți pe partea dreaptă, îi spuse o voce venind din spate.

Era o tânără pe role. Glasul ei nu era supărat, dar nici amabil.

La azil, Henry dormea. Cu obrazul în pernă, arăta aproape ca odinioară, asta pentru că ținea ochii închişi şi privirea goală îi dispăruse; expresia ştearsă, zâmbitoare, dispăruse de asemenea. Adormit, cu fruntea uşor încruntată, părea să fie puțin neliniştit, iar asta îl făcea să i se pară atât de familiar.

Mary Blackwell nu era pe aproape, dar un asistent îi spuse lui Olive că Henry avusese „o noapte proastă".

-Cum adică? întrebă Olive.

-A fost agitat. I-am dat o pastilă pe la patru dimineața. Probabil o să mai doarmă o vreme.

Olive trase un scaun lângă pat şi îl prinse de mână trecând de bara de protecție. încă avea mâini frumoase -

mari, perfect proporționare. în toții anii când fusese farmacist, numărând pastile, oamenii avuseseră cu siguranță încredere în acele mâini.

Acum era mâna frumoasă a unui om pe jumătate mort. Ca toată lumea, fusese îngrozit de posibilitatea să i se întâmple aşa ceva. N-avea să ştie nimeni niciodată de ce asta fusese soarta lui, şi nu a Louisei Larkin, de pildă. Având în vedere că Henry avusese colesterolul cam mare, doctorul spusese că ar fi trebuit să urmeze un tratament cu Lipitor sau alte medicamente împotriva colesterolului. Dar Henry fusese unul dintre farmaciştii care rar luau pastile. Acum aştepta să se trezească, pentru ca el să nu se întrebe unde era Olive. încercase să îl spele şi să îl îmbrace cu ajutorul unui asistent, bărbatul era amețit, greoi şi ațipea întruna. Asistentul spuse:

-Poate-ar trebui să-l lăsăm să se odihnească puțin.

Olive îi şopti lui Henry:

-Mă întorc după-amiază.

Când o sună pe Bunny, nimeni nu răspunse la telefon, îi telefonă lui Christopher. Din cauza diferenței de fus orar, probabil că acum se pregătea să meargă la muncă.

-Tata e bine? întrebă Christopher imediat.

-A avut o noapte proastă. Peste puțin timp mă întorc acolo. Chris, m-am întâlnit cu Louise Larkin azi-dimineață.

Cât timp îi vorbi, el nu răspunse. Olive îşi putea auzi vocea alarmată, era ceva disperat sau defensiv în glasul ei.

-Nebuna mi-a sugerat să-mi tai venele. îți vine să crezi? Şi apoi a spus că totuşi ar dura prea mult.

Christopher rămase tăcut, chiar şi atunci când mama Iui îi povesti despre ceaşca spartă şi despre apelativul „stricată" (nu putuse pronunța „coardă").

-Mai eşti acolo? îl întrebă brusc.

-Nu înțeleg de ce te-ai dus acolo, îi spuse Christopher într-un sfârşit, de parcă ar fi acuzat-o de ceva. După atâția ani. Nici măcar nu ai simpatizat-o.

— Pentru că mi-a trimis biletul ăla, explică Olive. De parcă mi-ar fi cerut ajutorul.

-Şi ce dacă? răspunse Christopher. N-aş merge acolo nici mort.

—Aproape că e gata să înjunghie pe cineva. Şi mi-a spus că ştie că n-ai venit aici decât o dată.

-De unde ştie asta? Cred că e dusă.

—Chiar *este* dusă. N-ai auzit ce ți-am spus până acum? Dar am impresia că ştie de la Mary Blackwell; se pare că țin legătura.

Christopher scoase un căscat.

-Mamă, trebuie să fac un duş. Să mă ții la curent dacă tata e bine.

O ploaie măruntă răpăia pe acoperişul maşinii şi pe şosea în timp ce conducea spre azil. Cerul era cenuşiu şi aproape de pământ. Simțea o altfel de tulburare. Da, Christopher era cauza. I se părea că era prizoniera unei remuşcări fără ieşire. Era cuprinsă de o ruşine profundă, ca şi cum ar fi fost surprinsă furând din magazine, ceva ce nu făcuse niciodată. Ruşinea îi biciuia sufletul, asemenea ştergătoarelor care se agitau în fața ei: două degete lungi şi negre, administrând pedeapsa ritmic şi neobosit.

Oprind maşina în parcarea azilului, mai că lovise o maşină de lângă ea. Dădu cu spatele şi intră din nou în parcare, lăsând mai mult loc, dar era descumpănită de faptul că aproape lovise cealaltă maşină. îşi luă geanta mare, asigurându-se că pune cheile maşinii la îndemână,

şi coborî. Femeia care mergea în fața ei începu să se întoarcă spre ea şi ceva straniu se întâmplă în câteva secunde. Olive spuse:

-Dumnezeule, îmi cer mii de scuze.

In acelaşi moment, femeia spuse:

-Nu-i. nimic.

Avea un glas de o amabilitate care lui Olive i se păru minunată în generozitatea ei spontană. Femeia era Mary Blackwell. Totul se petrecuse atât de rapid, încât nici una dintre femei nu îşi dăduse seama cine era cealaltă. Şi totuşi iată-le: Olive Kitteridge cerându-i scuze lui Mary Blackwell, iar chipul lui Mary - blând şi iertător.

-Nu te-am văzut din cauza ploii, spuse Olive.

-Da, ştiu. Zilele astea când se întunecă înainte de vreme sunt nesuferite.

Mary îi ținu uşa, iar Olive intră înaintea ei. Olive îi mulțumi. Ca să se asigure, o privi pe furiş, dar fața femeii era doar obosită şi inofensivă, păstrând încă rămăşițe de simpatie. Era ca o foaie de hârtie pe care cineva desenase ceva simplu şi sincer.

„Cine-am crezut până acum că era femeia asta?“ gândi Olive. („Şi apoi: cine m-am crezut *euV‘)*

Henry era încă în pat. Nu stătuse pe scaunul lui în acea zi. Şezu lângă el, îi atinse mâna şi îl hrăni cu piure. Când se pregătea să plece, era deja întuneric. Aşteptând un moment când nimeni nu avea să îi întrerupă, se aplecă şi îi şopti:

-Henry, acum poți să mori. Voi fi bine. Poți să te duci. Totul *e în regulă.*

în timp ce părăsea încăperea, nu privi înapoi.

Ațipind în camera de relaxare, aştepta ca telefonul să sune.

A doua zi de dimineață, Henry, în scaunul lui cu rotile, afişa un zâmbet amabil, cu ochii orbi. Se întoarse la patru şi îi dădu cina cu lingura. La fel se întâmplă şi săptămâna următoare, şi săptămâna de după. Veni toamna; în curând avea să fie întuneric când îi va servi cina de pe tava adusă uneori de Mary Blackwell.

întorcându-se într-o seară acasă, căută într-un sertar cu poze vechi. Erau poze cu mama ei, plinuță şi zâmbitoare, dar totuşi severă. Poze cu tatăl ei, înalt şi stoic; tăcerea pe care o păstrase în viață părea să transpară de dincolo de poză şi i se părea că el era cel mai mare secret. O poză cu Henry în copilărie. Avea ochii mari, părul buclat şi privea spre fotograf (poate mama lui?) cu teamă şi uimire copilărească. O altă poză de-a lui, de când era în marină, înalt şi subțire. Un puşti care aştepta să-şi înceapă viața. „Te vei căsători cu o bestie şi

o vei iubi", gândi Olive. „Vei avea un fiu şi îl vei iubi. Vei fi foarte amabil cu oamenii care vor veni la farmacie după medicamente. Vei fi înalt, înveşmântat în halat alb. îți vei sfârşi zilele orb şi mut, într-un scaun cu rotile. Asta îți va fi viața."

Olive puse poza înapoi în sertar şi observă o poză de-a lui Christopher, făcută când nu împlinise încă doi ani. Uitase cât de angelic arăta, asemenea unei făpturi abia ieşite din găoace. Ca şi cum nu i-ar fi crescut pielea încă şi era făcut doar din lumină. „Te vei căsători cu o bestie care te va părăsi", îşi spuse Olive. „Te vei muta în cealaltă parte a țării şi îi vei frânge inima mamei tale." închise sertarul. „Dar nu vei înjunghia o femeie cu douăzeci şi nouă de lovituri de cuțit."

Merse în camera de relaxare şi se întinse pe spate. Nu, Christopher nu ar înjunghia pe nimeni (sau cel puțin aşa spera). Nu îi stătea în fire. Nu era înscris în bulbul lui - plantat în pământul lui Olive şi al lui Henry, şi al celor dinaintea lor. închizând ochii, se gândi la pământ, la plantele verzi care creşteau, şi îi veni în minte terenul de fotbal de lângă şcoală. îşi amintea cum, pe vremea când preda, Henry pleca uneori toamna de la farmacie şi urmărea meciurile de fotbal. Christopher, care nu fusese niciodată agresiv, îşi petrecuse cea mai mare parte din meciuri stând pe bancă,

purtând uniforma echipei. Olive bănuia că asta nu îl deranjase.

In acele zile de toamnă frumusețea plutea în aer, frumusețe era şi în trupurile tinere şi asudate, cu picioarele pline de noroi; erau bărbați tineri şi puternici care se aruncau înainte, ca să primească mingea în frunte. Mulțimea aclama când se înscria un gol, iar eroul cădea în genunchi. îşi amintea de zilele când Henry o lua de mână. Mergeau spre casă, oameni de vârsta a doua, în floarea vieții. Ştiuseră oare că acele momente fuseseră pline de o bucurie tăcută? Probabil că nu. în timp ce trăiesc, de obicei oamenii nu îşi dau seama de asta. Dar acum i se păreau amintiri pure şi sănătoase. Poate că acele momente de pe terenul de fotbal fuseseră cele mai pure pe care le trăise. Mai avea şi alte amintiri, care nu erau pure.

Doyle Larkin nu participase la meciuri, nu învățase la şcoala aceea. Olive nu ştia nici măcar dacă băiatul jucase vreodată fotbal. Nu-şi amintea ca Louise să fi spus „trebuie să merg în Pordand după-amiază, la meciul de fotbal al lui Doyle". Dar Louise îşi iubise copiii, se lăudase cu ei la nesfârşit; Olive îşi aminti acum ochii ei umezi când îi povestise că lui Doyle, plecat în tabăra de vară, îi era dor de casă.

Nu putea să înțeleagă.

Fusese o greşeală să spere că avea să se simtă mai bine vizitând-o şi văzând-o cum suferă. Şi era caraghios să creadă că Henry avea să moară doar pentru că ea îi spusese că poate să moară. Cine naiba se crezuse? Olive se întoarse pe o parte, cu genunchii la piept şi porni radioul. în curând, înainte ca pământul să înghețe, trebuia să se hotărască dacă avea să planteze sau nu lalelele.

în inima oraşului se află biserica, băcănia şi conacul, iar zilele astea băcăniei i-ar prinde bine o zugrăveală nouă. Dar nimeni n-are de gând să pomenească de asta soției băcanului, o femeie scundă şi plinuță, cu ochi căprui şi două gropițe în obraji. în tinerețe, Marlene Bonney era foarte timidă şi apăsa nehotărâtă pe butoanele casei de marcat, îmbujorată în obraji. Era evident că număratul monedelor o neliniştea. Dar era drăguță, avea o fire amabilă şi de flecare dată când un client avea o problemă, femeia asculta atent, cu capul aplecat înainte. Pescarii o plăceau pentru că râdea din orice, cu o revărsare delicată de chicote catifelate. Şi atunci când dădea restul greşit, după cum i se întâmpla uneori, râdea roşind până în albul ochilor.

—Cred că n-o să primesc nici un premiu la matematică, spunea.

Acum, în ziua asta de aprilie, oamenii aşteaptă în parcarea bisericii ca Marlene să sosească, aducându-şi copiii. Cei care vorbesc o fac în tăcere şi mulți privesc în gol, aşa cum se întâmplă de obicei la astfel de ocazii. Unii privesc în pământ. Aceeaşi parcare acoperită cu pietriş se întinde de-a lungul şoselei şi ajunge până la uşa laterală a băcăniei, care în trecut stătea de multe ori deschisă vara. Oamenii o puteau vedea pe Marlene acolo, jucând cărți cu copiii sau pregătindu-le hotdog; erau aceiaşi copii

cuminți care alergau mereu prin magazin, printre picioarele oamenilor.

Molly Collins, care e aproape de Olive Kitteridge - amândouă aşteptând se întoarce către băcănie şi spune cu un oftat adânc:

-Ce femeie de treabă. Nu-i corect.

Olive Kitteridge, masivă şi mai înaltă cu un cap decât Molly, scotoceşte prin geantă, căutându-şi ochelarii de soare şi, odată puşi pe nas, mijeşte ochii către Molly Collins; i se pare că femeia a spus o prostie. E prostesc să îți imaginezi că lucrurile ar trebui să fie cumva *corecte.* Dar în cele din urmă îi răspunde:

—Aşa-i, e o femeie de treabă.

Pe urmă se întoarce şi priveşte peste drum, la forsiția înflorită de lângă conac.

Aşa şi este, Marlene Bonney e o dulce şi cam înceată la minte, pe deasupra. Cu ani în urmă, Olive Kitteridge i-a predat fetei matematica în clasa a şaptea; ea ştie mai bine decât oricine cât de greu trebuie să-i fi fost bietei Marlene să se descurce cu casa de marcat. Totuşi, Olive a venit astăzi aici, oferindu-se să ajute, pentru că ştie că Henry ar fi venit şi el dacă lucrurile ar sta altfel: Henry, care mergea în fiecare duminică la biserică, avea încredere în toate poveştile astea despre solidaritatea comunitară. Dar uite-i: Marlene a ieşit din biserică, Eddie Junior e lângă ea, iar fetele vin din spate. Marlene plânsese cu siguranță, dar acum zâmbeşte, iar gropițele sclipesc în timp ce le mulțumeşte oamenilor; stă lângă biserică, îmbrăcată cu o haină albastră care îi acoperă dosul rotund, dar nu îndeajuns de lungă încât să îi acopere rochia cu flori verzi care i se lipeşte de dresuri.

Kerry Monroe, una dintre verişoarele lui Marlene (care fusese certată cu legea în urmă cu câțiva ani, iar Marlene o ajutase, o primise în casa ei şi îi găsise o slujbă la magazin), stă în spatele ei, foarte pusă la punct: cu părul şi costumul ei negre, purtând ochelari de soare, dă din cap către Eddie Junior, care îşi îndrumă mama către maşină şi o ajută să urce. Oamenii care merg la cimitir, inclusiv soțul lui Molly Collins, se urcă şi ei în maşini, aprinzând farurile în toiul acestei zile însorite, aşteptând să treacă întâi dricul şi apoi maşina neagră în care se află restul familiei Bonney. „Cred că a costat-o o avere", gândeşte Olive, îndreptându-se către maşină alături de Molly.

—O să-l incinereze, spune Olive, aşteptând ca Molly să găsească centura de siguranță de sub smocurile de păr de câine. Fără zorzoane. Simplu ca bună ziua. O să vină direct din Belfast şi-o să te ia cu ei.

-Ce tot spui?

Molly îşi întoarce capul către Olive, iar aceasta îi simte

răsuflarea puturoasă, din cauza dinților falşi pe care îi are de ani de zile.

—Nu îşi fac reclamă, continuă Olive. Fără brizbrizuri. I-am spus lui Henry că şi noi vom face la fel când ne va suna ceasul.

Iese din parcare şi merge de-a lungul străzii, către casa Bonney, care se află tocmai la capăt. Ca să evite cimitirul, s-a oferit să meargă cu Molly înapoi, să aranjeze send- vişurile pe platouri. Se poate lipsi de coborârea sicriului în pământ şi de tot restul.

- Oricum, e o zi frumoasă, spune Molly, în timp ce trec de casa Bullock de pe colț. Cred că asta ajută un pic.

Intr-adevăr, soarele e foarte puternic, iar cerul foarte albastru se proiectează dincolo de şopronul roşu al familiei Bullock.

-Şi Henry înțelege ce-i spui? întreabă Molly după câteva minute.

E ca şi cum cineva ar fi aruncat o geamandură şi ar fi lovit-o pe Olive drept în coşul pieptului. Dar răspunde:

-Uneori, aşa cred.

Nu minciuna ei o înfurie, ci întrebarea. Şi totuşi simte nevoia să îi spună acestei femei, care stă ca proasta lângă ea, că a ieşit cu câinele săptămâna trecută, în ziua aia călduroasă, că l-a dus pe Henry în parcare, iar câinele i-a lins mâna.

-Nu ştiu cum rezişti, spune Molly încet. Nu ştiu cum faci să mergi în fiecare zi acolo, Olive. Eşti o sfântă.

-Nu sunt deloc o sfântă şi tu o ştii prea bine, răspunde Olive.

Dar e atât de furioasă, încât ar fi în stare să iasă cu maşina de pe şosea.

—Mă-ntreb ce-o să facă Marlene ca să se descurce cu banii, spune Molly. Te superi dacă deschid un geam? Eşti o sfântă, Olive, dar, iară supărare, aici miroase a câine.

-Nu mă supăr, stai liniştită. Deschide ce geam vrei.

A luat-o pe strada Eldridge, iar asta e o greşeală, pentru că acum va trebui să treacă pe lângă casa unde a stat Christopher, fiul ei. Aproape întotdeauna o ia dinadins în altă direcție. Preferă vechiul drum, către golf, dar uite că acum a ajuns aici şi se pregăteşte să-şi întoarcă în altă parte capul, cu prefăcută nepăsare.

—Asigurarea de viață, spune Molly. Vară-sa, Kerry, a spus cuiva că au o asigurare de viață şi am impresia că Molly se gândeşte să vândă magazinul. Se pare că, până la urmă, Kerry s-a ocupat de afacere anul ăsta.

Olive vede mulțimea de maşini parcate în curtea din față şi îşi întoarce capul, ca şi cum ar vrea să privească apa printre molizi, dar imaginea curții în dezordine i-a rămas întipărită pe retină: ah, ce loc încântător fusese! Liliecii din spatele casei probabil că au îmbobocit, iar forsiția de sub fereastra bucătăriei e gata să înflorească, asta dacă nu cumva bestiile alea care trăiesc ca porcii n-or fi smuls florile. De ce au mai cumpărat o casă frumoasă, dacă apoi umplu curtea cu maşini stricate, biciclete, piscine din plastic şi leagăne? De ce ar face cineva aşa ceva?

Pe când traversează dealul, unde cresc doar tufe de ienupăr şi afine, soarele străluceşte atât de puternic în apă, încât Olive e nevoită să coboare apărătoarea. Trec de localul Moody's şi ajung în mica vale unde se găseşte casa familiei Bonney.

-Sper că nu am pierdut cheia pe care mi-a dat-o, spune Molly, scotocind prin geantă.

Maşina s-a oprit, iar Molly a găsit cheia.

-Trage maşina mai în faţă, Olive. O să fie o grămadă de maşini aici când se vor întoarce de la cimitir.

Cu ani în urmă, Molly Collins fusese profesoară de gospodărie la aceeaşi şcoală unde Olive preda matematica, şi chiar şi atunci Molly era genul de fiinţă autoritară. Dar Olive

se conformează şi parchează maşina mai în faţă.

-Ar trebui să vândă magazinul, vorbeşte Molly în timp ce se îndreaptă către uşa laterală a casei vechi. De ce să-şi bată capul cu el, dacă nu e obligată s-o facă?

în mijlocul bucătăriei, Molly spune gânditoare, privind în jur:

-Poate ar trebui să vândă şi casa asta.

Olive, care nu mai fusese niciodată aici, are senzația că locul arată posomorât. Nu pentru că lipseau unele şipci din parchet, lângă sobă sau pentru că vopseaua de pe marginea bufetului se umflase. Casa pur şi simplu are un aer de sfârşeală. De parcă ar fi pe moarte. Ba nu, e altceva. Oricum, îți stoarce toată vlaga. Olive aruncă o privire în camera de zi,

unde o fereastră mare dă spre ocean. E mult spațiu care are nevoie de îngrijire. Pe de altă parte, e căminul lui Marlene. Bineînțeles, dacă Marlene vinde casa, atunci Kerry, care locuieşte deasupra garajului, va trebui să se mute şi ea. Ce păcat, gândeşte Olive, închizând uşa dulapului şi întorcându-se în bucătărie. Acum câțiva ani, Kerry Monroe pusese ochii pe Christopher - mirosise că era rost de bani cu cabinetul pe care îl deținea fiul ei. Până şi Henry simțise nevoia să-i spună să se ferească de ea.

Christopher îl asigurase că nu trebuia să-şi facă griji, pentru că femeia nu era genul lui. Acum, când se gândeşte la asta, e de-a dreptul caraghios.

-Să mori de râs, nu alta, vorbeşte Olive de una singură, intrând în bucătărie şi lovind de câteva ori cu degetele în masă. Dă-mi ceva de făcut, Molly.

-Vezi dacă e lapte în frigider şi toarnă-1 în cănile astea.

Molly poartă un şorț pe care l-o fi găsit prin bucătărie sau poate că l-a adus cu ea. Oricum, pare că se simte ca acasă.

— Ia spune, Olive, ce mai face Christopher? Am tot vrut să te întreb.

-E bine. Ce altceva mai am de făcut?

—Pune negresele astea aici. îi place în California?

-E foarte fericit acolo. îi merge bine cu cabinetul. „Ce negrese mici", se gândi Olive. „De ce nu se mai fac negrese destul de mari încât să-ți poți înfige dinții în ele?"

-Cum de au oamenii din California probleme cu picioarele? întreabă Molly, trecând pe lângă Olive cu un platou de sendvişuri. Nu merg cu maşina peste tot?

Olive se uită la perete şi-şi dădu ochii peste cap, exasperată de prostia femeii.

-Dar au totuşi picioare. Iar cabinetul lui Chris e bine pus la punct.

-Vreun nepot la orizont? întreabă Molly cu un fel de sfială, în timp ce pune zahărul cubic într-un castron.

—Nu mi-au zis nimic, răspunde Olive. Şi nici n-am de gând să-ntreb.

Ia o negresă şi o strecoară în gură, făcând ochii mari către Molly. Olive şi Henry nu spuseseră nimănui despre divorțul lui Christopher, doar prietenilor lor, Bill şi Bunny Newton, care locuiau la două ore distanță. De ce ar fi spus cuiva? Nu era treaba nimănui, iar cum Christopher locuia atât de departe, de ce ar fi trebuit cineva să ştie că proaspăta lui soție îl părăsise după ce îl dusese în cealaltă parte a țării? De ce ar fi trebuit să ştie cineva că nu mai voia să se întoarcă acasă? Nu-i de mirare că Henry a avut un accident vascular. Era de necrezut! Olive nu i-ar fi povestit niciodată lui Molly Collins sau altcuiva cât de îngrozitor fusese atunci când Christopher îşi vizitase tatăl la azil, cât de reținut fusese în prezența ei; nu le-ar fi spus că acest bărbat, fiul ei mult iubit, se întorsese mai devreme acasă, în California. Orice femeie, chiar şi de vârsta lui Marlene Bonney, se putea aştepta să trăiască mai mult decât soțul ei, orice femeie se putea aştepta ca soțul ei să aibă un atac şi să-şi petreacă zilele într-un azil, prăvălit în scaun. Dar nu orice femeie se putea aştepta să crească un fiu, să-l ajute să-şi construiască o casă în apropiere şi să-şi deschidă un cabinet de ortopedie, apoi să-l vadă căsătorindu-se şi mutându-se la celălalt capăt al țării, fără a se mai întoarce înapoi acasă, chiar şi atunci când a fost părăsit de o soție îngrozitoare. Nici o femeie, nici o mamă nu s-ar fi aşteptat să i se fure fiul.

-Mai lasă şi pentru ceilalți, Olive, spuse Molly Collins.

Apoi adăugă:

-Măcar Marlene îi are pe copii. Şi ce copii minunați!

Olive mai ia o negresă, o strecoară în gură; dar uite-i că vin: copiii intră împreună cu Marlene pe uşa din spate. Se aude şi zgomotul maşinilor parcate pe alee, apoi portierele se trântesc. Iat-o şi pe Marlene Bonney în hol, ținându-şi poşeta departe de corp, ca şi cum ar aparține altcuiva. Rămâne în hol până când cineva o conduce în camera de zi, unde se aşază politicos pe canapeaua ei.

-Tocmai ziceam că tu şi Ed ați făcut cei mai reuşiți copii din oraş, îi spune Molly Collins.

într-adevăr, Marlene are motive de mândrie: Eddie Junior s-a angajat la paza de coastă, e la fel de inteligent ca

tatăl lui (dar nu la fel de sociabil, iar în ochii lui întunecați se citeşte o prudență vagă). Lee Ann se pregăteşte să devină asistentă medicală, iar Cheryl mai are puțin şi termină liceul; nu se auzea niciodată despre ei cum că ar fi intrat în vreun bucluc.

Insă Marlene, luând cafeaua pe care i-o întinde Molly, spune:

-A, dar sunt mulți copii de treabă pe aici.

Ochii căprui ai lui Marlene par uşor încețoşați, iar obrajii, căzuți. Olive se aşază pe un scaun, în fața ei şi spune:

-Urâtă treabă cu cimitirele astea.

Marlene zâmbeşte, iar gropițele îi strălucesc în obraji asemenea unor urme de stele.

-Ei, bună, Olive.

I-a luat luni de zile până s-a dezvățat să-i spună „doamna Kitteridge". Se întâmplă des atunci când te întâlneşti cu foşti elevi. Şi sigur că şi reversul e adevărat - Olive tot îi consideră copii pe jumătate dintre locuitorii oraşului; îi vede aievea pe Marlene Monroe şi pe Ed Bonney, doi elevi îndrăgostiți, întorcându-se împreună acasă în fiecare zi. Când ajungeau la Crossbow Corners, se opreau şi stăteau de vorbă, iar uneori Olive îi vedea acolo şi la cinci după-amiaza, pentru că Marlene trebuia să o ia într-o direcție, iar Ed, în cealaltă.

In ochii lui Marlene au apărut lacrimi, iar femeia clipeşte des. Se apleacă spre Olive şi îi şopteşte:

-Kerry spune că nimeni nu-i suportă pe plângăcioşi.

-Pe naiba, răspunde Olive.

Insă Marlene se îndreaptă de spate pentru că a apărut Kerry, slabă moartă şi pe tocuri înalte, împingându-şi în față osul pelvian acoperit de fusta neagră, în timp ce se opreşte în loc. Lui Olive îi trece prin cap că, poate, în copilărie, pe când era o puştoaică doar piele şi os, Kerry fusese chiar luată la bătaie de alți copii. Kerry întreabă:

-Marlene, în loc de cafeaua aia n-ai vrea o bere?

Are o bere în mână, îşi ține cotul lipit de mijloc, iar ochii ei întunecați sunt ageri, scrutând ceaşca plină din mâna lui Marlene şi prezența lui Olive Kitterdige, care, cu ani în urmă, o trimisese de multe ori în biroul directorului, asta înainte ca

fata să fie expediată cu vaporul în altă parte, să locuiască la nişte rude.

-Sau poate ai vrea un whisky?

Poate că Henry ar putea să-şi amintească de ce au alungat-o. Olive nu a avut niciodată o memorie grozavă.

-Parcă aş bea puţin whisky, zice Marlene. Olive, vrei

si tu?
'

-Nu, mersi.

Dacă s-ar apuca să bea, nu s-ar mai opri. Se fereşte de alcool, dintotdeauna l-a evitat. Se întreabă dacă fosta soție a lui Christopher o fi băut în secret. Poate că bea o groază de vin făcut în California.

Casa începe să se umple de oameni. Lumea înaintează pe hol şi iese pe veranda din față. Unii pescari au venit tocmai din Sabbatus Cove, aranjați şi fercheşi. Mişcân- du-se prin camera de zi, luând negresele cu mâinile lor mari, stau încovoiați, părând sfioşi şi plini de regrete, în curând camera e atât de aglomerată, că Olive nu mai zăreşte oceanul. Pe lângă ea trec fuste, curele.

-Marlene, voiam să-ți spun...

Şi apoi apare Susie Bradford, facându-şi loc printre măsuța de cafea şi canapea.

-... că a fost atât de curajos cât a fost bolnav. Nu l-am auzit niciodată plângându-se.

-Nu, îi răspunde Marlene, nu s-a plâns niciodată. Avea broşurile de călătorie.

Cel puțin aşa i se păru lui Olive că auzise. Propriile ei cuvinte par să o fi stânjenit. Olive o vede cum se îmbujorează, de parcă tocmai ar fi divulgat un secret foarte intim, împărtăşit doar cu soțul ei. Dar Susie Bradford s-a împroşcat cu jeleu dintr-o prăjitură, iar Marlene îi spune:

—Susie, mergi în baia de pe coridor. Păcat de o bluză aşa

frumoasă.

-Nici urmă de scrumieră în casa asta, comentează o femeie trecând pe lângă Olive şi, din cauza aglomerației, femeia e nevoită să stea o clipă locului, în fața lui Olive; trage adânc din țigară, mijind ochii ca să se ferească de fum. Lui Olive i se pare că o cunoaşte, dar nu ar putea spune cine este această femeie. E conştientă doar că nu îi place cum arată: cu părul ei lung şi sârmos, în mare parte încărunțit într-un mod neplăcut. Olive crede că atunci când încărunțeşti e cazul să-ți tai părul sau să-l prinzi în creştetul capului. N-are rost să-ți închipui că mai eşti o şcolăriță.

-Nu găsesc nici o scrumieră în casa asta, spuse femeia, înălțându-şi iute fața în timp ce suflă fumul.

- Ce nenorocire, comentă Olive.

Femeia trece mai departe.

Vede din nou canapeaua. Kerry Monroe bea dintr-un pahar plin cu un lichid maroniu. Lui Olive i se pare că e whisky-ul pe care i-1 oferise mai devreme. Rujul lui Kerry rămâne strălucitor, bărbia şi pomeţii ei sunt surprinzător de bine proporţionaţi; e ca şi cum încheieturile i s-ar fi dislocat sub hainele negre. Stă picior peste picior, legă- nându-şi talpa, ca şi cum nu ar avea astâmpăr.

—Ce slujbă frumoasă, Marlene, spune Kerry, întinzându-se după o chiftea. Foarte frumoasă slujbă; el ar fi fost mândru de tine.

Olive aprobă din cap, pentru că ar dori ca aceste cuvinte să o consoleze pe Marlene.

Dar Marlene nu o vede pe Kerry. Zâmbeşte privind în sus, ia pe cineva de mână şi spune;

-Copiii au organizat totul.

A luat-o de mână pe mezina ei, care îşi face loc între Marlene şi Kerry, îmbrăcată într-un pulover de catifea şi o fustă bleumarin. îşi sprijină capul de umărul lui Marlene, lipindu-şi corpul de al ei.

-Toată lumea spune că slujba a fost foarte frumoasă, îi zice Marlene, dându-i la o parte şuviţele din ochi. V-aţi descurcat foarte bine.

Fata aprobă cu un gest al capului încă sprijinit de braţul mamei ei.

-Da, v-ați descurcat foarte bine, spune Kerry, turnându-şi restul de whisky în pahar, de parcă ar bea ceai cu gheață.

Iar Olive, privind scena, ce simte oare? Pizmă? Nu, nu poți pizmui o femeie care şi-a pierdut soțul. Dar simte un fel de inaccesibilitate, ăsta e cuvântul potrivit. Femeia asta de pe canapea, plinuță, amabilă, înconjurată de copii, de verişoara şi de prietenii ei, este inaccesibilă pentru Olive. Olive îşi dă seama cât de dezamăgită este. La urma urmei, de ce a venit astăzi aici? Nu doar pentru că Henry ar fi îndemnat-o să meargă la înmormântarea lui Ed Bonney. Nu, a venit aici sperând că, în prezența durerii unui străin, o rază de lumină avea să pătrundă în temnița ei întunecată. Dar casa asta veche, plină de oameni, rămâne departe de ea, în afară de o voce care începe să le acopere pe celelalte.

Kerry Monroe s-a îmbătat. Stă lângă canapea în costumul ei negru şi ridică un braț.

-Polițista Kerry! spune cu voce sonoră. Da, asta ar fi

trebuit să ajung.

Se clatină râzând. Lumea îi zice:

-Ai grijă, Kerry. Vezi să nu cazi.

Kerry se aşază pe un braț al canapelei, îşi scoate un pantof negru şi îşi leagănă piciorul îmbrăcat în dresuri negre.

—La perete, amice!

E dezgustător. Olive se ridică de pe scaun. E vremea să plece; nu-i nevoie să-şi ia la revedere. Nimeni nu-i va observa lipsa.

Mareea se retrage. Apa de lângă mal e calmă, de culoarea metalului, cu toate că pe lângă Longway Rock începe să devină agitată; se văd până şi câteva creste de spumă. Geamandurile se balansează uşor în sus şi în jos, iar pescăruşii dau roată cheiului de descărcare de lângă faleză. Cerul e încă albastru, dar înspre nord-est orizontul e înnorat, iar vârfurile pinilor se îndoaie pe Diamond Island.

Până la urmă, Olive nu poate pleca. Maşina îi e blocată de alte maşini; ca să poată pleca, ar trebui să deranjeze şi nu vrea asta. Aşa că şi-a găsit un loc plăcut şi liniştit chiar sub pod, pe un scaun de lemn, într-un colţ unde poate sta şi privi norii trecând încet deasupra golfului.

Eddie Junior se plimbă pe malul oceanului cu verii lui. Nu au observat-o şi au dispărut pe poteca îngustă dintre tufele de măceş, apoi s-au ivit din nou pe mal. Eddie Junior rămânea mereu în urma celorlalţi. Olive îl priveşte cum ia pietre de jos şi le aruncă razant, facându-le să sară la suprafaţa apei.

Aude paşi deasupra, pe pod: bocanci grei, bărbăteşti, călcând apăsat. Vocea lui Matt Grearson spune tărăgănat:

-Mareea o să fie foarte înaltă diseară.

-Da, răspunde altcineva - Donny Madden.

-Marlene se va simți singură aici la iarnă, adaugă după o vreme Matt Grearson.

„Doamne, Marlene, fugi cât te țin picioarele", se gândeşte Olive de dedesubt. „Pămpălăul de Matt Grearson a pus ochii pe tine."

-Cred că o să se descurce, răspunde în cele din urmă Donny Madden. Se descurcă lumea.

Peste câteva minute, bocancii lor tropăie înapoi în casă, iar Olive aude uşa închizându-se. „Se descurcă lumea", se gândeşte. E adevărat. Dar inspiră adânc şi se foieşte în scaunul de lemn, pentru că asta e şi nu e adevărat. Şi-l imaginează pe Henry, acum nu mai mult de un an, luând măsurătorile pentru plintele din noua lor cameră; stătea sprijinit pe coate şi pe genunchi pe podea, cu ruleta în mâini şi îi dicta cifrele pe care ea le nota într-un caiet.

Apoi Henry se ridicase, cât era de lung. „Bun, Ollie. Hai să ducem câinele afară şi apoi să mergem în oraş.“ Despre ce vorbiseră pe drum? Ah, cât ar vrea să-şi amintească, dar nu reuşeşte. In parcarea magazinului Shop ’n Save - opriseră acolo pentru că aveau nevoie de lapte şi suc după ce merseseră la magazinul de cherestea —, spusese că avea să rămână în maşină. Şi aşa se sfârşise viaţa lor. Henry coborâse din maşină şi se prăbuşise. Nu s-a mai ridicat niciodată, nu a mai mers niciodată pe aleea pietruită a casei, nu a mai spus niciodată vreun cuvânt inteligibil; doar uneori imenşii lui ochi verzi-albăstrui o priveau din patul de spital.

Apoi orbise şi nu mai avea să o vadă niciodată.

—Nu prea ai avea ce vedea, îi spusese când s-a dus să stea cu el. Am mai slăbit, pentru că nu mai mănânc biscuiți sărați şi brânză în fiecare seară. Dar cred că tot arăt ca dracu.

El ar fi spus că nu e adevărat. Ar fi spus „Nu, Ollie. Pentru mine arăți minunat[1]'. Dar nu spune nimic. Are zile când, din scaunul lui pe rotile, nici măcar nu-şi întoarce capul. în fiecare zi vine cu maşina şi stă cu el. Eşti o sfântă, spusese Molly Collins. Dumnezeule, cât de prost poți fi? Nu e decât o femeie în vârstă, speriată. Singura certitudine acum este că, odată cu apusul soarelui, e timpul să meargă la culcare. Se descurcă lumea. Nu e chiar atât de sigură de asta. Nu e deloc sigură, se gândeşte Olive.

Eddie Junior a rămas pe mal, aruncând pietre în apă. Verii lui au plecat; a rămas doar el, singur pe stânci. Aruncă pietrele alea netede. Olive se bucură că băiatul chiar se pricepe să le arunce: plici-plici, plici-plici; chiar dacă apa nu mai e liniştită. îi place că el se apleacă imediat, găseşte alta, o aruncă.

Dar uite-o pe Kerry. De unde a apărut? Probabil că a mers către țărm din cealaltă parte a casei: uite-o că apare, mergând desculță pe stâncile acoperite de scoici, schimbând brusc direcția, strigându-1 pe Eddie. Ii spune ceva, iar lui Eddie nu-i convine ce aude. Olive îşi poate da seama chiar şi de la distanță. Kerry îşi deschide brațele rugător, iar Eddie Junior îşi scutură capul şi, după câteva minute, Kerry se întoarce de pe țărm, cățărându-se beată pe stânci. Şi-ar putea rupe gâtul acolo. Nu că lui Eddie i-ar păsa. Aruncă o piatră în apă, de data asta cu putere, prea violent; piatra nu mai sare, ci pur şi simplu se scufundă în apă.

Olive stă acolo mult timp. Se uită către apă şi undeva departe, în minte, poate auzi cum oamenii se urcă în maşini şi pleacă, dar ea se gândeşte la Marlene Monroe, o fată atât de timidă, mergând spre casă cu iubitul ei, Ed Bonney; cât de fericită trebuie să fi fost stând la Crossbow Corner, în timp ce păsărelele ciripeau, şi poate că Ed Bonney îi spunea: „Doamne, ce rău îmi pare că trebuie să plec." In primii ani de căsnicie au locuit aici, în casa asta, împreună cu mama lui Eddie, până când bătrâna a murit. Dacă Christopher ar fi fost încă însurat, nevastă-sa n-ar fi lăsat-o pe Olive să locuiască nici cinci minute cu ei. Iar acum Christopher se schimbase atât de mult, încât poate că nici el n-ar lăsa-o. Dacă Henry ar muri, iar ea nu s-ar putea descurca, poate că ar instala-o undeva, la mansardă, dar Olive îşi aminteşte că în California casa lui nu avea mansardă. Ar lega-o de un stâlp, dar casa lui nu avea nici aşa ceva. *Cât de fascist,* comentase Christopher când venise aici ultima oară şi trecuseră pe lângă casa familiei Bullock, care avea steagul arborat în curtea din față. Cine ar

mai fi spus aşa ceva?

De sus se auzi cum cineva se împiedică, apoi o voce împleticită:

-îmi pare rău, Marlene. Te rog să mă crezi.

Apoi urmă murmurul lui Marlene, spunându-i lui Kerry că e timpul să meargă să doarmă ca să-şi revină. Apoi urmă sunetul scărilor coborâte; tăcere adâncă.

întoarsă în casă, Olive îşi vâră altă negresă în gură şi iese ca să caute baia. în drum spre ieşire, se izbeşte de femeia cu păr lung şi cărunt, care striveşte acum un muc de țigară într-un ghiveci cu flori aşezat pe o masă din hol.

- *Cine* eşti? întreabă Olive, iar femeia se holbează la ea.

—Dar *tu* cine eşti? îi răspunde femeia, iar Olive trece pe lângă ea.

Cu o tresărire interioară, Olive îşi dă seama că asta e femeia care a cumpărat casa lui Christopher. O persoană care nici măcar nu are decența de a respecta o biată plantă în ghiveci, darămite toată munca lui Olive şi a lui Henry: casa frumoasă în care le-ar fi crescut nepoții.

—Unde e Marlene? o întreabă pe Molly Collins, care poartă încă şorțul lui Marlene şi strânge ceremonios farfuriile şi şervețelele mototolite din camera de zi. Molly îi aruncă o privire peste umăr şi spune:

-Păi, nu prea ştiu.

-Unde a plecat Marlene? o întreabă Olive pe Susie Bradford când trece pe acolo, iar Susie îi răspunde:

-E pe aici, prin preajmă.

Eddie Junior îi spune:

—Kerry s-a îmbătat, iar mama a dus-o să se culce.

Vorbeşte aruncându-i o privire întunecată lui Susie Bradford, care stă cu spatele, iar Olive îl place mult pe băiat. Nu l-a avut ca elev. A plecat de la catedră cu ani în urmă, ca să aibă grijă de familia ei. Christopher e plecat în California. Henry e în Hasham, la azil. S-au dus cu toții. Au plecat în iad.

-Mulțumesc, îi spune lui Eddie Junior, ai cărui ochi par să spună că şi el ştie câte ceva despre iad.

Ziua de aprilie nu mai e frumoasă. Vântul dinspre nord-est, care suflă în coasta casei Bonney, a adus norii, iar acum un cer cenuşiu ca de noiembrie atârnă deasupra golfului. Apa se aruncă fără încetare către stâncile negre, învolburând algele, aruncându-le în grămezi pe pietrele mai înalte. La marginea promontoriului, coasta abruptă pare pustie, aproape ca iarna; doar molizii uscățivi şi pinii aruncă o pată verde întunecată. E prea devreme ca arborii să înfrunzească; aproape de casă, forsiția abia a îmbobocit.

în căutarea lui Marlene, lângă garaj, Olive Kitteridge calcă pe o floare zdrobită de şofran. Săptămâna trecută ninsese, după acea zi destul de caldă când adusese câinele în parcare să îl vadă pe Henry. Fusese o ninsoare imaculată de aprilie, care s-a topit a doua zi, dar pământul e încă umed, iar această floare de şofran i-a căzut victimă. Uşa laterală a garajului duce direct la scări, iar Olive le urcă precautută, se opreşte: două pulovere atârnă în cuier, o pereche de cizme de cauciuc, galbene şi pline de noroi, zac pe podea, cu vârfurile în direcții opuse.

Privind cizmele, Olive bate la uşă. Se apleacă şi aranjează cizmele una lângă alta, aşa încât acum par gata să o ia din loc, apoi bate din nou. Nimeni nu răspunde, aşa că apasă clanța, împinge uşa uşor, intră în cameră.

-Bună, Olive.

Privind-o din cealaltă parte a camerei, Marlene stă aşezată ca o şcolăriță cuminte pe un scaun cu spătar drept, lângă patul dublu al lui Kerry. îşi ține mâinile în poală, stând pe scaun cu gleznele plinuțe încrucişate. Kerry e trântită în pat. Stă pe burtă, ca şi cum ar face plajă; fața îi e întoarsă spre perete; stă cu coatele în afară, dar coapsele îi sunt uşor întoarse, aşa că linia neagră a taiorului pare să-i accentueze curba ridicată a fundului. Picioarele ei îmbrăcate în dresuri sunt suple, cu toate că ciorapii s-au rupt în câteva locuri în talpă.

-Doarme? întreabă Olive, păşind în cameră.

-I s-a rupt filmul, îi spune Marlene. Mai întâi a vomitat în camera lui Eddie, apoi a adormit aici.

—înțeleg. Ce cameră frumoasă ai aici.

Olive se îndreaptă spre masă, îşi aduce un scaun şi se aşază lângă Marlene.

O vreme, nici una dintre femei nu vorbeşte, apoi Marlene spune pe un ton plăcut:

-Mi-a trecut prin cap s-o omor pe Kerry.

Ridică o mână din poală şi dă la iveală un cuțit de masă aşezat pe rochia ei înflorată.

-Ah, face Olive.

Marlene se apleacă spre Kerry şi îi atinge gâtul gol.

— Parcă aici era o arteră vitală, nu? întreabă şi lipeşte lama cuțitului de gâtul lui Kerry, înțepând uşor vena care pulsează vag.

-Mda. Bine acum, ai grijă ce faci.

Olive se ridică şi se pregăteşte să înainteze.

După o clipă, Marlene oftează şi se aşază la loc.

-Bine, poftim, spune ea şi îi dă cuțitul lui Olive.

-Ar fi mai bine să foloseşti o pernă, îi sugerează Olive. Dacă-i tai gâtul, o să sângereze mult.

Marlene izbucneşte brusc în chicote ce se revarsă delicat şi sincer.

—Nu mi-a trecut prin cap să o omor cu perna.

—M-am gândit mult la perne, spune Olive, dar Marlene dă absentă din cap, ca şi cum nu ar asculta.

-Doamnă Kitteridge, ați aflat?

-Ce anume? întreabă Olive, dar simte cum stomacul i se întoarce pe dos, ca şi cum înăuntrul ei ar avea valuri înspumate.

—Ce mi-a spus astăzi Kerry? Spunea că s-a culcat cu Ed doar o singură dată şi atât. Dar nu cred. Sigur s-a întâmplat de mai multe ori. A fost în vara când Ed Junior a absolvit liceul.

Marlene a început să plângă, legănându-şi capul. Olive îşi întoarce privirea; o femeie are nevoie de intimitate. Ține cuțitul în poală şi priveşte lung pe fereastra de deasupra patului. Se văd doar cerul şi oceanul cenuşiu; fereastra e prea sus ca să se poată vedea țărmul. Acolo, cât vezi cu ochii, nu e decât cerul şi apa cenuşie.

-N-am auzit nimic despre asta, răspunde Olive. De ce ți-ar spune asta tocmai azi?

—Credea că ştiu.

Marlene a scos un şervețel de undeva, poate din mânecă, şi îşi tamponează fața, îşi suflă nasul.

-A crezut că am ştiut dintotdeauna şi că o pedepseam

purtându-mă atât de amabil cu ea. S-a îmbătat azi şi a început să-mi spună cât de bine mă răzbunasem, umilindu-i pe ea şi pe Ed cu bunătatea mea.

-Dumnezeule Sfinte!

Doar atât poate să spună Olive.

-Nu-i amuzant, Olive?

Marlene chicoteşte iarăşi din senin.

-Nu cred că este cel mai amuzant lucru pe care l-am auzit vreodată, spune Olive.

Priveşte la trupul înveşmântat în negru al lui Kerry întins pe pat şi îşi doreşte să fi avut la îndemână o uşă sau o perdea, ca să nu vadă fundul ei ridicat, dresul negru care-i scoate pulpele zvelte în evidență.

-Eddie Junior ştie?

-Da. Se pare că i-a spus ieri. Credea că şi el ştia, dar el spune că nu. Spune că nu crede că-i adevărat.

—Ar putea să nici nu fie adevărat.

-Rahat, spune Marlene, clătinând din cap şi izbucnind din nou în plâns. Dacă nu vă supăraţi, doamnă Kitteridge, aş vrea să spun „rahat".

-Spune „rahat", îi zice Olive, care nu foloseşte niciodată cuvântul ăsta.

-Rahat. Rahat, rahat, rahat.

-Cam aşa e, zice Olive, inspirând adânc. Cam aşa e, repetă ea încet.

Priveşte în jur, fără prea mare interes. Pe un perete e poza unei pisici. Se întoarce cu privirea la Marlene, care îşi suflă nasul.

—Ce mai zi, puştoaico! Vomă la etaj şi mucuri de țigară la parter.

Femeia cu păr cărunt a tulburat-o pe Olive. în mintea ei de culoarea ceții apare cuvântul *seismic.* îi spune lui Marlene:

-Arătarea aia care a cumpărat casa lui Christopher îşi stingea azi țigările în ghivecele tale.

-A, ea. Şi ea e un rahat.

—Aşa e.

Mâine îi va povesti totul lui Henry, dar lui nu-i va plăcea să audă cuvântul „rahat".

-Olive, vrei să-mi faci o favoare?

-Sigur.

-Ai putea, te rog...

Biata femeie pare atât de deznădăjduită, de buimacă, în rochia ei înflorată şi cu părul care i s-a desprins din clame.

-înainte de a pleca, vrei să te duci sus, în dormitor? Ia-o la dreapta după ce urci scările. în dulapul de haine ai să găseşti nişte broşuri de călătorie, ştii, despre diferite destinații. Ia-le cu tine şi aruncă-le. Aruncă şi coşul în care o să le găseşti.

-Bineînțeles.

Lacrimile îi curg lui Marlene pe lângă nas şi îşi şterge fața cu mâna.

-Nu vreau să deschid uşa de la dulap, ştiind că sunt acolo.

-Da, îi spune Olive. Pot s-o fac.

A adus pantofii lui Henry acasă de la spital, i-a pus în garaj într-o pungă şi acum au rămas tot acolo. Erau noi, îi cumpăraseră cu câteva zile înainte de ultima oară când au parcat la Shop 'n Save.

-Marlene, dacă vrei, pot să arunc şi altceva.

—Nu, Olive, nu. Stăteam amândoi şi ne închipuiam că mergem împreună în unele locuri.

Marlene clatină din cap.

—Chiar şi după ce doctorul Stanley ne-a pus la curent cu situaţia, tot ne uitam prin broşuri şi discutam despre călătoriile pe care aveam să le facem când se va vindeca.

Apoi îşi freacă faţa cu amândouă mâinile.

—Doamne, Olive, mi-e atât de ruşine.

Se pare că aşa şi este; obrajii i se colorează în roz, pe urmă în roşu.

-N-ai de ce, îi spune Olive. Cu toţii vrem să omorâm pe cineva la un moment dat.

Dacă Marlene ar vrea să asculte, Olive ar fi gata să îi povestească de oamenii pe care ea ar vrea să-i ucidă.

Dar Marlene spune:

-Nu, nu de asta. Nu din cauza asta, pentru că am stat împreună şi am plănuit călătoriile alea. Trage de un şervețel zdrențuit. Doamne, Olive, era ca şi cum am fi crezut în ceea ce spuneam. Şi totuşi el slăbea, slăbea mereu, era atât de slăbit... Spunea: „Marlene, adu coşul cu broşuri", iar eu i le aduceam. Mi-e aşa de ruşine acum, Olive.

„E o inocentă", gândeşte Olive privind-o. „O adevărată inocentă. Nu mai găseşti aşa ceva, pe Dumnezeu că nu."

Olive se ridică şi se duce la fereastra de deasupra chiuvetei, priveşte în jos, către alee. Pleacă şi ultimii oameni; Matt Grearson se urcă în camionetă, dă cu spatele şi o ia din loc. Uite-o şi pe Molly Collins cu soțul ei; merge către parcarea cu pietriş în pantofii ei fără toc; Olive se gândeşte că Molly a sacrificat o zi de muncă încercând să facă tot ce poate. E doar o femeie cu dinți falşi şi cu un soț în vârstă, care în doi timpi şi trei mişcări va fi mort, la fel ca toată lumea; sau, mai rău, va sta într-un scaun cu rotile, lângă Henry.

Ar vrea să-i spună lui Marlene despre nepoții pe care voiau să-i aibă, despre mesele de Crăciun fericite petrecute alături de noră. Ar vrea să-i spună că acum mai puțin de un an se duceau să ia cina acasă la Christopher, iar tensiunea era atât de palpabilă, că aproape puteai să o atingi; şi totuşi, după aceea mergeau acasă şi îşi spuneau unul altuia ce fată de treabă era şi cât de mult se bucurau că fiul lor avea o soție bună.

„Cine, cine nu are propriul coş cu broşuri de călătorie? Nu e drept. " Molly Collins spusese asta astăzi, când stăteau lângă biserică. *„Nu e drept.* Păi, chiar că nu e."

Ar vrea să îi pună lui Marlene mâna pe creştet, dar Olive nu prea se pricepe la treburile astea. Merge şi stă lângă scaunul pe care s-a aşezat femeia, uitându-se pe fereastra laterală, privind linia țărmului de jos, care s-a mai lărgit, acum că mareea s-a retras. Se gândeşte cum Eddie Junior arunca pietre în apă, iar ea poate acum doar să îşi amintească ce înseamnă să fii destul de tânăr ca să ridici o piatră şi s-o arunci cu putere, departe, în mare; să fii încă destul de tânăr ca să faci asta — să arunci afurisita de piatră.

O CORABIE ÎN STICLĂ

-Va trebui să-ți organizezi mai bine zilele, spuse Anita Harwood ştergând bufetul din bucătărie. Julie, vorbesc serios. Din cauza asta o iau oamenii razna în armată şi în închisoare.

Winnie Harwood, care la unsprezece ani era cu zece ani mai mică decât sora ei, Julie, o privea pe Julie; tânăra fixa podeaua şi se sprijinea de tocul uşii, îmbrăcată cu hanoracul roşu cu glugă şi blugii în care dormise. îşi îndesase mâinile în buzunare, iar Winnie - ale cărei sentimente adolescentine pentru sora ei deveniseră aproape o obsesie - încerca discret să-şi vâre la rândul ei mâinile în buzunare, sprijinindu-se de masă cu aceeaşi indiferență afişată de Julie în timp ce asculta ce se spunea.

Mama lor continuă:

-De exemplu, ce planuri ai astăzi?

Se opri din şters şi se uită la Julie. Fiica ei nu-şi ridică privirea. Doar de puţină vreme sentimentele lui Winnie oscilaseră de la mamă către soră. înainte de naşterea lui Julie, mama lor câştigase concursuri de frumuseţe şi, din punctul de vedere al lui Winnie, încă arăta bine. Să ai cea mai frumoasă mamă era ca şi cum ai fi avut mai multe dulciuri decât alţii sau ai fi primit steluţe[I] pentru că ţi-ai

I în sistemul american de învăţământ, în special în şcoala generală, elevii primesc adesea steluţe din partea profesorilor drept recompensă pentru temele bine făcute, (n.tr.)

făcut bine temele. Alte mame erau grase, aveau coafuri caraghioase ori purtau cămăşile soţilor pe deasupra blugilor cu talie elastică. Anita nu ieşea niciodată din casă fără să se dea cu ruj, fără să poarte pantofi cu toc sau cerceii de perle false. Doar în ultima vreme începuse Winnie să aibă senzaţia neplăcută că ceva nu era în regulă cu mama ei sau că ceva *s-ar putea* să nu fie în regulă; lumea vorbea despre ea dându-şi ochii peste cap. Winnie ar fi dat orice să nu fie adevărat şi poate chiar nu era. Habar nu avea.

—*Din cauza asta?* întrebă Julie, ridicându-şi privirea. în armată şi în închisoare? Mamă, eu mor aici, iar tu spui chestii fără nici o noimă.

-Scumpo, nu te juca cu vorba asta, *a muri.* Unii chiar mor în clipa asta, şi chiar în moduri groaznice. Ar fi încântaţi să fie în locul tău. Să fii respinsă de logodnic ar fi un fleac pentru ei. Uite, s-a întors tatăl tău. Ce drăguţ din partea lui să vină acasă în mijlocul unei zile de muncă doar ca să se convingă că eşti bine.

-Ca să se convingă că *tu* eşti bine, spuse Julie.

Apoi adăugă:

-Şi să spui că m-a respins nu-i tocmai exact.

Winnie îşi scoase mâinile din buzunare.

—Ce mai faceți? Toată lumea e bine?

Jim Harwood era un bărbat slab şi mereu plăcut din fire. Un fost alcoolic, se ducea de trei ori pe săptămână la

întrunirile Alcoolicilor Anonimi. Nu era tatăl lui Julie, care plecase cu altă femeie pe când fata era doar un copil, dar se purta frumos cu ea, aşa cum se purta cu toată lumea. Winnie nu ştia dacă mama lor se căsătorise cu el când bărbatul era încă alcoolic. De când se ştia, tatăl ei lucrase ca om de serviciu la şcoală. „Responsabil cu păstrarea curățeniei", o corectase odată mama lor pe Julie. „Nu cumva să uiți asta."

-Suntem bine, Jim, răspunse Anita ținându-i uşa, în timp ce el aducea înăuntru o sacoşă de cumpărături.

Ia uitați, fetelor! Tata a făcut cumpărături. Julie, ce-ar fi să faci clătite?

Era un obicei al lor să facă clătite sâmbătă seara; era vineri după-amiaza.

-Nu vreau să fac clătite, răspunse Julie.

începu să plângă tăcut şi-şi şterse fața cu mâinile.

-Ce păcat, zise Anita. Julie, scumpo, dacă mai plângi mult, o să-mi ies din minți.

Femeia aruncă buretele în chiuvetă.

-O să-mi ies din minți, înțelegi?

-Mamă, pentru Dumnezeu.

-Şi nu mai lua numele Domnului în deşert, scumpo. Dumnezeu e şi aşa destul de ocupat, nu-i nevoie să-l mai chemi şi tu degeaba. Rutina, Julie. Rutina pune în mişcare închisorile şi armatele.

Winnie spuse:

-Fac eu clătitele.

Voia ca mama lor să nu mai vorbească despre închisori şi armate. De când apăruseră în presă pozele prizonierilor cu fețele acoperite, purtați în lesă ca nişte câini de către soldații americani, mama lor vorbea întruna despre închisori şi armate.

„Primim ceea ce merităm[I], spusese mama lor câteva luni mai devreme, într-un magazin. Discuta în gura mare cu Marlene Bonney, iar Cliff Mort, care purta o panglică galbenă[II] la camionetă pentru nepotul său, ieşise de la raionul cu cereale şi o atenţionase: „Ai grijă ce prostii spui, Anita."

-Bine, Winnie, încuviințase mama ei. Fă clătitele.

—Ai nevoie de ajutor? o întrebă tatăl.

Scoase câteva ouă din sacoşă şi se aplecă să dea drumul la radio.

I rea sau doliul pentru o rudă ori o persoană apropiată dispărută, (n.tr.)

II Americanii arborează panglici galbene pentru a simboliza căuta

—Nu, zise Winnie. Mă ocup eu.

— Da, Jim, scoate castronul, spuse Anita.

Bărbatul scoase castronul din dulap, în timp ce vocea lui Frank Sinatra se ridica, apoi cobora spre a urca iarăşi. *Myyyy waaayy.*

-Te rog, imploră Julie. Te rog, te rog, închide-1.

Winnie fu cea care se aplecă şi întrerupse radioul. Voia ca Julie să vadă că ea făcuse gestul, dar sora ei nu o privise.

-Julie, scumpo, îi spuse mama lor, nu poți s-o ții aşa la nesfârşit. Şi restul familiei are dreptul să asculte la radio, în cele din urmă.

-Abia au trecut patru zile, răspunse Julie, şi-şi şterse nasul cu mâneca. înțelege-mă.

—Şase, o corectă mama. Astăzi e a şasea zi.

-Mamă, te rog, mai scuteşte-mă!

Winnie se gândi că cineva ar trebui să-i dea un calmant. Unchiul Kyle le adusese câteva, dar maică-sa începuse acum să i le dea doar noaptea, jumătate de pastilă. Uneori Winnie se trezea şi îşi dădea seama că Julie era trează. Noaptea trecută fusese lună plină, iar dormitorul lor era scăldat în

lumină albă. îi şoptise: „Julie, nu dormi?"

Julie nu răspunsese.

Winnie se întorsese pe cealaltă parte şi privise luna pe fereastră. Era uriaşă, atârna umflată deasupra apei. Winnie ar fi tras perdeaua dacă ar fî avut aşa ceva, dar casa lor nu avea perdele. Locuiau la capătul unui drum neasfaltat şi mama lor spusese că nu au nevoie de perdele, cu toate că anul trecut atârnase plase de pescuit la ferestre, ca decor. Le trimisese pe Winnie şi pe Julie pe țărm, să adune stele de mare de diverse mărimi, ca să le usuce şi să le agațe în perdelele din plase. Cele două fete păşiseră pe alge, răsturnaseră pietre şi adunaseră o grămăjoară de stele de mare scheletice.

-Asta are de-a face cu tatăl ei şi cu al meu, comentase Julie.

Ea era singura care îi spunea asemenea lucruri lui Winnie.

-îi e dor de amândoi. Când era copil, tatăl ei îi aducea stele de mare la sfârşitul zilei. Apoi mama a vrut ca Ted să facă acelaşi lucru şi, pentru o vreme, chiar i-a adus.

-Asta se întâmpla cu multă vreme în urmă, spusese Winnie desprinzând o stea de mare mică de pe o piatră; când trase de ea, picioruşele i se desprinseră. Puse steaua de mare înapoi pe piatră. Dacă îşi pierdeau picioarele, în timp le creşteau altele.

Bunicul lor fusese pescar, iar barca lui se blocase pe mare de un grup de stânci. Articolul din ziar era în acelaşi album cu poza Anitei de când câştigase titlul de Miss Regina Cartofului. „Oamenii o numeau Țâțe de Bara- bule“, îi spusese Julie lui Winnie. „Să nu-i zici că ți-am zis că mi-a zis asta.“ Anita se căsătorise cu Ted, un tâmplar, pentru că era însărcinată cu Julie, dar bărbatul nu dorise niciodată să stea prea mult timp cu cineva. Julie îi povestise că Ted îşi

exprimase clar poziția încă de la început. „Aşa că în câțiva ani i-a pierdut pe amândoi." Julie aruncase o privire în găleata cu stele de mare. „Am adunat destule. Hai să mergem." în timp ce se întorceau, trecând peste stânci, Julie adăugase: „Bruce mi-a zis că aproape nici un pescar nu ştie să înoate. E ciudat că nu am ştiut asta până acum."

Pe Winnie o uimea că Bruce ştia lucrurile astea; băiatul nu era din împrejurimi. Venise din Boston şi închiriase timp de o lună o căsuță împreună cu frații lui, iar Winnie nu pricepea cum de Bruce ştia că pescarii nu ştiu să înoate.

„El ştia să înoate?", o întrebase Winnie pe Julie.

Se referea la bunicul lor, dar, de vreme ce niciodată nu se pomenise de el, nu ştia cum să-l numească.

„Nu. A fost nevoit să stea în barcă alături de celălalt tip şi să se uite cum venea fluxul. Ştia că avea să se înece. Cred că asta o înnebuneşte pe mama."

După ce mama lor agăţase stelele de mare în perdelele din plase, vietăţile începuseră să miroasă, pentru că nu fuseseră puse mai întâi la uscat, iar Anita le aruncase. Winnie privise cum mama ei aruncase una câte una stelele în ocean, de pe verandă, sprijinită de balustradă.

— Scumpo, fa un duş. O să te simţi mult mai bine, o îndemnă Anita.

-Nu vreau să fac duş, răspunse Julie, sprijinită încă de tocul uşii, ştergându-se la gură cu mâneca.

—De ce? E vreo diferenţă între a plânge în bucătărie şi a plânge la duş?

îşi puse o mână în şold şi Winnie văzu lacul de unghii roz, perfect aplicat pe unghiile mamei.

-Pentru că nu vreau să mă dezbrac. Nu vreau să-mi văd corpul.

Anita strânse din dinți şi dădu din cap cu mişcări scurte.

-Winnifred, ai grijă cu mâneca aia pe lângă flacără. Dacă se mai întâmplă vreun dezastru, cred că am să omor pe cineva.

Casa lor nu avea duş şi nici baie, ca majoritatea caselor. Pe hol era o cabină de duş şi vizavi de ea, un closet cu toaletă chimică, o chestie de plastic ca un butoi care pârâia când trăgeai apa. Trecând uneori pe acolo, Anita întreba: .Aoleu!

Cine s-a uşurat?" Dacă voiai să faci duş, trebuia să-i rogi pe toți să nu treacă pe hol, altfel trebuia să te dezbraci în cabina de duş metalică şi să-ți arunci hainele pe hol, apoi, cu spatele lipit de cabină, să aştepți să se încălzească apa.

Julie ieşi din bucătărie şi în curând se auzi sunetul jetului de apă.

-Fac duş, strigă tare Julie. Aşa că nu treceți pe-aici.

-N-am de gând să te deranjez, îi strigă Anita la rândul ei.

Winnie puse masa şi turnă suc de portocale în pahare. Când Julie opri duşul, o auziră din nou plângând.

-Nu ştiu dacă mai suport mult, spuse Anita, bătând darabana pe bufet.

-Mai las-o puțin, zise Jim şi puse compoziția de clătite în tigaia încinsă.

-S-o mai las? făcu Anita, arătând spre hol. Jimmy, i-am dat fetei ăsteia jumătate din viața mea.

-Cam aşa ceva, comentă Jim, făcându-i cu ochiul lui Winnie.

-La naiba, m-am săturat de treaba asta, chiar m-am săturat până-n gât.

-îți stă bine părul, mamă, spuse Winnie.

-Ar fi şi cazul. M-a costat cumpărăturile pe două luni.

Julie se întoarse în bucătărie cu părul ud lipit de cap. Vârfurile îi picurau pe hanorac, lăsându-i urme întunecate pe umeri. Winnie îl văzu pe tatăl ei aruncând în aer o clătită în formă de „J“.

—Un „J“ pentru „juvaerul“ meu, îi spuse lui Julie, iar asta o făcu pe Winnie să se întrebe ce se întâmplase cu verighetele.

Limuzina iscase tensiuni. La început, şoferul refuzase să conducă până în fața casei; spusese că ar fi trebuit să i se spună despre drumul neasfaltat şi despre crengile care aveau să-i zgârie maşina.

-Julie nu o să meargă pe jos în rochie de mireasă pe drumul ăsta prăfuit, îi spusese Anita soțului ei. Convinge-1 pe şofer să vină cu nenorocita aia de maşină până aici.

Anita venise cu ideea limuzinei.

Jim era fercheş şi rozaliu, îmbrăcat în fracul închiriat. Ieşise şi discutase cu şoferul. După câteva minute, coborâse în pivniță şi adusese o foarfecă de grădină. Apoi el şi cu şoferul dispăruseră pe şosea şi, după câteva minute, limuzina trase la scară, iar Jim le făcea cu mâna de pe bancheta din față.

Bruce ajunsese acasă la ei cu un aer de parcă ar fi fost bolnav.

Anita strigase de la fereastră:

-N-ai voie să vezi mireasa înainte de nuntă. Bruce, Dumnezeule mare!

Se repezise la uşă, dar Bruce intrase deja şi glasul Anitei se curmă când văzu expresia băiatului. Julie, venind în urma ei, nu scosese nici o vorbă.

Julie şi Bruce merseră pe peluza din spate - care nu era tocmai o peluză, ci mai mult un spațiu curățat de rădăcini şi ace de brad. Winnie şi mama ei priveau de la fereastră. Julie arăta ca desprinsă din reviste, înveşmântată în rochia de mireasă lângă o tufa de dafin, cu trena strânsă, dar tot plutind în urma ei, lungă de doi metri.

Anita vorbise:

—Jimmy, oamenii sunt deja *la biserică.*

Dar el nu-i răspunsese. Cei trei stăteau pe loc şi priveau de la fereastră. Julie şi Bruce abia dacă se mişcau. Nu se atingeau, nici măcar nu-şi mişcau braţele, apoi Bruce păşi prin tufa de dafin şi se îndreptă spre şosea.

Julie se întorsese în casă ca o păpuşă Barbie ambulantă, iar cei trei o aşteptau la uşa din plasă.

— Mami, vorbise Julie încet. In ochii ei se citea ceva straniu. Chestia asta nu se întâmplă cu adevărat, nu-i aşa?

Unchiul Kyle adusese pastile. Jim vorbise cu şoferul limuzinei şi se dusese la biserică. Limuzina plecă, agăţând frunzele unui plop cu aripa din spate, iar Winnie şedea pe

trepte în rochia ei de domnişoară de onoare. După o vreme, tatăl ei se întorsese.

-Poţi să-ţi scoţi rochia, Winnie-Nătăflici.

Dar Winnie nu se mişcă de acolo. Tatăl ei intrase în >
casă şi când ieşi iar, îi spuse:

-Julîe se odihneşte cu mama în pat.

Winnie îşi dădu seama atunci că unchiul Kyle le ameţise pe amândouă cu pastile.

Stătu pe trepte până când simţi nevoia să meargă la toaletă. Nu-i mai plăcea să se ducă acolo, în Spatele draperiei, când toată lumea era acasă. Când intră, nu era nimeni prin preajmă. îşi auzea tatăl în pivniţă, iar uşa de la dormitorul părinţilor era închisă. Dar după câteva minute, uşa se

deschise şi mama ei ieşi. Purta vechea ei fustă albastră, un pulover roz şi nu părea deloc ameţită.

De ani de zile Jim Harwood construia o barcă. Era o barcă mare - scheletul ocupa cea mai mare parte a spaţiului din pivniţă. Timp de un an de zile nu făcuse altceva decât să întindă schiţele pe podeaua sufrageriei şi să se uite la ele. Dar în cele din urmă s-a dus în pivniţă şi a instalat două capre de tăiat lemne. în fiecare seară, familia auzea zgomotul fierăstrăului electric, câteodată ciocanul şi, la un moment dat, scheletul curbat al unei bărci începuse să prindă formă, foarte încet. Barca rămase multă vreme la stadiul de schelet. Jim se ducea jos în fiecare seară ca să lucreze.

-Winnie-Nătăflici, acum treaba merge destul de încet.

Trebuia să fixeze bucăţile de lemn cu scoabe, ca să le curbeze aşa cum trebuia, apoi lăcuia lemnul cu grijă şi deasupra fiecărui cui punea adeziv cauciucat, care se usca în patru zile.

—Cum o s-o scoţi de aici după ce termini? îl întrebase Winnie într-o seară, privindu-1 cum lucrează de pe scările pivniţei.

-Bună întrebare, nu-i aşa?

îi explică modul în care plănuise totul dinainte, măsu-rând uşa pivniţei, circumferinţa carenei şi, teoretic, dacă ar fi îndinat barca la un anumit unghi, ar fi putut s-o scoată pe uşă la timpul potrivit.

-Dar încep să am îndoieli, îi spuse.

Şi Winnie avea. Barca părea al naibii de mare.

-Păi, atunci o să fie ca o corabie într-o sticlă, comentă Winnie. Ca alea din magazinul Moody's.

- Aşa-i, încuviinţă Jim. Cam aşa o să fie.

Când Winnie era mai mică, se juca împreună cu Julie în pivniță. Câteodată se jucau de-a magazinul, folosin- du-se de conservele cumpărate de mama lor. Le împingeau pe o masă, prefacându-se că le înregistrează la casa de marcat. Acum pivnița era ocupată de barcă şi de sculele tatălui ei. Jim construise rafturi în pereți: deasupra era o carabină veche care zăcuse pe acolo ani de zile, iar pe rafturile de jos stăteau cutii de lemn pline de sârme, cuie şi şuruburi, aranjate pe mărimi.

Soarele se strecura prin fereastra de deasupra chiuvetei din bucătărie. Winnie vedea firele de praf plutind prin aer.

-Şi-acum hai să ne planificăm ziua, spuse mama lor, aşezându-şi cana de cafea pe masă. Tata trebuie să se întoarcă la şcoală, eu mă duc să ud trandafirii, iar voi, fete lor, ce v-ați

gândit să faceți?

Ridică din sprâncene şi bătu darabana cu degetele în masă.

Julie şi Winnie nu spuseră nimic. Winnie băgă degetul în sirop şi-l duse la gură.

-Winnie, te rog, nu fi purcică, o admonestă mama, ridicându-se şi punându-şi cana în chiuvetă. Julie, o să te simți mult mai bine dacă te hotărăşti ce-ai să *faci.*

In ziua în care nunta nu mai avusese loc, Anita îi scrisese lui Bruce o scrisoare în care îi spusese că-1 va împuşca dacă îl mai vede vreodată ori dacă se mai apropie de fiica ei.

-Am impresia că scrisorile de amenințare sunt o infracțiune federală, îi spusese Jim.

-Sunt pe naiba, răspunsese Anita. El e ăla care a comis o infracțiune federală.

Winnie îşi amintea cum Cliff Mott o sfătuise pe Anita în magazin să nu mai spună prostii. Ce sentiment ciudat: după ce ai fost mândră de mama ta, să ajungi să te întrebi ce spuneau oamenii despre ea, să te întrebi dacă nu cumva e dusă cu pluta; iar Winnie se gândi deodată că mama ei nu avea prietene apropiate, ca alte mame. Nu vorbea cu nimeni la telefon şi se ducea singură la cumpărături.

Acum Winnie şedea alături de Julie la masa din bucătărie şi îşi privea mama pe fereastră cum uda tufele de trandafiri, cu o mistrie în mână.

-Ştii despre ce e vorba, nu? şopti Julie. Despre sex.

Winnie încuviință din cap, dar de fapt nu ştia despre ce era vorba. Soarele care strălucea în bucătărie îi provocase o durere de cap.

-Nu poate suporta că am făcut sex cu el.

Winnie se ridică, şterse o farfurie şi o puse la loc. Julie privea fix, în gol, ca şi cum nu s-ar fi uitat la nimic. Winnie o văzuse uneori pe mama lor privind astfel.

Privind în gol, Julie îi vorbi:

-Winnie, s-o minți mereu pe mama. Să ții minte că eu ți-am spus asta. Să minți, pur şi simplu. Să minți până îngheață apele.

Winnie şterse altă farfurie.

Ideea era că Bruce se speriase. Nu dorise să se despartă de Julie, pur şi simplu nu voia să se însoare cu ea. în schimb, voia să se mute împreună. Anita îi spusese lui Julie că, dacă voia să trăiască asemenea unei târfe, alături de omul care o părăsise la altar, să nu se mai întoarcă acasă.

Winnie îi zisese surorii sale:

-Nu vorbeşte serios. Oamenii locuiesc împreună peste tot.

-Vrei să pui pariu? Vrei să pui pariu că vorbeşte serios? întrebase Julie.

Şi atunci Winnie se simțise de parcă ar fi avut rău de maşină; până la urmă, nu voia deloc să pună pariu atunci când era vorba de mama lor.

-Pictează un tablou, citeşte o carte, împleteşte un covoraş.

La fiecare sugestie, palma Anitei lovea masa. Julie nu răspundea. Ronțăia un biscuit sărat, în timp ce Anita şi Winnie îşi mâncau supa; mai trecuseră de o zi: era sâmbătă la prânz.

-Spală geamurile, adăugă Anita. Winnie, nu sorbi din castron ca o purcică.

Anita se şterse la gură cu un şervet de hârtie; asta foloseau în loc de şervețele.

—*Ar trebui* să o suni pe Beth Marden şi s-o rogi să-ți dea înapoi slujba de la grădiniță la toamnă.

Anita se ridică şi puse castronul în chiuvetă.

-Nu.

-Hei, *ştiu.*

Winnie îşi dădu seama că mama lor era mulţumită de ideea ei. Ori de câte ori ochii mamei începeau să strălu cească, fetei îi venea să o îmbrăţişeze, aşa cum ai fi vrut să îmbrăţişezi un copil nedumerit.

-Aluat din fulgi de ovăz, spuse Anita.

Dădu din cap către Julie, apoi către Winnie.

-Facem aluat şi nu-1 punem la copt. II mâncăm aşa, crud.

Julie nu spuse nimic. îşi zgândărea o unghie.

-Deci, ce părere ai? întrebă Anita.

-Nu prea cred, răspunse Julie, ridicându-şi privirea. Adică mulțumesc, oricum, ai avut o idee drăguță.

Fața Anitei se albi, de parcă n-ar fi găsit expresia potrivită.

Winnie vorbi:

-Haide, Julie, o să fie distractiv.

Se ridică, aduse un castron, o lingură şi ceştile de măsurat.

Anita ieşi din bucătărie, iar fetele auziră uşa de la intrare deschizându-se şi apoi închizându-se. Anita ar fi trebuit să lucreze în ziua aceea la cafeneaua spitalului, unde era casieră. Sunase şi spusese că nu se simțea bine. Winnie vedea pe fereastră cum mama lor trece de tufele de dafin şi se îndreaptă către bazinul cu peşti aurii. în primul an, Anita săpase bazinul şi lăsase peştii să înghețe peste iarnă; spunea că auzise că puteai să faci aşa, iar primăvara peştii se dezghețau. Uneori, Winnie îndepărta zăpada de deasupra gheții ca să privească petele portocalii prinse în ea.

-Cred că am cam dat-o în bară, nu-i aşa? întrebă Julie cu bărbia sprijinită în palme.

Winnie nu ştia dacă să se apuce sau nu de făcut aluatul. Luă un castron de lapte din frigider, iar telefonul începu să sune.

—Răspunde tu, îi spuse Julie, îndreptându-şi spatele. Repede.

Stătea pe scaunul din colţ şi începu să dea la o parte din drum celelalte scaune. Telefonul mai sună o dată.

-Să îi spun că eşti acasă? întrebă Winnie. Adică, dacă sună Bruce.

-Winnie, răspunde *odată.* Să nu audă mama. Da, *normal,* că sunt acasă.

-Alo, spuse Winnie.

Julie rosti cuvintele din vârful buzelor:

-Cine? Ciiine e?

-Bună, tată, răspunse Winnie.

Julie se întoarse şi plecă din bucătărie.

-Am sunat să văd ce mai faceți, spuse Jim. Doar să mă asigur că totul e bine.

Când Winnie puse receptorul în furcă, telefonul începu

să sune din nou.

-Alo?

Nici un răspuns.

-Alo? repetă Winnie.

Din receptor se auzi clinchetul unui clopoțel.

—Winnie, vorbi Bruce. Vreau să vorbesc cu Julie fără maică-ta prin preajmă.

-Am venit, spuse Anita intrând pe uşa din spate. Cum merge treaba cu aluatul de prăjituri? V-ați hotărât dacă îl faceți sau nu?

-Habar n-am, răspunse Winnie, cu receptorul în mână.

-Cine era? întrebă mama ei.

-Bine, la revedere, vorbi Winnie în receptor şi închise.

-Cine era? Era Bruce? Winnifred, spune-mi dacă era Bruce.

Winnie se întoarse către ea.

-Era tata, spuse, evitând să-şi privească mama. O să vină acasă în curând.

-A, bine.

Winnie puse o felie mai groasă de unt în castron şi încercă să-l omogenizeze cu o lingură. La magazinul Moody's, îi trecu prin minte. Clopoțelul pe care-1 auzise când sunase Bruce era cel de la intrarea magazinului.

Anita spuse:
-Unul dintre peşti are iar o ciupercă.

Julie era pe mal, se aşezase pe o piatră nu mai mare decât fundul ei şi privea apa. Când paşii lui Winnie răsunară pe alge, fata îşi întoarse puțin capul, apoi privi din nou către ocean. Winnie răsturna pietrele, căutând litori- ne albe. Când era mai mică le aduna de pe stânci, privind cum piciorul lor musculos se agăța de perete, iar când îl atingea cu mâna, se închidea strâns. Dar Winnie lăsă moluştele în pace. Nu mai avea dorința de a le culege, se uita pe sub pietre doar din obişnuință. O barcă de pescuit homari trecu pe lângă ele, iar Winnie salută cu o mişcare a mâinii. Era politicos să-i faci cu mâna cuiva aflat într-o barcă.

-A sunat Bruce.

Julie îşi întoarse capul.

-Şi nu cred că a sunat din Boston. Am impresia că era la magazinul Moody’s.

O detunătură răsună undeva, pe şosea.

-A sunat? întrebă Julie.

Se auzi o altă detunătură.

-Ce-a fost asta? făcu Winnie. Focuri de artificii?

-O, Doamne, spuse Julie, cățărându-se disperată pe stânci. Winnie, aia a fost o împuşcătură.

Anita stătea pe şosea, ținând carabina cu ambele mâini, dar cumva cu grijă, ca şi cum nu ar fi țintit în nici o direcție.

-Bună, le spuse.

Ochii îi străluceau, iar sub ei, în adânciturile palide, scânteiau picături de transpirație.

-Ce *facP.* spuse Julie.

Anita se uită la carabina din mâinile ei, îi privi țeava.

-Mamă.

-N-a pățit nimic, răspunse Anita.

Se tot uita la armă, fixând cu atenție trăgaciul.

-A venit aici cu maşina şi apoi a plecat, asta-i tot.

Avea degetul pe trăgaci.

-Arma asta n-a mai fost folosită de ani de zile. Cred că s-a blocat ceva. Chestiile astea se blochează uneori, nu?

-Mamă, spuse Winnie.

Apoi se auzi un sunet ca o pocnitură ascuțită, iar pietrişul

de pe alee zbură în toate părțile.

Julie țipă, țipă şi Anita. Femeia țipase din cauza şocului, dar Julie nu se mai oprea.

Anita ținu arma la distanță.

-Dumnezeule!
Julie fugi în casă, urlând, iar Anita îşi freca umărul.

-Mami, eşti bine? se interesă Winnie.

-Of, scumpo, îi răspunse femeia, trecându-şi o mână peste frunte. E greu de spus.

De data asta, mama lor luă o pastilă. După ce unchiul Kyle o rugase pe Anita să o ia, Winnie o văzu înghițind-o ascultătoare lângă chiuvetă, apoi femeia se duse la culcare. Unchiul Kyle o întrebase pe Julie dacă Bruce e genul de om care să depună plângere, iar Julie şi Jim îi spuseseră că nu, şi Julie l-a rugat pe Jim să îl sune mai târziu pe Bruce pe celular. Jim spusese că da, avea să-l sune şi că Anita va dormi cel mai probabil până dimineață.

Winnie ieşi pe uşa din dos şi o luă pe lângă casă, acolo unde ferigile sălbatice şi frunzele de crin se îngrămădeau la temelia casei, şi privi în dormitorul mamei ei. Anita era întinsă pe o parte, cu mâinile aşezate sub obraz; avea ochii închişi şi gura întredeschisă. Părea mai mare ca de obicei; partea de sus a brațelor şi gleznele ei goale erau palide şi mai cărnoase decât ştia Winnie. Priveliştea asta avea ceva profund deranjant, ca şi cum Winnie ar fi dat buzna peste mama ei în timp ce aceasta era goală. Merse pe țărm, culese nişte stele de mare şi le puse la uscat pe o piatră mare, unde erau ferite de flux.

Soarele apunea deasupra apei. Winnie privise apusul de la fereastra dormitorului. Arăta ca în vederile care se vindeau la magazinul Moody's. Julie era aşezată pe pat şi îşi făcea unghiile. Vorbise cu Bruce care se întorcea la Boston şi nu, nu avea de gând să depună plângere. Dar — şoptise Julie, aplecându-se către sora ei - băiatul spusese că Anita *era nebună de legat.*

-Nu-i frumos din partea lui, spuse Winnie.

Simţi că roşise.

-Of, copilă. Julie se lăsă pe spate. Când ai să pleci de aici, asta dacă vei pleca vreodată, o să vezi că nu toată lumea trăieşte aşa.

—„Aşa“ cum? întrebase Winnie aşezându-se la picioarele patului ei. Cum să trăiască?

Julie îi zâmbi.

-Să începem cu toaletele.

Ridică un deget cu unghia pictată în roz şi suflă uşor.

-Să ştii că oamenii au toalete, Winnie, şi mai trag şi apa. Apoi să trecem la împuşcatul oamenilor. Majoritatea mamelor nu trag cu arma pe alee în iubiţii fiicelor lor.

-Ştiu asta, spuse Winnie. Nu e nevoie să plec de aici ca să ştiu asta. Şi noi am putea avea o toaletă la care se trage apa, dar tati spune că o fosă septică...

-Ştiu ce spune tata, îi zise Julie, închizând cu grijă capacul sticluţei de ojă, cu degetele răsfirate. Dar asta e din cauza mamei. Vrea să rămână în casa asta din cauză că acum-răposatul-şi-legendarul ei tată a cumpărat-o când ea a rămas

însărcinată cu mine, iarTed n-avea nici după ce bea apă. Tati s-ar muta de aici şi mâine, s-ar duce să stea în oraş.

-Nu-i nimic în neregulă cu faptul că stăm aici, spuse Winnie.

Julie zâmbea liniştită.

-Eşti fetița mamei.

—Ba nu.

-O, Winnie.

Julie miji ochii către degetul ei mic şi apoi scoase din nou capacul sticluței de ojă.

-Ştii ce ne-a spus odată doamna Kitterdige la oră?

Winnie aşteptă.

-îmi tot amintesc că a spus: „Să nu vă fie teamă de foamea voastră. Dacă foamea vă înspăimântă, nu veți fi decât nişte neisprăviți, la fel ca restul lumii.“

Winnie aşteptă, privindu-şi sora cum îşi pictează iar unghia de la degetul mic cu lacul de un roz desăvârşit.

-Nimeni n-a avut habar ce voia să spună cu asta, spuse Julie ridicând degetul, privindu-şi unghia.

- Şi *ce* anume a vrut să zică?

-Păi, tocmai asta-i şmecheria. La început noi am crezut că se referea la mâncare. Eram doar în clasa a şaptea — nu te supăra, Nătăflici —, dar, pe măsură ce trece timpul, cred că înțeleg mai bine.

-Predă matematica, spuse Winnie.

-Ştiu asta, prostuțo. Dar spunea nişte lucruri tare ciudate, cu multă convingere. De asta puştii se temeau de ea. Tu n-ai de ce să te sperii de ea, asta dacă o să mai predea la anul.

-Dar să ştii că sunt speriată de ea.

Julie o privi pieziş.

-In casa asta sunt lucruri mult mai înspăimântătoare.

Winnie se încruntă şi lovi cu mâna în perna cea mai apropiată.

-Of, Winnie, făcu Julie. Vino aici.

își desfăcu brațele. Winnie rămase pe loc.

-Of, săraca Winnie-Nătăflici.

Julie se dădu jos din pat, veni la Winnie şi o îmbrățişă stângaci, ferindu-şi mâinile ca să nu-şi strice manichiura. O sărută pe creştet şi pe urmă îi dădu drumul.

Ochii Anitei erau umflați a doua zi dimineață, de parcă somnul o epuizase. Dar îşi sorbi cafeaua şi spuse vioi:

-Mamă, ce mai somn am tras.

-Nu vreau să merg la biserică, spuse Julie. încă nu sunt pregătită să se uite toți la mine.

Winnie crezu că cele două aveau să se certe, dar nu se întâmplă așa.

- Bine, spuse Anita după ce se gândi un moment. Bine, scumpo. Dar să nu zaci prin casă cât suntem plecați.

Julie strânse vasele în chiuvetă, iar unghiile roz îi străluceau.

-Nici o grijă.

Jim îi spuse lui Winnie în hol, desfacându-şi brațele:

—Gărgăriță, vino-n poieniță.

Dar Winnie trecu pe lângă, el, bătându-1 prieteneşte pe brațul lui întins, apoi se duse să-şi pună hainele de bise rică. In biserică, rochia îi stătea lipită de banca de lemn. Era o zi de vară; ferestrele bisericii erau deschise, dar nu intra pic de aer. Winnie văzu pe fereastră câțiva nori în depărtare. Auzi stomacul tatălui ei chiorăind lângă ea. El o privi şi îi făcu semn cu ochiul, dar Winnie îşi întoarse privirea către fereastră. Se gândi că atunci când bărbatul o rugase să îl îmbrățişeze, ea trecuse pe lângă el; se gândi că o văzuse şi pe mama ei iacând acelaşi lucru, dar uneori Anita îi atingea umărul şi, în loc de obraz, pupa aerul. Poate că Julie avea dreptate, chiar era fetița mamei şi poate că avea să ajungă ca ea - cineva care trecea mai departe pe lângă oameni, chiar şi atunci când zâmbea; poate că va creşte şi va trage cu puşca după oameni, pe alee.

Se ridică plictisită să cânte imnul, iar mama ei se întinse şi-i aranjă o cută la spatele rochiei.

Pe perna lui Winnie era aşezat un bilețel împăturit. „TE ROG, fa-i să creadă că am ieşit la plimbare. Plec la Moody s ca să iau autobuzul. Viața mea depinde de asta. Te iubesc, Nătăflici, să ştii că da.“ Brațele şi degetele lui Winnie începură să o furnice; simțea furnicături până şi pe nas şi bărbie.

Mama ei o strigă.

-Winnifred, vino, te rog, să cureți nişte cartofi.

Autobuzul de Boston se oprea la magazinul Moody s la unsprezece şi jumătate. Julie ar mai fi încă acolo, încercând

probabil să nu fie văzută; poate că se aşezase pe iarbă, în spatele magazinului. Ar putea să meargă cu toții să o ia cu maşina. Probabil că va plânge, se va zbate şi se va lupta, şi cineva îi va da o pastilă, dar încă aveau timp să se ducă după ea, ea mai era încă acolo.

-Winnifred? strigă iarăşi Anita.

Winnie îşi scoase hainele de biserică, îşi desprinse părul din coadă, astfel încât să-i atârne în față.

-Eşti bine? întrebă Anita.

-Mă doare capul.

Winnie se lăsă pe vine şi luă cartofii din coşul din dulapul de jos.

-Trebuie să mănânci ceva, îi spuse maică-sa. Unde-i sora ta? Mă aşteptam să se fi apucat deja de cartofi.

Anita puse fleica de duminică în tigaie.

Winnie spălă cartofii şi începu să-i curețe. Umplu un castron cu apă şi tăie cartofii aruncându-i zgomotos în apă. Pe urmă se uită la ceasul de deasupra aragazului.

-Unde *efata asta*? întrebă din nou Anita.

-Cred că a ieşit la plimbare.

—Păi, acuşi mâncăm, spuse mama ei, iar Winnie aproape că începu să plângă.

Unchiul Kyle îi povestise odată că fusese într-un tren care lovise o adolescentă. Kyle spusese că nu va uita niciodată cum a stat acolo şi a privit pe fereastră, aşteptând poliția, gândindu-se la părinții fetei; probabil că erau în casă, uitându-se la televizor sau spălând vasele, fără să aibă habar că fiica lor era moartă, în timp ce el era în tren şi ştia.

-Mă duc s-o caut, spuse Winnie.

Se spălă şi se şterse pe mâini.

Anita aruncă o privire la ceas şi întoarse friptura.

—Du-te şi strig-o. Mergi la pădurea din spate.

Winnie deschise uşa din spate şi ieşi din casă. Norii se îngrămădeau pe cer. Aerul se răcorise şi se simțea mirosul oceanului. Tatăl ei se ivi pe veranda din spate.

-Mâncăm în două minute, Winnie.

Fata rupea frunzele unei tufe de dafin.

-Pari cam singură, îi spuse bărbatul.

Sună telefonul din bucătărie. Tatăl ei intră în casă, iar Winnie îl urmă, privind din hol.

—Bună, Kyle, răspunse mama.

După-amiază începu să plouă. Casa se întunecă, iar ploaia răpăia pe acoperiş, bătând în fereastra mare din sufragerie. Winnie se aşezase pe un scaun şi privea oceanul agitat şi cenuşiu. Unchiul Kyle se dusese la magazin să cumpere un ziar şi o văzuse pe Julie aşezată în spate, în autobuzul care tocmai pleca. Anita dăduse buzna în dormitorul fetelor, scotocind. Geanta de voiaj a lui Julie, trusa de machiaj şi lenjeria ei dispăruseră. Anita găsise bilețelul lui Julie.

-Ai *ştiut,* îi spuse Anita fetei, iar Winnie înțelese că ceva se schimbase definitiv, lăsând la o parte faptul că Julie fugise.

Unchiul Kyle trecuse pe la ei, dar acum plecase.

Winnie stătea în sufragerie cu tatăl ei. Se tot gândea la Julie, călătorind prin ploaie, în autobuz, privind pe fereastră în timp ce trecea de intersecție. îi trecu prin cap că poate şi tatăl ei se gândea la acelaşi lucru, poate că-şi imagina sunetul ştergătoarelor care se mişcau dintr-o parte în alta.

-Ce-ai de gând să faci când termini barca? întrebă Winnie.

Tatăl ei păru surprins.

- Păi, nu ştiu. O s-o scot la plimbare.

Winnie zâmbi politicos, pentru că nu credea că el va merge undeva cu barca aia.

-O să fie distractiv, zise fata.

Ploaia se opri spre seară. Anita nu ieşise din camera ei. Winnie încercă să-şi dea seama dacă Julie ajunsese; nu ştia cât îți lua să ajungi la Boston, dar dura destul de mult.

-Mă-ntreb dacă are bani la ea, spuse tatăl ei, dar Winnie nu-i răspunse.

Nu ştia.

Picături de ploaie picurau de pe acoperiş şi din copaci. Se gândi la toate stelele de mare pe care le aşezase pe pietre şi care acum erau ude. După o vreme, tatăl ei se ridică şi se duse la fereastră.

-N-am vrut să se întâmple aşa, îi spuse, iar Winnie şi-l aminti brusc în ziua căsătoriei lui.

Spre deosebire de Anita, el nu mai fusese căsătorit. Din cauza lui Julie, Anita nu purtase rochie albă.

-Nu porți alb decât o singură dată, spusese femeia.

Nu făcuseră nici o poză atunci sau cel puțin Winnie nu văzuse nici una.

Tatăl ei se întoarse.

-Clătite?

Winnie nu voia clătite.

-Da, sigur, răspunse.

ÎN SIGURANȚĂ

Era luna mai, iar Olive Kitteridge se ducea la New York. Nu pusese niciodată piciorul în orașul ăsta în cei șaptezeci și doi de ani de viață și, deși cu ani în urmă avusese de două ori ocazia, rămăsese în mașină și trecuse de oraș — Henry era la volan, facându-și griji în legătură cu ieșirile de pe autostradă. Olive văzuse de la distanță siluetele zgârie-norilor cenușii proiectându-se pe un cer tot cenușiu. I se păruse un oraș științifico-fantastic, construit pe Lună. Nu o atrăgea deloc nici acum, după cum nu o atrăsese nici atunci; dar când cele două avioane năruiseră Turnurile, Olive era în dormitor și plânsese ca un copil, nu atât pentru țară, cât pentru oraș în sine. Atunci nu i se mai păruse un loc străin și dur, ci vulnerabil ca o clasă de copii de grădiniță, prefacându-se curajoși în timp ce erau cuprinși de groază. Oamenii care săreau de la ferestre îi dăduseră o strângere de inimă și simțise o rușine înnebunitoare și intimă știind că cei doi teroriști cu păr brunet, încântați de fapta lor justițiară, veniseră din Canada și trecuseră prin aeroportul din Pordand, îndrep- tându-se către distrugerea infernală (poate că trecuse pe lângă ei chiar în acea dimineață, cine știe?).

Timpul trecea, aşa cum se întâmplă mereu, iar oraşul - din perspectiva îndepărtată a lui Olive - părea că îşi revine în cele din urmă. Dar tot nu dorea să meargă acolo,

cu toate că singurul ei fiu se mutase la New York de curând şi făcuse rost de o nouă soție şi de doi copii care nu erau ai lui. Dacă puteai crede ceea ce înfățişau fotografiile care se descărcau incredibil de greu de pe internet, Ann — noua nevastă — era mare şi înaltă ca un bărbat. Acum era însărcinată cu copilul lui Christopher şi, dintr-un e-mail întortocheat, aşa cum Christopher scria de obicei, fără punctuație şi majuscule, înțelesese că Ann era obosită şi „avea grețuri”. în plus, în fiecare dimineață, înainte de a merge la grădiniță, Theodore devenea tare neastâmpărat. Olive fusese chemată în ajutor.

Dar rugămintea nu fusese formulată astfel. După ce îi trimisese înştiințarea, Christopher o sunase de la birou şi o anunțase că ‚Ann şi cu mine sperăm să vii în vizită vreo câteva săptămâni”. Pentru Olive, asta însemna că aveau nevoie de ajutor. De ani de zile nu mai petrecuse câteva săptămâni cu fiul ei.

-Doar trei zile, îi spuse ea. După aia mă plictisesc.

-O săptămână atunci, licitase Chris.

Apoi adăugase:

-Ai putea să-l duci pe Theodore la şcoală, e chiar după colț.

Pe naiba, gândise ea. Lalelele ei, pe care le putea vedea chiar de acolo, de la fereastra sufrageriei, cupe vesele, galbene şi roşii, vor fi deja ofilite când se va întoarce.

—Lasă-mă câteva zile să pun totul la punct, îi spusese.

Pusese totul la punct în douăzeci de minute. O sunase pe Emily Buck la poştă şi o rugase să-i pună corespondența deoparte.

-Olive, o să-ți prindă bine, îi spusese Emily.

-Mda, cum să nu.

Apoi o sunase pe Daisy, care locuia în susul străzii, şi o rugase să-i ude grădina. Olive era convinsă că Daisy visase să-şi petreacă văduvia alături de Henry Kitteridge, asta dacă Olive ar fi murit mai devreme. Daisy spusese că îi va face plăcere să îi ude grădina.

- Când plecam să o văd pe mama, Henry se ocupa mereu de grădina mea.

Daisy adăugase:

-O să-ți prindă bine, Olive. O să te distrezi.

Olive nu se aştepta să se simtă bine.

După-amiază merse cu maşina la azil şi îi explică lui Henry ce avea de gând. Bărbatul stătea nemişcat în cărucior, cu obişnuita lui expresie de politețe derutată, de parcă cineva i-ar fi pus în poală un lucru pe care nu îl înțelegea, dar pentru care simțea că trebuia să mulțumească printr-o expresie politicoasă. Nu se stabilise încă dacă era surd. Nici Olive, nici Cindy, singura asistentă de treabă, nu credeau că era surd. Olive îi dădu lui Cindy numărul din New York.

-Noua soție e de treabă?

Cindy număra pastilele în pahare de hârtie.

-N-am idee, răspunse Olive.

-Fertilă e, fără îndoială, spuse Cindy, ridicând tava cu medicamente.

Olive nu mai zburase niciodată singură. Normal că nu era singură; mai erau şi alţi pasageri în avionul cât jumătate dintr-un autobuz Greyhound. Trecuseră toţi prin controlul de securitate cu placiditatea unor vite; Olive era singura care nu avea stare. Fusese nevoită să-şi scoată sandalele de piele întoarsă şi ceasul Timex al lui Henry, pe care îl purta la încheietura ei masivă. Poate din cauza faptului că stătea acolo în ciorapi, simţindu-se expusă, poate pentru că se temea că ceasul lui Henry nu avea să mai funcţioneze după ce trecea prin maşinărie, Olive se îndrăgostise pentru o fracţiune de secundă de gardianul masiv care îi spuse cu amabilitate: „Poftiţi, doamnă." îi întinsese tăviţa de plastic în care era ceasul. Şi piloţii cu frunţi netede, care păreau foarte tineri, se purtaseră amabil cu ea, rugând-o să se aşeze către spatele avionului, din motive de distribuire a greutăţii. Apoi se urcaseră în carlingă şi închiseseră uşa de oţel. Lui Olive îi trecu prin cap că mamele lor sunt mândre de ei.

Apoi avionul urcă, iar Olive văzu întinzându-i-se în faţa ochilor câmpuri de un verde crud, linia ţărmului, oceanul

strălucitor şi neted, valuri micuțe în urma bărcilor pentru pescuitul homarilor. Olive simți ceva ce nu se aştepta să mai simtă vreodată: o lăcomie de viață care izbucnea brusc. Se aplecă, privind pe fereastră: nori palizi, suavi, întinderea imensă a apei. Văzut de sus, totul părea minunat, uimitor. îşi aminti cum era să simți speranță, iar ceea ce simțea acum era chiar speranță. Acea mişcare interioară care te proiectează în față, te face să înaintezi prin viață aşa cum bărcile de jos brăzdau apa strălucitoare, aşa cum avionul înainta spre un loc nou unde cineva avea nevoie de ea. Fusese rugată să ia parte la viața fiului său.

Dar la aeroport, Christopher părea furios. Uitase că din cauza controalelor de securitate fiul ei nu o putea aştepta la ieşirea din avion, iar lui nu-i trecuse prin cap să-i amintească asta. Olive nu pricepea de ce se înfuriase în aşa hal. Ea era cea care se plimbase pierdută prin zona bagajelor, cuprinsă de panică. Fața îi ardea când Christopher o găsise urcând încet scara.

- Ce naiba, îi spusese, fără ca măcar să încerce să-i ia bagajul. De ce nu-ți cumperi un telefon mobil, ca toată lumea?

Abia mai târziu, târându-se în maşină pe o autostradă cu patru benzi şi cu mai multe maşini decât văzuse Olive vreodată la un loc, Christopher întrebase:

-Şi ce mai face tata?

-La fel, răspunse ea.

Nu mai spusese nimic până când ieşiseră de pe auto-stradă, mergând pe străzi mărginite de clădiri inegale, iar Christopher conducea maşina pe lângă camionete parcate.

-Ann ce mai face? întrebase Olive, mişcându-şi picioarele pentru prima oară de când urcase în maşină.

Christopher îi spuse că nu se simțea prea bine pe un ton aproape didactic, medical, de parcă n-ar fi ştiut niciodată că şi Olive fusese odată însărcinată şi nu că se simțise bine.

-Iar Annabelle a început iar să se trezească noaptea.

-Ah, bine, grozav!

Clădirile erau acum mai joase şi aveau scări la intrare.

Olive vorbi:

- Spuneai că micul Teddy a devenit cam greu de stăpânit.

-Theodore, o corectă el. Doamne, orice s-ar întâmpla, să nu-i spui Teddy.

Opri maşina brusc şi dădu cu spatele până la un loc liber de lângă trotuar.

-Vrei să ştii adevărul, mamă?

Christopher îşi lăsă capul în jos, privind-o drept în faţă cu ochii lui albaştri, aşa cum făcea altădată. Vorbi încet.

-Theodore a fost dintotdeauna un rahat cu ochi.

Dezorientarea - care începuse din momentul în care coborâse din avion şi nu găsise pe nimeni aşteptând-o, transformată apoi în panică la scările rulante ale aeroportului, devenind uimire în timpul drumului cu maşina - păru să învârtă totul în jurul ei, în timp ce cobora din maşină; aplecându-se să-şi ia geanta de pe bancheta din spate, se împiedică şi se lovj de maşină.

-Uşurel, mamă, îi spuse Christopher. Iau eu geanta. Fii atentă pe unde calci.

-O, Doamne, exclamase Olive, care deja călcase pe trotuar în excremente de câine. Ah, la naiba!

- Urăsc chestia asta, spusese Christopher, luând-o de braț. E din cauza tipului care lucrează la metrou şi se întoarce dimineața devreme. L-am văzut aici în timp ce câinele lui îşi făcea nevoile. S-a uitat în jur ca să se asigure că nu îl vede nimeni, apoi a lăsat rahatul acolo.

- Dumnezeule, adăugă Olive, dându-şi seama că la confuzia ei se adăuga acum şi faptul că fiul său devenise şi vorbăreț.

Rar îl auzise vorbind atât de însuflețit sau atât de mult şi era sigură că nu-1 auzise niciodată pronunțând cuvântul „rahat". Râse fals, cu un sunet aspru. Chipurile senine ale piloților îi apărură în minte, ca şi cum ar fi fost desprinse dintr-un vis.

Christopher descuie o poartă cu gratii de sub scările maro, apoi se dădu înapoi ca să îi facă loc.

- Deci, asta e casa ta, îi spuse Olive şi râse iar fals, pentru că-i venea să plângă văzând cât de întunecos şi de umed era locul ăsta care mirosea a păr de câine şi a rufe murdare. Un miros acru părea să emane din pereți. Casa construită de ea şi de Henry acasă, în Mâine, fusese minunată: luminoasă, cu ferestre mari, prin care să se poată vedea peluzele, florile de liliac şi molizii.

Călcă pe o jucărie de plastic şi aproape că-şi rupse gâtul.

-Unde-i toată lumea? îl întrebă. Christopher, trebuie sămi scot pantofii, ca să nu duc murdărie de câine prin toată casă.

—Lasă-i acolo, spuse el, trecând de ea.

îşi scoase sandaua de piele întoarsă şi, mergând prin- tr-un hol întunecos, îşi spuse că uitase să ia în bagaje încă o pereche de ciorapi.

—Sunt în grădina din spate, îi spuse fiul ei.

îl urmă printr-o sufragerie încăpătoare şi întunecată până în bucătăria mică, invadată de jucării; văzu un scaun înalt, oale înşirate pe bufet, cutii deschise de cereale şi orez Minute Rice. O şosetă altădată albă zăcea murdară pe masă. Dintr-odată, lui Olive i se păru că fiecare casă în care pusese vreodată piciorul o deprimase, mai puţin a ei şi cea pe care o construiseră pentru Christopher. Avea impresia că păstra încă acea senzaţie din copilărie - sensibilitatea exacerbată la mirosul din casele străine, teama care însoţea modul neobişnuit în care se închidea o uşă de baie, scârţâind scărilor uzate de picioarele altora.

Ieşi clipind într-un mic spaţiu în aer liber; sigur nu se referea la locul ăsta când vorbise despre grădină. Se opri pe o dală de beton. Era înconjurată de un gard de sârmă prin care

trecuse ceva destul de mare încât să lase o gaură căscată şi fire rupte. în fața ei se afla o piscină de plastic pentru copii. înăuntru se bălăcea un bebeluş gol, holbân- du-se la ea, în timp ce un băiețel brunet stătea prin apropiere, cu slipul lipit de coapsele subțiri. Şi el se holba la ea. în spatele băiatului, un câine mare era întins într-un culcuş uzat.

Nu departe de Olive se înălța o scară ce ducea la o terasă din lemn, deasupra ei. Din umbra scării se auzi pronunțat numele „Olive". Apăru o femeie cu o spatulă pentru grătar în mână.

-în sfârşit, ai venit. Mă bucur să te văd. îmi pare *aşa* de bine să te întâlnesc, Olive.

Lui Olive i se năzări că vede o păpuşă ambulantă; avea părul negru, tăiat la linia umerilor, fața senină şi sinceră a unui idiot.

-Tu trebuie să fii Ann, spuse Olive, dar cuvintele i se pierdură când fata asta mare o îmbrățişă scăpând spatula din mână, iar câinele se ridică mârâind. Olive văzu îmbrățişarea cu coada ochiului. Era mai înaltă decât ea, cu o burtă uriaşă, tare. Ann îşi întinse brațele lungi şi o sărută pe Olive pe creştet. Olive nu săruta oamenii şi nu i se mai întâmplase să fie luată în brațe de o femeie mai înaltă decât ea.

-Te superi dacă îți spun „mamă"? o întrebă făta făcând un pas înapoi, dar ținând-o încă pe după umeri. îmi doresc aşa de mult să-ți spun „mamă".

-Spune-mi cum vrei, veni replica lui Olive. Eu am să-ți spun „Ann", presupun.

Băiatul se strecură lângă coapsa maică-sii, asemenea unui animal alunecos.

—Cred că tu eşti Thaddeus.

Băiatul începu să plângă.

-Theodore, o corectă Ann. Scumpule, nu-i nimic. Oamenii mai greşesc. Mai ții minte că am vorbit despre asta?

Pe obraz Ann avea o iritație ce cobora pe gât, pentru a dispărea apoi sub un tricou negru, uriaş, purtat peste colanți negri. Era în picioarele goale; pe unghii avea urme de ojă roz.

-Ar trebui să stau jos, spuse Olive.

-Da, bineînțeles. Scumpule, adu-mi scaunul ăla.

în vacarmul provocat de scaunul de aluminiu târât pe beton, de plânsetele băiatului, în timp ce Ann îi zicea „Doamne, Theodore, ce s-a întâmplat?", dincolo de toate acestea, Olive, încălțată doar cu o sanda şi adâncită în scaun, auzi pronunțate clar cuvintele *Domnulfie lăudat.*

-Theodore, scumpule, te rog, nu mai plânge. Te rog.

în piscină bebeluşul pleoscăia apa şi țipa.

-Doamne, Annabelle, mai încet, spuse Christopher.

Domnulfie lăudat, se auzi distinct de undeva, de sus.

-Ce Dumnezeu..., spuse Olive, răsturnându-şi capul pe spate şi mijind ochii în sus.

-Am închiriat etajul de sus unui creştin, spuse Ann şoptit, dându-şi ochii peste cap. Cine-ar fi crezut c-o să ne pricopsim cu un chiriaş creştin tocmai în cartierul ăsta?

-Creştin, zise Olive, privindu-şi complet zăpăcită nora. Ann, eşti musulmană? E vreo problemă?

—Musulmană?

Fata o privi pe Olive cu chipul ei mare şi banal, în timp ce se apleca să ia copilul din piscină.

-Nu sunt musulmană. Apoi, întrebător:

-Stai puțin, nu eşti musulmană, nu? Christopher nu mi-a spus...

-O, Doamne, făcu Olive.

-Vrea să spună — îi explică Christopher mamei sale, în timp ce mânuia grătarul lângă scară - că lumea din cartierul ăsta nu se duce la biserică. Locuim în zona *cool* a Brooklynului, aici toți sunt foarte şmecheri. Mamă dragă, oamenii de aici sunt fie prea snobi, fie prea ocupați să facă bani ca să mai creadă în Dumnezeu. Aşa că e cam ciudat să ai un creştin practicant drept chiriaş.

-Vrei să spui un fel de fimdamentalist, spuse Olive, uimită din nou de locvacitatea fiului ei.

—Exact, răspunse Ann. Asta şi este. Ştii, un creştin la modul fundamental.

Băiatul nu mai plângea şi, agăţat de piciorul maică-sii, îi spuse lui Olive cu voce sinceră şi sonoră:

-De fiecare dată când înjurăm, papagalul spune „Domnul fie lăudat" sau „Domnul e stăpânul".

Spre uimirea şi groaza lui Olive, copilul privi în sus şi strigă „rahat!".

—*Domnulfie lăudat,* veni răspunsul de sus.

—Ăsta e un papagal? întrebă Olive. Dumnezeule, parcă ar fi mătuşă-mea Ora.

-Da, un papagal, vorbi Ann. De-a dreptul ciudat.

-Nu puteai să-i spui că animalele sunt interzise?

-Nu le-am interzice niciodată. Iubim animalele. Faţă-de-Câine face parte din familie.

Ann făcu un semn din cap spre câinele negru care, întors în culcuşul lui ponosit, stătea cu capul pe labe, cu ochii închişi.

La cină, Olive înghiți cu noduri. Crezuse că fiul ei avea să facă hamburgeri, dar pusese pe grătar hotdogi din brânză de soia, iar pentru ei, adulții, deschisese o cutie de stridii şi îi îndesase conținutul în chifle.

-Eşti bine, mamă?

Ann era cea care întrebase.

—Sunt bine. Uneori, când călătoresc, nu mi-e foame. Am să mănânc doar chifla.

-Sigur, serveşte-te. Theodore, nu-i frumos că ne vizitează bunica?

Olive puse chifla înapoi pe farfurie. Nici măcar nu-i dăduse prin cap că ea era „bunica" pentru copiii lui Ann. Abia când îi puseseră hotdogii în față descoperise că aceştia fuseseră concepuți cu doi tați diferiți. Theodore nu răspunse la întrebarea maică-sii, mulțumindu-se s-o privească pe Olive în timp ce mesteca plescăind oribil, cu gura deschisă.

Masa se termină în mai puțin de zece minute. Olive îi spuse lui Chris că ar fi vrut să strângă ea, dar nu şua unde să pună tacâmurile.

-Nu le pui nicăieri, îi răspunse Chris. Nu ți-ai dat seama? în casa asta nici un obiect nu are un loc anume.

Ann o invită să se odihnească.

Aşa că Olive se duse jos, la subsol, unde îi duseseră adineauri valiza şi se aşeză pe patul dublu. Adevărul e că subsolul era cel mai drăguț loc din casă. Era „finisat", zugrăvit în alb, iar lângă maşina de spălat avea chiar şi un telefon alb.

îi venea să plângă. îi venea să bocească, de parcă ar fi fost un copil. Se ridică şi formă un număr.

- Dă-mi-1 la telefon, spuse, apoi aşteptă până când auzi doar tăcere. Pupă-mă, Henry.

Apoi mai aşteptă puțin, până când i se păru că aude un mormăit slab.

-Să ştii că noua ta noră e chiar voinică. Grațioasă ca un şofer de tir şi nițel cam proastă, am impresia. Nu-mi dau

seama prea bine. Dar e drăguță. Ți-ar plăcea. V-ați înțelege foarte bine.

Olive privi prin cameră şi i se păru că-1 aude pe Henry mormăind din nou. Nu, n-are de gând să o şteargă prea curând. £ prea ocupată aici. Şi e şi borțoasă. M-au instalat la subsol. E chiar drăguță camera, Henry. Zugrăvită în alb.

Se gândi ce altceva să-i mai spună. Ceva ce Henry ar vrea să audă.

-Chris pare să fie bine.

Făcu o pauză lungă.

-E pus pe vorbă. Bine, Henry, spuse în cele din urmă şi închise.

Sus nu era nimeni. Gândindu-se că poate culcau copiii, Olive trecu prin bucătărie în curtea de beton, unde se lăsa înserarea.

-M-ai speriat, spuse Ann, iar inima lui Olive tresări.

-La naiba, şi tu m-ai speriat. Nu te-am văzut.

într-o mână, Ann avea o țigară, iar în cealaltă, o bere pe care o ținea în echilibru pe burtă. Era aşezată pe un scăunel, lângă grătar, cu picioarele depărtate.

-Ia loc, o invită Ann, arătându-i scaunul pe care Olive stătuse mai devreme. Sper că nu o iei razna când vezi o gravidă fumând şi bând bere. Te înțeleg dacă aşa simți. Dar fumez o singură țigară şi beau o singură bere pe zi, după ce culcăm copiii. E timpul meu de meditație.

-înțeleg, spuse Olive. Păi, te las să meditezi atunci. Eu mă întorc înăuntru.

-Nu, nu. Mi-ar plăcea să-mi ții companie.

Văzu că fata îi zâmbea în lumina asfințitului. Unii spun că nu trebuie să judeci omul după aparențe, dar lui Olive fețele oamenilor mereu i se păruseră elocvente. Cu toate astea, aerul bovin al femeii era uimitor. *Era* oare Ann puțin proastă? Olive predase suficient de mulți ani pentru a şti că nesiguranța poate lua aparența prostiei. Se lăsă în scaun şi îşi întoarse privirea. Nu voia să ştie ce se putea citi pe propriul chip.

Fumul de țigară plutea încet în fața ei. O uimea faptul că oamenii mai fumau în zilele noastre şi asta i se părea un fel de agresiune.

-Ia zi, vorbi Olive, fumatul nu îți bice greață?

—Fumatul?

-Da. Nu cred că e bun pentru greață.

—Care greață?

—Credeam că ai grețuri.

-Grețuri?

Ann își lăsă țigara să cadă în sticla de bere şi o privi pe Olive cu sprâncenele ridicate.

-Nu ai avut grețuri din cauza sarcinii?

-A, nu. Sunt rezistentă.

Ann îşi mângâie burta.

-Scot copii din mine pe bandă rulantă.

-Aşa se pare.

Olive se întrebă dacă nu cumva fata se ameţise de la bere.

-Unde ţi-e soţul?

-îi citeşte o poveste lui Theodore. îmi place să ştiu că petrec timp împreună.

Olive deschise gura, gata să întrebe cât timp petrecea

Theodore cu adevăratul lui tată, dar se opri. Poate că acum nu se cuvenea să spui „adevăratul tată“.

-Câți ani ai, mamă?

Ann se scărpina acum pe obraz.

-Şaptezeci şi doi de ani şi port mărimea patruzeci la pantof.

-Ca lumea! Şi eu port mărimea patruzeci. Mereu am avut picioare mari. Arăți bine pentru vârsta ta, adăugă Ann. Mama are şaizeci şi trei şi...

-Şi ce?

- Ei..., dădu Ann din umeri. Nu ştiu, doar că nu arată aşa de bine.

Ann se ridică, se aplecă spre grătar şi culese de pe jos o cutie de chibrituri.

-Mai fumez o țigară. Sper că nu te deranjează, mamă.

Pe Olive o deranja. Era vorba de copilul lui Chris, care încerca să-şi dezvolte sistemul respirator. Ce fel de femeie l-ar fi pus în pericol? însă Olive îi spuse răspicat:

-Fă ce vrei. Mă doare-n cot.

Domnulfie lăudat, se auzi de sus.

-Pentru Dumnezeu, făcu Olive. Cum de suporți chestia asta?

-Uneori n-o suport, spuse Ann şi se aşeză greoi în scaun.

Olive îi vorbi, privind în poală şi netezindu-şi fusta:

-Oricum, presupun că e temporar.

Când fata îşi aprinse altă ţigară, simţi nevoia să se uite în altă parte.

Ann nu mai spuse nimic. Olive o auzi inspirând şi expirând, iar fumul pluti către Olive. Un gând îi încolţi în minte. Fata era panicată. Cum de ştia Olive asta, ea, care nu pusese gura pe ţigară în şaptezeci şi doi de ani de viaţă? însă evidenţa acestui fapt o invadă pe de-a-ntregul. O lumină se aprinse în bucătărie, iar pe fereastra cu gratii Olive îl văzu pe Christopher apropiindu-se de chiuvetă.

în anumite clipe - de pildă, acum -, Olive simţea cu câtă disperare încerca fiecare om de pe lume să obţină ceea ce îşi dorea. Cei mai mulţi îşi doreau siguranţă în viaţa care devenea din ce în ce mai mult o mare de spaimă.

Oamenii credeau că dragostea era de ajuns şi poate că era adevărat. Dar - gândindu-se la Ann — chiar dacă făceai trei copii cu trei taţi diferiţi, nu era niciodată de ajuns. Şi de ce fusese Christopher atât de nesăbuit încât să-şi ia toate astea pe cap şi nici măcar nu se obosise să-şi anunţe mama, decât

după ce faptulfusese împlinit! în obscuritate, văzu cum Ann se apleacă şi stinge ţigara în piscina copilului. Se auzi un fâsssss, apoi fata aruncă mucul spre gardul de sârmă.

Era sănătoasă ca un cal.

Christopher minţise când îi scrisese în e-mail că Ann avea greţuri. Olive îşi sprijini obrazul încălzit în palmă. Fiul ei, Christopher, nu va fi niciodată capabil să spună „mamă, mi-e dor de tine“. în schimb, spusese că soţia lui avea greţuri.

Christopher veni şi el afară, şi Olive simţi cum îi creşte inima.

—Hai, vino şi stai cu noi. Ia loc.

Chris se opri în loc, cu mâinile în şolduri, apoi îşi scărpină ceafa încet. Ann se ridică.

-Stai jos, Chris. Dacă au adormit, mă duc să fac o baie.

Nu se aşeză pe taburet, ci îşi trase un scaun lângă Olive şi se aşeză cu picioarele desfăcute, aşa cum obişnuia să stea pe canapeaua de acasă. Olive ar fi vrut să-i spună „mă bucur atât de mult să te văd“, dar nici unul nu rosti nimic. Au stat mult timp unul lângă altul. Ar fi stat oricând pe un petic de ciment, doar să fie alături de el, de fiul ei - o geamandură luminoasă balansându-se în golful spaimei ei.

-Vasăzică eşti proprietar, îi spuse ea într-un sfârşit, pentru că abia acum o izbise ciudăţenia situaţiei.

-Da.

-Şi chiriaşii îţi fac probleme?

-Nu. Sus nu stă decât tipul cu papagalul lui religios.

—Cum îl cheamă?

-Sean O'Casey.

-Chiar aşa? Ce vârstă are? întrebă femeia, îndreptân- du-se în scaun ca să poată respira.

-Să vedem, oftă Christopher, foindu-se în scaun.

Acum începea să îl recunoască, observându-i mişcările şi vorba greoaie.

-Cam de vârsta mea. Ceva mai tânăr.

-E cumva rudă cu Jim O'Casey? Tipu ăla care ne ducea cu maşina la şcoală? Aveau o grămadă de copii. După ce Jim a dispărut pe şosea în noaptea aia, soția lui a trebuit să se mute. îți aminteşti? Şi-a luat copiii şi s-a întors la maică-sa. Tipul e unul din puştii ăia?

-Habar n-am.

Parcă l-ar fi auzit pe Henry - avea acelaşi fel distrat de a răspunde ca al lui Henry. „Habar n-am.“

-E un nume destul de întâlnit, recunoscu Olive. Ai putea totuşi să te interesezi dacă e rudă cu Jim O’Casey.

Christopher clătină din cap.

-Nu mă interesează.

Căscă şi se întinse, cu capul dat pe spate.

îl văzuse pentru prima oară la o întâlnire municipală desfăşurată în sala de sport. Ea şi Henry erau aşezaţi în spate, pe scaune pliante, iar bărbatul ăsta stătea lângă tribune, aproape de uşă. Era înalt, cu ochii înfundaţi în orbite, cu buze subţiri — o faţă de irlandez. Ochii lui nu erau atât

gânditori, cât mai ales foarte serioşi, în timp ce o priveau cu solemnitate. Olive simțise o undă de recunoaştere, cu toate că nu-l mai văzuse niciodată până atunci, în seara aia se uitaseră unul la altul de câteva ori.

La ieşire, cineva le făcuse cunoştință şi aflase că el venise din West Annett, unde predase la academie. Jim se mutase cu familia pentru că aveau nevoie de mai mult spațiu, iar acum locuiau lângă ferma lui Robinson. Avea şase copii. Era catolic. Jim O'Casey era un bărbat foarte înalt şi, în timpul prezentărilor, păruse sfios; îşi înclinase respectuos capul, mai ales când dăduse mâna cu Henry, de parcă deja îşi cerea iertare că îşi atrăsese afecțiunea soției lui. Henry habar nu avea.

în timp ce ieşea din şcoală în acea seară înghețată, mergând cu Henry până la maşina lor din parcare, Olive a avut senzația că fusese remarcată. Până in clipa aceea nici nu ştiuse cât de invizibilă se simțise.

în toamna următoare, Jim O'Casey renunță la slujba de la

academie şi începu să predea la şcoala generală unde lucra Olive, cea la care mergea şi Christopher; şi pentru că ei erau în drumul lui, îi ducea cu maşina la şcoală în fiecare dimineață şi apoi îi aducea înapoi acasă. Ea avea patruzeci şi patru de ani, iar el avea cincizeci şi trei. Se considera bătrână, dar bineînțeles că nu era aşa. Era înaltă, iar kilogramele în plus care vin odată cu menopauza abia începuseră să fie vizibile, aşa că la patruzeci şi patru de ani era o femeie înaltă, cu forme împlinite şi, fără nici o avertizare, Olive Kitterdige fu complet cucerită, de parcă ar fi fost izbită de un camion uriaş şi tăcut, apărut din senin în spatele ei.

-Ai fugi cu mine dacă ți-aş cere-o?

Bărbatul vorbise încet, în timp ce îşi luau masa în biroul lui.

-Da, îi răspunsese.

Jim o privea muşcând din mărul pe care îl lua cu el la prânz. Nu mai mânca nimic altceva.

-Te-ai duce în seara asta la Henry şi i-ai spune?

-Da, repetă ea.

Era ca şi cum ar fi pus la cale un omor.

-Atunci poate că e bine că nu ți-am cerut-o.

-Da.

Nu se sărutaseră niciodată, nici măcar nu se atinseseră; doar trecuseră unul pe lângă altul foarte aproape, în timp ce intrau în biroul lui minuscul, lângă bibliotecă. Evitau cancelaria. Dar, după ce Jim spusese acele cuvinte, Olive trăise cu un fel de teamă şi simțise o dorință uneori insuportabilă. Dar oamenii îndură tot felul de lucruri.

în unele nopți nu reuşea să adoarmă decât spre dimineață; când cerul se lumina şi păsările începeau să cânte, iar corpul ei zăcea relaxat în pat, nu se putea împiedica, in ciuda spaimei şi a groazei care o învăluiau, să simtă o fericire prostească. într-o sâmbătă, după o asemenea noapte, rămăsese trează şi neliniştită, apoi adormise brusc; dormise atât de adânc, încât nu ştia pe ce lume era când sunase telefonul de pe noptieră. Apoi cineva ridicase receptorul şi auzise vocea lui Henry: „Ollie, s-a întâmplat ceva foarte trist. Azi-noapte, Jim O’Casey a intrat într-un copac cu maşina. E la terapie intensivă în Hanover. Doctorii nu sunt siguri că va scăpa."

Jim murise în acea după-amiază, iar ea se gândise că soția lui era cu el, poate şi câțiva dintre copii.

Nu îi venea să creadă.

-Nu-mi vine să cred, îi repetase lui Henry. Ce s-a întâmplat?

-Se pare că a pierdut controlul maşinii.

Henry clătinase din cap.

-E îngrozitor.

Oh, da, în secret era o femeie nebună. Complet dusă cu

pluta. Era atât de supărată pe Jim O'Casey. Atât de supărată, încât a mers în pădure şi a lovit un copac până i-a sângerat mâna. Pe urmă a plâns pe malul pârâului până a început să se sufoce. Apoi i-a pregătit cina lui Henry. Preda toată ziua, se întorcea acasă şi îi pregătea cina lui Henry. Sau, în unele seri, Henry era cel care gătea, pentru că ea îi spunea că era obosită, iar el desfăcea o conservă cu spaghete; mizeria aia îi făcea greață. Slăbise, pentru o vreme arătase mai bine ca niciodată, iar ironia situației îi sfâşia inima. Henry dorise să facă dragoste cu ea în acele nopți. Era sigur că habar n-avea ce se întâmpla cu ea. Altfel, i-ar fi spus ceva, pentru că aşa era Henry, nu ținea nimic pentru sine. Dar în Jim O'Casey văzuse o anumită prudență, o mânie tăcută, iar odată îi spusese că se recunoaşte în el.,.Amândoi suntem soi rău." El o privise, în timp ce îşi mânca mărul.

—A, stai aşa, spuse Christopher îndreptându-se. Am impresia că deja l-am întrebat. Mi-a spus că într-o seară tatăl lui a intrat cu maşina într-un copac, în oraşul Crosby din Mâine.

—Poftim?

Olive îşi privi fiul prin întuneric.

-De asta a ajuns aşa de credincios.

-Vorbeşti serios?

-Şi aşa a apărut şi papagalul.

Christopher ridică un braț.

— Dumnezeule, făcu Olive.

Christopher îşi lăsă braţul să cadă, cu un gest exagerat de înfrângere sau dezgust.

—Mamă, glumesc, ce naiba. Habar n-am cine-i tipul.

Ann apăru la fereastra bucătăriei, purtând un halat şi un prosop înfăşurat în jurul capului.

—Nu mi-a plăcut niciodată tipul, spuse Christopher gânditor.

—Cine, chiriaşul? Vorbeşte mai încet.

-Nu, individul ăla... cum îl chema? Jim O'Casey. Ce tâmpenie să intri cu maşina într-un copac.

Dimineața, când Olive se aşeză să-şi bea cafeaua, pe masa din bucătărie erau unghii tăiate şi cereale umede. Ann era în cealaltă cameră, pregătindu-1 pe Theodore, şi strigă:

-Bună dimineața, mamă. Cum ai dormit?

-Bine.

Olive îi făcu scurt un semn din mână. Dormise mai bine decât o făcuse în ultimii patru ani, de la atacul cerebral al lui Henry. în timp ce adormea, păru să îi revină speranța pe care o simțise în avion, ridicând-o pe o pernă moale de bucurie. Ann nu avea grețuri matinale. Lui Christopher îi fusese dor de mama lui. Acum era alături de fiul ei, iar el avea nevoie de ea. Orice ruptură ar fi

survenit cu ani în urmă, la fel ca iritația de pe obrazul lui Ann, întinzându-se mereu, până o despărțise de fiul ei, avea să se vindece. Avea să lase o cicatrice în urmă, dar oamenii aveau multe asemenea cicatrice şi mergeau mai departe, aşa cum va face şi ea cu fiul ei.

—Serveşte-te cu orice, mamă, îi strigase Ann.

—Am înțeles, strigă Olive la rândul ei.

Se ridică şi şterse masa cu un burete, cu toate că nu îi stătea în obicei să atingă unghiile tăiate ale altora, apoi îşi spălă mâinile cu grijă.

Nici copiii altora nu-i plăceau. Theodore intră şi se opri în pragul uşii, purtând în spate un rucsac atât de mare, încât,

chiar şi cu fața către Olive, rucsacul i se vedea din ambele părți. Luă o gogoaşă dintr-o cutie pe care o văzuse pe bufet şi se aşeză din nou să-şi bea cafeaua.

-N-ar trebui să mănânci gogoşi înainte de mâncarea care te face să creşti, îi spuse băiatul pe un ton neobişnuit de moralizator pentru un copil.

-Nu crezi că am crescut destul? îi spuse Olive, luând o îmbucătură mare.

Ann apăru în spatele lui Theodore.

-Scuză-mă, puiule.

Păşi pe lângă el, îndreptându-se către frigider. îşi sprijinea celălalt copil pe coapsă, iar bebeluşul întoarse capul, fixând-o pe Olive.

-Theodore, azi ai nevoie de două cutii cu suc. E zi de excursie, îi spuse lui Olive, care era ispitită să scoată limba la urâciosul de bebeluş care se holba la ea. Şcoala îi duce la plajă şi mi-e să nu se deshidrateze.

-Te înțeleg, spuse Olive, terminând de mâncat gogoaşa. Ți-a povestit vreodată Christopher despre insolația pe care a făcut-o în Grecia? Avea doisprezece ani. A venit şi un vraci care şi-a trecut iute brațele prin fața lui.

-Pe bune? întrebă Ann. Theodore, vrei un strugure sau o portocală?

-Strugure.

Anne spuse:

- *Cred* că strugurii îți fac mai multă sete. Ce crezi, mamă? Nu-i aşa că strugurii te fâc să-ți fie mai sete decât portocala?

-Habar n-am.

-Ia o portocală, scumpule.

Iar Theodore începu să plângă. Ann o privi pe Olive

şovăitor.

-Voiam să te rog să-l duci până la şcoală, e doar la un bloc...

-Nu! țipă Theodore. Nu vreau să mă ducă la şcoală... Nu vreau să mă ducă la şcoală...

„Taci naibii din gură“, îi spuse Olive în gând. „Chris avea dreptate, chiar eşti un rahat cu ochi.“

Ann îl rugă:

—Theodore, te roooog să nu mai plângi.

Olive împinse scaunul la loc.

-Să-l duc pe Față-de-Câine în parc?

-Nu te deranjează să-i pui mizeria în pungă?

-Nu, răspunse Olive. Sigur că nu. Mai ales că am şi călcat în aşa ceva.

La drept vorbind, nu prea îi surâdea ideea de a plimba câinele în parc. Dar animalul era cuminte. Stătea locului cât timp aşteptau să se schimbe culoarea la semafor. Merse cu el pe lângă mese de picnic şi coşuri mari de gunoi pline până la refuz cu mâncare, ziare şi folie de aluminiu mânjită cu sos *barbecue.* Câinele se întinsese în lesă către resturi, dar când au

ajuns pe pajişte, l-a lăsat să alerge liber, aşa cum îi spusese Ann.

—Stai pe-aproape, îi spuse.

Câinele amuşină prin preajmă, fără să fugă.

Observă că o privea un bărbat. Era tânăr şi purta o geacă de piele, cu toate că era prea cald pentru aşa ceva.

Stătea lângă trunchiul unui stejar uriaş şi îşi striga câinele alb cu păr scurt şi nas roz. Bărbatul se apropie de ea.

-Eşti Olive? o întrebă într-un sfârşit.

-Care Olive?

-Mama lui Christopher. Ann spunea că o să vii în vizită.

-înțeleg, spuse Olive, căutându-şi ochelarii de soare în buzunar. Ei bine, iată-mă.

îşi puse ochelarii pe nas şi se întoarse să-l supravegheze pe Față-de-Câine.

-Stai la ei acasă? o întrebă bărbatul, iar Olive se gândi că asta nu îl privea deloc.

-Da. E destul de drăguț la subsol.

-Fiul tău te ține la subsol? spuse bărbatul, iar lui Olive i se păru că nu era frumos din partea lui să întrebe aşa ceva.

-E un subsol foarte plăcut, spuse Olive. Mi se potriveşte perfect.

Privi înainte, dar îl simți cum se uita la ea. Voia să-l întrebe: „N-ai mai văzut o femeie în vârstă până acum?"

Privi cum câinele fiului său mirosea fundul unui labrador, a cărui stăpână cu piept generos ținea o cană de metal într-o mână şi lesa în cealaltă.

-Unele case ca astea din cărămidă au şoareci şi şobolani la subsol, zise bărbatul.

-Nu are şobolani. Am văzut doar un păianjen cu picioare lungi. Nu m-a deranjat câtuşi de puțin.

-Cabinetul fiului tău probabil că merge bine. Casele astea costă o avere.

Olive nu-i răspunse. Era vulgar din partea lui să spună asta.

-Blanche! strigă bărbatul, mergând după câine. Blanche, vino aici *acum.*

Blanche n-avea de gând să vină. Olive observă că Blanche găsise un porumbel mort, iar omul îşi ieşi din minți.

—Lasă-1, Blanche, lasă-1!

Blanche apucase porumbelul cu botul ei lung şi o luă la goană, văzând că stăpânul se apropia.

- Dumnezeule, spuse femeia cu sânii mari, stăpâna labradorului, şi asta pentru că măruntaiele însângerate ale păsării cădeau din gura lui Blanche.

Domnulfie lăudat, se auzi o voce din stejar.

Olive îl strigă pe Faţă-de-Câine, îi puse zgarda şi lesa, apoi se întoarse şi o luă spre casă. Chiar înainte de a ajunge acasă privi în urmă şi îl văzu pe bărbat traversând strada, cu Blanche în lesă şi un papagal pe umăr. Fu cuprinsă de dezorientare. Asta era *chiriaşul!* Omul care purta haină de piele şi avea un stil atât de agresiv, din punctul ei de vedere. In timp ce descuia poarta cu gratii, avu impresia că purtase o mică bătălie chiar înainte de ora opt dimineaţa. Fiul ei nu ar trebui să locuiască în oraşul ăsta. Nu era un luptător.

Bucătăria era pustie. De sus se auzea sunetul duşului curgând. Se aşeză greoi într-un scaun de lemn. Odată ştiuse toate cele şase nume. Acum nu-şi mai amintea decât numele soţiei lui, Rose, şi numele unei fete - parcă era Andrea? Sean putea fi unul dintre copiii mai mici. Dar câte sute de Sean O'Casey existau, şi oare mai conta? Ca şi cum ar fi auzit ceva despre o rudă îndepărtată, Olive şedea în bucătăria întunecată amintindu-şi de cineva - de ea însăşi — care crezuse odată că, dacă l-ar părăsi pe Henry pentru Jim, ar face totul pentru copiii lui, atât de mare îi era dragostea.

-Christopher, îi spuse.

Bărbatul intrase în bucătărie, cu părul ud, gata să plece la serviciu.

—Cred că ți-am întâlnit astăzi chiriaşul în parc. Nu ştiam că mai are şi un câine pe lângă un papagal creştin.

Chris dădu din cap, bău cafea din cană aşezat lângă chiuvetă.

-Nu prea m-a impresionat.

Christopher ridică dintr-o sprânceană.

-De-a dreptul surprinzător.

-N-a fost deloc amabil. Credeam că de obicei creştinii sunt amabili.

Fiul ei se întoarse şi-şi puse cana în chiuvetă.

-Dacă aş avea mai multă energie, aş râde. Dar Annabelle s-a trezit iar azi-noapte şi sunt obosit.

-Christopher, care-i povestea cu mama lui Ann?

Christopher şterse dintr-o mişcare bufetul cu un prosop de bucătărie.

-E alcoolică.

-O, Doamne.

-Da, femeia e varză. Iar tatăl ei, mort acum - Domnul fie lăudat, cum ar spune papagalul -, a lucrat în armată. Ii punea să facă flotări în fiecare dimineață.

-Flotări, deci. Păi, văd că voi doi aveți multe în comun.

-Ce vrei să spui?

Dintr-odată se înroşise la chip.

-Eram sarcastică. Inchipuie-ți că taică-tău te-ar fi pus să faci flotări.

Se simți neliniştită când el nu răspunse.

-Chiriaşul tău voia să ştie cum de-ți permiți casa asta, îi spuse Olive.

Chris se încruntă. începu să i se pară din nou familiar.

-Nu-i treaba lui.

-Aşa-i, la asta m-am gândit şi eu.

Christopher se uită la ceas, iar pe Olive o cuprinse brusc teama că el va pleca, lăsând-o toată ziua în casa întunecată, singură cu Ann şi cu copiii ăia.

-în cât timp ajungi Ia serviciu?

-în jumătate de oră. Metroul e plin ochi la orele de vârf.

Olive nu mersese niciodată cu metroul.

—Chris, nu te temi că ar putea să urmeze un alt atac?

—Un atac? Un atac terorist?

Olive aprobă din cap.

-Nu, nu prea. Nu chiar. Adică oricum se va întâmpla, aşa că n-are rost să stai cu mâinile în sân şi să aştepţi.

-Nu. Aşa e.

Chris îşi trecu degetele prin părul ud, scuturându-1 rapid.

- Pe colţ era un magazin cu proprietari pakistanezi. Nu prea aveau nimic în magazin. Nişte prăjituri, câteva sticle de Cola. Era clar o activitate de acoperire. Dar în fiecare dimineață treceam pe acolo să cumpăr ziarul, iar vânzătorul se purta foarte amabil. „Ce mai faceți?“, mă întreba, arătându-şi dinții lungi şi galbeni. îmi zâmbea, eu îi zâmbeam şi se înțelegea de la sine că nu avea nimic împotriva mea, dar dacă ar fi ştiut care metrou avea să explodeze, ar fi zâmbit şi s-ar fi uitat cum mă urc în el.

Chris dădu din umeri.

-De unde ştii?

-Nu ştiu. Dar cumva ştiu. Magazinul s-a închis şi individul a spus că trebuia să se întoarcă în Pakistan. Am văzut-o în ochii lui, mamă.

Olive dădu din cap, privind masa mare, de lemn.

-Şi cu toate astea îți place aici?
-îmi place mult.

Dar ziua trecu în linişte. Duse mai devreme câinele în parc, ca să-l evite pe Sean. Cu toate că totul era încă straniu, de parcă s-ar fi aflat într-o țară străină, simțea o anumită fericire lăuntrică; era cu fiul ei. Uneori era vorbăreț, alteori

era tăcut, iar în acele clipe devenea vechiul Christopher, cel pe care îl cunoştea. Nu îi înțelegea noul stil de viață, nici pe Ann, care spunea lucruri parcă desprinse din felicitările Hallmark, dar nu găsea în el semne de supărare şi asta era ceea ce conta cu adevărat; asta şi faptul că era din nou lângă el. Când Theodore o numea „bunico", îi răspundea şi, cu toate că nu prea îl suporta, îl tolera, ba chiar într-o seară îi citi o poveste (deşi, când omisese un cuvânt, iar el o corectase, îi venise să-i dea una după ceafa). Băiatul făcea parte din familia fiului ei, ca şi ea. Când copilul începea să o obosească ori când bebeluşul începea să plângă, se retrăgea la subsol şi se întindea pe pat, gândindu-se cât de bucuroasă era că nu îl părăsise pe Henry pentru Jim. Nu că l-ar fi părăsit cu adevărat, cu toate că uneori credea că ar fi făcut-o. Şi atunci ce s-ar fi ales de Christopher?

In a treia dimineață, când Ann se întorsese după ce îl dusese pe Theodore la şcoală, iar Christopher era plecat la serviciu, bebeluşul se bălăcea în piscina din spate în timp ce Olive stătea pe scaunul de plajă. Ann o întrebase:

-Mamă, poți să o supraveghezi până strâng eu rufele?

-Bineînțeles.

Annabelle era cam agitată, dar Olive îi întinse o crenguță ruptă din apropiere, iar Annabelle plesnea apa cu ea. Olive privi în direcția terasei, aşteptând să vadă vreo urmă de papagal; pasărea pronunța uneori neprovocat *Domnul e stăpânul.* „La naiba", spuse tare Olive, apoi repetă pe un ton mai ridicat, iar de sus veni replica: *Domnul fie lăudat.* îşi scoase sandalele, îşi scărpină picioarele şi se aşeză mai comod în scaun, mulțumită că provocase replica papagalului. Chiar că părea mătuşa ei, Ora. Se ridică, merse în bucătărie să-şi ia o gogoaşă şi, în timp ce mânca lângă chiuvetă, îşi aminti brusc de copil.

—O, Doamne, şopti şi se repezi afară.

Annabelle încerca să stea în picioare. Olive se aplecă să o sprijine, iar Annabelle alunecă; Olive ocoli marginea piscinei, încercând să ridice bebeluşul şi să-i țină fața afară din apă. Annabelle era din ce în ce mai agitată, aluneca şi țipa, ferindu-se de Olive.

-Pentru Dumnezeu, încetează! îi spuse Olive, iar copilul o privi uimit şi începu iar să plângă.

Tatăl nostru care eşti în ceruri, ţipă papagalul.

- Asta-i o replică nouă, spuse Ann, ivindu-se în curtea din spate, cu un prosop de bucătărie în mână.

— încearcă să stea în picioare, explică Olive, dar nu prea pot să o ţin.

-Da, mai are puţin şi o să poată sta în picioare.

In ciuda burţii imense, Ann ridică bebeluşul cu uşurinţă.

Olive se întoarse în scaun, obosită după lupta cu copilul. Ciorapii i se rupseseră de la atâta umblat pe ciment.

-Azi e aniversarea căsătoriei noastre, spuse Ann, punând prosopul de bucătărie pe umerii bebeluşului.

—într-adevăr?

-Da.

Ann zâmbi, amintindu-şi parcă ceva intim.

-Hai să te încălzeşti, răţuşco.

Annabelle îşi întinsese piciorușele de o parte şi de alta a burţii proeminente a lui Ann, îşi culcase capul ud la pieptul ei şi îşi sugea tremurând degetul.

Olive ar fi putut să-i spună „păi, ar fi fost drăguț din partea voastră să-mi fi spus că urmați să vă căsătoriți. E devastator pentru o mamă să fie pusă în fața faptului împlinit". Cu toate astea, îi urase doar „Felicitări pentru aniversare". Fusese atât de uşurată că bebeluşul nu se înecase cât timp ea mâncase o gogoaşă, încât aniversarea nu i se mai păruse un motiv de nemulțumire, cu toate că evenimentul îi amintea că fusese exclusă.

-Ți-a povestit Chris cum ne-am întâlnit?

—Nu chiar.

Nu îi povestise nimic.

-Eram într-un grup pentru cei divorțați. Tocmai aflasem că eram însărcinată cu Annabelle - ştii cum e când faci tot felul de prostii după ce divorțezi, iar Annabelle a fost rodul unei nebunii, nu-i aşa, puiule?

Sărută copilul în creştetul capului.

„Ăsta e secolul XXI“, gândi Olive. Femeile nu se mai bazau pe spumă anticoncepțională. Dar Olive, încă Uşurată, spuse cu prefăcută mărinimie:

—Ce idee bună, să intri într-un grup pentru oamenii divorțați. Dădu din cap. Ai atâtea lucruri în comun cu ei.

Şi ea se dusese la o întâlnire a unui „grup de sprijin" de la azil şi fusese de-a dreptul prostesc, cu oameni caraghioşi care spuneau lucruri caraghioase. Chiar şi asistentul social, coordonatorul grupului, spusese de câteva ori, cu o voce blândă: „E normal să fii furios din cauza evenimentului." Olive nu se mai dusese la întâlniri. Furioasă, îşi zicea cu dispreț: „Pentru Dumnezeu, de ce să fii furios din cauza unei întâmplări fireşti?" Nu-1 putuse suferi pe asistentul ăla social stupid, nici pe bărbatul în toată firea care stătuse lângă ea, plângând din cauza mamei sale doborâte de un accident vascular. De-a dreptul prostesc, îi venea să-i spună: se întâmplă tot felul de lucruri urâte. Pe ce lume ai trăit până acum?

-Era un grup de terapie, continuă Ann. Pentru asumarea răspunderii pentru faptele noastre, ca să ne conştientizăm responsabilitățile. Ştii tu.

Olive nu ştia. îi spuse:

— Christopher s-a căsătorit cu femeia nepotrivită, asta-i tot.

-Dar întrebarea e „de ce?“, zise Ann cu convingere, mutând copilul pe burtă. Dacă aflăm de ce facem anumite lucruri, nu vom mai face aceleaşi greşeli.

-înțeleg, răspunse Olive.

îşi întinse picioarele, simțind cum i se mai duce un fir la ciorap. Trebuia să ajungă la un magazin şi să-şi cumpere alții.

-A fost pur şi simplu minunat. Eu şi Chris ne-am implicat foarte mult şi am început o relaţie.

—Ce drăguţ, comentă într-un sfârşit Olive.

—Terapeutul, Arthur, era un tip remarcabil. Am învăţat foarte multe de la el.

Ann şterse spatele bebeluşului cu prosopul. Apoi adăugă:

-Neliniştea nu e decât furie, mamă.

-Chiar aşa?

Olive se gândi la țigara fetei.

- Îhî. Aşa e mereu. Când Arthur s-a mutat la New York, ne-am mutat şi noi.

-V-ați mutat din cauza unui psihoterapeut?

Olive se îndreptă în scaun.

-Ați intrat în vreo sectă?

-Nu, nu. Oricum voiam să ne mutăm aici, dar e minunat, pentru că aşa încă putem merge la grupul lui Arthur. Mereu apar alte probleme de rezolvat.

-Sunt sigură.

Olive luă pe loc hotărârea de a accepta totul. Christopher se însurase prima oară cu o femeie rea şi dominatoare, iar acum, cu o femeie proastă şi drăguță. Nu era treaba ei să se bage în viața lui.

Olive merse la subsol şi formă un număr pe telefonul alb. Cindy o întrebă:

-Ce mai faci?

-Bine. E o altă lume aici. Poți să mi-1 dai la telefon?

Ținu receptorul între gât şi umăr, începu să-şi scoată ciorapii, apoi îşi aminti că nu mai avea alții.

—Henry, astăzi îşi serbează aniversarea căsătoriei. Sunt bine amândoi, numai că ea e proastă, exact cum am bănuit. Fac psihoterapie.

Ezită, privi în jur.

-Să nu-ți faci griji, Henry. Psihologii se leagă mereu de mame. Tu ai ieşi basma curată, sunt sigură.

Olive bătu darabana pe capacul maşinii de spălat.

-Trebuie să plec, vrea să spele nişte rufe la subsol. Sunt bine, Henry. Mă întorc într-o săptămână.

Sus, Ann îi dădea copilului jumătate de cartof copt. Olive se aşeză şi o privi, amintindu-şi că la un an după căsătorie, Henry îi dăruise un lănțişor cu un trifoi cu patru foi presat într-o bucată de plastic transparent.

-L-am sunat pe Henry şi i-am spus că vă sărbătoriți aniversarea căsătoriei.

-Ce drăguț! exclamă Ann.

Adăugă:

-Aniversările sunt frumoase. Iți dau prilejul să reflectezi.
-Mie îmi plac pentru că primesc cadouri, spuse Olive.

Mergea în spatele fiului ei şi al nevesti-sii; cei doi împingeau un cărucior dublu. Olive se gândi la soțul ei; probabil că era deja în pat, încercau să-i ducă la culcare mai devreme decât pe bebeluşi.

—Astăzi am vorbit cu tatăl tău, îi spuse.

Dar Christopher părea să nu fi auzit. Discuta însuflețit cu Ann, cu capetele apropiate. O, da, era bucuroasă că nu îl părăsise pe Henry. Nu mai avusese nici un prieten la fel de credincios, la fel de amabil ca soțul ei.

Şi totuşi, stând în spatele fiului său, aşteptând să se schimbe culoarea semaforului, îşi aminti cum în anumite clipe simțea o singurătate atât de cumplită, încât în urmă cu câțiva ani, în timp ce dentistul îi plomba o carie, acesta îi întorsese uşor capul într-o parte cu degetele lui moi; atingerea i se păruse de o tandrețe aproape insuportabilă, aşa că îşi înghițise durerea cu un geamăt şi îi dăduseră lacrimile (dentistul o întrebase: „Va simțiți bine, doamnă Kitteridge? [11]).

Fiul ei se întoarse şi îi aruncă o privire, iar chipul său luminos îi era îndeajuns ca să reziste şi să meargă mai departe, asta pentru că era într-adevăr obosită. Tinerii habar n-au că la un moment dat ajungi într-o etapă în care pur şi simplu nu te mai poți vântura încolo şi-ncoace, zi şi noapte. Şapte etape ale vieții? Asta spusese Shakespeare?

Bătrânețea în sine avea şapte etape! între etape te rugai să mori în somn. Dar se bucura că nu murise: avea o familie. .. şi iată şi gelateria, cu o masă liberă în față. Olive se lăsă să cadă recunoscătoare în scaunul cu perne roşii.

-Slavă Domnului, spuse.

Dar cei doi nu o auziseră. Erau ocupați, scoteau centurile copiilor, aşezau bebeluşul într-un scaun înalt. Theodore era aproape de margine, în propriul lui scaun. Burta lui Ann era prea mare şi nu încăpea sub masă, aşa că a trebuit să facă schimb de locuri cu Theodore, iar el se împotrivise, până când Christopher îi luase încheieturile micuțe într-o mână, se aplecase către el şi îi spusese apăsat să stea jos.

Olive se simți uşor stânjenită. Dar copilul stătu locului şi ceru politicos o înghețată de vanilie. Olive îi spuse:

-Christopher era foarte politicos. Oamenii mă felicitau tot timpul pentru că fiul meu era atât de politicos.

Oare Christopher şi Ann schimbaseră o privire? Nu, doar se pregăteau să comande. I se părea incredibil că Ann purta în pântece nepotul lui Henry, dar uite că aşa era. Olive comandă o îngheţată cu sirop caramel.

-Nu-i corect, spuse Theodore. Vreau şi eu o îngheţată cu sirop.

-Mă rog, fie, răspunse Ann. Ce fel de îngheţată vrei?

Puştiul păru confuz, de parcă răspunsul ar fi fost peste puterile lui. Spuse într-un sfârşit, punându-şi capul pe braţe:

—Vreau o îngheţată de vanilie la cornet.

-Tatăl tău ar fi comandat o îngheţată de pepene galben, îi spuse Olive lui Christopher.

-Nu-i adevărat. Ar fi comandat o îngheţată de căp- şune, o contrazise Christopher.

-Nu-i adevărat. O îngheţată de pepene galben.

-Vreau şi eu, interveni Theodore ridicându-şi capul. Vreau şi eu o îngheţată de pepene galben. Ce-i aia?

Ann îi răspunse:

-Se pune mult pepene galben într-un pahar, apoi se toarnă deasupra înghețată de vanilie.

-Vreau şi eu.

-N-o să-i placă, o avertiză Christopher.

Şi chiar aşa a fost. La jumătatea înghețatei, Theodore începu să plângă, spunând că nu era aşa cum îşi închipuise. Pe de altă parte, Olive îşi savura înghețata cu caramel, bucurându-se de fiecare linguriță. Ann şi Christopher dezbăteau dacă Theodore avea voie să mai comande o dată. Ann era pro, Christopher, contra. Olive se menținu neutră, dar îşi dădu seama că fiul ei câştigă controversa.

Avea mai multă energie în drum spre casă, cu siguranță

de la îngheţată. Dar şi pentru că fiul ei mergea lângă ea, în timp ce Ann împingea căruciorul înaintea lor. Copiii erau liniştiţi, slavă Domnului. Cabinetul de ortopedie al lui Christopher mergea bine.

-Oamenii din New York îşi iau picioarele în serios, îi spuse lui Olive.

Câteodată dădea chiar şi douăzeci de consultaţii pe zi.

-Dumnezeule, Chris. Mi se pare mult.

-Am multe facturi de plătit şi în curând voi avea şi mai multe.

-Aşa e. Să ştii că tatăl tău ar fi mândru de tine.

Se întuneca. Prin ferestrele luminate vedea oameni care citeau sau se uitau la televizor. Văzu un bărbat care părea să-şi gâdile fiul. Un sentiment de bunăvoinţă o străbătu ca un val; dorea binele tuturor. Spunându-le „noapte bună“, după ce intrară pe uşă, Olive se simţi în stare să-i sărute pe toţi; pe fiul ei, pe Ann, chiar şi pe copii, dacă ar fi fost nevoie. Dar cei doi erau cu mintea în altă parte şi îi urară doar „noapte bună, mamă“.

Coborî în subsolul alb. Intrând în toaleta minusculă şi aprinzând lumina, văzu în oglindă o dâră lungă de caramel lipicios pe bluza ei albastră de bumbac. O cuprinse o senzaţie de tristeţe. Văzuseră pata şi nu-i spuseseră nimic. Ajunsese ca mătuşa ei, Ora, când, cu ani în urmă, ea şi Henry o luau cu maşina, oprind uneori să ia câte o îngheţată. Olive văzuse cum mătuşa Ora vărsase îngheţată topită pe bluză şi simţise repulsie. Se bucurase de fapt când Ora murise, pentru că nu mai era nevoită să asiste la aşa ceva.

Iar acum ea însăşi devenise Ora. Dar *nu era* mătuşa Ora, iar fiul ei ar fi trebuit să-i atragă imediat atenţia; şi ea i-ar fi atras atenţia dacă asta i s-ar fi întâmplat lui! Aveau oare impresia că nu era decât un bebeluş în plus pe care-1 plimbau de colo până colo? îşi scoase bluza, lăsă apa caldă să curgă în chiuveta mică, apoi hotărî să nu o spele. Băgă bluza într-o

pungă de plastic şi o puse în geamantan.

Dimineața era fierbinte. Stătea aşezată pe scaunul de plajă, în curtea din spate. Se îmbrăcase înainte de răsăritul soarelui şi urcase scările cu atenție, neîndrăznind să aprindă luminile. îşi agățase ciorapii în subsol şi acum pipăia firele duse. Se aşeză picior peste picior, bâțâindu-le, şi, după ce se lumină, observă că firele destrămate urcaseră până la gleznele ei groase. Ann îşi făcu prima apariția; o văzu prin fereastra bucătăriei, sprijinind bebeluşul pe coapsă. Christopher veni din spate, o atinse uşor pe umăr în timp ce îşi întindea brațul pe lângă ea. Olive o auzi pe Ann:

—Mama ta o să-l ducă pe Față-de-Câine în parc, iar eu îl voi pregăti pe Theodore, dar vreau să-l las să mai doarmă câteva minute.

-Nu e minunat că doarme un pic mai mult?

Chris se întoarse şi îşi trecu degetele prin părul ei.

Olive nu avea de gând să-l ducă în parc pe Faţă-de-Câine. Aşteptă până când cei doi se apropiară de fereastră, apoi spuse:

-E timpul să plec.

Christopher îşi aplecă capul:

-Nu ştiam că eşti aici. Ce spuneai?

-Spuneam că e timpul ca afurisita de babă să plece, spuse răspicat Olive.

Domnulfie lăudat, se auzi de sus.

- Ce vrei să spui? întrebă Ann, întinzându-şi capul spre fereastră, iar în aceeaşi clipă bebeluşul răsturnă cu piciorul o cutie de lapte de pe bufet.

-Rahat, făcu Christopher.

-A spus „rahat"! strigă Olive în direcția terasei şi aprobă din cap când papagalul cârâi: *Domnul e stăpânul.* Aşa e, într-adevăr, aşa e.

Christopher ieşi în curte, închizând cu grijă uşa de plasă.

-încetează, mamă. Ce s-a întâmplat?

-E timpul să plec. M-am plictisit.

Christopher clătină încet din cap.

-Ştiam că aşa o să se-ntâmple. Ştiam că ceva o să provoace chestia asta.

—Ce tot spui? îl întrebă Olive. îți zic doar că e vremea să plec acasă.

-Atunci vino înăuntru, o invită Christopher.

-Nu trebuie să-mi spună fi-miu ce să fac, spuse Olive, dar când Chris se retrase, murmurându-i ceva lui Ann, se ridică şi merse în bucătărie. Se aşeză într-un scaun de lângă masă; abia dacă dormise şi nu se simțea bine.

-Ce s-a întâmplat, mamă? o întrebă Ann. Parcă mai voiai să stai câteva zile.

Afurisită să fie dacă avea de gând să le spună că o lăsaseră să se mânjească; până şi cu copiii lor s-ar fi purtat mai bine şi i-ar fi curățat de porcăria aia. Dar *pe ea* o lăsaseră să stea cu bluza mânjită de sirop caramel.

-Când Christopher m-a întrebat prima oară, i-am spus că

urma să stau trei zile. După aia, mă plictisesc.

Ann şi Christopher se uitară unul la celălalt.

—Ai zis că stai o săptămână, îi spuse Christopher cu prudență.

- Da. Pentru că aveai nevoie de ajutor, dar n-ai fost îndeajuns de cinstit ca să recunoşti asta.

Furia îşi făcea de cap, ațâțată şi mai mult de aerul lor conspirativ. Chris o mângâiase pe Ann pe cap, schimbaseră priviri.

-Urăsc mincinoşii. N-am crescut un mincinos, Christopher Kitteridge.

Bebeluşul se uita la ea, în brațele lui Ann.

-Te-am rugat să vii în vizită pentru că voiam să te văd, spuse Chris încet. Ann voia să te cunoască. Speram să te simți bine aici. Speram că lucrurile s-au schimbat, că *aşa ceva* nu avea să se întâmple. Dar, mamă, n-am de gând să îmi asum responsabilitatea pentru firea ta capricioasă. Ar fi trebuit să-mi spui dacă te-a supărat ceva. Am fi putut discuta.

-N-ai discutat niciodată în viața ta. Cum de-ai început abia acum?

Brusc, îşi dădu seama că era din cauza terapeutului. Sigur

că da. Prostul ăla de Arthur. Ar trebui să fie cu băgare de seamă, discuțiile astea ar putea fi reproduse la şedințele lor de terapie. *Firea ta capricioasă.* Astea nu erau cuvintele lui Christopher. Dumnezeule din ceruri, deja o întorseseră pe toate părțile la psihoterapie. Gândul o făcu să tremure.

-Şi ce naiba vrei să spui cu „firea mea capricioasă"? Ce dracu' înseamnă asta?

Ann ştergea cu un burete laptele vărsat, ținând copilul în brațe. Christopher stătea calm în fața ei.

-Mamă, eşti cam paranoică. Ai fost aşa dintotdeauna. Şi încă cum. Niciodată nu ți-ai asumat responsabilitatea pentru asta. Când eşti veselă, când eşti furioasă. E foarte obositor pentru cei din preajma ta.

Olive îşi bâţâia cu putere picioarele sub masă. Vorbi încet:

-N-am de gând să stau cu mâinile în sân când cineva îmi spune că-s schizofrenică. Nu mi s-a mai zis aşa ceva.

Propriul meu fîu să-mi spună asta. Dumnezeu mi-e martor că nici eu nu o plăceam pe mama, dar...

-Olive, o întrerupse Ann, te rog să te linişteşti. Nimeni nu te-a jignit. Chris voia doar să-ţi spună că stările tale se schimbă uneori cam des, iar lui i-a fost greu. I-a fost greu cât a crescut, să ştii. Nu a ştiut niciodată ce se întâmpla cu tine.

-Ce dracu' ştii tu despre asta? Erai cumva acolo?

Lui Olive i se învârtea capul. I se părea că nu mai vede bine.

-Am impresia că amândoi aveți diplome de psihologia familiei.

-Olive, vorbi Ann.

-Nu, las-o. Du-te, mamă. Foarte bine. O să-ți chem un taxi să te ducă la aeroport.

-Mă trimiți singură? Pentru Dumnezeu!

-Intr-o oră trebuie să plec la serviciu, iar Ann trebuie să aibă grijă de copii. Nu putem să te ducem cu maşina la aeroport. O s-ajungi bine cu taxiul. Ann, cheamă, te rog, un taxi. Apoi te duci la un ghişeu şi-o să-ți schimbe biletul. N-o să fie nici o problemă.

Spre surprinderea ei, Christopher începu să ia vasele murdare de pe bufet şi să le pună în maşina de spălat vase.

-Mă dai afară, aşa, pur şi simplu? întrebă Olive cu inima gata să-i spargă pieptul.

-Uite, iar începi, îi răspunse Chris cu calm.

Punând vasele în maşina de spălat vase, adăugă la fel de calm:

-Spui că vrei să pleci, apoi mă acuzi că te dau afară. Altădată, asta m-ar fi făcut să mă simt ca naiba, dar acum n-am de gând să mă mai supăr. Pentru că nu e vina mea. Pur şi simplu, nu-ți dai seama că acțiunile tale provoacă reacții.

Olive se ridică, sprijinindu-se de marginea mesei, apoi merse la subsol, unde valiza deja făcută o aştepta. îşi făcuse bagajul de noaptea trecută. Cără valiza pe scări gâfâind.

—Taxiul va fi aici în douăzeci de minute, îl anunță Ann pe Christopher.

Bărbatul aprobă din cap, continuând să pună vasele în maşină.

-Nu-mi vine să cred, zise Olive.

—Nici nu mă miră. Christopher începuse să frece o oală. Nici mie nu mi-a venit să cred. Dar pur şi simplu nu mai accept treburile astea.

—Ani de zile nu m-ai acceptat! țipă Olive. Ani de zile m-ai tratat ca pe ultimul om!

-Nu, îi răspunse calm fiul ei. Dacă te gândeşti mai bine, ai să-ți dai seama că lucrurile stau altfel. Ai o fire dificilă. Cel puțin, aşa cred, că firea ta e de vină, habar n-am ce e cu adevărat. Dar din cauza ta oamenii se simt groaznic. Şi pe tata l-ai făcut să se simtă groaznic.

-Chris, îi spuse Ann pe un ton de avertizare.

Dar Christopher clătină din cap.

—Mamă, n-am de gând să mă las dominat de frica mea față de tine.

Frica față de ea? Cum putea cineva să se teamă de ea? Ea era cea care se temea! Bărbatul nu contenea să spele oale, tigăi, să şteargă bufetul şi, în tot acest timp, îi răspundea cu mult calm. Orice ar fi spus ea, el îi răspundea calm. La fel de calm ca musulmanul de la care îşi cumpăra în fiecare dimineață ziarul, înainte ca acesta să-l trimită la metroul care avea să explodeze (Dar *asta* nu era paranoia? Fiul ei era paranoic!).

îl auzi pe Theodore chemându-i din capul scărilor.

—Mami, vino. Mami!

Olive începu să plângă.

Totul se încețoşă, nu doar ochii ei. Vorbea cu furie crescândă, iar Christopher îi răspundea calm, spălând calm tacâmurile. Ea plângea în continuare. Christopher spunea ceva despre Jim O'Casey. Spunea că era un bețiv şi că de asta se strivise de un copac.

-Țipai la tata de parcă moartea lui Jim ar fi fost vina lui. Cum ai putut face aşa ceva, mamă? Nu ştiu ce detestam mai mult: când îl atacai pe el ținându-mi partea sau când mă atacai pe mine?

Christopher îşi aplecă într-o parte capul, de parcă se gândea la răspuns.

-Ce tot spui? strigă Olive. Tu şi nevastă-ta. E aşa de *drăguță,* Christopher, că mi se face greață. Sper să aveți o viață al naibii de frumoasă, din moment ce totul e aşa de clar pentru voi.

Jucară acelaşi joc - plânsetele ei, calmul lui Christopher - până când el îi spuse încet:

-Bun, ia-ți bagajul. A venit maşina.

Coada până la poartă - aşteptând controlul de securitate - era atât de lungă, că trecea de colț. O femeie de culoare, angajata aeroportului, purtând o vestă roşie, repeta mereu pe acelaşi ton strident: „Oameni buni, dați colțul şi mergeți lângă perete. “

Olive o întrebase de două ori, arătându-i biletul:

—încotro trebuie să merg?

—Mergeți la coada asta, îi răspunse femeia, arătându-i şirul lung de oameni.

Avea părul întins cu placa şi părea că poartă o cască de baie, de sub a cărei margine se ițeau perciuni.

-Sunteți sigură?

-La coada asta.

îşi ridicase braţul din nou. Indiferenţa ei era de nezdruncinat.

(Erai cea mai înfricoşătoare profesoară din şcoală, mamă.)

în timp ce stătea la coadă, privea la cei de lângă ea, căutând o confirmare că situaţia era ridicolă: e ceva în neregulă dacă eşti pus să stai la o coadă atât de lungă. Dar oamenii care îi întâlneau privirea se uitau în altă parte, lipsiţi de expresie. Oriunde se uita, oamenii păreau rezervaţi şi neprietenoşi. Pe măsură ce se apropia, înţelegea din ce în ce mai greu - oamenii de la coadă se împrăştiară şi fiecare părea să ştie ceea ce ea nu ştia - unde să meargă, ce să iacă.

—Trebuie să-mi sun fiul, îi spuse unui bărbat din apropiere.

Voia să spună că trebuia să iasă din rând şi să găsească un telefon cu fise; dacă îl suna pe Christopher, cu siguranţă că el ar fi venit să o ia; era gata să-l implore, să urle. Ar fi făcut orice, numai să o scoată din iadul ăsta. Pur şi simplu, totul mersese anapoda, asta-i tot. Uneori lucrurile merg complet

anapoda. Dar, privind în jur, Olive nu văzu nicăieri un telefon cu fise. Toți aveau celularele la ureche şi vorbeau întruna; toți aveau cu cine să vorbească.

(Cât de desăvârşit de calm era, spălând vasele în timp ce ea plângea! Până şi Ann fusese nevoită să iasă din cameră. Chiar nu-ți aminteşti de lucrurile astea? în zilele noastre, ar trimite un asistent social acasă dacă un puşti ar fi reacționat în halul ăsta.

„De ce mă chinui?[11], îi strigase ea. „Ce tot spui acolo? Te-am iubit mereu. Şi tu asta crezi?"

El se oprise din ştersul vaselor. Vorbise la fel de calm: *Bun. Nu mai am nimic de spus)*

Bărbatul căruia îi spusese că trebuia să-şi sune fiul o privi, apoi se uită în altă parte. Nu avea cum să-şi sune fiul. El era crud. Şi nevasta lui era crudă.

Olive se mişca odată cu marea de oameni. „înaintați, puneți bagajul pe bandă, înaintați, pregătiți tichetul de îmbarcare." Un bărbat încruntat îi făcu semn să treacă prin poarta de securitate. Privind în jos, îi spusese mecanic: „Doamnă, scoateți-vă pantofii. Descăițați-vă.“

Se imagină stând în fața lui, cu ciorapii deşirați la vedere, ca o babă nebună.

Se auzi spunând:

-Nu mă descalț. Nu-mi pasă dacă avionul explodează, înțelegeți? Nu-mi pasă nici cât negru sub unghie dacă săriți cu toții în aer.

Gardianul făcu un semn discret şi doi oameni se apro-

piară. Erau doi bărbați şi, într-o fracțiune de secundă, sosi şi o femeie. Erau ofițeri însărcinați cu securitatea, îmbrăcați în cămăşi albe, cu dungi speciale deasupra buzunarelor.

O invitară cu multă blândețe în glas:

-Doamnă, veniți pe aici.

Olive aprobă cu un gest al capului, clipind în spatele ochelarilor de soare.

-Cu plăcere.

INFRACTOAREA

Cu toate că nu era genul de persoană care fură, în acea dimineață Rebecca Brown furā o revistă. De obicei, Rebecca nu ar fi luat nici măcar săpunul din baia unui motel de pe Autostrada 1; nici nu i-ar fi trecut prin cap să şterpelească prosoapele. Aşa fusese educată. De fapt, Rebecca fusese educată să nu facă o grămadă de lucruri, şi săvârşise multe dintre ele, cu excepția furtului. Niciodată nu făcuse aşa ceva. Dar în cabinetul medical de un alb sever din orăşelul Maisy Mills, Rebecca fură o revistă. Voia să termine de citit o povestire şi se gândise că era vorba doar de un cabinet medical, doar de o revistă, şi deci nu era mare scofală.

Povestirea era despre un bărbat obişnuit, cam gras şi cu un început de chelie, care venea acasă în fiecare zi să-şi ia prânzul, stătea la masă cu soția lui, mâncau sendvişuri şi vorbeau despre maşina de tuns gazonul care trebuia reparată. Citind-o, pe Rebecca o cuprinse aceeaşi speranță pe care o simțea câteodată mergând seara pe o stradă

lăturalnică, atunci când zărea printr-o fereastră câte un puşti în pijamale jucându-se şi pe tatăl lui care îi ciufulea părul.

Aşa că, atunci când asistenta medicală deschisese gemulețul şi strigase un nume, Rebecca făcu revista sul şi o strecură în rucsac. Nu simți vinovăție. Când se urcă în autobuz, avu un sentiment de mulțumire că putea să termine povestirea.

Dar soția bărbatului voia mai mult de la viață decât să meargă sâmbăta la magazinul de menaj şi să mănânce sendvişuri în fiecare zi doar pentru că venise ora prânzului; la sfârşitul povestirii, soția îşi luase bagajele şi plecase, iar bărbatul nu mai venea acasă la prânz. Rămânea la birou, fără să mănânce. Când termină de citit, Rebecca se simțea rău; n-ar fi trebuit să citească în autobuz. Autobuzul luă o curbă, revista căzu pe jos, iar când Rebecca o ridică, văzu o reclamă la o cămaşă bărbătească. Cămaşa semăna cu o tunică de pictor, strânsă peste piept şi puțin umflată. Rebecca se mai uită o dată la ea. Coborând din autobuz, se hotărâse deja să comande cămaşa pentru David.

-O să vă placă, îi spusese femeia la telefon. E cusută de mână. E o cămaşă frumoasă.

Sunase la un număr care începea cu 800, iar femeia de la capătul liniei avea un accent din sud. Rebecca se gândi că, auzindu-i vocea, era ca şi cum ai fi intrat direct într-o reclamă pentru detergent de rufe de la televizor, cu soarele

care se strecoară printr-o fereastră, strălucind pe podeaua lucioasă.

—Să vedem, zise femeia. Avem mărimi mici, intermediare şi mari. Ah, scumpo, trebuie să aştepţi o clipă.

-Nu-i nimic, răspunse Rebecca.

întorcându-se acasă cu autobuzul, începuse să-şi simtă stomacul ca un balon ud, de parcă intestinele îi erau lipite între ele, aşa că, ţinând telefonul între gât şi umăr, se întinse să ia o lingură de Maalox. Maaloxul se lipeşte de orice. Nu poţi pune lingura în maşina de spălat vase pentru că până şi paharele ajung să fie stropite cu alb. Aveau o lingură pe care David o numise „lingura de Maalox“ şi o ţineau mereu lângă chiuvetă. Rebecca lingea lingura când vocea tatălui ei îi răsună brusc în minte. Era doar în mintea ei, dar se auzea foarte clar. *Urăsc oamenii care jură.*

în ziua morții tatălui ei, Rebecca citise într-o revistă despre o femeie spiritist care ajuta poliția să rezolve cazuri de crimă. Femeia afirma că reuşea asta citind gândurile morților şi spunea că oamenii încă mai aveau gânduri după ce mureau.

—Scuze, zise femeia cu accentul ei sudist.

-Nu-i nimic, repetă Rebecca.

-Soțul tău e mai lat în umeri sau în talie?

-Nu e soțul meu, adică nu chiar. E iubitul meu.

—Ah, bine, spuse femeia. Iubitul tău e mai lat în umeri sau în talie?

-în umeri, răspunse Rebecca. Se ocupă de un club de fitness şi face sport.

-OK, spuse femeia încet, de parcă lua notițe. Mă-ntreb dacă numărul cel mai mare ar fi prea larg în talie.

- Probabil *ne vom* căsători, la un moment dat.

-Sigur că da. Ce mărime poartă la costum? Asta ne-ar

putea da un indiciu.

—Nu cred că l-am văzut vreodată în costum.

—Hai să alegem mărimea cea mai mare, sugeră femeia.

- De obicei nu comand aşa, îi zise Rebecca. Adică să-mi fie trimis produsul acasă. Şi nu am comandat niciodată ceva prin internet. Nu mi-aş da niciodată numărul de cârd pe internet.

-Nu? întrebă femeia. Multă lume e de aceeaşi părere. Unora pur şi simplu nu le place să comande. Preferă să-şi facă toate cumpărăturile din magazin. Şi eu la fel.

-Lucrurile se mai pierd, îi spuse Rebecca. Sunt mulți funcționari şi şoferi. Oameni care poate n-au dormit bine ori s-au dondănit cu şeful.

în timp ce vorbea, răsfoind revista, găsi prima pagină din povestire — acolo unde bărbatul era încă fericit — şi o rupse încet. Rebecca îi dădu foc în chiuvetă cu bricheta pe care o ținea în buzunarul de la spate.

-Aşa-i, dacă gândeşti în felul ăsta, îi spuse femeia pe un ton plăcut. Dar noi garantăm livrarea.

-Ei, am încredere în tine, spuse Rebecca.

Şi chiar aşa era.

Ce voce avea femeia asta! Rebecca i-ar fi spus orice. Vorbi mai departe:

-Sunt genul de om care crede că, dacă ai lua o hartă a lumii şi ai înfige în ea un bold pentru fiecare, nu s-ar găsi un bold şi pentru mine.

Femeia nu spuse nimic.

-Te-ai gândit vreodată la asta? întrebă Rebecca.

Privea cum flacăra micuță, ca un spiriduş viu, urcă pentru o clipă în chiuvetă.

-Nu, nu m-am gândit niciodată la asta.

-A, scuze, făcu Rebecca.

-Nu-i nevoie. îmi face plăcere. Păi, hai să comandăm. Rămânem la mărimea cea mai mare şi, dacă e prea mare, poți să o trimiți înapoi.

Rebecca lăsă apa să curgă peste cenuşă.

-Pot să te întreb ceva? îi spuse femeii.

-Sigur.

-Faci parte din secta scientologilor[I]?

—Dacă fac parte...

Urmă o pauză.

—Nu, răspunse femeia cu accentul ei sudist relaxat.

I Sectă religioasă fondată de L. Ron Hubbard în 1955, caracterizată de credința că omul are puterea spirituală de a se elibera de experiențele dureroase din trecut prin autocunoaştere şi împlinire spirituală (n.tr.)

—Nici eu. Citeam un articol despre scientologie şi, mamă, ce ciudățenie...

-Fiecare cu religia lui. Haide să...

-Vorbesc mereu prea mult, îi explică Rebecca femeii. Iubitul meu mi-o tot zice. Iar acum m-a apucat durerea de cap.

-E o plăcere să faci afaceri cu o persoană prietenoasă, o asigură femeia. Pune-ți un prosopel rece pe pleoape, o să te ajute. Şi apasă zdravăn.

—Mulțumesc, făcu Rebecca. Hai să rămână mărimea mare.

—Trebuie să te întinzi pe spate, normal. Să pui prosopul în congelator mai întâi.

Rebecca Brown se trăgea dintr-o familie de pastori congregaționiști[I]. Bunicul ei fusese un pastor foarte îndrăgit al unei biserici mari din Shirley Falls, iar mama ei fusese fiica născută din cea de-a doua căsătorie a pastorului Tyler Caskey; prima lui nevastă murise, lăsându-1 cu două fete. Când se căsătorise din nou şi o avusese pe mama Rebeccăi, celelalte fete erau îndeajuns de mari ca să nu-i dea prea mare atenție. Katherine, mătuşa Rebeccăi, nu intrase în scenă decât atunci când mama ei se căsătorise cu un pastor, apoi plecase din senin în California ca să devină actriță. „E de neconceput ca o mamă să plece astfel“, spusese femeia, cu lacrimi în ochi. Dar nu era deloc de neconceput - mama Rebeccăi plecase şi nici măcar nu ripostase când tatăl fetei, pastorul Brown, dintr-o comunitate mică din Crosby, statul Mâine, o dăduse în judecată pentru custodia copilului. „E de-a dreptul pervers", era de părere mătuşa Kate. „O să înceapă să te atingă. Sper să se însoare curând."

Mătuşa Katherine făcuse multe şedințe de psihoterapie,

I Biserica Congregaționistă, frecventă în New England, este de origine protestantă; fiecare congregație este autonomă şi se auto-guvernează. (n.tr.)

iar Rebecca nu se simțea prea confortabil prin preajma ei. Oricum, tatăl ei nu se mai însură niciodată, iar Rebecca crescu într-o casă parohială goală, ştiind cumva, în secret, aşa cum copiii ştiu anumite lucruri, că tatăl ei nu era un pastor la fel de bun ca bunicul ei. „Mi se rupe inima", îi spusese odată mătuşa Katherine când venise în vizită, iar Rebecca sperase ca femeia să nu mai treacă vreodată pe acolo. Mama ei îi trimitea din când în când câte o ilustrată din California, dar când se află că îmbrățişase Biserica Scientologică, până şi mătuşa Katherine spusese că ar fi fost mai bine dacă fata nu ar fi avut prea mult de-a face cu maică-sa. Nici nu fusese prea greu — vederile încetaseră să mai sosească.

Rebecca îi trimise mamei ei o mulțime de scrisori la vechea adresă dintr-un oraş numit Tarzana. Rebecca nu scria niciodată pe plic adresa expeditorului, de teamă ca tatăl ei să nu găsească scrisorile în cazul în care acestea ar fi fost trimise înapoi. Şi cel mai probabil fuseseră returnate. Adresa era veche de patru ani, iar când Rebecca sună la Informații ca să obțină numărul de telefon din Tarzana şi din toate oraşele din apropiere, nici Charlotte Brown şi nici vreo Charlotte Caskey nu se aflau pe lista abonaților. Atunci, unde ajungeau toate scrisorile?

Rebecca mersese la bibliotecă pentru a citi mai multe

despre scientologie. Află că scientologii voiau să elibereze lumea de titani, extratereştri care - credeau ei - locuiau pe Pământ după o explozie survenită cu şaptezeci şi cinci de milioane de ani în urmă. Citi că membrilor Bisericii Scientologice li se cerea să se „deconecteze" de la familia care nu era de acord cu scientologia. De asta nu-i mai scria mama ei. Poate că a-i scrie Rebeccăi fusese considerat „un act subversiv", iar mama ei fusese nevoită să se prezinte dinaintea Forței Proiectului de Reabilitare. Rebecca citise odată despre un membru căruia i se spusese că, dacă era format şi disciplinat cum trebuie, ar putea să învețe să citească gândurile oamenilor. *Vino să mă iei,* îi spuse Rebecca în minte mamei ei. *Te rog, vino să mă iei.* Mai târziu îi spuse: *Să te ia dracu.*

Nu mai citi despre religia lor şi se apucă să citească despre cum să fii soție de pastor. Trebuia să ai mereu conserve cu compot de fructe în cămară, în caz că venea în vizită vreun membru al parohiei. Timp de mulți ani,

Rebecca se îngriji să aibă în dulap compot de fructe, cu toate că foarte rar venea cineva în vizită pe acolo.

Când absolvi liceul şi ştiu că avea să plece la facultate, la două ore distanță de casă, *locuind în altă parte,* Rebecca fu atât de derutată de acest noroc care se abătea asupra ei, încât îşi

făcu griji că avea să fie lovită de o maşină, că va paraliza şi că va trebui să locuiască pentru totdeauna în refectoriu. Dar odată ajunsă la facultate, tatăl ei începu să-i lipsească şi încercă să nu se gândească la el, trăind singur cuc în casă. Când lumea discuta despre mamele lor, ea spunea că a ei „trecuse la cele veşnice", ceea ce provoca stânjeneală, asta pentru că Rebecca avea un anume fel de a privi în jos, de parcă ar fi sugerat că nu vrea să discute despre acest subiect. într-un anume fel, se gândi ea, era adevărat. Nu le spunea că mama ei murise, ceea ce nu era adevărat, cel puțin după câte ştia ea. Mama ei trecuse (undeva departe, de parcă ar fi călătorit într-un avion) la cele veşnice (într-un alt tărâm), iar Rebecca se obişnuise cu stările pe care le resimțea când se gândea la mama ei chiar şi atunci când nu se gândea deloc la ea. Nu mai cunoştea pe nimeni a cărui mamă să fi fugit fără să se uite în urmă şi ajunse la concluzia că, luând în considerare circumstanțele, propriile ei gânduri în legătură cu situația asta erau fireşti.

Rebecca începu să aibă gânduri pe care le considera nefireşti în timpul înmormântării tatălui ei. Gânduri nefireşti pentru o înmormântare, în orice caz. O rază de soare intrase pe fereastra bisericii, reflectându-se pe lemnul băncii şi căzând pieziş pe covor, iar soarele ăsta o făcuse pe Rebecca să dorească trupul cuiva. Avea nouăsprezece ani şi învățase câte ceva despre bărbați în timpul facultății. Pastorul care susținea ceremonia era un prieten al tatălui ei; cu ani în urmă, fuseseră colegi la seminar şi, privindu-i mâna ridicată în semn de binecuvântare, Rebecca începu să se gândească la ce i-ar fiice pe sub sutană - tot felul de lucruri pentru a căror

iertare preotul ar fi trebuit să se roage după aceea. „Spiritul lui Carlton e aici, cu noi“, spuse preotul şi Rebeccăi i se înfioră pielea capului. îşi aminti de femeia spiritist care citea gândurile morților şi avu senzația că tatăl ei o pândea chiar din spatele pleoapelor ei şi vedea toate lucrurile pe care şi le imaginase facându-le preotului.

Apoi se gândi la mama ei; poate că ea învățase să citească gândurile oamenilor şi i le citea chiar acum pe ale ei. Rebecca închise ochii, ca şi cum s-ar fi rugat. *Du-te dracului,* îi spuse mama ei. *Iartă-mâ,* se adresă ea tatălui. Apoi deschise ochii, privind lumea din biserică, nespus de plicticoasă. îşi imagină că dă foc unor grămăjoare de hârtie în pădure; mereu îi plăcuse să vadă cum izbucnesc flăcările.

-Ce-ai acolo, Bicka-Beck? o întrebă David.

Era aşezat pe podea, îndreptând telecomanda către televizor, schimbând canalul la fiecare pauză publicitară. Pe fereastra de deasupra lui se vedeau reflexele imaginilor de pe ecran, agitându-se şi dansând pe sticlă.

-Un anunț de angajare pentru o asistentă de stomatolog, răspunse Rebecca de la masă.

încercui anunțul cu stiloul.

-Se preferă oameni cu experiență, dar îi şi pregătesc dacă e nevoie.

-Of, scumpo, făcu David, privind la televizor. Tocmai *gurile* oamenilor?

Oricum ar fi stat lucrurile, pentru ea era o adevărată problemă să-şi găsească o slujbă. Singura care îi plăcuse fusese cea dintr-o vară, la gelateria Dreambeam. Patronul se îmbăta în fiecare zi înainte de ora două şi îşi lăsa ajutoarele să mănânce îngheţată după pofta inimii. Le dădeau cornete

uriaşe de îngheţată copiilor care veneau să cumpere, privindu-i cum căscau ochii. „E în regulă", spunea patronul, facându-le cu mâna dintre congelatoare. „N-aveți decât să mă aduceți la sapă de lemn, nu dau doi bani pe asta.“

înainte să se mute cu David, Rebecca fusese secretară la o firmă mare de avocatură. Unii avocați o sunau la telefon şi îi spuneau să le aducă cafea. Chiar şi unele femei avocat o sunau. Se tot întreba dacă avea dreptul să îi refuze. Dar nu mai contase - după câteva săptămâni trimiseseră o femeie să-i spună că lucra prea încet.

— Iubire, să ții minte, îi spuse David, schimbând din nou canalele. Trebuie să fii foarte încrezătoare.

-Bine, răspunse Rebecca. încercui anunțul pentru asistentă până când cercul umplu jumătate de pagină.

-Poartă-te de parcă ei ar fi norocoşi să te angajeze.

-Bine.

—Dar asigură-te că o faci într-un fel neameninţător.

—Bine.

-Şi fii prietenoasă, dar nu vorbi prea mult.

David stinse televizorul. Capătul camerei de zi era întunecat.

—Sărmana mea bombonică, zise David, ridicându-se şi îndreptându-se spre ea. îşi petrecu braţul în jurul gâtului ei şi strânse în joacă.

-Săraca de tine, ar trebui să te ducem pe câmp şi să te împuşcăm.

David adormea mereu după sex, dar cel mai adesea Rebecca rămânea trează. în acea noapte se ridică din pat şi merse în bucătărie. Dincolo de stradă era un bar care se vedea de la fereastră, un local zgomotos: puteai auzi tot ce se întâmpla în parcare, dar Rebeccăi îi plăcea faptul că barul era acolo. în nopţile când nu putea dormi o linişte să ştie că acolo erau şi alţi oameni treji. Stătu acolo, gândindu-se la omul din povestire, bărbatul banal care chelea, singur în biroul lui la ora prânzului. Apoi se gândi la glasul tatălui său, aşa cum îl auzise în minte. îşi aminti că bărbatul îi spusese odată, cu mulţi ani în urmă: pe lumea asta sunt unii bărbaţi care, atunci când se culcă în pat lângă o femeie, nu sunt prea diferiţi de câini. îşi aminti cum, la câţiva ani după plecarea mamei ei, Rebecca anunţase că va merge să locuiască împreună cu ea. „Nu poţi face asta“, îi spusese tatăl ei, fără să-şi ridice ochii din carte.„A renunţat la tine. Am fost la proces. Am custodie exclusivă asupra ta.“

Privi o maşină de poliţie care tocmai parca. Din maşină coborâră doi poliţişti, iar girofarul continuă să se rotească,

aruncând lumini albastre prin fereastră, pe masă şi pe lingura de Maalox. Probabil că se bătuseră unii în bar. în multe nopți se iscau bătăi în bar. Stând la fereastră, Rebecca simți cum înfloreşte în ea un mic zâmbet: cât de minunat ar fi să dai primul pumn, împleticindu-te şi beat mort.

-Uite, pipăie, o îndemnă David, încordându-şi muşchii. Hai, pe bune!

Rebecca se aplecă peste castronul ei de cereale şi îi atinse brațul. Era ca şi cum ar fi atins pământul înghețat.

-Extraordinar, îi spuse.

David se admira în prăjitorul de pâine. îşi încordă brațele, ca un boxer care se împăunează înainte de începerea

meciului. Apoi se întoarse într-o parte şi se admiră iar.

-Bun. Nu e rău.

Singura oglindă din casa tatălui ei era cea atârnată deasupra chiuvetei de la baie. Nu i se dădea voie să se apropie de oglindă decât dacă se spăla pe dinți sau pe față; iubirea de sine era un păcat. „Mama ta a fugit de la o religie la alta“, îi spusese mătuşa Katherine. „Pentru Dumnezeu, nici un congregaționist nu trăieşte aşa.“ Dar Rebecca trăia aşa. Ar fi vrut ca mătuşa ei să înceteze, să plece pur şi simplu şi să nu mai spună lucrurile alea. „Vrei să vii să locuieşti cu noi?“, o întrebase Katherine odată, iar Rebecca clătinase din cap. Nu voia să pomenească de custodia exclusivă. In plus, mătuşa Katherine o nelinişte a, la fel ca profesoara de matematică, doamna Kitteridge. Profesoara o privea uneori sever, când întreaga clasă trebuia să facă exerciții. Odată îi spusese pe hol: „ Dacă vrei să discutăm, să ştii că poți să vii la mine."

Rebecca nu răspunsese, trecuse doar pe lângă ea, cu manualele în brațe.

— Bun, am şters-o, spuse David, închizând fermoarul genţii pentru echipament. Ai numărul pentru interviu?

-Da.

—Baftă, Bicka-Beck, îi ură David.

Se duse la frigider şi bău din cutia cu suc de portocale. Apoi îşi luă cheile şi o sărută de rămas-bun.

-Ţine minte: fii încrezătoare şi nu vorbi prea mult.

-Bine, am înțeles, spuse Rebecca, încuviințând din cap. Pa.

Stătea la masă cu castronul de cereale murdar în fața ei şi se gândi la nevoia ei de a vorbi. începuse imediat după moartea tatălui ei şi nu mai dispăruse. Era ceva fizic; ar fi vrut să se lase de obiceiul ăsta, aşa cum alții vor să se lase de fumat.

Tatăl ei avea o regulă — nu se vorbeşte la masă. Dacă te gândeai bine, era o regulă ciudată, pentru că în fiecare seară erau singuri la masa din refectoriu. Poate că tatăl ei era obosit după o zi plină de vizite la bolnavi şi la muribunzi — era un oraş mic, dar mereu se îmbolnăvea câte cineva - şi voia să aibă parte de linişte, ca să se poată odihni. Oricum, stăteau acolo în fiecare seară, iar singurele sunete care se auzeau erau tacâmurile atingând farfuria, câte un pahar cu apă pus la loc pe masă ori sunetele mult prea intime ale gurilor care mestecau. Rebecca ridica uneori privirile din farfurie, vedea că tatăl ei avea o bucățică de mâncare pe bărbie şi nu mai putea înghiți, atât

de brusc o cuprindea iubirea pentru el. Dar alteori, mai ales de când îmbătrânise, Rebecca se bucura văzând cât de mult unt folosea. își pusese nădejdea în plăcerea lui de a mânca unt, spera că asta avea să-i vină de hac.

Se ridică şi spălă castroanele din care mâncaseră cereale. Apoi şterse bufetul şi puse scaunele la loc. Simți o arsură mică în stomac, aşa că luă sticluța de Maalox şi lingura. în timp ce o agita, îi veni în minte imaginea lui David aplecându-se spre ea, amintindu-i să nu vorbească prea mult, şi apoi îşi dădu seama că acea cămaşă avea să-i fie prea mare.

—Nici o problemă, îi spuse femeia. Am să verific dacă a fost deja expediată.

Chiar şi după ce a răzuit lingura cu unghia, tot a mai rămas un strat de Maalox uscat care nu se lua. Rebecca puse lingura înapoi pe bufet.

-Credeam că n-am să dau peste aceeaşi persoană, spuse Rebecca. Sau poate că afacerea voastră e mică.

Nici un răspuns.

—Nu că ar fi ceva rău să ai o afacere mică, completă Rebecca, rupând două pagini din povestire.

La capătul liniei tot nu se auzea nimic, iar Rebecca înțelese că femeia o lăsase să aştepte. Privi cum paginile luară foc - era partea unde nevasta pleca. Flacăra era mai înaltă decât chiuveta. Un fior de nelinişte o cuprinse: aşteptă cu mâna pe robinet, dar flacăra scăzu.

-Nu mai contează, spuse femeia, revenind la telefon. Comanda a fost deja expediată. Dar dacă e prea mare, trimite-o înapoi şi o să-ți trimitem una de mărime intermediară.

Spune-mi dacă te mai doare capul.

-Ți-ai *amintiți* întrebă Rebecca.

—Sigur că mi-am amintit.

-Astăzi nu mă mai doare. Dar am o problemă. Trebuie să-mi găsesc de muncă.

-Nu ai o slujbă? întrebă femeia cu vocea ei minunată de sudistă.

—Nu, trebuie să-mi găsesc una.

-Păi, sigur că da, e foarte important să ai o slujbă. Ce fel de slujbă cauți?

-Ceva care să nu mă streseze prea mult, răspunse Rebecca. Nu că aş fi leneşă. Sau poate că sunt, poate că aşa e.

—Nu spune asta. Sunt sigură că nu e adevărat.

Era o femeie minunată. Rebecca se gândi la bărbatul din povestire. Ar fi trebuit să o întâlnească pe femeia asta.

-Mulțumesc, făcu Rebecca. Eşti foarte drăguță.

-S-o trimiți înapoi dacă e prea mare. Nu-i nici o problemă, o asigură femeia. Absolut nici o problemă.

Moartea tatălui ei nu a fost o mare tragedie, la fel şi absența mamei. Marea tragedie se petrecuse când Rebecca se îndrăgostise de Jace Burke la facultate, iar el îi dăduse papucii. Jace era pianist, iar când tatăl ei fusese plecat într-o noapte la o conferință, îl adusese pe Jace acasă, în Crosby. Jace privise prin refectoriu şi spusese: „Scumpo, ăsta e un loc tare ciudat. “ O privise cu o tandrețe care ştersese tot trecutul ei întunecat. Mai târziu merseseră la Warehouse Bar and Grill, unde pe-jumătate-nebuna de Angie O’Meara cânta la pian în bar. Jace spusese: „Frate, cântă bestial."

„Tata o lasă să cânte când vrea în biserică", îi explicase Rebecca. „Nu are pian acasă. N-a avut niciodată."

„Cântă bestial", repetase Jace încet, iar Rebecca simțise o căldură minunată pentru tatăl ei, ca şi cum pastorul

întrezărise geniul din biata Angie, care cânta cam afumată, geniu pe care nici Rebecca nu îl observase. Când au plecat din bar, Jace strecurase o bancnotă de douăzeci de dolari în borcanul de bacşiş al lui Angie. Angela le trimise o sărutare şi cântă *Hello, Young Lovers*în timp ce tinerii părăseau barul. [I]

Când Jace a plecat de la facultate, cântase deja în toate barurile din Boston. Barurile erau uneori elegante, cu scaune din piele şi covoare groase. Şi uneori postau la intrare un afiş cu poza lui Jace. Dar de multe ori nu avea noroc şi era nevoit să cânte la orga electronică în baruri de striptease doar ca să facă rost de ceva bani.

La fiecare sfârşit de săptămână, Rebecca lua autobuzul Greyhound şi stătea în apartamentul lui murdar, unde gândacii mişunau în sertarul cu tacâmuri. Duminica seara, când se întorcea, îl suna pe tatăl ei şi îi spunea că învăța pe rupte. Mai târziu, după ce se mutase cu David, îşi îngăduia uneori să-şi amintească weekendurile petrecute cu Jace. Aşternuturile murdare lipite de pielea ei, scaunele de metal ale lui Jace, pe care şedeau goi, mâncând brioşe englezeşti lângă fereastra deschisă, cu pervazul încrustat de murdărie. îşi amintea cum stătea la chiuveta murdară din baie, goală, cu Jace în spatele ei, gol la rândul lui, privin- du-se în oglindă.

I Salutare, tineri îndrăgostiți (în limba engleză)

Atunci glasul tatălui ei nu-i răsuna în cap, nici gânduri despre bărbați care se poartă asemenea câinilor. Totul era floare la ureche.

într-o seară, în cadă, Jace îi povesti că întâlnise o femeie blondă. Rebecca stătuse locului, ținând în mână prosopul de față, holbându-se la emailul crăpat de pe marginea căzii, la mizeria strânsă în crăpături. Jace îi spusese că genul ăsta de lucruri pur şi simplu se întâmplă.

Tatăl ei o sunase în aceeaşi săptămână. Rebecca nu înțelegea nici acum prea bine ce fusese în neregulă cu inima tatălui ei; bărbatul nu-i explicase. Ştia doar că doctorii nu-l puteau ajuta. „Dar, tati, doctorii pot face multe. Mă refer la tot felul de proceduri şi operații la inimă."

„Nu şi în cazul meu", răspunsese tatăl ei, iar Rebecca auzise teama din glasul lui. Frica o făcu pe Rebecca să se întrebe dacă tatăl ei crezuse în tot ceea ce predicase ani de zile. Dar chiar şi când auzi frica din glasul lui şi simți ea însăşi teamă, cel mai mult regretă faptul că Jace o părăsise pentru blondă.

-Spune-mi, îi zise David, ce caută prosopul de față în congelator?

-N-am primit slujba, spuse Rebecca.

-Nu?

David închise uşa congelatorului.

-Chestia asta mă uimeşte. Credeam că ai să primeşti slujba. Da' ce voiau, vreun doctor în medicină?

Rupse colțul unei pâini de pe bufet şi îl înmuie în borcanul cu sos de spaghete.

-Biata Bicka-Becka, spuse clătinând din cap.

-Poate că n-am primit slujba din cauză că le-am povestit despre clisma mea cu bariu, spuse Rebecca dând din umeri.

Dădu flacăra aragazului mai încet, să nu dea spaghetele în foc.

—Am vorbit mult, recunoscu. Poate că vorbesc prea mult.

David se aşeză la masă şi o privi.

- Să ştii că asta n-a fost o idee prea bună. Vezi tu, Bicka, poate că nimeni nu ți-a spus, dar oamenii chiar nu vor să audă despre clismele cu bariu ale altora.

Rebecca luă prosopul de față din congelator. îl împături, se aşeză în fața lui David şi îşi puse prosopul pe ochi.

-Dacă cineva şi-ar face una, pe mine nu m-ar deranja să aflu.

David nu răspunse.

-în mod clar, dentistul nu-şi făcuse niciodată o clismă, adăugă Rebecca.

-Pe ce lume trăieşti, soro? Pot să ştiu cum de ați ajuns la subiectul ăsta? N-ar fi fost mai logic să discutați despre dinți?

-Deja discutaserăm despre dinți.

Rebecca îşi apăsă prosopul pe ochi.

—îi spuneam de ce doream slujba şi cât de important este pentru asistentele îmbrăcate în alb să se poarte drăguț cu pacienții speriați.

—Bine, bine.

Rebecca îşi desprinse prosopul de pe faţă şi îl privi cu un ochi.

-O să găseşti mâine o slujbă, îi spuse el.

Şi aşa se întâmplă. Găsi o slujbă în Augusta; introducea în calculator rapoarte de trafic pentru un bărbat care se încrunta şi nu spunea niciodată „te rog“. Bărbatul era patronul unei agenţii care studia fluxul traficului în şi pe lângă diverse oraşe din stat, aşa încât primăriile să ştie unde să construiască rampe şi unde să pună semafoare. Rebecca nu se gândise niciodată că exista aşa ceva - monitorizarea traficului —, dar, deşi în prima zi fusese fascinant, după-amiază nu mai era chiar aşa de interesant, iar după câteva săptămâni ştia că cel mai probabil avea să-şi dea demisia. într-o după-amiază, în timp ce scria la calculator, mâna începuse să-i tremure. Când ridică cealaltă mână, şi aceasta tremura. Se simţea ca atunci, în autobuzul Greyhound, în weekendul în care Jace îi spusese despre blondă; atunci se gândise: nu se poate ca asta să fie viaţa mea. Şi atunci îi trecuse prin cap că toată viaţa se gândise: nu se poate ca asta să fie viaţa mea.

în holul de lângă cutiile poştale se afla un plic maro căptuşit, adresat Rebeccăi. Cămaşa ajunsese din Kentucky în Mâine. Rebecca o duse sus, în apartament şi rupse plicul, în timp ce bucăți gri de umplutură se răspândeau pe masă. Femeia avusese dreptate, chiar era o cămaşă frumoasă. Rebecca o întinse pe canapea, aranjându-i mânecile peste perne, şi făcu un pas în spate ca să o admire. David nu ar fi purtat o astfel de cămaşă. N-ar fi purtat în veci cămaşa asta. Era o cămaşă pentru Jace.

- Se mai întâmplă, îi spuse vesel femeia la telefon. Trimite-o înapoi.

-Bine.

-Pari descurajată. Dar o să-ți primeşti banii înapoi, scumpo.

-Bine, repetă Rebecca.

—Nici o problemă, scumpo; Absolut nici o problemă.

A doua zi, Rebecca se uită prin cabinetul medical, căutând altceva de furat. în afară de reviste, nu mai era mare lucru. Era ca şi cum o făcuseră dinadins: până şi umeraşele erau din acelea care nu se desprind de pe bară. Dar pe pervaz era o mică vază de sticlă, absolut obişnuită, cu rămăşițele palide ale unei pete maronii pe fund.

—Doctorul vă poate primi acum, îi spuse asistenta.

Rebecca o urmă pe hol până la camera de consultații, îşi suflecă mâneca pentru controlul tensiunii.

- Cum vă simțiți cu stomacul? întrebase asistenta, privind scurt către fişa medicală.

- Bine, îi răspunse Rebecca. De fapt, nu prea bine. Maaloxul nu prea funcționează.

Asistenta desprinse banda Velcro din jurul brațului ei.

-Să-i spuneți şi doctorului.

Dar Rebecca îşi dădu imediat seama că doctorul era supărat pe ea. îşi încrucişase brațele în dreptul pieptului învelit în halatul alb şi îşi strângea buzele, privind-o fără să clipească.

-încă mă mai doare, spuse Rebecca. Şi...

-Şi ce?

Avusese de gând să-i spună că mâinile îi tremurau, că uneori simțea că ceva nu era în regulă.

—Pur şi simplu mă întrebam de ce mă doare.

îşi privi picioarele.

-Rebecca, ți-am făcut testele pentru afecțiuni gastro-intestinale şi analizele de sânge. Trebuie să accepți faptul că n-ai nimic. Ai un stomac sensibil. Mulți oameni suferă de asta.

întorcându-se în sala de aşteptare, Rebecca îşi îmbrăcă haina lângă fereastră, privind afară de parcă ar fi văzut ceva interesant în parcare. Pentru o clipă nu o mai duru nici capul, nici stomacul; femeia deveni toată un fior, la fel de pur ca o apă limpede. Ca şi cum s-ar fi transformat în flacăra pură a brichetei sale. Un bărbat citea o revistă în apropiere. O femeie îşi pilea unghiile. Rebecca strecură vaza în rucsac şi plecă.

în seara aceea stăteau pe podea uitându-se la un film vechi. Oricine s-ar fi uitat pe fereastră ar fi văzut-o pe Rebecca rezemată de canapea şi pe David lângă ea, cu o sticlă de apă minerală în mână; un cuplu obişnuit, ca oricare altul.

-N-am furat niciodată din magazin când am fost mică, spuse Rebecca.

-Eu am furat, zise David, uitându-se la film. Am furat un ceas din magazinul la care lucram. Am furat o grămadă de lucruri.

-N-am facut-o niciodată pentru că mă temeam să nu mă prindă, nu pentru că era un lucru rău. Adică, ştiam că era un lucru rău, dar nu asta m-a oprit să fur.

-Am furat chiar şi un cadou de ziua mamei, chicoti David. Un fel de agrafa.

-Probabil că majoritatea copiilor fură la un moment dat, zise Rebecca. Cred că-i adevărat, nu ştiu. Când eram mică, nu mergeam niciodată acasă la alți copii şi nici ei nu veneau la mine.

David nu spuse nimic.

-Tata spunea că nu dă bine, explică Rebecca. Nu se cădea ca odrasla unui pastor să dea dovadă de favoritism într-un

oraş aşa de mic.

David se uita în continuare la televizor.

— Ce nasol, îi spuse. Fii atentă aici. îmi place partea asta de mor. Tipul o să fie făcut bucăți de elicea bărcii.

Rebecca privi afară, în întuneric.

—Apoi am ajuns în clasa a noua şi tata a hotărât că biserica nu trebuie să mai risipească bani plătind o menajeră pentru casa parohială, aşa că de atunci am început să gătesc. îi pregăteam mâncăruri de-a dreptul scăldate în unt. Dumnezeule!

David îi atrase atenția.

-Uite că vine scena. Ce scârbos!

-Pun pariu că asta înseamnă că, din punct de vedere legal, sunt o infractoare.

-Ce spui, plăcințico? întrebă David.

Dar Rebecca nu mai repetă. David o bătu afectuos pe picior.

—Noi o să ne creştem altfel copiii. Nu-ți fiice griji.

Rebecca tot nu spunea nimic.

-E un film pe cinste, spuse David, sprijinindu-se de picioarele ei. E pur şi simplu grozav. Acu' o să-i taie capul pisicii.

Ceva se întâmpla în bar. Trei maşini de poliție erau parcate acolo, iar girofarurile încă se învârteau când polițiştii intrară. Rebecca aşteptă la fereastra bucătăriei; luminile se roteau pe brațul ei, pe podeaua bucătăriei. Doi polițişti ieşiră din bar însoțind un bărbat cu mâinile la spate. îl sprijiniră pe una dintre maşini şi un polițist îi spuse:

—Ai dreptul să nu spui nimic. Orice spui poate fi folosit

împotriva ta la tribunal.

Vocea polițistului nu era amabilă sau dură, doar calmă şi clară.

-Ai dreptul la un avocat. Dacă nu-ți poți permite unul, ai dreptul să ți se dea un avocat din oficiu.

Era ca o poezie, aşa cum şi Biblia era poezie dacă o ascultai citită cum trebuie.

Celălalt polițist ieşi din bar şi în curând aşezară bărbatul pe bancheta din spate, şi cele trei maşini se îndepărtară. In lipsa luminilor pâlpâitoare, bucătăria părea întunecată. Vedea lingura de Maalox pe colțul chiuvetei, acoperită de câteva pete albe sclipitoare. Rebecca stătu multă vreme la masă, în întuneric. îşi imagina cabinetul medicului, străzile pe care

merge autobuzul spre cabinet. Nici un autobuz nu circula noaptea în Maisy Mills. Se gândi că i-ar lua jumătate de oră să ajungă acolo pe jos. Jace îi spusese odată că, atunci când îți scapă ceva, nu trebuie să te concentrezi la ceea ce gândeşti, ci la ceea ce faci.

Se văzu luând combustibilul pentru grătar de sub chiuvetă, punându-1 în rucsac. Se văzu scoțând pe tăcute vederile de la mama ei, din sertarul cu lenjerie. în bucătă rie, le rupse în două, scoțând un mic sunet. Le puse în rucsac. Apoi îndesă înăuntru cămaşa cumpărată pentru David şi revista în care găsise reclama. Strecură două brichete în buzunarul hainei.

Coborând scările cu băgare de seamă, cuvintele i se roteau prin cap. *Ai dreptul să nu spui nimic. Ai dreptul — Ai dreptul-Ai dreptul.*

Dacă i-o spuneau în felul ăsta, arestarea chiar făcea toți banii.

RÂUL

Cu o zi în urmă, în parcarea bibliotecii, aproape că dăduse cu maşina peste el şi, cu toate că nu strigase, ridicase un braţ, ca şi cum s-ar fi ferit de maşina în mişcare, sau poate doar pentru că fusese luat prin surprindere. Oricum, Olive frânase la timp, iar Jack Kennison nu a privit-o deloc, ci doar s-a îndreptat către maşina lui mică, strălucitoare şi roşie, parcată la câțiva metri depărtare.

„Ce boşorog oribil“, îşi spuse Olive în gând. Era un bărbat înalt, cu burtă mare, umeri încovoiați şi — i se părea ei - un fel de prudență arogantă care emana din felul în care îşi ținea capul împins înainte, fără să-i privească pe ceilalți. Studiase la Harvard, locuise în New Jersey, predase la Princeton sau pe la altă facultate - Olive habar n-avea. Cu câțiva ani în urmă se pensionase împreună cu soția, retrăgându-se într-o casă pe care o construiseră cu mâna lor, la marginea unui mic câmp din Crosby, Mâine. Olive îi spusese atunci bărbatului ei: „Ce tâmpenie să bagi atâția bani într-o casă care nici

măcar nu e aproape de apă“, iar Henry fusese de acord. Ştia că Jack Kennison studiase la Harvard datorită chelneriței de la restaurant, care îi povestise lui Olive că bărbatul se lăuda cu asta la toată lumea.

-Ce nesuferit! exclamase dezgustat Henry.

Nu vorbiseră niciodată cu soții Kennison, doar îi văzuseră uneori prin oraş sau luând micul dejun la localul de lângă debarcader. Henry îi saluta de fiecare dată, iar

doamna Kennison îi răspundea. Era o femeie micuță, cu un zâmbet fugar.

-Sunt sigură că femeia asta și-a petrecut toată viața compensând lipsa lui de educație, spuse Olive, iar Henry aprobă cu o mişcare a capului.

Henry nu îi simpatiza mereu pe turiştii sau pensionarii care veneau în zona de coastă ca să-şi trăiască ultimii ani încălzindu-se la lumina piezişă a soarelui. Oamenii ăştia erau bogați şi aveau o atitudine supărătoare, de parcă totul li s-ar fi cuvenit. De exemplu, un tip se simțise îndreptățit să scrie un articol în ziarul local în care făcea glume pe seama localnicilor, spunând că erau distanți şi reci. Mai era şi femeia care fusese auzită în magazinul Moody's întrebându-şi bărbatul: „De ce toți oamenii din statul ăsta sunt graşi şi de ce par toți retardați?" Toți cei care povesteau întâmplarea spuneau că femeia era o evreică din New York şi că asta era situația. Chiar şi acum unii oameni preferau să se mute în cartierul lor o familie de musulmani decât să se lase insultați de o evreică din New York. Jack Kennison nu era nici musulman, nici evreu, dar nu era din partea locului şi, pe

deasupra, avea şi o privire arogantă.

Când chelnerița de la local povestise că soții Kennison au o fiică lesbiană care trăia în Oregon şi că domnul Kennison nu accepta chestia asta, Henry spusese:

-O, nu e bine. Trebuie să-ți accepți copiii, oricum ar fi ei.

Dar bineînțeles că Henry nu trecuse prin aşa ceva. Christopher nu era homosexual. Bărbatul trăise destul ca să-şi vadă fiul divorțat, dar un atac cerebral grav, suferit la puțină vreme după divorț - şi n-ai fi putut în veci s-o convingi pe Olive că nu fusese din cauza divorțului -, îl paralizase pe Henry şi nu a mai aflat apoi că fiul lui se căsătorise din nou. Henry murise în azil înainte de naşterea nepotului său.

Un an şi jumătate mai târziu, lucrul ăsta încă o apăsa pe Olive aşa de rău, încât, în timp ce strângea în mâini volanul

maşinii, aplecându-se în faţă în lumina apusului ca să poată zări dincolo de parbriz, se simţea ca un pachet de cafea în vid. Plecase de acasă pe întuneric — deseori pleca devreme - şi, în timpul drumului de douăzeci de minute, şoseaua mărginită de copaci, care ducea în oraş, se lumina. Fiecare dimineaţă era identică: drumul lung cu maşina, oprirea la Dunkin' Donuts, unde chelneriţa fxli- pineză ştia că ei îi plăcea cafeaua cu mult lapte; Olive lua ziarul şi nişte gogoşi - de obicei, cerea trei, dar fata îi punea întotdeauna mai multe - şi se întorcea în maşină, unde citea ziarul şi hrănea câinele cu gogoşi. Pe la ora şase putea să se plimbe în siguranţă pe malul râului, cu toate că nu auzise de vreun incident pe şosea. La ora aceea se plimbau pe acolo oameni în vârstă şi uneori puteai merge mai mult de un kilometru fără să vezi ţipenie de om.

Olive trase maşina în parcarea acoperită de pietriş, îşi luă adidaşii din portbagaj, îşi legă şireturile şi porni. Era cea mai bună parte a zilei, singura suportabilă. Mergea cinci kilometri într-o direcţie, cinci kilometri înapoi. Singura ei grijă era legată de faptul că acest efort fizic avea să-i lungească viaţa. *Sper să fie rapid,* se gândi, referindu-se la moarte; gândul ăsta îi revenea în minte de mai multe ori pe zi.

Olive miji ochii. Un om zăcea pe alee, nu departe de prima bancă de piatră. Olive se opri. Era un bărbat în vârstă, îşi putea da seama de asta în timp ce se apropia prudent: un cap chel, o burtă mare. Dumnezeule! Grăbi paşii. Jack Kennison zăcea pe o parte, cu genunchii îndoiţi; ai fi zis că se pregătea să tragă un pui de somn. Se aplecă şi văzu că avea ochii deschişi şi foarte albaştri.

—Eşti mort? îl întrebă cu glas tare.

Ochii i se mişcară, o privea.

-Se pare că nu.

îi privi pieptul, stomacul proeminent care se ițea sub haina L.L. Bean. Olive se uită în dreapta şi în stânga. Nu era nimeni prin preajmă.

-Ai fost împuşcat sau înjunghiat?

Se apleacă mai aproape.

-Nu. Cel puțin, nu cred.

-Te poți mişca?

-Nu ştiu. N-am încercat.

Dar stomacul i se mişca încet în sus şi în jos.

-Păi, încearcă!

îi adnse pantoful negru de sport cu adidasul.

-încearcă să mişti un picior.

Piciorul se mişcă.

-Bun, făcu Olive. Acum încearcă să mişti un braț.

Brațul bărbatului se mişcă încet, mutându-se pe stomac.

-N-am telefon mobil, spuse Olive. Fi-miu îmi tot spune că o să-mi cumpere unul, dar nu mi l-a mai luat. Mă întorc la maşină

şi mă duc să sun pe cineva.

-Nu, o rugă Jack Kennison. Nu mă lăsa singur.

Olive şovăi o clipă. Maşina ei era la un kilometru şi ceva depărtare. îl privi cum zăcea acolo, privind-o cu ochii lui albaştri.

-Ce s-a întâmplat? îl întrebă.

-Nu ştiu.

-Atunci ar trebui să mergi la medic.

-Bine.

—Apropo, mă numesc Olive Kitteridge. Nu cred că am făcut cunoştinţă cum se cuvine. Cred că ar trebui să găsesc un doctor, asta dacă te poţi ridica. Nici mie nu-mi plac doctorii, dar nu poţi sta întins acolo. Ai putea muri.

-Nu-mi pasă, îi spuse bărbatul.

Ochii păreau să-i surâdă jucăuşi.

-Poftim? întrebă tare Olive, aplecându-se către el.

-Nu-mi pasă dacă mor. Dar nu mă lăsa singur aici.

Olive se aşeză pe banca din apropiere. Râul era liniştit, abia dacă părea să se mişte. Se aplecă din nou către el.

—Ți-e frig?

-Nu prea.

-E rece aici.

Pentru că se oprise din mers, i se făcuse şi ei frig.

-Te doare ceva?

-Nu.

-Crezi că e de la inimă?

—Nu ştiu.

Bărbatul începu să se mişte. Olive se ridică şi îl luă de braţ, cu toate că era prea greu ca să îl poată ajuta în vreun fel. Totuşi, după eforturi prelungite, bărbatul reuşi să se ridice şi se aşeză pe

bancă.

- Bun, spuse Olive, aşezându-se lângă el. Aşa e mai bine. Acum stăm şi aşteptăm să vină cineva care are mobil.

Adăugă brusc:

-Nicț mie nu-mi pasă dacă mor. Ba chiar mi-ar plăcea să mor, doar să se întâmple repede.

El îşi întoarse capul chel către ea, cercetând-o obosit cu ochii lui albaştri.

-Nu vreau să mor singur, îi spuse.

-Pe naiba. Mereu suntem singuri, ne naştem singuri, murim singuri. Ce mai contează? Numai să nu mă sta- fidesc ani de zile într-un azil, ca bietul bărbatu-meu. De *asta* mă tem.

Olive îşi trase puloverul, apoi îşi strânse mâinile în jurul taliei. Se întoarse şi îl privi atent.

-Ți-a revenit culoarea în obraji. Nu ştii deloc ce s-a întâmplat?

Jack Kennison se uita la râu.

— Mă plimbam. Am văzut banca şi eram obosit. Nu dorm prea bine. M-am aşezat şi m-a luat ameţeală. Mi-am pus capul între picioare, apoi m-am trezit întins pe pământ şi o femeie cârâia la mine: „Ai murit?"

Faţa lui Olive se înfierbântă.

-Vad că pari din ce în ce mai puţin mort. Crezi că poţi merge?

-Imediat. Am să încerc. Dar acum vreau să stau puţin jos.

Olive îi aruncă o privire fugară. Bărbatul plângea, îşi feri privirea şi văzu cu coada ochiului cum bagă mâna în buzunar. îl auzi suflându-şi nasul cu sunet de trompetă.

-Soția mea a murit în decembrie.

Olive privea râul.

—Atunci eşti în iad, îi spuse.

-Atunci sunt în iad.

Olive stătea în sala de aşteptare, citind o revistă. Asistenta se ivise după o oră şi îi spusese:

-Domnul Kennison îşi face griji că aşteptați aşa de mult.

—Spuneți-i că nu e cazul. Mă simt foarte bine.

Chiar se simțea bine. De fapt, de mult timp nu se mai simțise aşa de bine. N-ar fi deranjat-o dacă ar fi trebuit să aştepte toată ziua. Citea o revistă politică, lucru pe care nu îl mai făcuse de ceva timp. întoarse repede pagina, pentru că nu suporta să privească fața preşedintelui. Ochii apropiați, bărbia proeminentă, vederea acelui chip o jignea până în adâncuri. Trecuse prin multe, dar niciodată nu mai văzuse țara în halul ăsta. *„Iată* un bărbat care pare retardat", îşi spuse Olive, amintindu-şi de remarca pe care o făcuse femeia în magazinul Moody's. Puteai să-ți dai seama că era retardat privindu-i ochii ăia mici şi tâmpi. Iar țara îl votase! Un creştin născut a doua oară, dependent de cocaină. Aşa că meritau cu toții să meargă în iad şi aşa avea să fie. îşi făcea griji doar pentru fiul ei, Christopher. Şi pentru băiețelul lui. Nu era prea sigură că avea să mai existe o lume şi pentru ei.

Olive puse revista deoparte şi se lăsă pe spate. Uşa exterioară se deschise, intră Jane Houlton şi se aşeză nu departe de Olive.

-Ce fustă frumoasă ai, spuse Olive, cu toate că niciodată nu dăduse doi bani pe Jane Houlton sau pe altcineva.

Jane era o ființă oarecum temătoare.

-Ştii, am cumpărat-o de la reduceri, dintr-un magazin care se închidea, în Augusta.

Jane netezi materialul verde, în carouri.

-A, grozav, spuse Olive. Toate femeile se dau în vânt după chilipiruri. Dădu aprobator din cap. Foarte bine.

îl duse pe Jack Kennison înapoi în parcarea de lângă râu, ca să-şi recupereze maşina, apoi îl însoţise acasă. Ajunşi pe aleea casei de la capătul câmpului, el o întrebase:

-Vrei să intri să iei prânzul? Găsesc eu un ou sau o conservă de fasole pe undeva.

-Nu, îi răspunse Olive. Ar trebui să te odihneşti. Ai avut parte de multă agitaţie astăzi.

Doctorul îi făcuse multe analize, dar nu îi descoperiseră nici o afecţiune. Doctorul îi pusese pentru moment diagnosticul de *epuizare nervoasă.*

-în plus, câinele a stat închis toată ziua în maşină, adăugă Olive.

-Bine atunci, răspunse Jack, ridicând o mână. Mulțumesc mult.

în drum spre casă, Olive se simți singură. Câinele scâncea, îi spuse să înceteze, iar el se culcă pe bancheta din spate, de parcă ar fi fost şi el epuizat de întâmplările acelei dimineți. Olive îşi sună prietena, pe Bunny, şi îi povesti totul, cum îl găsise pe Jack Kennison întins pe asfalt, lângă râu.

- Bietul om, făcu Bunny, al cărei bărbat era încă în viață.

Avea un soț care o scosese din minți toată viața; faptul că se certau cu privire la educația fiicei lor; făptui că purta şapcă de baseball când se aşeza la masă, toate astea o scoteau pe Bunny din răbdări. Dar acum, pentru că soțul ei trăia, era ca şi cum Bunny ar fi câştigat la loterie, iar

Olive se gândi că prietena ei putea vedea cum e când celelalte femei îşi pierd soţii şi se îneacă în singurătate. Olive se gândea uneori că Bunny nu voia să stea prea mult prin preajma ei, de parcă văduvia ar fi fost o boală contagioasă. Dar vorbea cu Olive la telefon.

— Ce noroc că treceai pe acolo şi l-ai găsit, îi spuse Bunny. închipuie-ţi, să zacă acolo.

-Dacă nu eram eu, ar fi trecut altcineva prin zonă, adăugă Olive. Poate o să-l sun mai târziu, să mă asigur că e bine.

-Aşa să faci, spuse Bunny.

La ora cinci, Olive îi căută numărul în cartea de telefoane. începu să formeze numărul, apoi se opri. îl sună la şapte.

-Eşti bine? îl întrebă, fără să se prezinte.

-Bună, Olive. Se pare că sunt bine acum, mulțumesc.

-Ți-ai sunat fiica?

-Nu, îi spuse Jack, pe un ton care ei îi păru uimit.

-Poate ar vrea să ştie că nu te-ai simțit bine.

-Nu văd de ce aş deranja-o.

—Bine, atunci.

Olive privi bucătăria goală şi tăcută.

-La revedere.

Merse în camera de alături şi se întinse în pat, cu radioul la ureche.

Trecu o săptămână. în timpul plimbărilor matinale pe malul râului, Olive şi-a dat seama că timpul pe care îl petrecuse în sala de aşteptare, în timp ce Jack Kennison era văzut de medic, o făcuse pentru o clipă să se simtă din nou vie. Iar acum viața se scursese iar din ea. Era o dilemă, încercase să facă multe lucruri după moartea lui Henry. Fusese ghid la Muzeul de Artă din Portland, dar îşi dăduse seama după câteva luni că nu suporta să stea în acelaşi loc timp de patru ore. Făcuse voluntariat la spital, dar nu suportase să poarte halat roz şi să aranjeze florile artificiale în timp ce asistentele treceau pe lângă ea. Se oferise voluntar la colegiu, ca să le vorbească în engleză tinerilor străini, care aveau nevoie să exerseze conversația. Aici îi plăcuse cel mai mult, dar nu era suficient.

în fiecare dimineață se plimba încolo şi-ncoace pe malul râului, în timp ce primăvara sosea; ce primăvară nesăbuită, care deschidea mugurii minusculi, iar Olive nu putea îndura faptul că, timp de atâția ani, anotimpul ăsta o făcuse fericită. Nu crezuse că va deveni vreodată imună la frumusețea lumii materiale, dar uite că se întâmplase. Râul strălucea atât de tare în lumina soarelui care se ridica pe cer, încât avea nevoie de ochelarii de soare.

După colțul aleii se ivi banca de piatră. Jack Kennison era aşezat acolo, privind-o cum se apropie.

— Bună, îi spuse Olive. încerci iar?

-Am primit rezultatul analizelor.

Jack ridică din umeri.

-Sunt sănătos, aşa că m-am gândit să mă întorc la treabă, cum se spune. Da, încerc din nou.

-De-a dreptul admirabil. Te duci sau te întorci?

Numai perspectiva de a merge patru kilometri alături de el şi încă cinci kilometri până la maşină o storcea de puteri.

-Mă întorc. Mă întorc.

Când îşi începuse plimbarea, nu-i observase maşina roşie în parcare.

-Ai venit cu maşina până aici?

—Normal. încă n-am învățat să zbor.

Nu purta ochelari întunecați şi Olive văzu cum ochii lui îi căutau pe ai ei. Nu-şi scoase ochelarii de soare.

-Am glumit, îi spuse.

-M-am prins, răspunse Olive. Hai, zboară, zboară acasă.

Jack atinse cu palma lespedea de piatră pe care şedea.

—Nu te odihneşti?

-Nţ, merg mai departe.

El încuviinţă din cap.

-Bine atunci. Plimbare plăcută!

Femeia o luă din loc şi apoi se întoarse.

-Te simţi bine? Te-ai aşezat pentru că erai obosit?

—M-am aşezat pentru că aşa am avut chef.

Olive flutură mâna deasupra capului, fără să se oprească. Nu mai văzu nimic tot restul plimbării: nici soarele, nici râul, nici aleea de asfalt, nici mugurii care se deschideau. Se plimba şi se gândea la Jack Kennison, lipsit de soția care fusese cea mai prietenoasă dintre ei doi. Spusese că era în iad şi bineînțeles că era adevărat.

După ce se întoarse acasă, îl sună.

-Ai vrea să luăm prânzul împreună într-o zi?

—Aş vrea să luăm cina, îi spuse el. Aşa, aş avea ce să aştept cu nerăbdare. Dacă luăm prânzul împreună, ce mă fac cu restul zilei?

-Bine.

Nu-i spusese că se culca odată cu găinile, că a lua cina într-un restaurant ar fi ca şi cum ar sta trează după miezul nopții.

-Vai, ce drăguț, făcu Bunny. Olive, ai o întâlnire.

-De ce spui prostii? o întrebă Olive iritată. Suntem doi oameni singuri care iau cina.

-Exact. Asta se cheamă o întâlnire.

Era ciudat cât de mult o irita pe Olive replica asta. Şi nu avea cui să-i spună asta decât lui Bunny, dar ea era cea care o iritase. II sună pe fiul ei, care locuia în New York. îl întrebă ce mai făcea copilul.

-Foarte bine. A început să meargă.

-Nu mi-ai spus că a început să meargă.

-Chiar aşa, face paşi.

Brusc, începu să transpire; simţea sudoarea pe faţă, la subraţ. Era ca atunci când o anunţaseră abia a doua zi dimineaţa că Henry murise. Iar acum o rudă mică de-a ei şi de-a lui Henry păşea, departe, pe tărâmul străin al New Yorkului, prin camera de zi întunecoasă a unei case mari din cărămidă. Se îndoia că aveau s-o mai invite la ei, având în vedere că ultima ei vizită nu fusese tocmai reuşită, iar asta era puţin spus.

-Chris, poate o să veniţi pe aici la vară.

-Poate. Mai vedem. Suntem foarte ocupați, dar sigur că ne-ar face plăcere să venim. Mai vedem.

—De cât timp a început să meargă?

-De săptămâna trecută. S-a sprijinit de canapea, a zâmbit şi a luat-o din loc. A făcut trei paşi şi după aia a căzut.

Auzindu-1 pe Christopher, ai fi spus că nici un copil n-a mai mers vreodată pe fața pământului.

-Tu ce mai faci, mamă?

Fericirea îl îmbunase.

-Ştii doar. La fel. îl mai ştii pe Jack Kennison?

-Nu.

-Ei, e un pămpălău şi nevastă-sa a murit în decembrie. O chestie tristă. Luăm cina împreună săptămâna viitoare, iar Bunny zice că am o întâlnire. Ce *tâmpeniA.* Pe bune, chestia asta m-a iritat.

-Ia cina cu el. Gândeşte-te că faci muncă voluntară sau ceva asemănător.

-Da. Chiar că ai dreptate.

în acea perioadă a anului, serile erau lungi, iar Jack sugerase să se întâlnească la localul Painted Rudder la şase şi jumătate.

—O să fie frumos acolo, pe malul apei.

Olive fusese de acord, cu toate că nu îi convenea ora. Aproape toată viața luase cina la cinci, iar faptul că el (se pare) nu mânca la aceeaşi oră îi amintea că nu ştia nimic despre bărbatul ăsta şi probabil că nici nu dorea să ştie. Nu îl plăcuse de la bun început şi fusese o prostie că acceptase să ia cina împreună.

El comandă o votcă şi apă tonică, iar ei nu-i plăcu asta.

-Apă, vă rog, îi comunică ferm chelneriței, care încuviință din cap şi se îndepărtă.

Stăteau față în față la o masă de patru persoane, aşa încât să poată vedea golful, bărcile cu pânze şi geamandurile care se balansau uşor în bătaia brizei de seară. I se părea că bărbatul stătea prea aproape de ea, ținându-şi paharul în mâini.

—Olive, ştiu că Henry a stat mult timp în azil, îi spuse, privind-o cu ochii lui foarte albaştri. Cred că ți-a fost greu.

Şi vorbiseră mai departe, petrecând timpul într-un mod plăcut. Amândoi aveau nevoie să discute cu cineva, să fie ascultaţi, aşa că asta au şi făcut. Au ascultat. Au vorbit. Au ascultat din nou. Jack nu pomeni nimic de Harvard. în timp ce îşi sorbeau cafelele decofeinizate, soarele apunea în spatele bărcilor.

Săptămâna următoare se întâlniră să ia prânzul la un restaurant mic pe malul râului. Poate că nu a mai fost la fel de frumos ca data trecută, din cauza faptului că era în plină zi, lumina primăvăratică strălucea pe iarba de afară, iar parbrizele maşinilor parcate reflectau razele strălucitoare. Jack părea obosit; purta o cămaşă călcată şi scumpă. Olive se simţea mare şi diformă îmbrăcată cu vesta lungă pe care şi-o făcuse din nişte draperii vechi.

-Soţia ta cosea?

-Să coasă? întrebă el, de parcă nu ar fi ştiut ce înseamnă cuvântul.

-Da, să coasă. Să confecționeze haine din diferite materiale.

-A, nu.

Dar când îi povesti că ea şi Henry construiseră singuri casa, el îi spuse că i-ar plăcea să o vadă.

-Bine. Ține-te după mine.

Privea în oglinda retrovizoare; maşina lui roşie o urma. Bărbatul parcă atât de prost, încât aproape că doborî un

pui de mesteacăn. îl auzi păşind in urma ei pe aleea abruptă. Se simțea ca o balenă, închipuindu-şi cum arăta din spate fundul ei mare.

-E o casă frumoasă, Olive, o admiră el aplecându-şi capul, cu toate că era destul loc ca să poată sta drept.

îi arătă „camera de relaxare", unde putea sta întinsă şi privi grădina pe fereastră. îi arătă biblioteca pe care o construiseră cu un an înaintea atacului lui Henry; era o cameră cu tavan boltit şi lucarne. Jack se uită la cărți, iar ei îi venea să-i spună să înceteze, de parcă i-ar fi citit jurnalul.

-E ca un copil, îi spuse Olive lui Bunny. Pune mâna pe toate. îți zic cu mâna pe inimă că a luat în mână pescăruşul meu de lemn şi l-a pus în altă parte, apoi a luat vaza de argilă, cadoul de la Christopher, şi a întors-o cu susul în jos. Ce credea că are să găsească, un preț?

Bunny îi răspunse:

-Cred că eşti cam dură cu el, Olive.

Aşa că nu mai discută cu Bunny despre Jack Nu-i mai spuse că luaseră din nou cina săptămâna următoare, cum el o sărutase pe obraz de noapte bună, că merseseră la un concert în Portland şi că în seara aceea o sărutase uşor pe gură! Nu, astea erau lucruri despre care nu se vorbeşte. Nu era treaba nimănui. Şi, cu siguranță, nu privea pe nimeni că, la şaptezeci şi patru de ani, Olive stătea trează noaptea şi se gândea cum ar fi dacă el ar lua-o în brațe, imagi- nându-şi lucruri la care nu se gândise şi pe care nu le făcuse de ani de zile.

în acelaşi timp îl critica în gând. „Se teme să fie singur", îi trecu prin cap. „E slab. Bărbații sunt slabi. Probabil că vrea pe cineva care să-i gătească, să strângă după el." Dacă era aşa, nu găsise persoana potrivită. Vorbea atât de des despre maică-sa, folosind cuvinte atât de elogioase, încât ceva sigur nu era în regulă. Dacă voia o mamă, mai bine căuta în altă parte.

Timp de cinci zile plouă torențial. Gata cu primăvara. Ploaia asta era rece şi îi amintea de toamnă, iar Olive, în ciuda nevoii de a se plimba pe malul râului, se gândea că nu are nici un rost să o ia dimineața din loc. Nu era genul care să târască umbrela după ea. Trebuia să aştepte în maşină ca ploaia să înceteze, în parcarea de la Dunkin' Donuts; câinele stătea pe bancheta din spate. Ce zile de coşmar! Jack Kennison nu suna, nici ea nu îl suna pe el. Se gândi că poate găsise pe altcineva care să-i asculte păsurile. Şi-l imagina şezând lângă o altă femeie la un concert din Portland şi i-ar fi plăcut să-i tragă un glonț în cap. Se gândi iar la propria ei moarte. *Numai de s-ar sfârşi repede.* II sună pe Christopher în New York. Era supărată, pentru că fiul ei nu suna niciodată.

-Ce mai faci? îl întrebă.

-Bine. Dar tu?

-Ca dracu. Ce mai fâc Ann şi copiii?Toată lumea se ține pe picioare?

Christopher se căsătorise cu o femeie cu doi copii şi acum îl născuse şi pe al lui.

-Da, încă ne ținem. E un iureş pe-aici de nu-ți închipui.

Olive aproape că îl urî atunci. Şi viața ei fusese odată un iureş. .Aşteaptă tu“, îi spuse în gând. „Toată lumea crede că ştie totul, dar nimeni n-are habar de nimic."

-Cum a fost la întâlnire?

-Care întâlnire?

-Cu tipul ăla pe care nu-1 puteai suferi.

-Ce naiba, aia n-a fost o întâlnire.

—Bine, dar cum a fost?

-Foarte bine. E un prost, iar taică-tău a ştiut asta de la început.

-Tata îl cunoştea? Nu mi-ai zis niciodată.

-Nu îl cunoştea cu adevărat, ripostă Olive. Doar din vedere. Dar îl cunoştea îndeajuns ca să ştie că e un prost.

-Theodore plânge, îi spuse Christopher. Trebuie să închid.

Şi apoi, de parcă ar fi apărut curcubeul, Jack Kennison o sună.

-Au spus la meteo că mâine se înseninează. Ne întâlnim lângă râu, pe alee?

-De ce nu? La şase ies din casă.

A doua zi dimineață, când Olive parcă pe aleea cu pietriş de lângă râu, Jack Kennison stătea sprijinit de maşina roşie. O salută din cap, cu mâinile în buzunare. Purta o haină albastră, pe care nu o mai văzuse; se asorta cu ochii lui. îşi scoase adidaşii din portbagaj şi fu nevoită să se încalțe în fața lui, treabă care o călca pe nervi. îşi cumpărase adidaşii de la raionul de pantofi pentru bărbați, imediat după moartea lui Henry. Erau lați, bej şi se legau cu şireturi, erau încă „la modă“. Se îndreptă de spate cu

răsuflarea tăiată.

-Să mergem, îi spuse lui Jack.

-Cred că am să mă odihnesc pe banca de la kilometrul doi. Ştiu că ție nu-ți place să te opreşti.

Râul era la stânga lor, lățindu-se la un moment dat; insula era deja la vedere, cu arbuştii ei de un verde viu.

-Strămoşii mei au venit pe râul ăsta vâslind în canoe, vorbi Olive.

Jack nu răspunse.

—Am crezut că o să am şi eu nepoți care să vâslească în canoe pe râu. Dar nepotul meu creşte în New York. Presupun că ăsta e mersul lumii. Dar tot mă doare. îți răspândeşti ADN-ul încolo şi-ncoace, ca puful de păpădie.

Olive trebui să încetinească paşii, ca să fie în ritm cu mersul agale al bărbatului. Era greu, ca şi cum ai încerca să nu bei repede atunci când ți-e sete.

-Măcar tu ai ADN de răspândit, îi spuse cu mâinile în buzunare. Eu n-o să am nepoți. Nu la modul propriu.

-Cum adică „nu la modul propriu"? Cum poți să nu ai nepoți *la modul propriu*?

îi luă ceva timp să răspundă, iar Olive se aşteptase la asta. îi aruncă o privire şi se gândi că bărbatul nu era în formă maximă; expresia feței lui era cumva neplăcută, ca şi felul în.care îşi ținea capul avântat în față şi umerii aplecați.

-Fiica mea a ales un mod de viață alternativ. Locuieşte în California.

-Am impresia că statul ăsta este cel mai potrivit pentru un stil de viață alternativ.

—Trăieşte cu o femeie, aşa cum altele trăiesc cu un bărbat.

—înțeleg, făcu Olive.

în față, la umbră, se vedea banca de granit de la primul kilometru.

-Vrei să stai jos? îl întrebă.

Jack se aşeză. Se aşeză şi ea. Priviră râul. Un cuplu vârstnic trecu pe acolo ținându-se de mână şi salutându-i din cap, de parcă şi ei ar fi fost un cuplu. Când cei doi se îndepărtară, Olive continuă:

-Să înțeleg că nu-ți place cum trăieşte fiica ta?

-Nu-mi place deloc.

îşi ridică bărbia.

-Poate sunt superficial.

-O, nu, eşti de-a dreptul sofisticat. Cu toate că, după mine, asta înseamnă acelaşi lucru.

Jack o privi şi îşi ridică sprâncenele cărunte.

-Dar eu nu sunt câtuşi de puțin sofisticată. De fapt, sunt o țărancă. Am pasiunile şi prejudecățile înrădăcinate ale unei țărănci.

—Ce vrei să zici cu asta? întrebă Jack.

Olive băgă mâna în buzunar, îşi găsi ochelarii şi îi puse pe nas.

După o vreme, Jack vorbi.

-Spune-mi adevărul. Dacă fiul tău ți-ar spune că vrea să se culce cu alți bărbați, s-ar culca cu alți bărbați, dacă s-ar îndrăgosti de un bărbat, ar trăi şi s-ar culca cu el, dacă şi-ar întemeia un cămin cu el, tu chiar crezi că nu te-ar deranja?

-Nu m-ar deranja, veni replica lui Olive. L-aş iubi din toată inima.

-Eşti sentimentală, spuse Jack. Nu ştii cum ai reacționa pentru că nu te-ai confruntat cu asta.

Obrajii lui Olive se înfierbântară. O picătură de transpirație i se prelingea sub un braț.

-M-am confruntat cu multe.

-Ca de exemplu?

-Băiatul meu s-a însurat cu o nenorocită care l-a târât după ea în California şi după aia l-a părăsit.

-Olive, din punct de vedere statistic, chestiile astea se întâmplă tot timpul. în cincizeci la sută dintre cazuri.

-Şi ce dacă?

Răspunsul lui rece şi idiot o izbise.

-Şi care este posibilitatea statistică de a avea un copil homosexual? îl întrebă ea.

Tălpile ei i se păreau enorme, acolo, la capătul picioarelor. Le trase sub bancă.

—Păi, variază. Fiecare studiu spune altceva. Dar e sigur că cincizeci la sută dintre copii nu ajung homosexuali.

-Poate că nu e lesbiană. Poate că pur şi simplu urăşte bărbații.

Jack Kennison îşi încrucişă brațele deasupra hainei albastre şi privi drept înainte.

-Olive, nu-i prea frumos din partea ta. Eu n-am venit cu teorii care să explice de ce fiul tău s-a căsătorit cu o scorpie.

Lui Olive îi luă o secundă să priceapă totul.

-Grozav. Ai spus o chestie deşteaptă.

Femeia se ridică fără să aştepte să se ridice şi el, dar îl auzi în urma ei şi încetini destul de mult ca să poată merge lângă el; Olive se îndrepta spre maşină.

—Tot nu înțeleg ce vrei să zici când spui că eşti o ţărancă. Nu cred că în țara asta există ţărani. Poate vrei să spui că eşti un cowboy.

Ea îi aruncă o privire fugară şi fu surprinsă să-l vadă zâmbindu-i cu bunătate.

-Te-aş putea vedea ca pe un cowboy, continuă el.

-Foarte bine, sunt un cowboy.

-Atunci ții cu republicanii?

-O, pentru Dumnezeu.

Olive se opri din mers, privindu-1 prin ochelarii de soare.

-N-am spus că sunt o *cretină.* Doar pentru că un cowboy e preşedintele nostru? Ascultă ce-ți zic, idiotul ăla fost dependent de cocaină n-a fost niciodată un cowboy. N-are decât să poarte câte pălării de cowboy vrea. E doar un răsfățat bogat. îmi face greață.

Era foarte pornită şi îi luă ceva vreme să vadă că el privea în altă parte, cu o expresie impenetrabilă, de parcă în interiorul lui se îndepărtase de ea, aşteptând ca femeia să-şi termine discursul.

-Dumnezeule, făcu ea într-un sfârşit. Sper că n-ai făcut asta.

-Ce să fac?

-L-ai votat.

Jack Kennison părea plictisit.

-Ai votat cu el. Tu, domnu' Harvard, domnu' Deştep-

tăciune, ai votat cu împuțitul ăla.

Bărbatul râse scurt, de parcă ar fi lătrat.

-Doamne, chiar că ai pasiunile şi prejudecățile unei țăranci.

-Gata, mi-a ajuns, făcu Olive.

De data asta începu să meargă în ritmul ei. îi aruncă peste umăr:

-Măcar eu nu am prejudecăți la adresa homosexualilor.

-Nu, îi strigă el, doar la adresa bărbaților albi şi bogați.
„Chiar aşa“, gândi Olive.

O sună pe Bunny şi nu-i veni să creadă când prietena ei izbucni în râs.

-Vai, Olive, chiar mai contează?

- Dacă mai contează că cineva a votat un om care minte țara? Bunny, ce Dumnezeu, lumea e o cocină!

-Asta-i adevărat. Dar lumea a fost mereu o cocină. Ar trebui să i-o treci cu vederea dacă te simți bine cu el. —Nu mă simt bine cu el, îi răspunse Olive şi închise. Nu-şi dăduse niciodată seama că Bunny era o idioată, dar uite că era.

E îngrozitor când nu poți să te destăinuiești altora. Olive simțea asta dureros pe măsură ce zilele treceau. II sună pe Christopher.

-E republican, îi spuse ea.

-Ce scârbos, răspunse Christopher. Credeam că suni ca să afli ce-ți mai face nepotul.

-Normal că vreau să știu ce mai face. Aş vrea ca tu să mă suni *pe mine* ca să-mi spui ce mai face.

Olive n-ar fi putut spune unde şi când se căscase prăpastia dintre ea şi fiul ei.

-Ba te sun, mamă.

Urmă o pauză lungă.

-Dar...

-Dar ce?

-Păi, e cam greu să discute cineva cu tine.

-Am înțeles. Eu sunt vinovată pentru toate.

-Nu. Alții sunt vinovați pentru toate, tocmai asta voiam să spun.

Olive era sigură că doar psihoterapeutul lui Christopher era vinovat de toate astea. Cine s-ar fi aşteptat la aşa ceva? Vorbi în telefon.

—Nu eu, spuse Găinuşa Roşie.[I]

-Cum?

Olive închise telefonul.

I Poveste populară de origine rusă, al cărei personaj principal este o găinuşă ce îşi cultivă singură ogorul, după ce restul animalelor refuză să o ajute. La sfârşit, găinuşa refuză să împartă recolta cu celelalte animale, (n.tr.)

Trecură două săptămâni. Se ducea la râu înainte de ora şase, ca să-l evite pe Jack. Se trezea după câteva ore de somn. Primăvara era minunată, iar asta i se părea o insultă. Florile se iveau printre acele de pin, mănunchiuri de violete purpurii înfloriseră lângă banca de granit. Trecu pe lângă cuplul în vârstă, care se ținea iarăşi de mână. După aceea nu se mai plimbă. Rămase în pat câteva zile, deşi, din câte îşi amintea ea, nu mai făcuse asta niciodată până atunci. Nu avea obiceiul să zacă.

Christopher nu suna, Bunny nu suna. Jack Kennison nu suna.

într-o noapte, se trezi la douăsprezece. Aprinse calculatorul şi tastă adresa de e-mail a lui Jack, pe care bărbatul i-o dăduse pe vremea când luau prânzul împreună şi mergeau la concerte în Portland.

„Fiica ta te urăşte?“, îi scrise.

Răspunsul veni simplu în dimineața următoare: „Da."

Mai aşteptă două zile. Apoi îi scrise: „Şi fiul meu mă urăşte."

Răspunsul veni după o oră.

„Nu te chinuie asta? Pe mine mă chinuie că fata mea mă urăşte. Dar ştiu că e din vina mea."

Olive îi scrise imediat. „Mă chinuie groaznic. Şi cred că e din vina mea, cu toate că nu înțeleg. Nu-mi amintesc anumite lucruri aşa cum şi le aminteşte el. Se duce la un psihiatru care se numeşte Arthur şi cred că el e de vină."

Ezită mult timp înainte de a trimite e-mailul, apoi adăugă: „P.S. Dar cred că şi eu sunt vinovată. Henry spunea că niciodată nu-mi cer iertare pentru nimic şi poate că avea dreptate."

Trimise mesajul. Apoi scrise: „P.S. DIN NOU. Henry avea dreptate."

De data asta nu mai primi răspuns şi se simţi ca o şcolăriţă care priveşte cum băiatul pe care îl place se duce cu altă iată. De fapt, Jack găsise probabil o altă fată sau o altă femeie. O femeie în vârstă. Erau o grămadă prin oraş şi, în plus, din cele care ţineau cu republicanii. Stătea întinsă pe patul din camera de relaxare şi asculta radioul cu tranzistor pe care îl ţinea la ureche. Apoi se ridică şi ieşi din casă. Luă câinele la plimbare în lesă, pentru că dacă l-ar fi lăsat liber, ar fi mâncat vreo pisică de-a lui Moody. Se mai întâmplase şi altădată.

Când se întoarse, soarele abia răsărise, iar pentru Olive nu era o parte bună a zilei. Avea să fie mai bine după lăsarea întunericului. Cât de mult îndrăgise serile de primăvară în tinereţe, când avea toată viaţa înainte. Căuta un biscuit pentru

câine prin dulapuri, când auzi bipul robotului telefonic. Era de-a dreptul caraghios cât de mult spera să fi sunat Bunny ori Chris.

Vocea lui Jack Kennison spuse:

—Olive, poţi veni până la mine?

Se spălă pe dinţi şi lăsă câinele în ţarcul lui.

Maşina roşie a lui Jack era parcată pe alee. Nu răspunse nimeni când bătu la intrare. împinse uşa.

-E cineva acasă?

-Bună, Olive. Sunt aici în spate, în pat. Vin imediat.

-Nu, îi strigă ea. Vin eu la tine.

îl găsi în patul din camera de oaspeți de la parter. Era culcat pe spate, cu o mână sub cap.

-Mă bucur că ai venit, îi spuse.

-Te simți rău din nou?

Jack îi dărui acelaşi zâmbet uşor.

—Doar sufleteşte. Trupul se ține tare.

Olive aprobă din cap.

îşi mută picioarele.

-Vino, o invită, bătând uşor patul cu palma. Stai jos. Oi fi eu un republican bogat, cu toate că nu sunt chiar atât de bogat, în caz că sperai la aşa ceva, oricum...

Jack oftă, clătină din cap, iar lumina care se strecura prin ferestre se reflecta în ochii lui, facându-i să pară foarte albaştri.

—Dar să ştii, Olive, că poţi să-mi spui orice - că ți-ai învinețit fiul în bătaie - şi nu am să te judec. Nu cred că te voi judeca. Eu mi-am maltratat fiica emoțional. Nu i-am vorbit timp de doi ani. îți poți închipui aşa ceva?

-Mi-am lovit fiul, răspunse Olive. Uneori, când era mic. Nu doar l-am plesnit, l-am lovit.

Jack Kennison clătină o singură dată din cap.

Olive păşi în cameră şi îşi aşeză geanta pe podea. El nu se ridică, rămase pe pat; un bătrân cu stomacul umflat ca un sac cu semințe de floarea-soarelui. Ochii lui albaştri o priveau apropiindu-se, iar camera era inundată de liniştea luminii de după-amiază. Soarele intra pe fereastră, se revărsa peste balansoar şi izbea din plin tapetul cu strălucirea lui. Reliefurile patului de mahon străluceau. Prin ferestrele cu linii curbe se vedea albastrul cerului, tufa de dafin, peretele de piatră. Liniştea acestei lumini, liniştea lumii părea să o învăluie pe Olive cu o undă de spaimă; simțea căldura soarelui pe încheietura goală. îl privi, se uită în altă parte, îl privi iar. Dacă s-ar fi întins lângă el, nu ar mai fi simțit singurătatea cumplită a acestei lumi însorite.

-Doamne, ce frică mi-e, spuse el încet.

Olive aproape că îi spuse: „Termină. Nu-mi plac oamenii speriaţi.[11]1-ar fi spus acelaşi lucru şi lui Henry, aproape oricui, poate pentru că nu-i plăcea faptul că şi ea era speriată; fu doar un gând fugar. în ea se ducea o luptă între respingere şi dorinţă timidă. Amintirea bruscă a lui Jane Houlton în sala de aşteptare o făcu să meargă până la pat, libertatea acelei glume banale; pentru că în cabinetul medical, Jack avusese nevoie de ea, îi dăruise un loc în lume.

Ochii lui albaştri o priveau; Olive zări în ei vulnerabilitate, invitaţie, frică şi se aşeză încet, îşi puse palma deschisă pe pieptul lui, simţi bătăile inimii, inima care într-o bună zi avea să se oprească, aşa cum se întâmplă cu toate inimile. Dar acum nu mai exista „într-o bună zi“, acum exista doar tăcerea din această cameră însorită. Erau amândoi acolo, iar corpul ei bătrân, mare şi diform simţi o dorinţă sinceră pentru al lui. Era atât de tristă că atâţia ani înainte de moartea lui Henry nu îşi mai iubise bărbatul astfel, încât închise ochii.

întinsă lângă acest bărbat care îşi odihnea mâna pe umărul

ei, îşi spuse că tinerii nu ştiau multe; ah, câte nu ştiau tinerii. Habar nu aveau că trupurile îmbătrânite, noduroase şi zbârcite erau la fel de lacome ca şi cele tinere şi ferme; nu ştiau că dragostea nu se dă cu nepăsare la o parte, de parcă ar fi o tartă pe un platou care circulă de la unul la altul. Nu, dacă ți se oferea dragoste, fie o alegeai, fie nu. Platoul ei fusese plin de bunătatea lui Henry, iar ei i se păruse prea obositor, dăduse uneori firimituri la o parte, neştiind ceea ce toți ar trebui să ştie: că zi după zi, iubirea era irosită fără noimă.

Aşa că ce mai conta dacă altădată nu l-ar fi ales pe băr batul care stătea acum lângă ea? Probabil că nici el nu ar fi ales-o pe ea. Dar uite că acum stăteau împreună, iar Olive îşi închipui două felii de şvaițer lipite una de cealaltă, ca şi cum ar fi adus cu ei golurile bucăților pe care viața le luase.

Ochii îi erau închişi. Prin trupul ei obosit treceau va luri de recunoştință şi de regret. îşi imagină camera înso rită, peretele scăldat în lumină, tufa de dafin de afară. Lumea o uimea. Şi încă nu voia să o părăsească.

CUPRINS

„Plăcerea de a citi *Olive Kitteridge* vine dintr-o identificare puternică a cititorului cu personaje complicate, nu întotdeauna demne de admirat... Nu e nimic ieftin sau siropos în această carte."

The New York Times Book Review

„Amuzantă, răutăcioasă, dar plină de remuşcări, doamna Kitteridge este un caracter autentic, plin de forță. Când nu e în scenă, îi aşteptăm cu nerăbdare întoarcerea."

San Francisco Chronicle

„Un portret răvăşitor şi profund al oamenilor din Mâine, trăindu-şi viețile de suferință tăcută împletită cu izbucniri de apropiere umană... Această carte se citeşte uşor şi e imposibil de uitat."

Publishers Weekly

„Intuitivă, profund empatică şi totuşi plină de defecte. Olive este axa în jurul căreia gravitează treisprezece povestiri complexe, profund umane, alcătuind un veritabil roman."

0 Magazine

Premiul Pulitzer pentru ficțiune (2009)

* * *

Colecția Clasici moderni Litera adună laolaltă scriitori moderni ale căror opere au devenit deja repere clasice, dar şi autori contemporani a căror valoare literară le prefigurează statutul de „clasici". Cele mai importante, mai provocatoare, mai emoționante, mai revoluționare opere din ultimii 125 de ani - cărți care vor continua să fie citite de la o generație la alta.

9M7 8 606 7M4 119 11